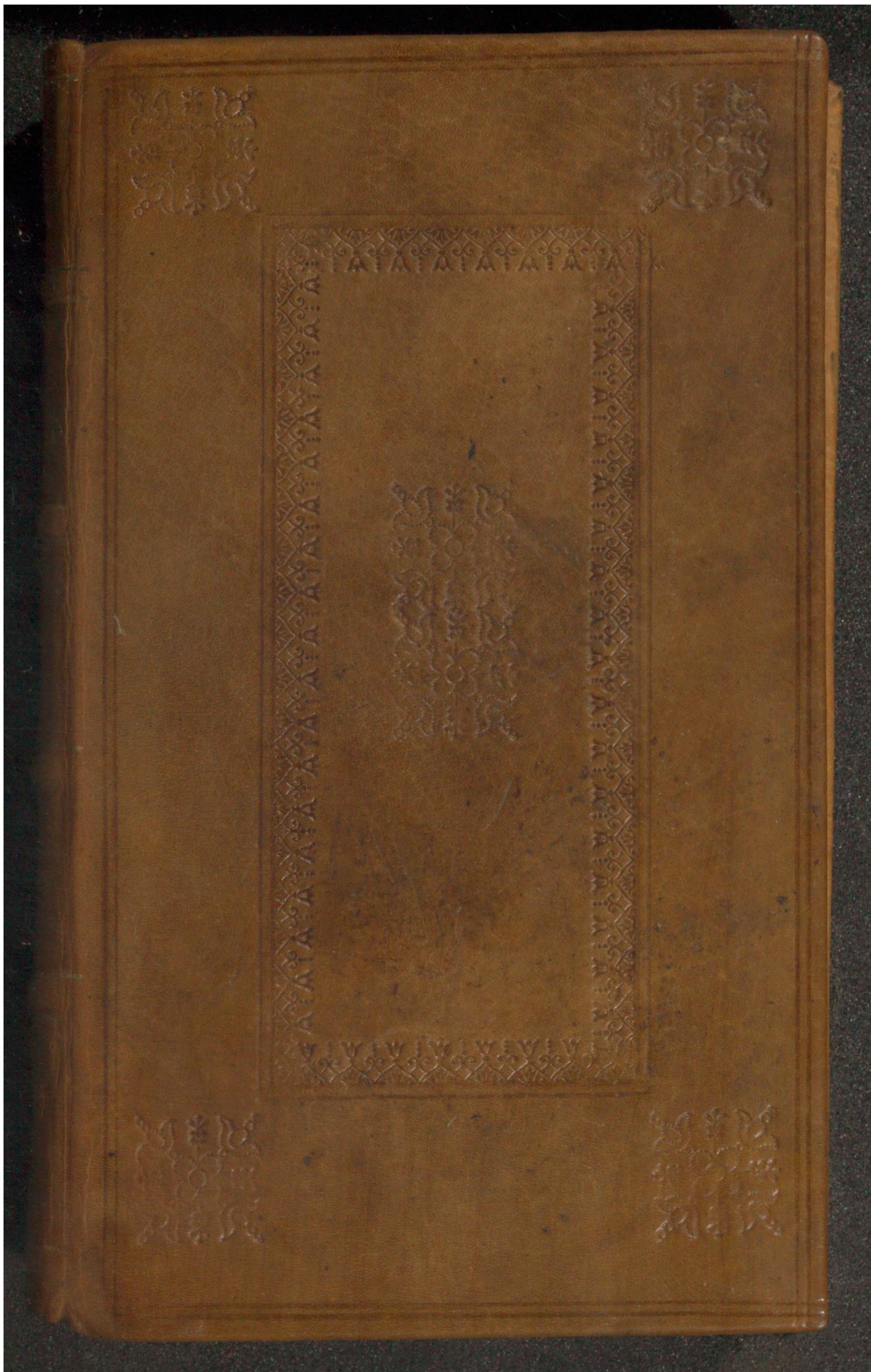
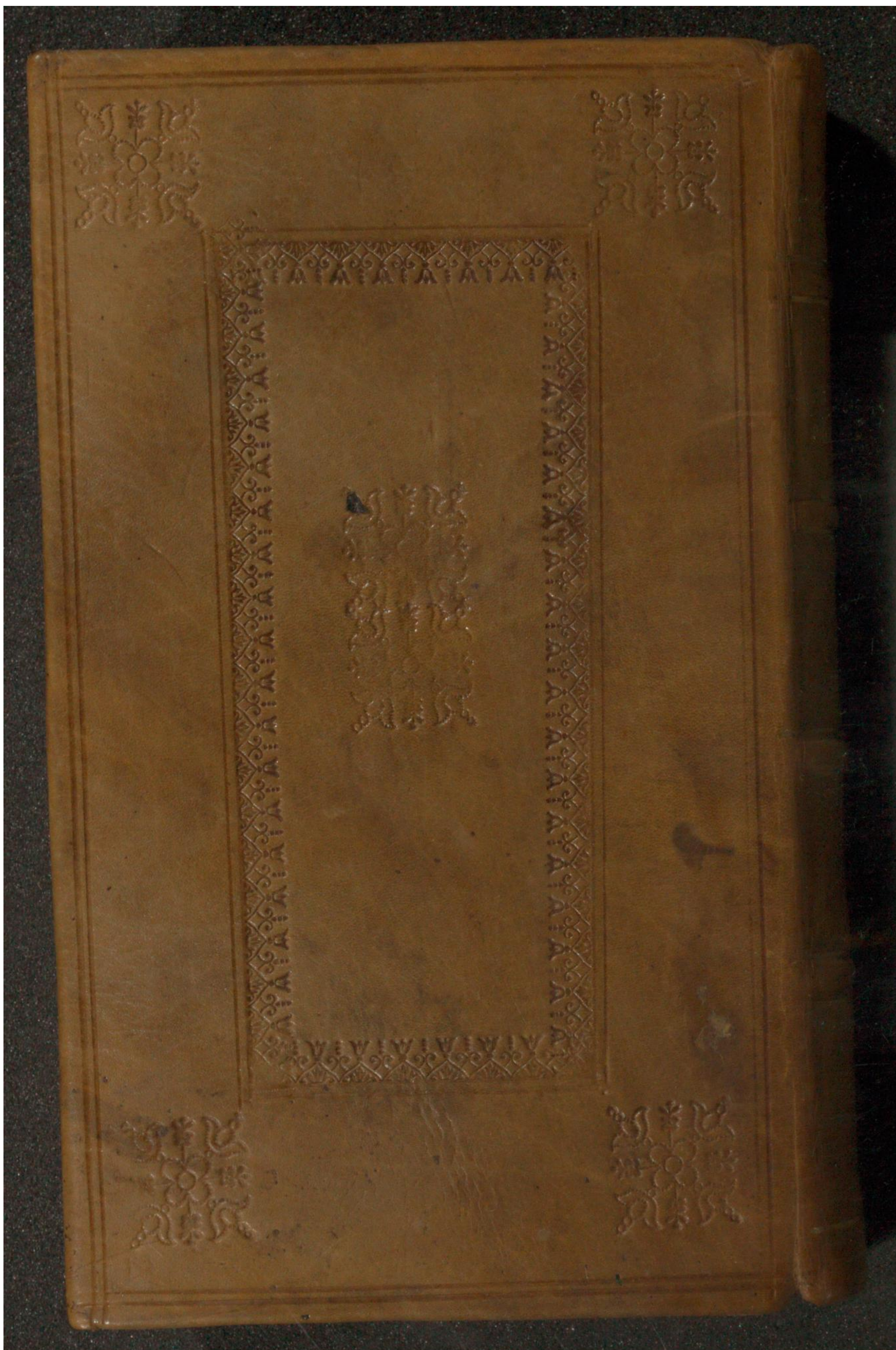


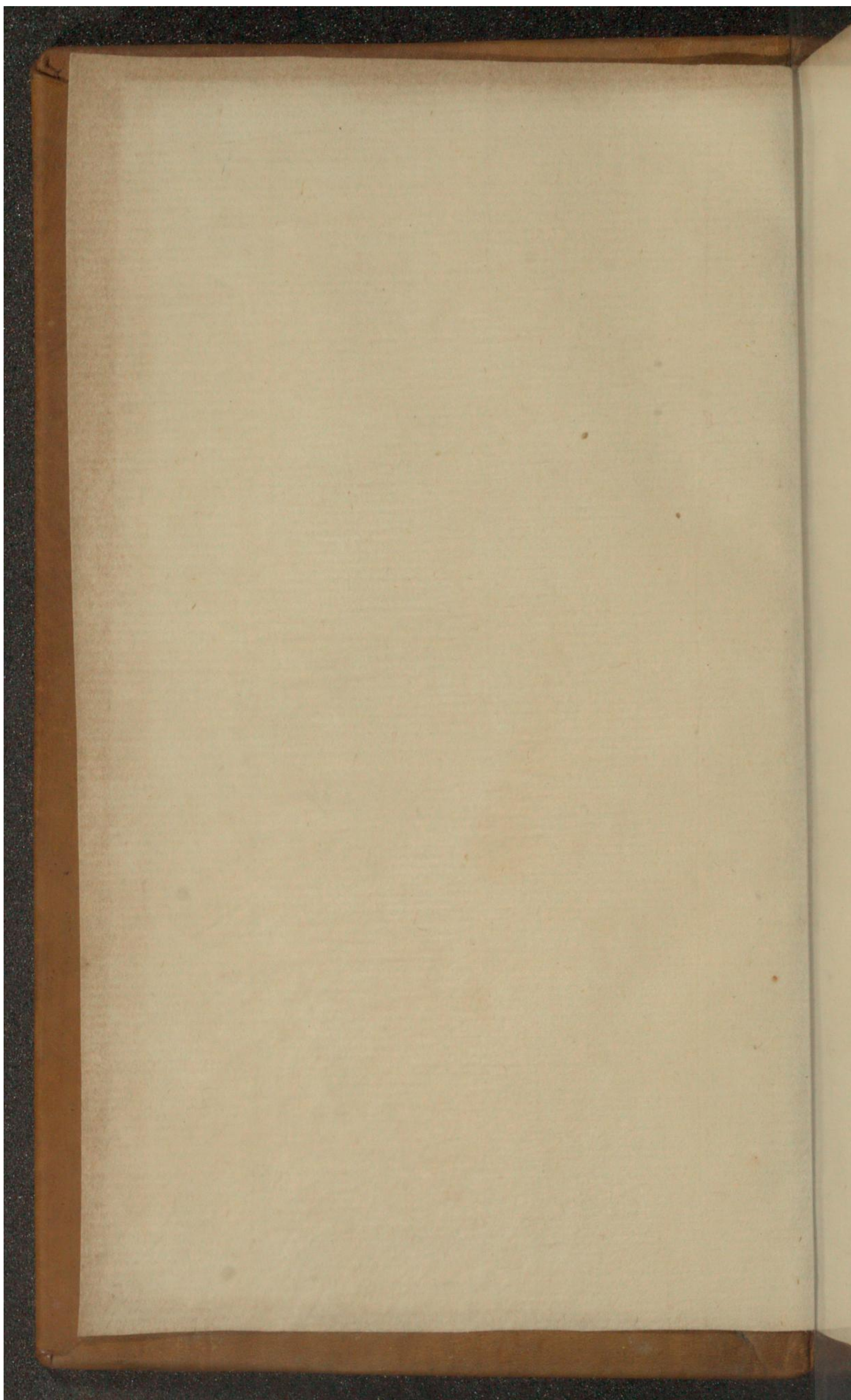

HORST
PROBLEMATA
1610

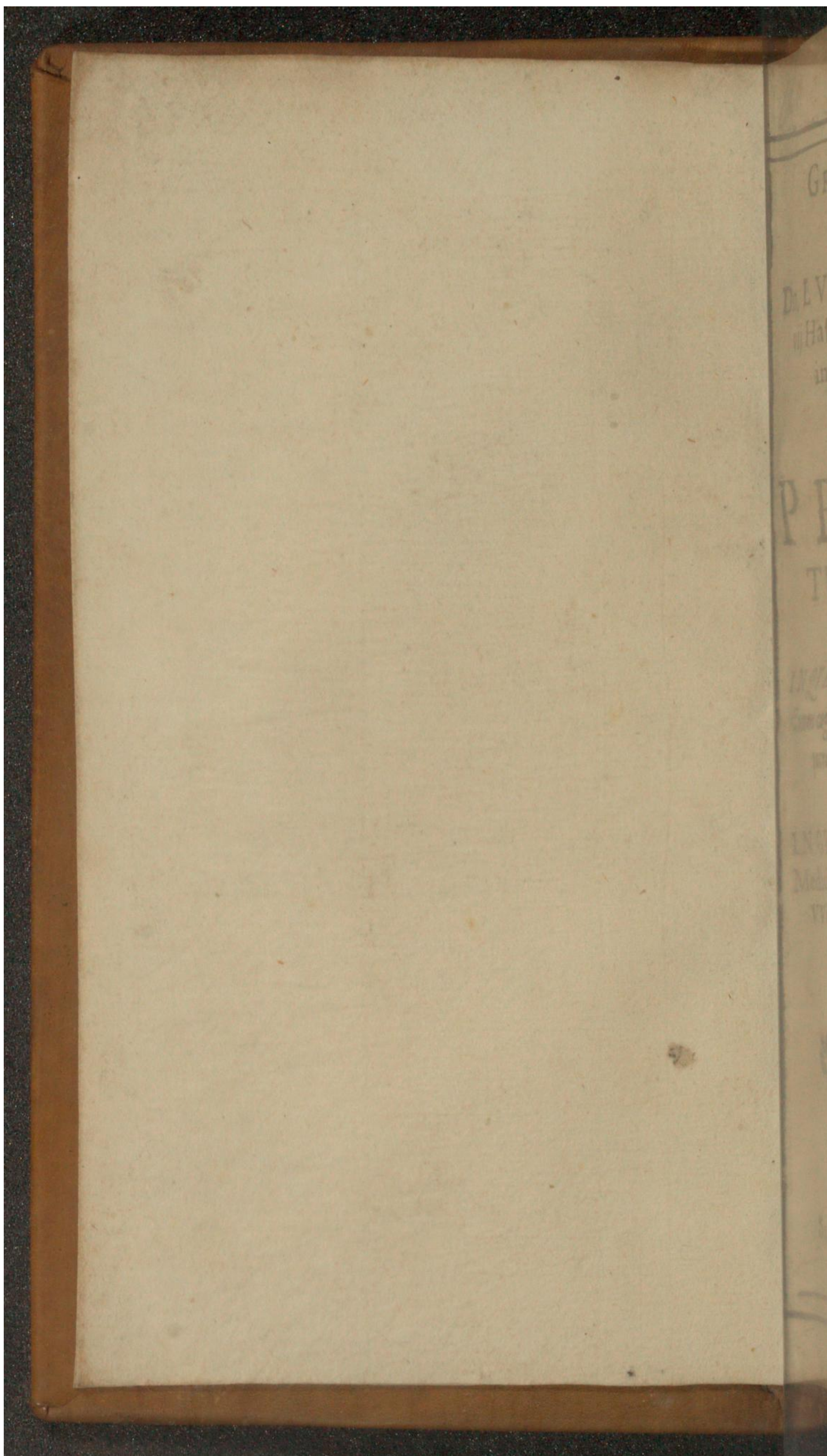












GREGOR. HORSTI. D.

Illustriss. Princ. ac Dn.

Dn. LVDOVICI, LANDGRAvij Hassiæ etc. *Archiatri* & Professoris in Academiâ Giessena Ordinarii.

CENTVRIA

PROBLEMATVM MEDICORVM

θεραπευτικῶν,

IN QVA GRAVISSIMORVM AFFEctuum cognitio & curatio juxta principia Hippocratica, Galenica & Spagyrica pulchrè deducitur.

IN GRATIAM CANDIDATORUM Medicinę elaborata, conscripta, & partim in Illustri VViteberga Anno MDCVIII. partim in Inclyta Giessâ Anno subsequenti publicè disputandi causâ proposita.

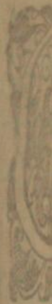


Cum Gratia & Privilegio.

VVITEBERGÆ

Sumptibus Clementis Bergeri, Typis verò Iohann. Schmidt, Anno 1610.


WELLCOME
HISTORICAL
MEDICAL
LIBRARY





Ampliß. & Consultiß.

Viro,

Dn. DANIELI LEICHERO,

Reipub. Lipsiensis Senatori atq; Aedili mario, & Scabinatus Electoralis ibidem Assessori Spe- ctatiss.

Domino Cognato suo parentis loco colendo. S. P.



VOTIES TVOrum beneficiorum in me meosq; collatorum recordor, Vir Amplissime & Consultißime cognate, parentis loco colende, toties erubesco, quod convenientibus medijs ad animi grati debitam affectionem declarandam destituar. Et enim si quilibet de amicis benè mereri cupit, multo magis illud ipsum in ijs requiritur, qui nobis non solùm amici sed promotores, Mecœnates atq; parentes sunt: hîc si quem ingratum dixeris, omnia vitia dixe-

ris. Quocirca cum præsens Medicorum problematum centuria boni publici causa coniunctim prælo subjiceretur, eandem nomini tuo sacram esse volui, tàm quod non essem nescius, te successivis horis, ubi per alia gravissima negotia paululum respirare licet, eiusmodi rerum lectione delectari, quam ut hac ratione tibi meæ observantiæ atq́ gratitudinis τεκμήριον honorificum, publicum & perpetuũ erigeretur. Quod igitur benemerendi studio chartaceum offero monumentum, tu lætus accipe, tuis & Reipubl. diutissimè vive, valeque. Dabam Giessæ Cattorum Prid. Cal. Febr. Anno M D C X.

Tuæ Amplit.

Studiosiss.

Gregor. Horstius D.

INDEX CONTROVERSIARUM.

DECAS I.

De Febribus QUÆSTIONES.

INDEX

DECAS II.

De Capitis Affectibus.

QVÆSTIONES.

Affecti

I. An in Ophthalmia tandem ad ſetaceum accedendum, & num occipitium inſtrumẽto ignito vel frigido pertundendum?

II. An & qua ratione ſanguis columbarum ſugillationem oculorum corrigat?

III. An ſuffuſio oculorum per vomitionem curanda ſit?

IV. An depravatus auditus mulieribus poſt partum adveniens eandem requirat curã cum illo, qui fit in convaleſcentibus?

V. An ſemen Nigellæ manifeſtis vel occultis qualitatibus corrigat olfactus læſionem in coryza?

VI. An vehemens hæmorrhagia narium per jecoris epithemata corrigi poſſit?

VII. An & quomodo Nicotiana vera catarrho vel coryzę conveniat?

VIII. An & qua ratione mucilago ſeminis cydoniorum linguæ nigredinem ex inflammatione corrigat?

IX. An dolor graviſſimum tactus ſymptoma propriè calidis & humidis leniatur?

X. An dolor arthriticus venæſectionem indicet?

DECAS IV.

De Morbis quibusdam organorum vocis, & reſpirationis.

QVÆSTIONES.

I. An ancygloſſis, qui vix loqui poſſunt, ſectione ſuccurrendum?

DECAS V.

De quibusdam cordis & ventriculi affectibus.

QVÆSTIONES.

V. An vulnus circa cordis regionem thoraci inflictum, statim ut alia vulnera consolidandum?

VI. An in cholera vomitoria præscribenda?

VII. An & quomodo spiritus vitrioli dejectam appetentiam corrigat, & obiter, num homo per annos aliquot absquè cibo & potu vivere queat?

VIII. An & quo tempore in appetitu canino vinum exhibendum?

IX. An vehemens sitis oxycrato ebibito corrigenda?

X. An in ventriculi inflammatione phlebotomia conveniat.

DECAS VI.

De moribus quibusdam intestinorum, mesenterii & omenti.

QVÆSTIONES.

I. An spiritus salis conveniat in colicis doloribus?

II. An vinum conveniat in dolore Iliaco?

III. Num aliquando venæsectio tentanda in diarrhæa?

IV. Vtrum lac in lienteria concedendum?

V. An Dysentericis internus ceræ usus conveniat?

VI. An in tenesmo interdum purgandum?

VII. Num ijs, qui vermibus intestinorum laborant, dulcia concedenda?

DECAS VII.

De quibusdam iecoris & lienis affectibus.

QVÆSTIONES.

X. An

X. An lienosis usus aceti conveniat?

DECAS VIII.

De renum & vesicæ dispositionibus præter naturam.

QUÆSTIONES.

I. An in calculo renum spiritus Terebinthinæ conveniens?
II. Quænam venæ in inflammatione renum secandæ?
III. An lactis usus in exulceratione renum præscribendus?
IV. An succini Sal & Oleum præscribendum in renum viscidis obstructionibus?
V. An propriè dicta diuretica ad calculum vesicæ frangendum adhibenda?
VI. An urinæ stillicidium per aromatica assumpta corrigendum?
VII. An guttur galli crematum & pulverisatum proprietate quadam occulta sanet immictionem?
VIII. An & quomodo oleum Scorpionum inunctum conveniat in Ischuria?

DECAS IX.

De quibusdam affectionibus muliebribus

QVÆSTIONES.

VIII. An

VIII. An prægnantibus vena scanda?
IX. An prægnanti graviter decumbenti liceat abortum provocare?
X. An mola laborantibus exercitium conveniat?

DECAS VLTIMA.

De quibusdam contagiosis & malignis Affectibus.

QVÆSTIONES.

I. An peste correptis purgans medicamentum præscribendum?
II. An morsus canis rabidi templo Divo Dononi, vel Sacello Divi Bellini sanetur?
III. An lue venerea correptis conveniat sanguinis missio?
IV. An caro viperina conducat Elephantiasi?
V. An excrementorum diligens ad occultiora loca remotio tempore dysenteriæ pestilentialis sit necessaria?
VI. An in sudore Anglico sal Absynthij conveniat?



Ad lectorem benevolum Autor.



N! amice Lector, summos controversiarum titulos enumeravimus, ubi non solum principalis quæstionis decisionem invenies, sed plerumq; simul quoq; declarationem atq; explanationem eorum habebis, quæ ad utriusq; extremi cognitionem faciunt. Cum enim superioribus annis in Academia VVitebergensi celeberrima, consensu & autoritate Amplißimæ Facultatis Medicæ in gratiam Candidatorum Medicinæ publicum Disputationum collegium instituendum esset; eò allaborandum esse duxi, ut unà συζητήσει simul aliquot affectuum gravißimorum tàm quo ad cognitionem, quàm quo ad curationem inquisitio & examen instituereretur. Hanc ob causam compendiosâ quâdam viâ singulares has quæstiones de singularibus morbis conscribere voluimus, quas quo ad quinq; priores Decades VVitteberga, quo ad posteriores hîc in Academiâ novâ Giessenâ

ſenâ Studioſæ Iuventuti diſputando propoſuimus. Hoc eſt, amice Lector, quod tibi præcognitum eſſe cupio, ne, quam exercitij & diſputandi gratiâ conſcriptam problematũ Centuriam, ſuaſu Doctiſſimorũ virorũ coniunctim editam eſſe vides, eâ intentione publici juris factum eſſe putes, ut inſtar abſolutiſſimi cuiuſdam operis omnibus placere debeat: Interim ſi quodammodo tuæ ſpei ſatisfacimus, nobis gratulamur: Sin minus, æquum expectamus judicium, quia fieri non poteſt ut unus omnibus ſatisfaciat. Des igitur veniam noſtris erratis humanitus accidentibus, ut tuis eandem à nobis etiam impetrare poſſis. Vale & favore tuo conatibus noſtris ad altiora tentanda calcar adde.

Raptim Gieſſæ in Muſæo noſtro prid. Cal. Febr. Anno MDCX.

GREGOR. HORSTI, D.
Centuria
PROBLEMATVM
Medicorum θεραπευτικῶν.
PARS PRIOR
Continens quinq; Decades in Academiâ VVittebergensi primùm elaboratas & propositas.

Σὺν θεῷ

DECAS PRIMA
Ad præcipuarum Febrium cognitionem & curam inservіens,

RESPONDENTE
MARTINO WALTHERO
Monsterbergâ Silesio.

ΠΡΟΟΙ΄ΜΙΟΝ.



Vemadmodum præ reliquis morbis Febri potissimum Romanos veteres templum erexisse post Plinium repetit Mercurialis lib. 5. pract. cap. 1. fortè, quod affectus hic frequentissimus, totique corpori communis, utpote quo non tantùm vitalis, nec etiam solummodo naturalis actio, sed omnes totius functiones afficiuntur, interveniente læsione

 caloris

caloris nativi, communissimi omnium instrumenti: Ita non videtur inconveniens de febribus cognoscendis & curandis peculiarem συζήτησιν præ reliquis affectionibus instituere, & certis quæstionibus ea quæ in varijs febrium differentijs controversa sunt examini medico subjicere. Vt autem Asclepiadei mancipiis de cognitione & curâ variarum febrium ansam differendi præbeamus, ideo consequenter in specie hoc modo progredimur.

QVÆSTIO I.

An balnea conveniant in diarijs?

Febris quid.

I. *Febris, ὁ πυρετὸς græcis, calor præter naturam in corde accensus rectißimè dicitur* Galeno 1. de diff. febr. c. 3. *unde ad intemperiem calidum tanquam ad summum genus ab eodem* lib. de morb. diff. c. 5. *refertur. Prout autem hic calor in igneum mutatus, secundum* Galen. lib. 4. aphor. comm. 14. & 1. de ration. vict. acut. comm. ad 18. Aphor. *originem suam vel à spirituum accensione, vel ab humoribus putrescentibus, vel à solidis partibus ex calfactis sibi vendicat, ita quoque febris alia diaria est, alia putrida, alia hectica, quæ differentia* Galen. 1. de diff. febr. c. 1. *maximè propria dicitur, quatenus desumitur à diversitate causæ proximæ antecedentis, cujus varietas, ipsas quoque curativas indicationes variat.*

II. *De prima differentia, nimirum de diariis, sic dictis quod diem naturalem vix excedant, jam quæritur,* num in ijs curandis balneorum uſus conveniat? *Vt autem huic problemati ſatisfiat, notandum, diariam ephemeram febrim ab accenſione & calefactione ſpirituum præter naturam fieri, quæ non ab una ſolum, ſed variis cauſis excitari poteſt, quemadmodum experientia edoctus* Galenus l. *1.* de arte Curat. *docet, nimirum ex laſsitudine totius, ex conſtipatione cutis, ex vehementibus animi commotionibus, ex vigiliis, ex inedia, ex vini meracioris potu, ex uſtione ſolis, ex adenum vel glandularum tumoribus, aliisq; ſimilibus, ad inflammationem & efferveſcentiam ſpirituum facientibus. Hæ cauſæ antecedentes diverſæ neceſſario diverſas intentiones curativas generant, unde dubitatur, quomodo* Galenus l. *1.* de arte curat. c. *2.* & *A*vicen. Can. *4.* fen. *1.* tract. *1.* c. *6.* *cum aliis omnes diarias balneis curari afferant.*

Diariæ febris generatio.

III. *Pro reſolutione ſubijciendum, quod balneum aquæ dulcis, cuius apud veteres ſplendidiſsimi erant apparatus, ut patet ex* Langio l. *1.* Epiſt. *50.* *conſideretur reſpectu partium diverſarum, quarum* Galenus l. *10.* Meth. c. *10.* *quatuor enumerat, nimirum aërem balnei, cuius vi ſudor evocatur, ſolum*

Queſtionis reſolutio.

Balnei diverſæ partes.

aquæ calidæ, solium frigidæ, & eam partem in qua corporis sudor detergitur.

IV. Respectu harum diversarum balnei partium variis ephemerarũ caussis diversimodè succurritur: Sic aër balnei convenit ijs diariis, quæ fiunt ex cutis densitate, aut meatuum obstructione & ex adenum tumoribus, utpote cujus beneficio foràs evocantur calidæ expirationes per pororum apertionem: At noxium idem est diarijs ex animi commotionibus, ex laßitudine, ex fervore solis & similibus. Secunda pars balnei tutior est in omni ephemerâ, quatenus respectu caloris moderati aquæ calefactæ humectat & calorem febrilem corrigit. At tertia pars, nimirum solium frigidæ, cautè concedatur, (ne cute constipata fervor spirituum magis intendatur) & hoc modo consequenter hectica vel putrida excitetur. Quarta verò nulli non convenire potest, cum in omni sudoris detersione, corporisq; mundificatione opus sit.

Cautio. *V. Sed nota est* Foresto lib. 1. obser. *6. quod hæc præcedant de ephemera, quatenus talis: Vbi enim internæ obstructiones, cruditates, nauseæ, catarrhi, alviq; fluxus cum ejusmodi febribus concurrunt, à balneis abstinendum, quemadmodum hoc quoq; monet* Avicenna citat. loco cap. *9. atque ita diverso modo prosunt & nocent, ut verum sit quod dicitur,*

Balnea

Balnea, Vina, *Venus* corrumpunt corpora nostra,
Restituunt eadem Balnea, Vina, (Venus.

QVÆSTIO II.

An in Synocho non putri oxymel præbendum?

I. Ad febres diarias referunt quoq; Principes authores febrim paucorum dierum, quæ oritur ex sanguis effervescentia sine putredine, quam synocham non putrem, Barbari synocham inflatam vocant. Cum enim sanguis p. n. effervescere incipit, non statim putrescit, sed aliquandiu, quatenus naturæ thesaurus est, copiosoq; calore nativo gubernatur, à corruptione putrefactionis sese vindicare nititur (Mercurialis lib. 5 pract.) *quod de reliquis humorib. vix etiam affirmare possumus, quam ob causam talem quoq; diariam ex bilis concitatione sine putredine, quod voluit.* Fernelius l. 4. pathol. c. 4. *non concedimus, cum biliosa corpora ex sola bilis commotione non febricitent, ut patet in Ictericis.*

Cur sanguis non statim putrescat.

II. Quæritur autem num etiam in hac febri sanguinea oxymelitis usus conveniat? *Affirmat* Galenus l. 8. m. m. c. 4. *idq; non sine ratione, propterea, quod post modicam evacuationẽ pharmacum ex ijs quæ detergeant, exhibendũ sit, quale est oxymel, quod febres non accendit, strenuè tamẽ detergit, sic, ut ea, quæ glutinosa crassaq; sunt, dissolvat & meatus obstructos liberet.*

Affirmatur quæstio.

Cur non noceat mellis caliditas.

III. *Non enim hic admodum mellis caliditas timenda, cuius causa* Alexander Trallianus l. *12.* cap. *10. calidioribus naturis oxymellis usum penitus non concedit, cum eadem, qualis qualis etiam sit, aceti vitriolatâ qualitate corrigatur, & aquæ adjectione per coctionem temperetur, ita, ut omnibus naturis reddatur medicamentum utilissimum, ut inquit* Oribasius l. *5.* Coll. med. c. *24. quatenus scilicet detergendum est & incidendum, quæ intentio in hac febri requiritur, prout sanguis ex obstructionibus incipientibus incalescit.*

IV. *Huius usus, ut veteribus fuit frequentissimus, quemadmodum varias oxymelitum compositiones, omni ferè intentioni curativæ convenientes, apud* Galenum, *Aetium*, Oribasium *& alios legimus, ita & hodiè optandum, ut loco communium syruporum, ex nimia sacchari copia constantium, vicissim varia oxymellis genera nostris ægris propinarentur, quod forte majori cum utilitate & jucunditate fieret, ut rectè monet inter recentiores* Quercetanus in Pharmacop. dogm. c. *10. propterea quod mel purius ac defæcatum magis sacchIaro. utpote quod sua dulcedine incorrectâ facile in bilem convertitur, & glutinosa suâ qualitate viscerum obstructionibus ansam præbet, quod vel unicè pa-*

Mel saccharo præferendum.

ret ex morbis septentrionalium scorbuticis, quibus saccharatis illis syrupis magis nocemus, quàm ut humores impactos illorum beneficio præparemus.

QVÆSTIO III.

An in febribus putridis Vena secanda?

I. Quamvis Laur. Job. l. 2. parad. 2 cum Simonio ex putrescentibus humorib. nullas febres salubres oriri posse statuat, ita ut febres communiter putridæ dictæ non tàm propter humorũ putrefactionem, quàm eorundem fervorem generentur, unde rectius humorales dici statuit: non tamen sufficiens adesse videtur ratio ut ab ea sententia veterum discedamus, qua ponitur, quod febres quædam ex putrescentibus humoribus nascantur, propterea, quod humores mixta quoq; sint corpora, tali aptitudine prædita, ut per alterationem putrefieri poßint, quemadmodum præter alia satis superq; sæpius fœtor eorum, quæ naturali vel artificiali necessaria excretione evacuantur, comprobat. Imò si sensus comprobat, quod in absceßibus variis modis humores putrescant, quod ex varietate puris colligitur, absurdum non erit in ipsis quoq; vasis aut visceribus simile quiddam accidere posse. Contra Iobertum.

II. Notandum tamen, quod hic potißimum Qualis putredo con-

 mùm

veniat humoribus.

mùm putredo κτ̀ μέρος *locum habeat, unde communiter potius ex putrescentibus, quàm ex putridis humoribus hosce morbos oriri dicimus, quod scilicet non totus humor sit putrefactus, cum alias homo non viveret, sed quòd putrefieri incipiat.*

Affirmatur quæstio.

III. Num autem ejusmodi putridis febrib. per venę sectionem succurratur *dubium est? Affirmat quidem* Galenus l. *11.* m. m. c. *15. Vbi inquit, optimum esse in omni putrida febri sanguinem mittere, nisi impediat vel ætas vel virtus: rationem addit, quod levata natura exonerataq; eo, quo veluti sarcinâ premitur, haud ægrè, quod reliquũ est, vincat. Idem quoq; vult* Aëtius 2. tetrabib. serm. *1.* c. *75. aliiq; principes. Cum n. per venæ sectionem corpus refrigeretur, & sanguis qui rationem causæ morbificæ habet in his febribus partialiter educatur, ut habet* Capivacc. l. 6. de febrib. c. 16. *ideo meritò conceditur, modo non adsit insigne quoddam impedimentum, quod etiam* Galenus *diligenter innuit.*

An ad animi defectum usque sanguis educendus?

IV. An autem ad animi defectum usq; sanguis audacter educendus, quod Galenus, Aëtius, Ægineta *& alii concedunt, admodum dubium est, cum ejusmodi evacuatio cum gravi periculo videatur esse conjuncta.* **Nota tamen**, *quod alius animi defectus sit syncope, ubi gravis omnium virium lapsus cum sensus motusq;*

læsione

læsione accidit, alius etiam est lipothymia, vel animi deliquium, ubi subitus quoq; levior tamen virium lapsus adest, syncopen plerunq; præcedens, ut patet ex Galeno l.1. art. curat. c. 14. & l.12. m.m. c. 5. Non ad priorem, sed ad posteriorem animi defectum usq; sanguinem evacuando procedebant veteres; nec sine cautione, sed signa deliquij instantis, per mutationem coloris faciei ac pulsus diligenter observabant, ijsq; præsentibus evacuationem ulterius non protrahebant. Sed cum tantæ evacuationes nostris corporibus non accommodatæ, idcirco consultius est in defectu, quàm excessu peccare, ita ut illud, quod deest, reiteratis vicibus compleatur: non enim eiusmodi audax venæ sectio tantum habet commodi, quantum periculi. Rondoletius c. de synoch. Forestus l.1. obser. 20.

QVÆSTIO IV.

An Cornu Cervi crudum vel præparatum sit præferendum in cura morbi ungarici?

I. Vsus cervini cornu tempore Galeni non omnino nullus erat, quemadmodũ patet l. 11. de simpl. med. facul. §. Cornua, ubi additur, quod cornua cervina dentes candidos reddant, fluidasque gingivas corrigant; imò Vsus cornu cervini apud veteres.

eadem usta & lota dysentericis, hæmoptoicis, cæliacis & aliis conveniant. Idem habetur lib. de theriaca ad Pisonem cap. *9. ex quibus locus illud ipsum quoq; repetere voluit* Ægineta de re med. lib. *7.* cap. 3.

Vsus nobilior hodiernus.

II. *Præter has operationes, quæ maximè ratione virtutis exiccantis proveniunt, alias longè nobiliores cornu cervinum virtutes obtinet, quo ad effectum, nulli non hodie cognitas, nimirum quod insigniter viscositatem humorum incidat, internas viscerum obstructiones aperiat, & vi sua penetrandi putrescentibus humoribus resistat, adeoq; balsamica quadam virtute malignitatem humorum corrigat, unde* Joberto *quoq;* tract. de peste cap.*18. maximè cardiacum dicitur, quod probat felicißimus successus in variolis, morbillis, aliisq; morbis putredinem humorum præsupponentibus, & potißimum in febri illa maligna quæ* καῦσος *veteribus, hodiè ungarica dicitur, propterea quod durantibus hactenus bellicis apparatibus in ungaria contra Turcas milites nostros frequenter invaserit, plurimosq; è medio sustulerit.*

Καῦσος veterum, hodierna febris Vngarica.

Cornu cervini efficacia in malignis & putridis.

III. *In his enim affectibus justa evacuatione præmissa, cum magno successu & audacter Cornu cervinum præbetur, idq; propterea, quod illud ipsum ratione copiosi sui salis atq; interni balsami putridis & malignis hu-*

moribus

moribus resistat, & verum naturæ balsamum omnis operationis vitalis authorem confortet, ut hosti suo repugnare & malignitatem eo citius superare queat.

IV. Quis enim nobilissimis his effectibus consideratis cum Paræo l. 20. c. 29. solam vim exiccandi tantum in cornu cervino laudabit, cum & liquorem in peste non contemnendum, ac duplex sal volatile & fixum in eo facilimè spagyricus diligens deprehendere queat? quis cervinum cornu tanquam terreum excrementum tantum considerabit, ut cum Cardano l. 10. de subtil. affirmet solius ornatus gratia, quemadmodum barba hominibus, sic Cervis cornua facta esse, cum videamus singulis annis ad tantam magnitudinē eadem excrescere, & quotannis augmento adhuc quodā ferè dejici?

Idem copioso sale abundare.

V. Hæc sanè non aliunde, quàm à copioso sale vegetabili deducere possumus, cuius virtute quotannis in tantam molem excrescunt, & cum fœnore deijciuntur: tantæ enim hujus virtutes sunt in conservando & generando, ut non solum homo quotidianum salis communis usum instar optimi condimenti adhibeat, sed etiam bruta irrationalia tantoperè naturali instinctu illud ipsum appetant, & vel ex ruderibus antiquissimis exhauriant ac lingua lingant, vel ex locis fœculentis, urinosis, nitrosis atq; aluminosis

Salis virtutes.

curiosè

curiosè perquirant, ut in columbis, aliisq; avibus apparet. Quercetan. de mat. priſc. Philoſ. *Adde quod nulla re magis luxurient arva, quàm cornuum in ipſis putrefactorum ac digeſtorum adipoſo ſale, ut idem habet in defenſine Hermet. Med. c. 20. Imò & ipſum mare ſalſum hoc indicat tantà tamq; variâ animalium generatione & conſervatione, quod veteres voluerunt, ubi venerem omnis generationis matrem ex ſpuma maris productam, adeoq; ἁλιγενῆ dixerunt, unde* Eraſmo *Saligena,* Virgilio *nata ſalo Venus vocatur.*

Cur Venus ἁλιγενῆ dicatur?

VII. His præmiſſis ad deciſionem problematis perveniendum, num ſci: in malignis & putridis febribus crudum cornu cervinum raſpatum videlicet, & lævigatum, potius quam præparatum per calcinationem uſurpandum ſit? *prius vulgus ferè ſtatuit: nihil enim matronis nobilibus, aliisq; medicaſtris mulieribus frequentius quam in variolis, morbillis, febribusq; ardentibus crudum cornu raſpatum cum adæquatis liquoribus propinare. Quod etiam absque ratione fieri non videtur iis, qui dicta recolligunt, & ea quæ crudo ineſſe diximus perpendunt, utpote cum veriſimile ſit virtutem Balſamicam & ſal utrumq; copioſius ineſſe crudo, quam illo quod per calcinationem præparatum eſt.*

Probatur prior quæſtionis pars.

VIII. Sed

VIII. *Sed posterius usus Medicorum comprobavit, convenientius videlicet calcinatum & præparatum adhiberi, cum crudum propinatum frequenter eodem modo, ut fuit ebibitum, per alvum sine omni alteratione reddatur. In prõptu ratio est, propterea quod spirituosa substantia omnis actionis causa, per fæculentã materiam additam, colligata impediatur, quo minus virtutes suas exercere posit, ita ut in crudo vis illa quasi sepulta jaceat: imo sal etiam balsami sui vires exercere nequit, nisi terrestribus suis vinculis expediatur.* Quercetan. in in tetrade c. *18.*

Probatur posterior quæstionis prius?

IX. *Expeditur autem per* veram calcinationem, *quæ primum gradum transmutationis spagyricæ constituit, & est rei per ignem purificatio, seu pulverisatio ex privatione humiditatis partes consolidantis, quemadmodum* ex Gebro describit Albertus Magn. lib. de Alchymia, Pantheus Venetus l. transmut. metal. *& alij: Atq; hîc verè accidit, quod Hermetici dicunt, nimirum ut sulphureitas defœdans & & corrumpens combustione deleatur, quemadmodum ex fœtore primi liquoris colligitur. Quod ipse quoq;* Galenus *non nescivit, qui pleraq; metallica sine calcinatione ad usum medicum non admisit, ut patet ex 9.* simpl. Med.

Calcinatio quid.

X. *Nec obstat, quod hac operatione sal volatile copiosum sublimetur, unà cum liquore,*

Instantia resolvitur.

quem

quem supra commendavimus: remanet enim præterea copiosum sal proprium & fixum cuius ratione rei balsamica qualitas etiam post calcinationem remanere dicitur, in quo firmissimæ tincturæ ac impressiones proprietatum rei calcinatæ, experientia teste, delitescere videmus. Et hoc est quod Philosophi humidum primigenium post calcinationem quoque remanere volunt, quemadmodum Quercetanus in Tetrad. lib. contra Aubert. & alibi *innuit.*

XI. *Cum igitur vis illa diaphoretica, quæ propter salem fixum inest huic remedio, una cum aliis qualitatibus ab impedimentis suis post calcinationem & præparationem maximè liberata sit: Ideò concludimus magis conveniens esse cornu cervi ustum & præparatum, quàm crudum: Imò tam tutum & jucundum in gravissimis quoq; morbis hoc medicamentum est, ut omni ætati, ipsis etiam recens natis commodissimè, necessitate urgente, præbeatur.*

QVÆSTIO V.

An in febre ardente potio frigidæ sit utilis?

Negativa quæstionis. *I. Negativa pars quæstionis suis rationibus non penitus destitui videtur: verum enim illud apparet,*

Vina bibant homines, animantia cætera fontes:
Absit ab humano pectore potus aquæ.

Nam

Nam Galenus l. 7. m. m. c. 6. ex aquæ frigiditate deducit, quod in præcordijs moretur diutißimè, fluxiones & flatus excitet, ventriculi robur resolvat, atq; ita coctionis atq; digestionis impedimentum sit.

II. Contra alijs fortaßis affirmativa placet, tum quod refrigerando fervoris æstum lenire, tum etiam quod vapores ad caput exhalantes, ibidemq; cephalalgiæ, delirijq; generationem producentes, reprimere valeat. Hinc Avicenna l. 4. fen. 1. tract. 2. c. 43. ad satietatem usq; frigidæ potum in Causone concedit, modò non impedimentum aliquod adsit. Affirmativa.

III. Quod ut melius pateat, notandum pro decisione controversiæ, quod tempora morborum distinguenda sint: non enim consentimus cum illis, qui nullo non tempore frigidam exhibent, cum in initio humores attenuari atq; digeri prohibeat, & ita majorum symptomatum causa sit. Quod si signa coctionis apparere incipiant, cum fructu frigidam porrigimus, utpotè cum tunc temporis materiâ morbifica potißimum absumptâ pro extinguendis fervoris reliquiis admodum inserviat. Decisio controversiæ.

IV. Hinc Aëtius tetrab. 2. serm. 1. cap. 72. inquit, ad frigidæ exhibitionem deveniendum esse, exacta præscriptione facta, quantum ex ipsa fieri poßit detrimentum: nam si hoc parvum vel omnino nullum futurum

est,

est, danda est in potu frigida, quantum æger voluerit. Tunc autem dandam esse dicit, quando in urinis concoctionis signa apparuerint. Atq; hoc modo opportuno tempore data frigida solidarum partium naturam corroborat, quæ corroborata præattenuatos humores aggreditur, ut bonos quidem detineat, inutiles vero deijciat. Conciliat. diff. 71. *Conjunge* Capivacc. l. 6. de febribus c. 33. & Forest. l. 1. obser. 13.

Nota cautelam.

V. In consuetis tamen non negamus, quod etiam in principio dari possit frigida, præsertim cum consuetudo natura altera. Sed hic opus est ut ea addantur, quæ putredini resistere atq; incidendo ac penetrando adjuvare queant, ut sunt Cornu Cervi ustum & præparatũ, *quemadmodum patet ex præcedenti quæstione,* Vitrioli spiritus, *utpote qui* Heurnio teste l. 1. meth. *alijs liquoribus permistus stomachum roborat, aperit, putredinem arcet, infarctos renes expurgat, pestiferisq; febribus dulce præsidium est, unde etiam* Jordano tract. 1. de pestis phænom. c. 9. *in pestis contagio convenientissimum remedium judicatur: item* Sal prunellæ *aliàs anodynum minerale Chymicorum, nitrum videlicet cum floribus sulphuris præparatum, quàm compositionem docet* Quercetanus in pharmacop. dogm. cap. 25. *aliaq; similia.*

QVÆ-

QVÆSTIO VI.

An tempore Paroxysmi in exquisita tertiana somnus concedendus?

I. *Ex putrescentibus humoribus non solùm continuæ, sed etiam intermittentes oriuntur febres, pro diversitate & peculiari humorum proprietate diversæ, ita ut aliæ quotidie, aliæ tertia, aliæ quarta die frequenter homines affligant, quæ periodicæ invasiones iisdem conveniunt, propterea quod materia putrescens in locis à corde remotioribus, potissimùm vero in visceribus* τῆς θρεπτικῆς δυνάμεως *secundum* Fernelium *certis tantum temporibus commoveatur, & fuligines fervidas fonti caloris transmittat, quibus perdurantibus paroxysmus quoq; febrilis perdurat.* Anton. de gradibus tract. de febr. c. *10.* Generatio febrium intermittentium.

II. *Inter has febres intermittentes est etiam tertiana exquisita* τριταῖος ἀκριβὴς, *quæ ex flava bile putrescente in locis à corde remotioribus oritur, secundum naturam humorū propriam; ut inquit* Bachanellus l. de conſ. med. f. *886. & rectè curata septem circuitibus vel ante judicatur, ut habet* Galenus lib. 2. de diff. febr. cap. 3. & Hippoc. 4. aph. 59. Tertiana exquisita quid.

III. *De hac ipsa febri quæritur, num etiam in ejus paroxysmo somnus conveniat? fortè*

affirmativa probabilis videbitur, propterea quod somnus sit recreator corporum & redintegrator virium, ut habet Tertullianus lib. an. c. 45. *Imò quod etiam melioris concoctionis author dicatur, quod rectè communiter statuitur ex sententia Medicorum & Philosophorum contra* Jobertum decad. 1. parad. 8. *quemadmodum videre licet in* nostro lib. 2. de an. Exerc. 8. q. 9. *At vero tempore paroxysmi requiritur virtus intensa & fortior, utpote cum tunc temporis materia peccans commota attenuanda, resolvenda ac discutienda sit, ut eadem hoc modo tandem absumptâ paroxismi finis eo citius subsequatur.*

Negativa probatur.

IV. Verum negativa potius statuenda, quod monet Fuchsius de med. morb. lib. 4. cap. 6. *quia non dormiendum, sed vigilandum potius est in ipsa accessione, propterea quod sanguis & spiritus, adeoq; calor nativus versus interiora per somnum moveatur, qui tamen motus contrarius est illi, quo virtus naturalis in paroxysmo materiā discutere & ad exteriora transferre conatur: concentratus enim calor per somnum internam humorum effervescentiam majorem, adeoq; febrem vehementiorem efficere potest. Finita tamen accessione somnus non improbatur, ubi postea debilitatis viribus per morbi & naturæ pugnam egregiè succurrit, & ut Poetæ verbis utar,*

ægrorum

ægrorum corpora duris
Fessa ministeriis mulcet, reparatque labori.

QVÆSTIO VII.

An Absinthij decoctum in tertiana notha conveniat?

I. *Præter tertianam febrim exquisitam datur & alia, quam notham vocant, ex bile cum pituitosis humoribus permistâ, proveniens, in qua tardior est concoctio, unde priore multo diuturnior est.* Notha tertiana quid.

II. *De hac febri quæritur*, num in ea conveniat decoctum Absinthij? *Affirmat* Avicenna lib. 4. fen. 1. tract. 2. c. 40. *ubi inquit: post septimum adhibeatur decoctio absinthij: est enim juvativa, subtilitativa materiei & consortativa stomachi.* Affirm. quæstio.

III. *Contra* Galenus l. 1. de arte curat. c. 8. *in exquisitâ tertianâ illud ipsum præscribit, ubi dicit: quod si coctionis signa monstrentur, jam audacter aliquid absinthij exhibebis, quod alioquin summum est remedium, ubi bilis infestaverit, si præsertim ex ejus coma, quantum sit satis, accipiens melicrato intinxeris.* Hinc Alexander Trallian. lib. 12. cap. 6. *miratur, quod Galenus indistinctè scripserit confundendo curam nothæ & exquisitæ tertianæ, propterea, quod remedium illud potius in ista, quam in hac febri convenire videatur.* Neg.

Resolvitur quæstio.

IV. *Cæterum pro decisione dicimus, quod Absinthio secundum* Galenum 6. simpl. Diosc. l. 3. Paul. Ægine. l. 7. cap. 3. *& alios vis insit, ut vitiosos è ventriculo humores per alvum & urinas ducat, quare concocta jam bile non alio præsidio opus est, quam quod expurget, præsertim cum vi sua astrictionis ventriculo quoq; & visceribus robur addat.*

V. *Quamvis igitur quod* Interpretes Avicennæ Mongius & Costæus *addunt, acredinis ratione febrilem calorem, siccitatemvè accendere huius usus posset: non tamen si semel eius dilutum exhibeas, quicquam lædes. Vnde rectè* Galenus *observat diem septimum, hoc est, apparentem concoctionem, ubi absinthium velut expurgatorium pharmacum semel in exquisita offert. Alexander vero frequentem usum in tertiana notha tantum cum Avicenna approbat.*

QVÆSTIO VIII.

Num Aloës usus præscribendus in Quotidiana febre?

An detur quotidiana?

I. *Plurimi recentiorum dubitant, num præter tertianam duplicem & Quartanam triplicem alia hodie detur febris quotidie recurrens, quam veteres Quotidianam dixerunt, ex* phleg-

phlegmatici humoris putrefactione generatam, ut patet ex Platero tract. de dolorib. c. 2.

II. Etsi verò tam frequens hæc febris esse nequeat, quemadmodum innuit Forestus l. 3. de febrib. obs. 20. cum Fernelio l. 4. pathol. c. 12. propterea quod materia pituitosa præ reliquis humoribus non admodum ad putrefactionem habilis videatur: interdum tamen eandem dari verisimile est, quod ex ipsius symptomatibus à tertianæ & quartanæ proprietatibus diversis colligitur. Et quamvis hæc materia pituitosa non facilè accendatur, tandem tamen accensa, diutius calorem p. n., licet non admodum intensum, fovet, utpote qui difficulter discutitur atque accessiones diutissimè protrahit, ita ut nonnullis non tam intermittens, quàm continua hæc febris credita sit. Hollerius lib. 2. de morb. intern.

III. Posita hac febri quæritur num etiam Aloes usus in ea præscribendus? Videtur probabilis negativa, propterea quod Aloë dicatur medicamentum Cholagogum, bilem peccantem purgans, quemadmodum ex alijs pluribus repetit Paulus Ægineta l. 7. c. 4. At hic non bilis sed pituita peccat, idcirco potiùs phlegmagogum exhibendum, quia tunc demum confert medicamentum, ubi qualia oportet, purgantur, secundum Hipp. l. 1. apho 25. & alibi. Sed contrarium videmus in libris practicorum, ut ferè ubique hieram simplicem, aliasque Negativa proponitur, quod principalem quæstionem attinet.

massas pillularum ex Aloë potissimum confectas præscribunt.

Resolutio quæstionis.

IV. Hic nota pro decisione quæstionis, quod Aloë sit medicamentum & leniens & purgans: leniens pro ut in minori dosi exhibetur, qua ratione alvum laxat, & excrementitios humores ex prima corporis regione dejicit, purgans verò pro ut in majori dosi exhibita, biliosos humores è remotioribus etiam partibus vi substantialis qualitatis occultæ attrahit & expurgat. Cum autem quotidiana febris potissimum à pituitosis humoribus circa primas vias collectis foveatur & continuetur, quod vel maximè ventriculi imbecillitas conjuncta comprobat. Ideò rectè conceditur in ea usus Aloes respectu suarũ qualitatum manifestarum, quatenus calefaciendo & siccando extergit, discutit, primasq; vias purificat, non sine singulari gratia, qua ventriculo amica est, præ aliis omnibus evacuantibus, ut habet Galen. lib. 6. simpl. § *Aloë.*

Præparatio Aloes.

V. Verum ut hæc jucunditas magis arrideat, justa præparatione opus est, ubi præ communi lotura maximi facienda est illa, quæ frequenti digestione per affusum adæquatum menstruum vera aloes essentia à fœcibus terreis & arenosis separatur, cujus postea scrupulus id facit, quod alias è drachma integra expectamus. Quercetan: in pharm. dogmat: cap. 14.

QVÆSTIO IX.

An Theriaca concedenda in Quartana?

Inter

I. *Inter morbos contumacissimos & curationi Medicorum maximè resistentes est etiam Intermittens illa febris. Quartana, ex putrescēte humore melancholico, vel solo, in exquisita, vel cum alijs permixto, in notha, suam ducens originem, malum sanè diuturnum, cui crudo adhuc exigua, aut etiam nulla cura convenit, secundum* Galen, l. *1*, de arte curat, cap. *11*. Quartana quid.

II. *Quæritur autem num in hoc morbo diuturno Theriaca usurpanda? Affirmativa colligitur ex* Galeno libro de theriaca *ad Pisonem, ubi addit, quod hæc antidotus melancholicis vitijs succurrat ipsam atram bilem exhauriendo. Sic etiam* Trallianus *post alios in hac febri diatrionpipereon, succum Cyrenaicum & Theriacā præscribit* lib. *12*. cap. 8. *ubi calefacientia requirit in hoc morbo, non tamen necessario quoq; humectantia, etiamsi morbus sit frigidus & siccus, propterea, quod humor non statim resolvendus, ne discussis tenuioribus partibus, magis terrestres eò penitius maneant infarctæ.* Affir. quæstio.

III. Sed *nota ex eodem* Galeno lib. 1 artis curat: cap 11. *quod Theriaca & similia conveniant quidē quartanis, sed non in initio aut ante vigorē morbi, cum hac ratione ex simplici quartana difficilior, duplex plerumq; fiat, quemadmodum idem alibi in cura* Eudemi *Philosophi ab alijs Medicis per exhibitionem intempestivam Theriacæ male tractati, confirmat. Ubi igitur signa coctionis apparent & morbus amplius crudus non est, præmisso præcedente die vomitu, succum absinthii exhibet* Galenus, *postea duabus horis ante paroxysmum theriacam in appropriato liquore propinat, quo remedio infinitos liberatos esse confirmat.* Cautela quædam notanda.

IV. *Non igitur sine cautione vel Theriaca vel aliud huius generis magnæ activitatis medicamentum, (quemadmodum unum & alterum non sine ratione commmendat* Benedict. Victor. in Empirica sua) *exhibendum est, ne augeantur obstructiones & febres intendantur, quando scilicet materia, cum impetu plus justo, agitatur, ut monet* Capivacc. lib. 6. de febrib. c. 27.

QVÆSTIO X.

An Hecticis Victus contrariarum qualitatum (lac videlicet, quod facilis, & cancri fluviatiles, qui difficilis sunt coctionis) præscribendus?

Hectica febris quid.

I. *Hecticam febrem illam vocant, quæ fovetur à calore præter naturam partibus solidioribus infixo, & sic dicitur, quod habitum corporis ita comprehendat, ut si progrediatur, ad differentiam reliquarum febrium, fiat morbus in habitu, ut vult* Galenus lib. 1. de diff. febr. cap. 7. *Etsi enim omnis febris est intemperies in solidis membris in esse facto, quamvis eadem causam antecedentem interdum spirituum incensionem, interdum putrefactionem humorum etiam agnoscat, ut supra dictum fuit: nihilominus tamen illa intemperies modo est in habitu,*

habitu in hectica, modo in habitudine, ut in reliquis febribus. Capivacc. l. 6. de febribus c. 2.

II. In hâc febri ferventissimâ, quoad victus rationem plurimi lac commendant, ut videre licet in Galeno l. 5. m. m. c. 12. *ubi lac, præsertim muliebre tabidis convenientissimum esse dicit, quem sequuntur reliqui Medicorum Principes tàm antiqui quàm recentiores. Nec sine causa, propterea quod hectici requirant nutrimentum facilioris digestionis, ob calorem nativum imbecillem, & siccitati atq; caliditati febrili strenuè resistens, quale est ipsum lac*, Galeno l. 4. de simpl. c. 6. *frigiditate & humiditate, non excessu sed amica quadam temperie præditum.* Lac tabidis cur concedatur? Sat.

III. At vero quæritur cur iisdem hecticis cancri fluviatiles *quoq; præscribantur, quæ tamen respectu qualitatum difficilis concoctionis, adeoq; minimè convenire videntur.* Cancri fluviatiles cur concedantur?

IV. Hic notandum, quod in hectica febri duplex requiratur victus, pro diversitate temporis, quatenus febris aut est incipiens, aut confirmata. In incipiente, victus requiritur craßior & diuturnioris nutritionis, etiamsi difficulter concoquatur: quia tunc temporis calor nativus adhuc fortior est, cujus beneficio nutrimentum craßius alteratur & in absumpti locum copiosè restituitur. Hic igitur commodißimè nervosæ Decisio quæstionis.

partes animalium & similia, ut etiam cancrorum caro præscribitur, utpote quæ non tantum diutißimè nutrit, succum alimentalem crassum subministrando, sed etiam singulari occulta vi hecticis saluberrima est, ut paßim Galenus & alij innuunt.

V. Quod si confirmata sit hectica, adeoque calor nativus omnis concoctionis author maximè debilis, abstinendum ab ijs, quæ difficulter coquuntur, & ea potius exhibenda, quæ facilimè digeruntur & optimè ac citißimè nutriunt, quod supra de lacte affirmatum fuit, cui succedunt ova sorbilia, succus ex carnibus contusorum pullorum post adæquatam coctionem in duplici vase factam, expressus & alia.



cui

Σὺν Θεῷ

DECAS SECVNDA.

GRAVISSIMORVM capitis affectuum cognitionem & curationem illustrans,

RESPONDENTE

M. JOACHIMO KOPPEN Magdeburgensi, Saxon.

Προοίμιον.

VT capitis nomine cujusdam principij admonemur, propterea quod caput in corpore humano respectu regiminis, pars maximè prima sit, utpore sensuum tam externorum quam internorum organum & habitaculum, ut habet *Eustach. Rudius lib. 1. de aff. hum. corp. cap. 1.* Sic etiam de morbis partium per problemata quædam in specie disputaturi, merito cum aliis autoribus post febrium considerationem ad affectus capitis progredimur, de quibus hæc specialia πορίσματα subjicere placuit:

QVÆSTIO I.

An dolor capitis vomitu curandus?

Cerebrum tactu caret.

I. *Etsi cerebrum respectu propriæ substantiæ sensu tactus careat, ut recte statuit* Arist. lib. 2. de part. an. cap. 7. Et Galen. l. 1. de caus. sympt. cap. 8. *propterea, quod organum sit commune omnium sensuum exteriorum, cuius ratione naturâ suâ debet esse* ἄποιον, *ut aptitudinem habeat ad omnes species sensibiles dijudicandas: nihilominus tamen dolorem quendam frequenter circa cerebrum percipimus, respectu partium adjacentium membranosarum, quibus tactus indefinitus convenit.*

II. *Est autem ejusmodi dolor capitis multiplex, idq; potissimum ob diversas causas antecedentes quibus excitatur.*

III. *Hic inter alia dubia plurima quæstio movetur,* num etiam in quadam specie doloris capitis, vomitus tanquam remedium adæquatum sit concedendus?

Vomitum non convenire.

IV. *Videtur negativa probabilis, propterea, quod vomitus per se simpliciter consideratus, remedium naturæ minus conveniens appareat, ut hac de re disserit* Vallesius l. 5. contro. c. 1. *at medicus naturæ minister est, quam ob causam ea, quæ contra naturam sunt, minimè tentabit, propterea quod ab ijs natura abhorreat.*

V. Adde

V. *Adde quod per violentum illum motum vomitionis, dolor capitis magis intendatur, tum ex consensu, qui est inter caput & ventriculum respectu nervorum stomachicorum à cerebro prodeuntium: tum etiam quod eundem affectum ex commotione partium vehementi magis irritet. Hanc ob causam practici fere nullibi, in cura capitis dolorum, vomitus mentionem faciunt: Imo* Arculanus in com. super 9. Rhasis, *eundem ut noxium omninò improbat.*

VI. *Notanda tamen limitatio, quod vomitus concedendus sit ijs, qui ad eum proclives sunt, ubi materia peccans in ipso ventriculo fluctuat, quod frequenter accidit in his, quibus caput ob crudos & pituitosos humores in ventriculo collectos dolet, quod etiam* Aëtius tetrabibl. serm. *3. c. 118. concludit, ubi fluidas affectiones vomitu curandas esse præcipit.* Hos cum Jasone Zirizæo Forestus l. *9.* obser. *19. vomitu curandos esse jubet, quod hac ratione causæ antecedenti succurratur, quâ remotâ postea productus effectus eò citius quoque removetur.* Limitatio quæstionis.

VII. *Etsi enim vomitus respectu status naturalis, videatur evacuatio præter naturam; nihilominus fieri potest, ut eiusmodi remedium in statu morboso naturæ maximè conveniens esse queat, cum rectissimè per ea loca fiat evacuatio in morbis, ad quæ ipsa morbifica materia suâ naturâ vergere videtur, ut habet* Hip. l. *1.* Aph. *21.*

QVÆ-

QVÆSTIO II.

An caput ex ebrietate gravatum reiteratâ ebrietate curandum?

Ebrietas noxia.

I. *Inter plurima sat execranda mala, non immeritò numeratur etiam ebrietas, κραι-πάλη Hippocrati dicta, quæ non tantùm individuo plurimum adfert incommodi, quemadmodum videre licet in* Avicennæ 3, 1. doctr. 2. c. 8. *ubi varia morborum genera ex eadem deducit; sed etiam speciei propagationem reddit deteriorem, quia nihil magis genitale semen infrigidat quàm crapula, teste* Gal. l. 11. de usu part. *quam ob causam* Macrobius lib. 7. Saturnal. *per temulentiam maritorum malè morigeros liberos generari statuit. Quod etiam* Plato 6. de legibus *innuit, dum ebrium quasi mente captum ad prolem serendam ineptum dicit.*

II. *Præter alia verò mala subsequentia primum esse solet, quod post ebrietatem potatores capitis dolore plerumq; cum nausea & languore apprehendantur.* Communissimum *hic multorum remedium est, ut matutino tempore post hesternam crapulam eandem cantilenam repetant, atq; ita seipsos à dispositione præter naturam liberare videntur. Hinc etiam Salertina Schola, hisce versiculis idem innuit:*

Si no-

Si nocturna tibi noceat potatio vini,
Hora matutina rebibas, & erit medicina.

III. *Quæritur jam an non præsens remedium sit contra commune curationis medicæ fundamentum, cum contrariorum contraria debeant esse remedia, ut habet* Gal. l. 9. M. m. *c.* 15. *& alibi. Imò ipse* Hipp. lib. 1. *Aph.* 3. *expresse innuit, repletionem inanitione curari.*

IV. *Pro resolutione problematis respondemus, quod sit distinguendum inter ea, quæ fiunt per accidens; & inter ea quæ fiunt per se: ipsa enim repletio repletionem antecedentem non curat, quatenus repletio, se pro ut facultatem atq; calorem nativum excitat, qui postmodum materiam morbificam illic latentem consumit ac dispergit.* Resolutio quæstionis.

V. *Imò* Forestus *addit* lib. 9. observ. 18. *quod post ebrietatem, ubi vacuus est venter, & tamen à vaporibus dolor commovetur, non sine ratione remedium hoc concedatur, quia inde vapores crassi disperguntur eo modo, quo oculorum dolores ortos ex iis meraca vini potione curari dixit Hippocrates.*

VI. *Verum non necessario in hoc remedio justo modo usurpando, ventriculus vacuus esse debet: constat enim vinum immodicè sumptum, ipso Galeno attestante* 3. de sympt. *caussis* cap. 3. *cruditatis causam esse, quatenus crudos generat humores: hi postea in ventriculi cavitate relicti, in ipsas tunicas insinuant, &*

nauseam

nauseam atq; dolorem capitis ex consensu produ-cunt, donec rursus aliud assumatur alimentum cum quo commiscentur, & ita calore nativo ex-citato simul alterantur & concoquuntur.

Quomodo quæstionis affirmativa concedatur?

VII. Quod autem hic de iteranda potatio-ne concedimus, id solùm de modica intellectum volumus: aliàs facultate naturali magis debi-litatâ pejus quippiam expectandum esset.

VIII. Atq; hoc modo patet, quam ob cau-sam pluribus optimè conveniat post crapulam hesternam, Bacchi festivitatem summo man-quodam modo redintegrare: quamvis idem al-eo fine suadeant, ut eò citius postera die vomitu excitetur, cujus causa singulis mensibus ebrieta-tem sanitati conferre statuunt Avicenna ci-tat. loco & fen. 34. part. 2 cant. Rhase l. 4. c. 5 Item Dioscor. c. 5. l. 5. *contra quos ha in parte pugnant* Valescus Tarantanus l. 1 Philon. c. 14. Gord. l. 2. de cons. vita hu-mana cap. 21. Placentinus l. 1. c. 8. de mor-bis curandis *quia melior est alius præservan di modus propter pericula, quæ ex ebrietate ni-mia oriuntur.*

An singulis mensibus conveniat vomitus?

QVÆSTIO III.

An in vertigine vena se-canda?

Vertigo quid.

I. Vertigo latinis, vel à vergendo, quod i ea hinc & inde omni vergere & circumvol vi videantur, vel à vertice, quod circa locum illum

llum accidat, secundum Gentilem referente Matth. de gradibus 1. par. com, 9. Almans. 2. dicitur, Græcis δῖνος, est affectus in quo Phantasia decipitur, ita ut res quieta converti videatur, plerumque cum læsi ne visus & motricis facultatis accidens, cujus causa est inordinatus spirituum animalium motus à flatulentis vaporibus cerebrum afficientibus proveniens.

II. Differt à Scotomia, propterea quod hæc est vertigo, cui aliud accidens supperadditur, nimirum visus repentina obtenebratio, quod essentialiter in vertigine non requiritur, ut rectè notant, Mat. de grad. citato loco, Forestus lib. 1. obs. 43. Altimarus in arte medica c. 17. Rondeletius c. 14. Hollerius lib. 1. tract. c 5. & alij. Nam quamvis inter dictos affectus quædam sit cognatio, non tamen penitus entitate conveniunt, ut ex Gal. & Hipp. intelligi potest, unde minus rectè plurimi vertiginem & Scotomiam pro uno & eodem habent, inter quos est etiam Fuchsius lib. 1. Meth. c. 19.

III. Hic oritur dubium, num in hoc affectu venæ sectio cõveniat? Negativa videtur probabilis propter ea, quod hic morbus oriatur ex va-porosis, et spirituosi s exhalationibus, Palladis arcem obnubilantibus, ut patet ex Galeno lib. 3 de loc. aff. c. & lib. 3 aph. comm. [illegible] ubi innuit, vertigines fieri propter inordinatum motum vaporosi spiritus in cerebro contenti. Idem post Galenum Negativa quæstionis proponitur.

 statui

statuit Avicenna lib. 3. fen: 1. tract. 5. c
Aetius tetrabibl: 2. serm. 2. c. 7. Altimar
citato *loco & alij.*

Specifica natura proximæ causæ vertiginis.

IV. Imo consentit etiam Quercetan
qui thesin hanc dogmaticorum, in tetrade c.
approbat & ulterius demonstrat, ejusmodi ha
tus vertiginem producentes ex resinosis tar
reis & sulphureis contentis exhalare, tinctura
nigræ fuliginis cõtinentes sine acrimonia, prop
rea quod naturam salium nullam possideant, e
ratione fieri, ut nullos in vertigine dolores in
rant, quos tamen in hemicraniis, cephaleis de
rijs & ardentibus febribus, ob fumos ex salib
expirantes vehementissimè plerumq; adesse vid
amus.

V. At verò ejusmodi vaporosa & halitu
substantia per venæ sectionem non evacuatu
propterea quod hæc potius in abundantia sangu
nis, vel respectu totius in plethora vel respectu pa
tis cujusdam in derivatione & revulsione conv
niat.

Decisio quæstionis.

VI. Sed pro quæstionis decisione notandu
quod in curatione vertiginis interdum ad causa
antecedentem, quæ continuitate quadam co
junctam fovet, respiciendum sit: qua ratione pr
ter alia remedia venæ sectio quoque præscribit
ab Aetio loco citato, *sive principium fuer*
affectionis, sive tempus jam progressum fueri
dummodo vires ferant, nihilq; reluctetur, tu
potis

otissimum, ubi materia sanguinea & calida fu-
osis exhalationibus vertiginem excitantibus
præbet originem.

VII. Imò Paulus Ægineta lib. 3. de re me-
ica. c. 12. arteriarum quoque sectionem circa
ures commendat, quando videlicet, calidiores
halationes, mediantibus arterijs confertim ad
rebrum elevantur, cujus remedij loco cauteri-
n hodie rectiùs, sive actuale sive potentiale cir-
suturam coronalem commendatur.

VIII. Prout igitur per venæ sectionem fo-
es mali sæpius evacuari, vel saltem è cerebro re-
lli potest, eatenas sanguinis missio tentanda est,
c tamen cautione, quod monet Altimarus
ost Damascenum lib. 3. cap. 13. de cura
rtiginis, ne confertim & ἀθρόως fiat evacua-
. Sed sensim & per vices, propterea quod ex
i occasione ejusmodi ægri concidant. Imò
caput oxyrhodino tempore venæ sectionis, non
e causa defendendum esse, judicat Aëtius.

Vertiginosis per vices sanguis mittitur.

QVÆSTIO IV.

An in phrenitide repellentia actu frigida sint adhibenda?

I. Quamvis anima rationalis in propriâ suâ
ratione, non utatur organo corporeo quod
ist. lib. 3. de anima t. 4. innuit: nihilominus
nen, sine cooperantibus facultatibus subordina-
organicis in hac vita non intelligit, unde idem
ilosophus eodem lib. t. 39. inquit eos qui

Intellectio inorganica.

nihil sentiunt, nihil quoq; discere & intellig[...] posse, propterea quod is, qui contemplatur aliqu[...] necessariò phantasma quoddam simul concipia[...]

Vnde diversitas ingeniorum.

II. *Quatenus igitur facultates subordina[...] cum intellectione nostra respectu operationis c[...] currunt, eatenus accidit ut unus altero melior[...] in intelligendo & ratiocinando. Imò hæc eti[...] causa est cur intellectus operatio interdum in[...] bis omninò depravetur, quod in varijs delirijs [...] paret, non solum hominibus, sed etiam brutis [...] terdum accidentibus, ut patet in equis, canib[...] lupis alijsq; feris in rabiem actis, nobiscum non [...] tellectione, sed sensitiva tantum cognitione sub[...] dinata convenientibus, quod contra quosdam p[...] chrè demonstravimus* lib. 2, de anima exe[...] 9. quæst. 5.

Vnde delirium.

Phrenitis quid.

III. *Inter alias autem depravationes in[...] lectionis nostræ, non ultima est illa, quæ phren[...] vocatur, à læsione* τῶν φρενῶν, *Estq; delirium c[...] febri acuta, oriens ex calida intemperie cer[...] cum inflammatione membranarum ejus, ut [...]* Gal, lib. 2. de causis symptomatum c[...] 7. & lib. 3. de loc. aff. cap. 7. *quem sequi[...]* Ægineta lib. 3. cap. 6. Alexand. Trallian[...] lib. 1. cap 13.

IV. *In hac affectione sive fiat ipso cerebro [...] mariò affecto, sive per consensum, ob aliarum p[...] tium, præsertim verò septi transversi, inflam[...] tionem generetur, omni cura quàm celerrim[...]*

labor[...]

borandum est medico, ut horrendum ejusmodi alum è corpore humano expellat, cum inter omnia bona hominibus concessa, nullum sit præstantius, quàm ratiocinatio vel intellectio, quâ mo à brutis irrationalibus distinguitur, & cum ris essentijs incorporeis, quas rectè scriptura vot angelos, ab officio, quo mandata Iehovæ peragunt; Philosophi νοῦς mentes vel intelligenis, à præstantissima intelligendi operatione, nominant, comparatur.

V. Hanc ob causam non tantum in phreniti- omni ingenio varijs remedijs tam pharmaceuis, quàm chirurgicis, in extirpanda causa antedente laboramus, sed insuper etiam externis xilijs frequenter parti affectæ succurrimus, q; non tantum, ut eidem robur conciliemus, serdas exhalationes corrigendo ac dissipando, sed ut super vehementiam symptomatum, dolorem vilicet ingentem, vigilias continuas, & simili niamus.

I. Dubitatur autem num ejusdem generis ppica medicamenta repellentia, ut sunt xyrhodinum rosaceum, aliaq; similia teda vel actu frigida sint adhibenda.

VII. Valescus de Taranta lib. 1. Phion. c. 13 cum Haly, Avicen. & alijs actu frida adhibenda esse censet, ita tamen, ut materia tecedens tempestive primum sit evacuata. Affirm. quæstio.

VIII. Contra Gerardus Cremonensis Negatur.

& Gilbertus Anglicus *referente eodem Valesi* *stuppas cannabinas, succis potentia frigidis imb* *tas cum acete tepide vel calide adhibuerunt, n* *vaporum prohiberetur transpiratio ratione fri* *ditatis, & hoc modo delirium augeretur. Id* Altimarus de medendis morbis. c. *6. inn* *dicens; caput autem rosaceo cum modico ac* *irrigetur, æstate quidem tepide, hyeme verò m* *deratè calido quod in cunctis aliis etiam medi* *mentis topicis servandum erit. Consentit iisd* *verbis* Fuchsius lib. *1.* Meth. Med. c. 20. M curialis *quoq;* lib. 5. pract. c. 15. *quia cere* *inflammato, frigiditas tuta non est, sicuti neq;* *hemens caliditas convenit; illa meatus constr* *git, & discussionem excrementorum impedit:* *verò fervorem congeminat.*

Per limitationes quæstio determinatur.

IX. *Sed nota quod monet* Math. de G dibus in lib. 9. Almans. c. 3. *& post eum* restus lib. *10.* obs. *6. naturas videlicet una* *anni tempore vel externo aere considerandas* *in naturis enim fortioribus & robustis, ubi v* *mens caliditas circa caput est adeoq; phrenitis* *quisita & potissimum æstatis tempore non tan* *virtute, sed etiam actu frigida sunt adhibenda* *verò ubi corpus debilius pueri se vel senile, ne* *iam tantus fervor circa caput, idq; tempore hy* *tepida potius applicanda, maximè in iis locis,* *magis vis medicamentorum, penetrare potest,* *mirum circa futuras.*

X.

X. Imò & hoc notandum, quod quædam topica per se facilè penetrent, utpote confecta ex aceto, verbena, anetho & similibus, quæ sæpius fridè adhibita, suam nihilominus operationem efficiunt: alia sunt astringentia, ut rosæ, plantago, bolus armenus, quæ commodiùs agunt calefacta.

QVÆSTIO. V.

An & quomodo castoreum in Lethargo conveniat?

I. Quemadmodum somnus secundum naturam ocium animæ, viriumq; debilium unicus redintegrator verissimè dicitur; Ita somnus præter naturam extinctionis nativi caloris autor, ac ferè mors ipsa est. Vt enim in illo vapores dulces ac benigni, caloris nativi beneficio excitati, cerebrum suaviter imbuunt, quibus utcunq; condensatis, animales spiritus, antea mobiles ac vigiles, ob revocationem caloris influentis, subsidere incipiunt, ac in quiete ad reparationem virium inserviunt: ita in hoc, somno scilicet præter naturam, ob vaporosam substantiam minimè convenientem, cerebrum obruitur & Spiritus animalis ferè suffocatur, ut animal ad sensus & motus operationes reddatur ineptissimum.

Somnus naturalis quomodo differat à præter naturali.

II. Patet hoc maximè in lethargo, quasi inertem oblivionem dicas, ἀπὸ τῆς λήθης καὶ ἀργῆς, quod symptoma est diminutæ functionis

Lethargus quid.

principiis, cum insigni dormiendi necessitate, quo qui corripiuntur, omniū oblivisci, difficulter sentire, & neque vocati, neque puncti facilè excitari, mox somno vicissim opprimi solent. Gal. lib. 3. de l. aff. cap. 3. *causam communiter statu unt pitaitosum humorem in cerebro putrescentem unde lethargus cum febri continua, lenta & symptomatica conjungitur.*

In lethargo quid agendum.

III. In hoc affectu gravissimo maximè eò allaborandum, ut æger à quiete sua præter-natura excitetur, quocunque ingenio id fieri potest, siv illud ipsum præstare conetur medicus vi medicar torum, sive etiam alio modo, quemadmodum lepidum est illud remedium, quo lethargicu quidam avarus à tali sopore per medicum doctum & fidelem apud Horatium lib. 2. *Satyr 3. excitatur: hic, ut Poeta habet,*

Quondam lethargo grandi est oppressus ut hæres
Iam circum loculos & claves lætus ovansque
Curreret; hunc Medicus multùm celer atque fidelis
Excitat hoc pacto: Mensam poni jubet atque
Effundi saccos nummorum, accedere plures
Ad numerandum, hominem sic erigit, addit & illud

Ni tua custodis, avidus jam hoc auferet
hæres:
Men' vivo? ut vivas igitur vigila, hoc age.

IV. Inter medicamenta, quæ in tali casu plurimùm commendantur, est quoque Castoreũ, quod non tantum gravi suo odore illud ipsum præstare posse videtur, sed insuper etiam respectu virtutis admodum attenuantis & discutientis, quam eidem Galenus lib. *11.* simpl. & lib. *11.* Meth. med. *attribuit, causæ morbificæ in hoc affectu plurimum adversatur: cum enim calefaciat & siccet cum partium tenuitate excellenti, ut habet* Aegineta lib. *7.* de re medica cap. *3. Idcirco aptissimum est remedium, quo frigidi humores & vapores alterentur, & consumantur.* Quæstionis declarettio.

*V. Hinc A*lexand. Trallianus l. *1.* cap. *14. castoreũ non tantũ exterius in oxyrhodino decoctum fronti applicat, sed ex eodem quoque sternutamenta conficit: Imo in potu quoque præsertim unâ horâ ante accessionem exhibet, vel per se, vel cum oxymelite, propterea quod extenuet, & corpus refrigeratum & prope emortuum, recalefaciat, foveatq́ꝫ.*

VI. Vt ita castoreum & extra paroxismum & in ipsa accessione sit convenientissimum pro ægris excitandis; ubi maximi faciendum ejus extractum spagyricè compositum, potissimùm illud, quod in liquida forma præparaturum est, Extractum castorei liquidum.

quod facilimè & in minimâ quantitate, cum summa tamē efficacia, ægris ejusmodi exhiberi potest. Nec obstat, quod dictum fuerit, cum lethargo febrim conjunctam esse: hæc enim febris lenta est, & symptomatica, cujus causa absumpta ipsa quoque cessat.

QVÆSTIO VI.

An Somnambulonibus conveniant verbera ubi dormientes ambulant?

Somnus quid?

I. *Quamvis* Philosopho *somnus sit* ἀκινησία καὶ δεσμὸς τῆς αἰσθήσεως, *adeoq; rectè* κατάληψις τοῦ πρώτου αἰσθητηρίου *dicatur: non tamen totalis & omnimoda sensus & motus privatio semper adest, ut monet* Galenus lib. 2. de motu musculorum, *quia animadvertimus dormientes respirare, frequenter loqui, huc illuc membra jactitare, vocantes audire, tangentes sentire, & hujus generis plura.*

Somnus perfectus, & imperfectus.

II. *Quam ob causam* Tartaretus lib. de somno Fracastorius l. 2. de intell. Conciliat diff. 108. *& alij somnum dividunt in perfectum & imperfectum: in illo sensus omnes exteriores perfectè ligantur: in hoc sensus non omnino privantur suis operationibus, quando ab externis objectis incitantur.*

III. *In hoc somno imperfecto nihil magis mi-*

mirandū, quā quod propter dispositionē corporis minimè convenientem, eo usque animalis operatio se extendat, ut homines dormientes e lecto surgant, ambulent, ac vigilantium opera in locis etiam periculosißimis perficiant. Quod non facilè quis concederet, nisi præter veteres, & recentiores autores claßicos, illud ipsum quotidiana experientia ubivis locorum confirmaret.

IV. Causa hujus symptomatis in his hominibus, quos ὑπνοβάτας, id est, somnambulantes propriißimè dicere poßumus, est Phantasia fortis cum spirituum tenuitate & subtilitate, ut habet Salius lib. de part. aff. c. 18. non sine peculiari δυσκρασίᾳ partium principalium. Causa Nocti surgii.

V. Vt autem aliàs imaginatio propterea ad motum instigat animal, quia bonum aliquod consequendum proponit: ita hic etiam per somnium bono quodam monstrato, per phantasiam fortem vis latens in musculis excitatur, adeoq; dormiens moveri incipit, ambulat, per trabes & lacunaria ædium audacter oberrat, ac sæpißimè periculosas altitudines ascendit, tum quod spiritus maximè circa manus ac pedes collecti sint, & huic operationi tantum incumbant, ob reliquas quiescentes, tum etiam quod discernendi vis vaporum caligine sopita jaceat, & incogitantia audaciam præbeat. Lang. lib. 2, Cur admiranda præstent Noctambulones?

Epist.

Epist. 45. Libav. par. 2. sing. tract. de noctambulon. ad th. 35.

VI. Cum autem ejusmodi homines sæpiùs in summo vitæ versentur discrimine, dum audacter & incogitanter, somnambulando jam in ignem, jam in aquam, jam ex altitudinibus horrendis, decidunt: Idcirco non est extra considerationem medicam, monstrare quomodo causa antecedens, ipsius videlicet corporis dispositio adæquatis & convenientibus medicamentis secundũ indicationes rationales inventas corrigatur, quod fideliter præstitit Medicus celeberrimus p. m. Iacobus Horstius, *præceptor ac patruus noster honorandus in libello de noctambulonibus.*

VII. Nos illam curam, quæ est extra paroxysmum ad suum locum reservamus, & jam quærimus tantum, an etiam verbera, vel simile quid ipsis somnambulatoribus convenit, eo ipso momento ubi dormientes hoc vel illud peragere conantur.

Negativa quæstionis proponitur.

VIII. Negativam vulgus tenet, idq; potissimum hanc ob causam quod videant acclamatione proprii nominis ejusmodi homines excitatos, propter lapsum, in summo versari periculo, præsertim ubi in locis altioribus ambulant: Si autem acclamatio propriј nominis statim eos ita consternatos reddit, quid expectandum esset, si præterea verbberius quoque ejusmodi somnambulones exciperentur?

Ac-

IX. Accedit & hoc, ejusmodi homines propter debiliorem cerebri constitutionem ad epilepsiam, aliosq; capitis affectus, quandam inclinationem ut plurimum habere videantur: at in ejusmodi naturis terror subitus noxius est, utpote cum facilè caducum illum vel sonticum patiantur affectum.

X. Sed contra pars affirmativa probatur: cum enim adsit motus non κατὰ φροαίρεσιν, vel ad rationis arbitrium sed καθ' ὁρμὴν & secundum phantasiæ impetum institutus (quatenus noctambulones in præcipitia & loca periculosa nō raro deferri videmus, ubi nemo rationis consensum accusare potest, quia vigilantes nunquam hoc tentassent) ideo conveniens esse videtur, tali durante motu, qua id fieri potest vehemeneia, verberibus videlicet, vel alia ratione hominem excitare, ut excitatus periculi magnitudinem percipiat, firmiterq; phantasiæ errorem cognitioni suæ imprimat: nam quæ non sine vehementi animi commotione à nobis cognoscuntur, semper diutius inhærent, & reminiscentiæ frequentius occurrunt, quam alia in quibus tanta animæ commotio non est. Expergefactus n. tali terrore semel, rarißimè vicißim ambulat, tum quod timor periculi aliquo modo adhuc sit in sensitiva memoria tum etiam quod sensus inimicus ob plagas inflictas in eadem sui speciem reliquerit.

Probatur affirmativa.

Ratio affirmationis.

Etsi

XI. *Etsi verò acclamatio proprii nominis, quod cuilibet præ reliquis familiare est, ut & verbera, faciant ut noctambuli cadant ac periclitentur, propterea quod tunc temporis, ut animadvertit* Lemnius lib. 2. de occult. c. 5. *in excitatis ex consternatione & perturbatione spiritus dißipentur, quibus discußis facultas debilitatur: non tamen propterea nihil omninò tentandum, quia eo respiciendum est, ut somnambulonem primò in loco tuto habeamus, ita ut excitatus ob casum periclitari nequeat. Quod si natura subjecti peculiariter ad epilepsiam ob debilem cerebri constitutionem est disposita, cautio adhibenda est, ne statim in principio paroxysmi; sed potius circa finem ejusmodi consternatio excitetur, ut monet* Iacobus Horstius, lib. citato c. 9.

Instantia solvitur.

QVÆSTIO VII.

An Apoplectici potius sternutamentis quam extremorum ligaturis aut clysteribus acribus excitandi?

I. *Satis horrendus affectus est Apoplexia, vera incõstantiæ & calamitatis humanã nota, qua homines subitò principibus operationibus cum sensu & motu abolitis consternuntur, remanente quo-*

Apoplexia quid?

te quodam modo respiratione, propter angustiam & occlusionem meatuum in cerebro secundum Galenum lib. 3. de locis aff. c. 10. *ut ita morbus hic semper in via, hoc est, organicus adsit, ut ex communi sententia rectè statuit* Mercurialis lib. 1. pract. c. 19. Capivacc. lib. 1. prac 17. Altimarus de med. morb. c. 19. *Contra* Iachinum in comment. ad 9 Rhasis *qui etiam à sola intemperie talem effectum oriri posse statuit.*

II. *Periculum hic tantum est, ut* Hipp. lib. 2. aphor. 42. *exclamet, apoplexiam fortem nullo modo, debilem verò sine difficultate solvi posse: quod &* Ægineta *innuit, dum Apoplexiam nequaquam aut rarò curari posse autumat, utpote, quæ mortem in propinquo minetur.* Omnis Apoplexia periculosa.

III. *Vt autem nihilominus Medicus interdum, ubi spes salutis sese exhibet, succumbenti naturæ succurrere sciat, ideo causa antecedens, à qua talis angustia suum ducit originem, non est negligenda.*

IV. *Hanc Galenus vel ad compressionem in dispositione* φλεγμονῶδη *refert, quando sanguis in plethorico corpore vasa cerebri replet ut eorum turgentia ventriculi & meatus comprimantur, in quo casu venæ sectio præsens est remedium: vel ad obstructionem à materia crassiore, pituitosa vel melancholica (quamvis* Causa Apoplexiæ.

hoc

hoc neget Fernelius lib. 5. path. c. 3.) *pro-venientem, quod videre licet* lib. 6. Aph 56. in com. *quam materiam crassam obstruentem & cursum atque recursum spirituũ impedientem fortè non inconvenienter, cum* Hermeticis Quercetanus, in tetrad. c. 11. *potissimum deducit ex nebulosis exhalationibus in eo couclusis instar nubium in aere expansarum, nou tantum frigiditate, vel humiditate, aliaq; simplici qualitate præditis, sed poßidentibus efficacem & activam facultatem, ut illicò conglaciari aut congelari, adeoq; in momento tanti affectus causa esse poßint, quod ille ex acidita te vitriolata, iisdem connatâ, demonstrare conatur, ità ut illud ipsum quodammodo subolfecisse* Cardanus lib. 6. Aph. in com. *videatur, dum omnem Apoplexiam à Melancholico humore, sua natura ferè tali qualitate constante fieri statuit.*

Hermeticorum sententia.

V. Qualis qualis sit illa materia peccans, quæ tam horrendum producit effectum, sui indicat ablationem, idq; sine mora, & quam celerrimè. Hic derivationes & revulsiones variæ à Medicis excogitatæ sunt, ita ut, si non omnino materia morbifica evacuari potest, ad alias tamen partes derivetur, & hoc modo magis magisq; dißipetur.

Indicatio prima Apoplexia.

VI. Quærimus autem hic, num potiùs clysteribus & extremorum ligaturis, quàm ster-

nuta

[...]itamentis hoc ipsum præstare debeamus? Pri[...]s videtur probabile, quod materia potius ad re[...]motiores partes, quàm ad propinquiores sit re[...]ellenda: tum etiam quod illæ partes sint adhuc [...]ortiores, adeoq́ medicamentorum actiones ci[...]ius actuare queant. Adde quod cerebrum aliàs [...]ebilitatum per sternutationes ob debilem vir[...]utem vix irritetur, ut insurgat ad res noxias [...]xpellendas. Et posito, quod sternutatio[...]es vim suam exerant, minimè tamen parti[...]ularis ejusmodi evacuatio, sine præmissa uni[...]ersali instituenda esset, quia aliàs ex reliquo [...]orpore materia peccans ad laborantem partem, [...]erebrum videlicet magis atttaheretur.

Quæstionis declaratio.

[...]II. Quam ob causam acribus enematibus, [...]ut in horum defectu suppositoriis, ex melle co[...]to, cum pulvere hieræ simpl. aut fortiori, addi[...] mediocri salis gemmæ pondere, statim in prin[...]ipio hominem excitandum esse putamus, non [...]eglectis fortißimis extremorum ligaturis, per [...]ices adhibitis: cum hac ratione non tantum [...]orpus universum à collecta saburra excremen[...]torum liberetur, sed insuper quoque à cerebro [...]materia derivetur & sensim resolvatur & con[...]umatur.

[...]VIII. Vbi verò clysteribus alvus primum e[...]uitur, & totum à copta peccantis materia libe-

ratur, audacter naribus etiam illa admovenda quæ gravi suo odore ægrotantes excitare solent, ut sunt opopanax asa fœtida, castoreum, Galbanum: Imò hoc tempore commodissimè sternutamenta parantur ex helleboro castoreo & aliis naribusque canaliculo pennæ inflantur, ut materia per particularem hanc evacuationem, quoad fieri potest, à cerebro derivetur, vel ad minimum resolvatur, ubi morbus per paralysin subsequentem finitur, propterea quod causa peccans, materia videlicet resoluta singularem habeat vim, ut nervos secundum eam partem, quâ tangit ipsorum principium, stupidos & ad sensum ac motum ineptos reddat.

QVÆSTIO VIII.

An paralysis post colicos dolores subsequens curato nervorum principio curetur?

Paralysis quid

I. Paralysis Latinis resolutio, est ejusmodi affectus, quo motus voluntarius, alicujus partis aboletur, propterea quod spiritus animalis non influat, idque vel primariò, in propriè dictâ paralysi, quod à cerebro sive principio nervorum non transmittatur vel secundariò in ista resolutione, quæ καταχρηστικῶς sic appellatur, quod transmissus à musculis non recipiatur.

I. In illa perit motus unà cum sensu, quan-o nervus idem tam motui quam sensui desti-atur: interdum verò sensu remanente, motum erire videmus ijs scilicet in partibus, ubi pecu-aribus nervis, motus, peculiaribus quoque sen-s perficitur, quod in oculo manifestum est, cu-s motus illæsa visione, & contra visio il-æso motu sæpius afficitur. At si unus & idem t nervus, sensus quidem absque motu, non au-m motus absque sensu remanere potest, pro-erea quod motus majorem, sensus minorem cultatis influxum requirat, ut habet Gal-nus lib. 1. de locis aff. cap. 6. & lib. de ausis simpt. cap. 5.

Cur sensus illæso motu, & motus illæso sensu sæpius pereat.

I. In hac impropriè dicta paralysi, vel con-actura, diverso modo sensus & motus pere-nt vel depravantur, pro diversitate causæ, qua nsiles musculorum partes afficiuntur. Quod magis pateat, quærimus an Paralysis, quæ equenter Austria, Moravia, alijsq; locis, post licos dolores sequitur, curato principio ner-rum curetur.

. Cum verò tantum quis curando falla-r, quantum cognoscendo aberrat teste Galeno, circo, primũ illius affectionis natura cogno-enda est, qua cognita quæstioni præsenti faci-nè satisfieri poterit.

Quamvis autem τὸ ὅτι manifestũ sit, cum n tantum hodierna quotidiana experien-

Vnde paralysis post colicos dolores.

Opinio 1.

tia hoc testetur, sed insuper antiquorum scripti idem innuant, ut patet ex Paulo Aeginet lib. 3, cap. 18. *nihilominus quomodo hoc fi & per consequens, quæ sit talis affectionis natu ra, satis dubium est apud autores.*

VI. Quidam peccantem materiam ab inte stinis ad nervos pervenire autumant, benefici arteriarum, præsupponentes hoc, quod nerv sint cum arterijs continui, & ab ipsis arterijs o riantur secundum opinionem Praxagoræ, *u refert* Galenus lib. 2. de placitis Hipp. & Plat. c. 7. *quam inter recentiores defender conatur*, Reusnerus lib. de Scorbuto ex er. 4.

Nervi non sunt extremitates arteriarum.

VII. At hoc placitum demonstrationi ocula repugnat, quia inter nervos & arterias nulla e communio, multò minus continuitas: im quamvis in minimas omninò arterias fiat divi sio, nunquam tamen easdē in nervulos commu tatas demonstrabimus. Quapropter cum ab surdum sit, ea confundere, quæ generatione ortu, substantia atq; usu differunt, ideo dicta sententiam improbamus.

Opinio secunda.

VIII. Inveniuntur alij qui transmutatio nem hanc solvunt per Hippocraticum *illud*: πᾶ τὸ σῶμα συμπνοῦν *esse, quod videlicet totum corpus perspirabile sit, ita ut etiam per occulta vias materia sæpius in corporis partes, hinc & inde transeat, quod placet cum alijs* Laurentio lib 4. Anat. quæst. 8.

Quam

X. Quanquam veró principium hoc minimè negamus: tamen inconveniens videtur ad illud confugere, ubi manifestiores ductus sese ostendunt. Hanc ob causam experientia edocti, statuimus materiam morbificam ab intestinis ad articulos & musculorum habitum pervenire mediantibus venis quod ex apparentibus signis instanti tali mutatione sæpius observavimus, ijs in locis ubi talis affectus est frequentissimus. Opinio tertia quã approbamus.

X. Vbi enim expectanda est in colicis doloribus resolutio membrorum, statim urina tingitur admodum, & subnigra apparet, ob materiæ admistionem in venis: conqueruntur ægri de ascendente quadam aura frigida ijs in locis, ubi positus est vasorum majorum & natura fortiori existente, materia ex habitu musculoso expellitur, ac loco paralyseos illius, fit in extremitatibus color ictericus vel alius præter naturam.

XI. Quod si quæras ulterius, cur ejusmodi peccans materia non potiùs alias petat partes, adeoq; morborum aliorum originem constituat? respondemus hoc fieri duas ob causas: primò quod natura fortior ejusmodi materiam expellat, quoad fieri potest, ad remotissima loca, quemadmodum inde colligitur, quod ægri imbecilliores instanti tali mutatione, plerumq; pereant, antequam talis μετάστασις perfectè fiat, materia scilicet ipsas partes principes subeunte. De- Cur materia peccans in colicis doloribus potius articulos, quã alias partes petat?

inde causa altera esse potest, materiæ singula[ris] proprietas, qua nervosis & membranosis muscu[lorum] partibus præ cæteris est amica: qua ra[tione] videmus cancri materiam citiùs facie[m] & mammillas occupare, quam alias huma[ni] corporis partes: Sic strumosæ resolutiones a[d] collum potius quàm alibi efflorescunt: sic calcu[li] materia resoluta citius articulos, quamvis re[motissimos] occupat, quam alias corporis parte[s]; unde nephritici dolores frequenter in arthrit[i]dem mutantur.

Quomodo post colicum fiat paralysis.

XII. *His præmissis manifestum est, quod para[ly]sis, quæ colicos dolores sequitur, fiat ob effæ[tam] & debilem constitutionem musculorum qui respectu substantiæ nervosæ & membrano[sæ], à materia affluente præter naturam affici[]untur, ita ut motum & sensum etiamsi spiri[tum] animalem affluentem habeant, exactè per[ficere] nequeant.*

Ejusdem curatio.

XIII. *Hinc facilè patet plurimùm errar[e] illos qui hanc speciem paralyseos* κατα χρηστι[κῶς] *sic dictam, eodem modo cum vera propri[è] dicta resolutione curare conantur: cum in ha[c] mali causa circa principium nervorum quæren[]da sit, quod tamen in illa suam naturalem con[]stitutionem obtinere potest. Non igitur cu[]rato cerebro, vel spinali medulla paralysis ejus[]*

mod[o]

odi curabitur, sed potius eo respiciendum, ut
usi antecedens, quæ adhuc in fluxu est, inhibeatur, quæ verò proxima parti adhæret, ejusmodi imbecillitatis origo est, quo id fieri potest genio, corrigatur & consumatur.

IV. Prius præstamus regimine totius, quamus sanguinem ab ejusmodi materia peccante erificamus, & per loca naturæ convenientia, indem educimus, potissimùm eò respiciendo, ut lvus sit laxa, cum ex hujus obstructione, quæ jusmodi colicis affectibus comes est individuus, npuritas illa sanguinis maximè oriatur.

V. Posterius peragitur, ubi partibus effectis, imirum resolutis membris ea adhibemus, quæ alorem nativum confortant, & per consequens igestionem atque concoctionem in ipsa parte obiliorem faciunt, non neglectis iis, quæ singulari proprietate, materiam ejusmodi collectam issolvere, & hoc modo insensibiliter discutere nata sunt.

XVI. Quod nisi hoc modo laborantibus ejusmodi succurramus, sensim ac paulatim (non subito quod in altera vera paralysi accidit) vires ulterius dejiciuntur, ita ut sæpius per integrum

semestre quotidiè magis magisq; partium vo-luntarius motus aboleatur, non sine gravissimis earundem partium doloribus, donec tandem ipsa quoq; vox pereat, & ægri viribus exhausti suffo-centur, ubi verè cum Poëta dicerent,

In mediis conatibus ægri
Succidimus, nec lingua valet, nec corpore not
sufficiunt vires, nec vox aut verba sequuntur.

QVÆSTIO IX.

An ligni S. decoctum conveniat epilepticis?

Epilepsiæ nomina.

I. Tantus est affectus epilepsia, ut autor classici dubitarint, quo nomine rectius illius e sentiam exprimerent: hinc Hippocrati *inter dum* παιδικὸν *malum, puerilis morbus; Ari*stoteli *affectus Herculeus, fortè quod videatu invictus & non facilè medicamentis cedat:* liis *comitialis;* Plinio *Sonticus:* Cælio *Luna ticus:* Apuleio *divinus;* quibusdam *cadu cus morbus dicitur.*

II. Hunc graphicè describit Lucretiu lib. 3 *ubi ita canit:*

Quin etiam subitò vi morbi sæpè coactus
Ante oculos aliquis nostros (ut fulminis ictu)
Concidit & spumas agit, ingemit, & tremit ar
eus,

Desipit, exientat nervos, torquetur, anhelat,
Inconstanter, & in jactando membra fatigat.

III. Est enim epilepsia symptoma abolitæ actionis principis, cum convulsivo motu conjunctum, proveniens à partiali cerebri meatuum obstructione vel coarctatione, quam materia peccans, inprimis alienâ sua qualitate cerebrum ad expulsionem irritante, producit. Dicimus esse principes actiones abolitas cum motu convulsivo: ut distinguamus epilepsiam à vera convulsione, quæ fit tantum vi morbi, robore naturæ non concurrente, remanente operatione principis facultatis, non tam respectu ipsius cerebri, quàm partium nervosarum, quæ propter exinanitionem vel repletionem nimiam variis modis convelluntur. Hipp. *6.* Aph. *39.* Gal. lib. 3. de loc. aff. c. *5.* & lib. *2.* de caus. symp. c. *2.* Epilepsia quid?

IV. Addimus à partiali cerebri obstructione vel potius à coarctatione provenire hoc symptoma, ut illius causam proximam monstremus ex sententia Hippocratis & Galeni *secundum quos cerebrum in Epilepsia laborat, ut instrumentum, quemadmodum rectè probant* Altimarus de Med. morbis. c. *18.* Mercurialis lib. 1. pract. c. 26. *& alij. Quomodo autem talis coarctatio oriatur, id ex sequentibus colligimus, nimirum respectu materiæ non sola frigiditate vel crassitie, sed inprimis aliena quadam, quasi venenata qualitate peccantis, quod ipso quoque* Galeno *deducitur, ubi* lib. *5.* de Causa proxima Epilepsiæ quænam?

locis aff. c.5 & lib.3. ejusdem operis c.7. *veram epilepsiæ speciem concedit ex qualitate quadam venenata, cerebrum afficiente: at idem effectus non potest toto genere diversas habere causas proximiores.*

V. *Quamvis enim concedamus, cum Galeno & reliquis principibus Medicorum, pituitosos & crassos humores interdum huic affectui causam præbere posse, non tamen illud ipsum accipiendum de causa proxima, sed potius ea ratione, quatenus ex ea materia qualitate noxia prædita, vapores corrupti & virulenti efflorescunt, à quibus in cerebro fit quasi coarctatio, spirituumq; transitus, hac ratione impeditur, unde cerebrum principiumq; nervorum læsum, ut expellat id quod obluctatur, seipsum quasi contrahit, ut habet* Forestus lib.10. obs.54.

Qualitas maligna omnes Epilepsiæ causa.

VI. *Et hoc modo semper locum suum habet qualitas maligna in generatione Epilepsiæ, quod placuit* Fernelio lib. 2. de abditis rerum caus. & lib.5. de morb. part. *Qualis autem sit illa qualitas maligna, omnis epilepsiæ causa proxima, non ita planum est apud autores: probabiliter eam ex sententia Hermeticorum determinat* Quercetanus in tetrade cap. 11. *nimirum quod sit nihil aliud, quàm vapor mercurialis vitriolatus, qui ex humore, ex tartaro, aut ex mucilagine æruginosis expiret, & ratione aciditatis & stipticitatis, principium nervorum*

rum afficiat, ac respectu salis armoniaci conjuncti acerrimi sensiles partes vellicet, & convulsivos illos motus producat.

VII. Cum verò melancholicus humor has qualitates præ reliquis etiam ex dogmaticorū sententia poßideat, ideò rectè dixit Hippocrates melancholicos comitiales facilè fieri, & comitiales melancholicos.

VIII. Hinc etiam monstratur, cur pueri & infantes maxime huic malo obnoxii: non quod humidam constitutionem habeant, adeoq; pituita scateant, cum videamus hydrocephalos aliosvè, quibus caput aquosa humiditate ferè sepultum est, ab hoc malo immunes esse, sed quod illorum multi lac in ventriculo acescens & non probè concoctum congerant, cujus corruptio eam naturam induit, ut in æruginosum & viride quoddam virus vitriolatum, degeneret. Hæc ille.

Cur pueri Sontico malo obnoxii?

IX. His positis quæritur, num decoctum ligni sancti conveniat iis, qui huic affectui sunt obnoxij? Affirmamus cum Iachino c. de Epilepsia in Rhasin & aliis, propterea quod in curatione hujus affectionis quam extra paroxysmum tentamus, maximè sit respiciendum ad causam antecedentem, quâ proxima fovetur & sustentatur. At antecedens illa causa frequenter consistit in craßis impuritatibus & supervacaneis humoribus, in toto corpore, vel in cerebro,

Affirmatur quæstio proposita.

bro, vel in alia quadam parte nimirum uter ventriculo vel cæteris collectis, qui incisionem a tenuationem, solutionem, expurgationem per ri rinas, alvum, sudores, vel quocunq; modo id fi ri potest, adeoq; sui absumptionem indicant. H enim tanquam subjectis & causis antecedent bus remotis, removetur quoq; vis illa noxia coha rens, qualitas videlicet illa maligna, quæ exa tata, vel per evaporationes excitata, alias ep lepsiam producit.

X. *Qua ratione fortassis Galeni & aliorum o pinio ad bonum sensum revocari potest, dum fre quenter magis materiam crassam hujus mor causam ponunt, propterea quod respectu cura tionis in hac corrigenda & eliminanda maxi mè laborandum sit.*

Cur lignũ Guajacum concedatur?

XI. *Plurimum verò decoctum ligni Guajac respectu præsentis indicationis inservit, quate nus incidendo attenuandoque causam ejusmod antecedentem resolvit, detergendo evacuat, & sudores commovendo massam sanguineam defæ catam reddit, non sine corroboratione viscerum propter amicam astrictoriam qualitatem sib connatam.*

XII. *Quamvis autem talia hydrotica in mor bis contumacibus maximè locum habeant, cau tio tamen adhibenda, ut generalia remedia præ mittamus, ne primarum viarum saburra, vi hu jus vel similis medicamenti, viscera magis occu*

Cautio prima.

pet, & hac ratione causam illam dictam deteriorem & magis contumacem reddat.

XIII. Imo & hoc notandum, ut ipsum decoctũ Guajaci pro diversitate naturæ subjecti, cum appropriatis morbificæ causæ præparetur, eò potissimum respiciendo, ut oleaginei atq; acidi spiritus ratione suæ tenuitatis aliàs secundum cõmunem Pharmacopolarum coctionem facilimè exhalantes, qua arte id fieri potest, conserventur, utpote cum horum beneficio vis sudorifica potissimum Guajaco insit, quæ præstantior redditur, si ex fæcibus calcinatis sal spagyricè extractus eidem commisceatur. Cautio secunda.

QVÆSTIO X.

An Medicus rationalis in curatione Melancholicorum usum characterum & administrationes ridiculas concedere debeat?

I. Inter depravatas actiones animales est etiam Melancholia, delirium vel principum facultatum depravatio, sine febri cum timore & tristicia, producta sensim ab intemperie frigida & sicca, ex humore vel vapore melancholico, cerebrum occupante, & spirituum animalium substantiam alterante. Gal. lib. 3. de l. aff. cap. 7. Paulus Ægineta lib. 3 cap. 14. Melancholia quid?

II. Prout autem peccans materia dicta, vel solum in cerebro, vel in toto corpore abundat, vel Melancholia triplex.

etiam

etiam per halitus exhalationibus vaporosis ex infimis partibus, hypochondriis potißimum, cerebro communicatur, ita Melancholia vel dicitur primaria, vel ex consensu totius, vel hypochondriaca.

III. In his affectionibus Melancholicis corrigendis quæritur, num Medicus rationalis usum ridicularum administrationum characterum vel similium admittere poßit?

Affirmatur quæstio.

IV. Affirmativam statuimus probabilem, videmus enim experientia teste, plurimos hac ratione sanitati restitutos esse. Plurimi namque curati sunt, inquit Trallianus lib *23.*cap *17. cum vidissent vel audivissent ea, quæ consequi desiderabant. Ita Philodotus Medicus, quendam, qui sibi caput esse amputatum putabat, imposito repentè pilco plumbeo, à tali imaginatione dimovit, propterea quod sentiens gravitatem, caput se recepisse putavit. Sic alius curans mulierem Melancholicam, quæ falsam habebat imaginationem de devorato serpente, medicamentum exhibet vomitorium, & in vas subjectum, clam ejusmodi bestiam imposuit, quam derepente in ipsa vomitione videns mulier a vana imaginatione liberata fuit. Quod etiam imitatus est Gisbertus Horstius celebris Romanus Medicus clystere adhibito in tali ægrotante, ut refert Forestus, ejusdem discipulus. Tales observationes apud recentiores quoque permulta*

legun-

guntur, in quibus recensendis otio literario volumus abuti.

I. Ratio verò, quâ monstratur, hanc thesin esse probabilem, inde deducitur, quia inter alia, quæ Medico consideranda veniunt in curatione morborum, sunt etiam animi commotiones, ad quas admodum respiciendum præsertim in iis, qui ad eas proni sunt. At verò maximè hoc apparet in Melancholicis & delirantibus, ubi propter intellectus operationem depravatam, sæpius, ut cum Poeta loquamur, Ratio affirmationis.

Fertur equis auriga nec audit currus habenas:

quo enim magis contrarium persuadere conantur his hominibus, eò minus nostris persuasionibus credunt, propterea quod princeps operatio in iis depravata sit.

II. Ne autem per animi commotionem vehementem quiddam deterius subsequatur, idcirco cautio adhibenda est, ut interdum aliquid indulgeamus, præsertim ubi cognoscimus phantasiam in hoc vel illud esse intentam: ut enim imaginatio imperat humoribus & spiritibus, ita fieri potest, ut illius ratione τὸ θερμὸν ἔμφυτον excitetur, & sua sponte morbificam causam interdum expugnet. Vide Iobertum lib. 2. tract. cap. 14.

III. Hoc est quod movit Riolanum lib. 4. Meth. Med. cap. 1. ut statueret Medicum rationalem, post Methodicam curam ritè institutā,

ridicu-

ridicula amuleta & similia suis ægris credul
concedere posse, quod per se nocere nequeant, ut
pote cum sint nullius efficaciæ, ex accidenti ta
men sæpissimè ratione phantasiæ & confidentia
juvare deprehendantur.

Limitatio additur. *VIII. Quanquam verò suo modo, non negle*
ctâ scilicet ordinariâ curatione methodicâ, con
cedi possunt ejusmodi remedia, non tamen su
perstitionem animorum, vel fraudem quorun
dam impostorum hoc modo confirmamus, sed i
gratiam ægrorum tantùm, & corpore & anim
laborantium, talia concedimus, atq; hoc mod
fraudem committimus utilem, quæ ægro resti
tuto & judicio redintegrato prædito,
postea à Medico manife-
statur.



Σὺν θεῷ

DECAS TERTIA.

Quæ facit ad aliquot sensuum exte riorum affectiones cogno- scendas:

RESPONDENTE

M. IOH. IOACHIMO ANO maeo, Lincio Austrio.

προοίμιον.

Sicut aliàs causa subordinata semper primam respicit; ita sensuum organa, quo- [ad] proprias suas operationes sine cerebri, tan- [qu]am primi sensorii, adjumento nihil exactè [p]erficiunt. Non autem sufficit vis influens [a] primo sensorio, sed opus est, ut ipsa organa ex- [te]rna ritè quoque constituta sint. Quapro- [p]ter cum ex præmissis quibusdam quæstionibus [p]ateat, quomodo sæpius cerebrum afficiatur, [c]ujus læsionem sensuum quoque depravatio se- [q]uitur: jam non extra methodi legem esse vide- [tu]r, de sensuum externorum organis corrigen- [d]is quædam problemata subjicere.

Sensus ex- terni non agunt sine cerebro.

Ratio me- thodi

QVÆSTIO. I.

An in ophthalmia tandem ad setaceum perveniendum, & num occipitium instrumento ignito vel frigido pertundendum?

Vt visus respectu reliquorum sensuum [o]rdine doctrinæ & præstantiæ prior est, quem- [a]dmodum alibi demonstravimus, utpotè cum in [il]lo requisita sensus maximè appareant, ejus- [d]emq; operatio sit perfectissima & velocissima, [u]t habet Philosophus lib. de sen. cap. 1. & [l]ib. α Metaph. cap. 1. *Ita meritò inter sen- [s]uum organa primò quoque oculus se offert; si- [q]uidem in nullo sensus instrumento tam mira-*

lib. 2 de corp. & a- nima.

Cur inter sensuum organa pri- mùm de o- culo aga- tur.

bilis fabrica, tantusq; spirituum influxus in... *nitur*, Galeno teste lib. 7. de plac. Hip... & Plat.

Ophthalmia quid.

II. *Inter innumeros hujus affectus frequ*... *est* ὀφθαλμία, *latinis Lippitudo, ab excrem*... *to defluente minus propriè sic dicta, quæ te*... Galeno lib. 4. de comp. med. secu... dum loc. *est inflammatio agnatæ tunicæ s*... *membranæ oculorum exterioris, os capitis*... *calvariæ ambientis. Cognoscitur malum qua*... *do dicta tunica, quæ natura alba est, ob affl*... *xum sanguinis cruenta apparet, ex oculis l*... *chrymæ resudant & in acanthis majoribus so*... *des quædam colliguntur, ut inquit* interpr... Hollerii lib. *1.* exerc. *19*.

Signa Ophthalmiæ.

Affirmatur quæstio.

III. *Cognitum hoc modo malum curati*... *nem requirit expeditam & celerem, ne ob n*... *gligentiam suffusio, pupillæ dilatatio, vel pejus a*... *liquid subsequatur.*

IV. *Hic suboritur dubium* num etia... aliquando in ophthalmia ad setaceu... circa occipitis regionem sit acceden... dum? *Affirmativa videtur probabilis, propter*... *ea quod contumax affluxus humorum hac ratio*... *ne revellatur à parte laborante, adeoq; materi*... *peccans affectum diutius fovens loco affecto sub*... *trahatur. Cum enim cauterium aliàs mate*... *riam ichorosam potissimum peccantem in corpo*... *re à partibus nobilioribus internis exterius a*... *cutim evocet, ejusdemq; impetum p. n. ad par*...

tem

tem quandam corrigere valeat: idcirco hic etiam non absque ratione adhibendum esse videtur, tunc scilicet ubi pertinax materia affluens post plethoræ vel cacochymiæ universalem correctionem adhuc revulsione quadam forti indiget, quod etiam Matth. de grad. p. 1. tr, 1. c. 15. in com. ad 9. Rhas. vult, ubi fluxum per cauterisationem subtili ferro ignito factam inhibendum esse statuit.

V. Quo autem loco cauterium commode applicetur, inter omnes non convenit, dum alii suturæ coronali infigendum esse autumant, alii contra potius in occipitio, ubi cervix incipit, illudipsum excitandum demonstrant, ratione probabiliori, cum loco affecto rectè sit opposita regio cervicis & ad eam humores peccantes citius, utpote decliviorem partem moveantur, nec ab eadẽ tam facile, quàm à sutura coronali locum laborantem ophthalmiæ repetant. Quo in loco cauterium commodissime applicetur.

VI. Sed cum locus circa cervicis initium inter secundam & tertiam, vel tertiam & quartam vertebram ad simplex cauterium actuale unius foraminis sustinendum non admodum aptus sit; idcirco potius setaceum commendat experientia, ubi videlicet cutis crassior dicti loci forcipe comprehenditur & funiculo transmisso, olim ex setis, unde nomen habet, sed hodie ex serico constante perforatur. Setaceum prefertur cauterio.

VII. An autem instrumentum perforans frigidum vel candens esse debeat, contro-

An instrumentum frigidum sit preferendum? Affirmatur.

versum est? Posterius videtur probabile, propt rea quod natura cauterij actualis hoc ipsum r quirat, quam ob causam veteres & recentior plerique candenti & ignito ferro cutim forci comprehensam pertundendam esse statuunt, R tionibus quoque non destituuntur, propter quod ferrum ignitum sanguinis fluxum, time dum alias, reprimat, & respectu doloris mat ria magis attrahatur, ipsaque pars, cui cauter um affigitur, minus symptomatum ferociæ s stet, propterea quod ratione exiccationis ipsa stio vim confortandi habeat.

VIII. Nec experientia deest, tum veterum ut passim legitur, tum etiam recentiorum, quem admodum præ cæteris ex Amato patet q Cent. 4. curat. 69. refert se puellam sexd cim annorum post multa remedia à diuturn lippitudine laqueo ad nucham posito consue & communi setacei operatione liberasse.

Demonstratur negativa.

IX. Quanquam verò non negamus eju modi ustionem in tali casu locum habere poss non tamen videtur necessarium candenti fer tantum uti, cum artificiosa sectione instrume to frigido factâ commodius et melius illud ipsu quoque fieri posit, quemadmodum probat Gu liel. Fabricius, Medicus Paterniacensis ord narius, amicus noster intimus, in cent. 1. ob ser. chirurg. 40. Cum enim vir hic perit simus diuturna experientia nullam operati

ne

rem chirurgicam magis ægrum deterrere, majoremq́ horrorem eidem incutere videret, quàm stionem actualis cauterij, ideo de commodiore & jucundiore modo cogitare cœpit, non sine successu, quemadmodum ex observationibus citato loco propositis optime patet.

X. Hanc ob causam cutim in dicto loco forcipe comprehensam non ignito instrumento, sed cultello frigido ancipiti perforat, & mox adæquatum funiculum ex serico rotundum craßitie foramen implentem transmittit, quibus peractis linteum duplicatum ovi candido probè conquassato intinctum applicat, ratione doloris & sanguinis fortè fluentis. Deinde digestivum imponit ad aliquot dies, unguentum videlicet ex therebinthina, lota in aqua beton, cerá novâ, gummi elemi, oleo rosaceo, vel amygd: dul: addito vitello ovor. & pauxillo Croci. Tandem factá digestione funiculũ paulatim protrahendo, ut pars saniei humectata abstergatur, hederæ folium linteo molli involutum quotidie bis imponit, quo foramina retinentur aperta, donec extracto funiculo cum commodo, & salute ægrotantis, indicatio consolidationis locum habeat.

Modus Setacei frigidi.

XI. Rationes quibus hæc operatio setacei frigidi confirmatur, non desunt: quod enim intentioni quoque satisfaciat, præter experientiam inde patet, quod vulnera ejusmodi aper-

Rationes pro Setaceo frigido?

ta felicitate eadē fluxus, & ichorosos humor
ab alijs partibus revellere & evacuare valea
ac si combustione facta essent.

XII. Ad quod modus hic commodior, (
melior sit illo, qui ignito instrumento perficitu
tum ex eo patet quod vi ignis pars cauterisan
exiccetur, & per consequens corroboretur: a
qui nec prius, nec etiam posterius requiritu
Non illud, quia setaceum propterea adhibetu
ut à parte laborante ad sanam superflua hum
ditas derivetur, ubi non opus est exiccatione, s
potius humectatione, quia constat sicca non a
trahere, nisi primum aliquo modo sint emollit
non hoc, quia pars illa in quā humor superflu
derivandus est, potius debilitanda, quam co
fortanda videtur.

XIII. Imo cum Medicus non solum corpus, s
etiam animum in curatione suorum ægroru
respicere debeat, propterea, quod suas operati
nes mediante natura, quæ in hominibus anim
est, peragat: idcirco quantum fieri potest, a
ejusmodi ignito ferro abstinere debet ob horr
rem, & phantasiam, quam pleriq; homines e
eo concipiunt, ita ut multi citius ad prælium ad
igantur, quam ut ferro candenti sese commi
tant: ad notum est, quid in hominibus & pr
sertim in ægrotantibus phantasia poßit.

XIV. Adde quod dolor etiam sit multo to
lerabilior in hoc modo setacei, cum illum tan
tu

m repræsentet, quem in phlebotomia percipi-
us. Ita dicta sententia rectissimè confirmatur,
potius, quam prior eligenda esse videatur,
opterea, quod jucundior, melior, ac tutior sit
c modus, utpote, qui in ipsis etiam infantulis
ajori tum fructu, quam fontanella (quod alij
actici volunt) in cervice, datis indicationibus,
hiberi possit, ut idem author Fabricius pul-
errimè probat.

V. Nec obstant rationes adductæ pro i-
nito instrumento, quod videlicet sanguinis flu-
us ustione reprimatur, respectu doloris vehe-
entis materia magis attrahatur, ipsaq; pars
nfortetur: Non, inquam, hæc obstant, quia
rimum sanguinis fluxus, tantus hic non est, ut
stionem indicet, propterea quod vasa conspicua
aveantur, & sanguis præterea profluens, alia
atione compescatur, ut dictum fuit. Dolor
ero excrucians, quamvis aliàs affluxum move-
t, hic tamen, ubi ferro candente fit frustra ex-
ectatur, propterea quod exiccatio affluentes
umores reprimat, & revulsionem impediat,
uod vel maxime patet, ubi propterea combu-
stio instituitur, ut fluxus humorum inhibea-
tur. Tandem partem sanam non con-
fortandam, sed potius debilitan-
dam esse diximus.

Resolvuntur rationes in contrarium adductæ.

QVÆSTIO II.

An & qua ratione sanguis columbarum sugillationem oculorum corrigat?

I. *Sugillatio latinis* Paulo & Aeti *ὑπόσφαγμα malum est oculorum, ubi sangu[is] tenuis resudat, atque effunditur in oculum, po[tissimum] tißimum respectæ corneæ tunicæ, ex ictu seu pla[ga] ga quadam, maxima ex parte ruptis, aut con[tusis] tusis vasis tunicarum, unde rubor, & aliquan[do] do dolor, & subsequens inflammatio. Quomod[o] in tali affectu curando methodicè procedendu[m] ex aliorum practicorum libris hic præsupponi[mus].* mus.

Sugillatio quid.

II. *De eo tantum quæritur, num sangui[s] columbarum ejusmodi læsionem præ reliqui[s] topicis optimè corrigat? Veteres in his casibu[s] magni fecerunt sanguines animalium, dum ali[j] sanguini, hirundinum, palumbarum & turtu-rum; alij columbarum, præsertim masculorum primas tribuerũt, ut habet* Holler: in Periochel. 4. de comp. medic. secun. loc. A[t] Gal: l. 10. simpl. & Aetius tetrab: 1. serm: 2. cap. 75. *parvi faciunt ejusmodi controversi-as de sanguinibus, & potius alijs utuntur me-dicamentis magis vulgaribus.*

Affirmatur quæstio.

III. *Quoniam verò experientia, quæ re-rum, & omnis scientiæ singularis principium,*

anti[...]

antiquorum assertio non destituitur, idcirco recentiores practici sanguinis, & potissimùm columbini usum adprobant, eam ob causam, quod videant hujus beneficio sanguinem in tunicis oculorum concretum facilimè ac tutò discussione resolvi.

V. Adprobamus igitur & nos inter alia topica sanguinem columbinum ex corpore vivente, potissimum circa venas alarum profluentem, propterea, quod habeat virtutem resolvendi, ac discutiendi, sine noxa, quæ in aliis quibusdam remediis timenda est, quam possidet ratione salis nitrosulphurei adæquatâ humiditate optime temperati. Ratio affirmationis.

V. Obtinet autem animal hoc aëreæ naturæ ejusmodi salem nitrosulphureum in sanguine suo, tum quod ipsum sit temperamenti calidissimi, tum etiam quod alimenta ejusmodi salsa, nitrosa, & aluminosa diligentissimè perquirat, iisdemq; ob similitudinem admodum delectetur, quemadmodum satis adparet ab excremento columbino, quod separatum à sanguine totum nihilominus est nitrosulphureum: ita ut ex eodem copiosa nitri quantitas arte eliciatur. Cujus ratione tam efficax est, ut spiritus illi nitrosulphurei in eo excitati ædes integras incendere, & comburere valeant, ut ex Gal. l. 3. de temp. patet. Vnde sit sal nitrosulphureus in columbis.

VI. Quod si tam efficax est illa qualitas in ex-

crementis & impuritatibus separatis, ergo nobilior, & præstantior erit in ipso sanguine per digestionem vid. & concoctionem multiplicem præparato, magis scil. temperata, & animali naturæ convenientior reddita. Hinc etiam columbas bonum & laudabilem sanguinem generare, adeoque boni nutrimenti esse dicimus, ita ut senibus & iis, qui frigidis affectibus obnoxij sunt, alimentum præbeat accommodatissimum, ut habet Quercet. in diœt. polyhist. c. 5.

Columbarum caro bonum sanguinem generat.

VII. Nec obstat, quod Avicen. 2. tr. 2. c. 133. & l. 3. Fen. *13.* tr. j. c. *33. columbas inter alimenta tardioris digestionis esse dicat: hoc enim ex accidente fit in pullis antequam volatu sese exercent ob humiditatem excrementiciam abundantem.*

Columbæ ex accidenti tardioris sunt digestionis.

VIII. Sed tandem quæritur de modo applicationis. Forest. l. *11.* observ. 8 *cum aliis sanguinem ex alis columbarum calidum prout defluit statim instillat in oculum: rectè ex alis, quia in illis partibus vehementiori motui destinatis, ac levioribus, magis alteratus majorique tenuitate præditus esse videtur. Quo ad cætera melius esset cum aqua quâdam appropriatâ, pro diversitate affectus, calefactâ sanguinem perfluentem perpetua agitatione miscere, ut inde fiat collyrium: quia alias fibrosæ sanguinis partes non separantur: sed unà oculo instillantur.*

Modus applicationis.

...ur, quæ sua tenacitate adhærere & collectioni ...rdium ansam præbere possunt.

QVÆSTIO III.

An suffusio oculorum per vomitionem curanda sit?

I. Suffusio græcis ὑπόχυμα καὶ ὑπόχυσις vulgo cataracta dicitur, est affectus, teste Aëtio tetrab. 2. ser. 3. c. 5. in quo humores circa pupillam quasi congelati prӕterfunduntur: ita ut visus lædatur ob craßitiem humoris albuginei: quæ si totaliter intenditur omnino visionem tollit, & vocatur suffusio completa ὑπόχυμα perfectum: quod si non totaliter à crasso humore obtenebretur pupilla, sed aliqua parte adhuc pura supersit, videbuntur adhuc res objectæ, sed singulæ seorsim; at si in pupillæ centro exigua consistat suffusio, maneantque partes, quæ in circuitu sunt puræ, omnia quasi per fenestram apparebunt. Gal. l. 1. de causis sympt. c. 2. Suffusio oculorum.

II. In hoc affectu num vomitio conveniat dubium est? Negativa videtur probabilis, quia per vomitum peccans materia magis ad locum affectum duceretur, utpote, quo ex partibus inferioribus humores sursum, & per consequens ad ipsos etiam oculos moventur. Imo cum vomitus sensibiliter auribus noceat, Negatur quæstio.

quem-

quemadmodum ex enormi vomitu surditatem & gravem auditum aliquando ortum fuisse te- statur experientia, Cum Avicen. l.1. fen.4 doct.5. cap 11. *Verisimile est eundem quoq; o- culis minime convenire.*

Confirmatur affirmativa.

III. Sed contra pars affirmativa quæstionis con- firmari potest sequentibus. Quia vomitus visum clarificare dicitur, quod in hoc affectu maxime requiritur. Hoc fieri potest, quatenus vomitus materiam fumosam oculis subtrahit, ita ut sit medium evacuans, respectu inferiorum, & era- dicans respectu superiorum. Imo cum albugi- neus humor per affluxum heterogenei deprava- tus hoc symptoma introducat, videtur verisimile vomitum convenire, utpote, quo superfluitates educuntur, adeoq; causa impuritatis subtrahi- tur.

Resolutio quæstionis

IV. Pro quæstionis resolutione notandum, quod suffusio alia sit vera; alia notha; illa fit in oculis per πρωτοπάθειαν affectu; hæc autem frequen- ter ex consensu ventriculi oritur, ubi præter hu- morum in ventriculo contentorum vitium utri- que oculo conjunctim similia accidunt, quem- admodum in vera suffusione, ita tamen, ut fa- cili negocio à se invicem distinguantur, sicuti patet ex Gal. l 4. de locis aff. *Quoad veram suffusionem vomitus non convenit, quod argu- menta negativa probant: si enim* (inquit Cō- ciliator diff.121.) *læsio provenit oculis à seipsis, vel*

vel à cerebro, vomitus nocet, & in fieri, & in facto: cum plus elevet peccantis materiæ ad locum laborantem, quam evacuet. Si verò suffusio fiat ventriculi vitio, rectè cum practicis vomitum concedimus, quia subtrahit causam foventem, & continuantem dictam affectionem. Quòd pulchrè probant argumenta pro affirmante sententia adducta.

V. Attendendum tamen, quod dicto loco Conciliator monet, ut præcaveamus nocumentum, quod vomitus introducere potest, quatenus materiam & vapores in cerebrum, & per consequens ad oculos laborantes dirigit. Sit igitur particularis, non admodum frequens, & cum facilitate in corpore disposito, hoc est, per universalem curam antea præparato. Cautio.

QVÆSTIO IV.

An depravatus auditus mulieribus post partum adveniens eandem requirat, cum illo qui fit in convalescentibus?

I. Inter auditus læsiones frequens est aurium tinnitus vel sonitus, quem græci ἦχον καὶ συριγμὸν vocant, ubi aures intra se ipsas sonant, ita ut externus sonus rite percipi nequeat, quemadmodum Celsus lib. 6. cap. 7. innuit. Est autem affectio hæc symptoma in genere noxæ functio-

Aurium tinnitus quale symptoma.

ctionis sensibilis depravatæ, quia sentit audien[...] facultas id quod sentire non deberet, ut inqu[...] Altimarus lib. 1. de med. morb. cap. 34.

II. *Jam dubitatur, num hoc malum, quat[...] nus parturientibus frequenter succedit, & [...] convalescentibus quoq; sæpius deprehenditur, [...] nam eandemq; curationem requirat? Quod [...] rectius intelligamus causæ inquirendæ sunt, c[...] videlicet talis affectio in utrisq; frequenter in[...] veniatur.*

Cur in puerperis frequens aurium tinnitus.

III. *Quo ad puerperas* τὸ ὅτι *negari non po[...] test, cum plurimæ post partum in puerperio no[...] tantum tinnitu aurium, sed etiam imperfect[...] quadam surditate corripiantur. Verum* τ[...] διότι *qua ratione scilicet id fiat, non ita pla[...] num est, præsertim cum videamus uterum, ejus[...] que annexas partes, ubi maximus est in part[...] dolor, ab auditus organo remotißimas esse.*

Subjicitur ratio ob observatione Anatomica deducta.

IV. *Videtur vero consentaneum hoc fieri e[...] ratione, quatenus, in adjuvando partus opere[...] facultas animalis omnes intendit vires, ut fœtu[...] expulsionem, qua ratione id fieri potest, adju[...] vet, quam ob causam circa spinalem medullam[...] maximus fit spirituum animalium influxus [...] cum ab ea potißimum nervi motui infimi ven[...] tris prospicientes deriventur, ac postea in muscu[...] los distribuantur.*

V. *Pro ut autem vehementißima est hæc mo[...] vendi intentio, ita fieri non potest, quin simul*

prin-

rincipium nervorum potißimum circa posteri-
rem capitis partem afficiatur, eo scilicet in loco
ubi spinalis medulla descendit: atqui artificio-
a Anatomia docet, quod nervus quintæ conju-
ationis, qui auditui præest, eo ipso in loco, ubi
pinalis medulla descendit, suam habeat origi-
nem, brevißimoq; ductu statim in aurem inter-
am inseratur, quapropter facilime patet, quod
n vehementißimo illo nixu nervus auditorius
uoque simul affici poßit, ita ut circa illius in-
ertionem post partum humores craßi & viscidi
b nativi caloris imbecillitatem, propriamque
ebilitatem, ratione vehementißimæ commo-
ionis colligantur, cum aliàs etiam in parturi-
ntibus, imò & prægnantibus animales facul-
ates sint debiliores, quatenus unius fœtus ge-
erationi & absolutioni natura potißimum in-
umbit.

In parturientibus & prægnãtibus debiliores sunt facultates animales.

I. *Quo ad convalescentes negare non possu-*
nus frequentißimè fieri, ut post morbum auri-
m sonitu adeoq; depravato auditu corripian-
ur. causa facilimè colligitur, quod videlicet ex
orbo facultas alterandi & concoquendi sit de-
ilior, unde plurimos vapores ob imbecillem ca-
rem colligunt, qui ubi petunt auditus organũ
ίσθεσιν depravatam faciunt, ut inquit Mer-
ur alis lib. 1. pract. cap. 41.

Cur in cõvalescentibus aurium tinnitus frequens.

II. *His positis atq; determinatis concluden-*
a est quæstio, ubi negativè respondemus, ni-

Decisio quæstionis.

mirum

mirum in utroq; affectu non unam & eande[m] curationem instituendam esse, propterea qu[od] diversitas causarum det alias atq; alias indic[a]tiones curativas. Ita in puerperis ejusmodi a[f]fectu correptis eò potissimum respiciendum, [ut] suas purgationes post partum exactè habea[nt], quibus ritè constitutis toti quoq; prospiciendu[m], ita ut peccantes humores præparentur & ev[a]cuentur: tandem localia quoq; non negligend[a], quò materia collecta circa proprium auditus o[r]ganum incidatur, discutiatur & absumat[ur], ubi cōmodissimè pulvis grossus ex Castorei drac[h]ma dimidia, olibani, myrhæ ana scrupulo sem[is], rad asari drachma una confectus & in vino c[o]ctus adhibetur, ita ut colatura ejus calida fr[e]quenter auribus instilletur, quemadmodum [u]sum hujus remedij cum successu in talibus casib[us] usurpatum vidimus à Medico celeberrimo Io[an]. Michelio, Archiducatus Austriæ Superi[o]ris Ordinario.

VIII. *At in convalescentibus sufficit, ut resp[i]ciamus ad confortationem nativi caloris imb[e]cillioris, quo adjuto, symptoma tale facilimè [s]sponte cessat: potissimum verò cerebro per [s]corroborantia prospiciendum, ubi* Iacob. Ho[r]stius, piæ memoriæ, Medicus Professo[r] Helmstadiensis, præceptor noster hon[o]randus *magni faciebat rotulas proprias cap[i]tales ex ol: nucis mosch: per expressionē, mar[...]*

pr[...]

præpar: corn: cervi usti & ʃ. q. ʃacch; in aqua lavendulæ soluti confectas. Quod si malum sua sponte post corroborationem non cessat, leviora topica dissolventia usurpantur, uti Crato commendat decoctum Origani in vino & aqua præparatum, & per spongiam auribus adhibitum.

QVÆSTIO. V.

An Semen nigellæ manifestis vel occultis qualitatibus corrigat olfactus læsionem in coryza?

Præter manifestas qualitates, alias adhuc rebus in esse dubium non est, ex totius videlicet substantiæ proprietate provenientes, quarum ratione Magnes ferrum trahit, Rhabarbarum bilem evacuat cranium, præparatum Epilepsiæ confert, de quibus suo loco pluribus agemus, ubi morbos totius substantiæ considerabimus. Dantur occultæ qualitates.

I. Iam saltem quæritur, num Semen Nigellæ, cujus usus frequens est in Coryza, proprietate substantiæ vel manifestis qualitatibus affectionem dictam corrigat? Prius videtur approbare Langius lib. 1. Epist. 34. ubi Melanthij semē catarrho convenire dicit, eo actionis modo, quo cōtacto tridente à torpedine marina piscatoris manus obstupescit, quo præsentia Adamantis ac allij magnetis actio, ne ferrum attrahat, impeditur &c. Idem repetit Affirmatur prius à Langio.

lib. 2. Epist. 49. *ubi nigellam catarrho p- desse dicit, ea ratione, quemadmodum alia n- manifestis, sed occultis totius substantiæ viri- aliquid perficiunt.*

Posterius confirmatur contra Langium.

III. *Sed posterius potius asserendum videtur, idque patet ex* Galeno lib. *1.* simpl. medic. *facult: ubi inquit, quod Nig- la excalfaciat & siccet ordine tertio, sitq́ au- ra, tenuiumq́ partium, atque hac ratione fie- ut in linteo admota & aßiduè olfacta catarr- sanet, scilicet materiam incidendo, exiccan- & sensibiliter ad evacuationem præparand-*

In morbis manifestis frustra quęruntur remedia occulta.

IV. *Datis igitur manifestis qualitatibus n- opus est, ut ad occultam confugiamus, præs- tim in hoc morbo, ubi substantialis proprie- frustra quæritur. Cum enim dictus affectus n- sit morbus totius substantiæ (nihil enim ali- est coryza, quam defluxus humoris excreme- titij à capite ad nares cujus causa est alterat- cerebri debilitata, quam producunt nimiu- frigus, ardor solis & ea quæ caput replere p- sunt* Gal. lib. *3.* de caus. sympt, cap. *4 consequens esse videtur eidem quoque succu- rendum esse per appropriata remedia contrar- non occultis, sed manifestis qualitatibus præditæ: quodlibet enim patiens adæquatum & proprium requirit agens.*

QVA-

QVÆSTIO VI.

An vehemens hæmorrhagia narium per jecoris epithemata corrigi possit?

Quanquam vehemens αἱμοῤῥαγία ῥι-
ῶν fluxus sanguinis è naribus est symptoma in
nere excretorum p.n. immodicè: nihilominus
um naribus accidat frequentissimè, adeoq; ol-
ctum impediat, non videtur inconveniens de
dem quæstionem præsentem movere.

I. Priusquam vero ad resolutionem con-
oversiæ accedamus, ante omnia notandum
nguinis excretionem præter naturam ob tri-
icem venarum διάθεσις, oriri posse, cum tot
odis propria sanguinis receptacula labefacten-
r, ut sanguinem retinere nequeant: vel e-
m fit ἀναστόμωσις, quando vasorũ orificia
eriuntur, tum ob retentricis imbecillitatem,
m ob sanguinis plenitudinem, tum etiam ob
usdem acrimoniam, vel alias qualitates alie-
s, quibus expultrix irritari potest, vel fit
απήδησις, quando sanguis instar sudoris
r tunicas rarefactas, & attenuatas præter
aturam transcolatur, vel accidit διαίρε-
ıs quando vas ipsum sanguinem continens,
exulceratione, erosione, incisione, ruptura vel

Quot modis αἱμοῤῥαγία fiat.

alias ob causas divisionem & unitatis solut[...] nem patitur, ut habet Galenus. lib. 3. de cau[...] sympt. cap. 2. *Sub hoc tertio modo conti[...] tur etiam ille, quem* Hollerius *reliquis ad[...]* lib. 1. pract. cap. 22. *διάβρωσις videlicet, [...] bi erosione vel exulceratione venæ dividun[...] & aperiuntur.*

Rationes pro negativa quæstionis.

III. *His positis quæritur, num jecoris e[...] thema ferocem narium hæmorrhagiam corri[...] re valeat? Negativa videtur probabilis ex [...] ctis, propterea quod omnes enumeratæ ca[...] proximiores ad ipsas narium venas spect[...] atqui harum dispositionem præter naturam ([...] ve sit ἀναστόμωσις, sive διαπήδησις, sive δ[...] αἵρεσις) quomodo jecoris, membri remotissi[...] topica medicamenta adhibita corrigent & [...] mendabunt?*

IV. *Imò cum quodlibet malum contra[...] um suum indicet, consequens est hic ipsam ve[...] rum apertionem sibi contraria indicare r[...] dia.*

Diluuntur instantiæ & pats affirmativa monstratur.

V. *Veruntamen cum artifex Medicus [...] semper causam proximam tantùm sed eti[...] remotiores frequenter respicere cogatur, ut p[...] sine quibus correctis frustra laboramus in p[...] ximis extirpandis: idcirco patet interdum[...] præscribi posse remedia, quæ proxim æ causæ [...] etiam ipsi affectui non contrariantur.*

VI. *Ex hoc fundamento practici docto[...]*

int[...]

terdum in vehementi narium hæmorrhagia oris epithema commendant, non neglectu a-s, quæ ipsis naribus respectu causæ proximio- adhibentur, propterea quod sanguis efferve- ns, & præter naturam ἀθρόως ad superiora mmotus, ad suum principium & fontẽ, nimi- m jecur, removeatur, ita ut postea venarum positio morbosa faciliorem admittat corre- onem, qua ratione ligatura extremorum, curbitulæ sine scarificatione circa hypochon- ia, aliaque similia commendantur.

QVÆSTIO VII.

n & quomodo Nicotiana vera catar- rho vel Coryza conveniat?

Inter alia maxime laudata medicamenta entiorum est etiam Nicotiana vera, cui ab spanis Tabaco nomen inditum, ab Insula ejus nominationis, in qua copiosè nascitur, ut re- rt Nicolaus Monardes. Aliis Petum voca- r: nonnullis ob insignes virtutes herba Pana- a indigitatur. Nomen Nicotianæ.

Quo ad facultates hæc planta calida ficca in secundo gradu statuitur: ideoq; ca- faciendi, resolvendi, mundificandi, & aliquo odo astringendi potestatem obtinet, juxta di- um autorem pag. 331. in latina Clusii ver- one. Vires Nicotianæ.

Iam

Affirmatur quæstio.

III. *Iam quæritur, num hæc Planta in ca-tarrho vel coryza sit usurpanda? Affirma-va deducitur ex eo quod respectu qualitatu-dictarum defluxionibus humorum pituito-remedium accommodatißimum esse vide-tur.*

Pulvis Nicotianæ quomodo sit usurpandus.

IV. *Modum præscribit ejusmodi* Ev-artus in com. de Tabaco; *Inprimis, i-quit, ad affectus præter naturam capitis detu-bandos, nempe catarrhum omnem, vertigine-& oculorum defluxionem, capitis dolorem, m-do ex causa frigida, aliasq; hujusmodi partic-las læsione morbi obsessas, plurimum facit pu-vis foliorum peti, subtilißimè tritus cribratu-& in utramq; narem per canalem matuti-temporibus insufflatus, omnem humorem c-put infestantem instar errhini purgat & dive-tit, dummodo illo pulvere per aliquot d-rum spacium corpore prius bene purgato ut-mur.*

Fumus Nicotianæ quid præstet.

V. *Imò & fumus ejus plantæ accensæ na-bus & ore acceptus idem præstare videtur, t-pote qui resolvente, incidente atque attenuan-facultate pituitosos & viscosos humores edu-& consumit. Qua ratione* Floridæ *inco-statis anni temporibus solius istius herbæ fu-pasci referunt autores; quem per cornua h-usui comparata inos recipiunt, ubi famem*

tin-

mq́; sedari confirmant, phlegmaticorum hu-
morum incredibili copia in os collecta.

I. Sic & Monardes ad arcendam famem & sitim, Indos, ubi per inhospita loca proficiscuntur pilulis ex Nicotiana confectis uti refert, unam post alteram ore continendo, ita ut nullam virium jacturam sentiant, conservato nativo calore etiam phlegmatis copia, quam in os attractam simul deglutiunt & in penuria melioris succi concoquunt. Si igitur tanta est efficacia prædictæ herbæ, consequens esse videtur in catarrho & Coryza ejus usum minimè improbandum. Pilulæ ex Nicotianæ confectæ contra sitim & famem.

II. Nec obstat, quod Nicotiana vim quandam somniferam habere videatur, cum referat Dodonæus in stirpium historia, ejus usum longum, ac profundum somnum subsecutum fuisse: immò etiam Monardes liquidò affirmat, cum inquit: sic nostri Indi oneribus ferendis, aut alijs laboribus defatigati, tabaci fumum hauriunt, & illico, quasi mente alienati corruunt, excitati verò refocillatos eo somno, & vires recuperatas sentiunt. Eorum exemplo Æthiopes pro mancipiis eò deducti nimis frequenter eum hauriunt, quo fit, ut eorum Domini egregiè eos castigent, & illorum tabaco exurant, quo ansam auferant sæpius illo utendi, clam tamen uti non desinunt: Hæc ille. Nicotianam vim obtinere somniferam.

Quomodo Nicotiana sit somnifera, & simul etiam attenuet ac incidat.

*VI. Non inquam, hoc obstat, quia medi-
camentum simplex unum & idem potest ha-
bere diversas, imò etiam contrarias operan-
virtutes pro diversitate suarum partium, ut sa-
pius inculcat,* Gal. *Quod ut magis intelligami
notandum ex* Nicotiana *incensa, si loqui lic
cum Hermeticis sulphur quoddam narcoticum
cum sale volatili copioso exhalare: illius ratio
motum spirituum animalium sistit, & pro
magis est defæcatum, & correctum, quam i
opio, mandragora, hyosciamo, & alijs, suaven
inducit somnum, spirituum animalium mo
tum inhibendo: hujus respectu vim inc[illegible]di, at
tenuandi, mundificandiq; possidet. Hoc est il
lud condimentum, quo pituitosi humores insipi
di condiuntur, ita ut ventriculum defluentes
potentia sint nutrimentum, adeoq;* Nicotian
*famem, & sitim sedare dicatur: hujus ration
specifica & propria; una cum sale fixo, cuju
extractionem vi calcinationis peragendam a
liquot modis docet* Everhardus, *varias obti-
net operationes, de quibus non est instituti præ
sentis plura commemorare.*

QVÆSTIO VIII.

*An & qua ratione mucilago semini
cydoniorum linguæ nigredinem
ex inflammatione corri-
gat?*

Symptoma

I. Symptoma febrium ardentium frequens est linguæ nigredo & siccitas, cum inflammatione vehementi, propterea, quod æstus febrilis immodicus, unà cum acribus vaporibus ex inferioribus partibus exhalet, & in spongiosá linguæ substantia, promptißimè suscipiatur, cui concurrentibus defluxionibus scabriciem, ac nigredinem inducit.

Vnde sit linguæ nigredo in febribus.

II. Huic malo per mucilaginem seminis cyton: occurrunt frequenter practici, quod qua ratione fiat, cognoscendum. Vim refrigerantem, & exiccantem communiter eidem inesse statuunt, unde ex effectu contrarietatis remedium conveniens esse videtur in inflammationibus. Hinc non solum affectibus linguæ per inflammationem productis convenit, sed insuper igne ambustis commodißimè illinitur, & secundum Quercetanum libro diœt. sect. 3. c. 3. utile collyrium in oculorum inflammationibus constituit.

Proponitur quæstio.

III. Veruntamen cum vis refrigerandi, & exsiccandi condenset, atque constringat, adeoque talibus affectibus minimè conveniens esse videatur, propterea, quod gangrænam in affecta parte facillime producat: Idcirco remedium hoc non propter simpliciter exiccat, & refrigerat, sed alio quodam modo primis qualitatibus nobiliore officium suum præstare consequens est.

IV. Cum autem exhalationes fervidæ, prout mobiles, & exaltatæ unà cum humoribus pec-

Determinatur quæstio.

cantibus in parte quadam suscipiuntur, inflammationes ejusmodi pariant: ideo sequitur illud remedium adæquatum esse, quod vim coagulandi spiritus vel exhalationes, & dissolvendi corpora, materiam videlicet, sustinentem fervidos vapores obtineat. Hoc præstat aciditas vitriolata, vel armoniacalis quæ in semine cyton. quoque abundat, cujus ratione mucilago seminis hujus inflammationem linguæ, & faucium aliarumq; partium corrigit compesciendo ferociam sulphurearum exhalationum: & attenuando, ac dissipando materiam peccantem, in qua dictus fervor sustinetur.

Sal prunellæ Chymicorum, seu nitrũ præparatum.

V. Hoc est quod experientia docuit Austriacos, & Vngaros, ubi talia symptomata faucium sæpissimè occurrunt, ob ardentissimarum febrium frequentiam, ut singulare, & specificum invenirent remedium, nimirum deputatum, ac præparatum nitrum cum floribus sulphuris, ex quo trochiscos formant, quos illi vernacula lingua Breunzeltlein vocant, propterea quod morbo huic, quem ab accidente hoc periculoso, die Breune appellant, præsentissimum præbeant auxilium. Hos trochiscos in aqua dissolvunt, quam non tantum copiosè bibunt ad febrilem æstum extinguendum, sed etiam eadem Gargarismi forma pro linguæ scabritie, & nigredine corrigenda utuntur, non propter frigiditatem quandam elementarem heterogenea

um homogeneis coagulantem, quæ hoc loco fin- i nequit, sed propter aciditatem harmoniaca- m & vitriolatam, quæ corpora dissolvere, & iritus ferocientes compescere & coagulare po- est, quod ex Mercurij præcipitatione aliisq; re- um naturalium mutationibus facilimè demon- raretur.

QVÆSTIO IX.

An dolor gravissimum tactus sympto- ma propriè calidis & humidis leniatur?

I. Etsi nihil magis homines præter naturam fficiat, quam dolor, ita ut ille Medicus vulgò sit cceptissimus, qui celeriter in omni morborum enere doloribus leniendis dat operam, utpote um multi doloris sævitia commoti ad medica- nentorum usum accedant, quem aliàs in sana onstitutione cum tota medicina ne gry quidem aciunt: tam obscura tamen est doloris essentia, t de ea classici authores plurimùm dissentiant: mmò eò usq; perveniunt, ut quidam dubitent, um etiam dolor sensu percipiatur, quæstione rimò aspectu ridiculâ, sed profectò Philosophi- a consideratione digna, ut paullo post pate- it.

II. Vt autem tum demum rem quandam ognoscimus, quando causam ejus proximam Inquisitio causæ dolorum.

non

non ignoramus, cum scire sit remper causam cognoscere secundum Philosoph. Idcirco jam etiam de causa doloris merito quærimus, doloris inquam, illius qui non generaliter omnis voluptatis sensualis oppositum est, sed quem Aretæus l. 2. de morbis diut, c. *12. rem asperam & inimicam sensui nimirum tactus esse dicit, quatenus videlicet dolor nihil est aliud, quàm operatio tactus tristis & plurimum inimica, ut ex aliis repetit* Langius l. *1*. epist. *41*, Cardan. l. 1. tr. 5. contrad. *17*.

Requisita sensationis.

III. *Quemadmodum verò ad ipsam* αἴσθησιν *scil. ad sensationem tactus tria necessario requiruntur, ut recte fiat, nimirum adæquata organi dispositio, medium justum, & objectum sensibile proportionatum, ut patet ex iis, quæ proposuimus, in* libro 2. nostrarum nobil. exerc. de anima, *ideo manifestum est sensus operationem depravatam respectu cujusdam enumeratorum requisitorum accidere.*

Dolor non fit respectu obiecti improportionati.

IV. *Non autem potest hoc fieri respectu objecti improportionati, ut placet quibusdam recentioribus, quia dolor est symptoma corpori humano accidens: at quemadmodum morbus non est extra partes humani corporis, utpote cũ sit essentialiter impotentia partium ad agendum à dispositione præter naturam proveniens, ut colligitur paßim ex Gal. ubi definitionem eandem inversam tamen, finem medicum respiciendo,* repe-

repetit: Ita etiam symptoma, quod morbum immediate sequitur, nullam causam proximam extra corpus humanum agnoscit; quale tamen objectum est, sive proportionatum, sive improportionatum, utpote, quod secundum realem suam existentiam à sensu non recipitur, sed solum per speciem, qua modo quodam incorporeo, qualitates objecti sensibus offerũtur: ita ut Philos, lib. 2. de anim. t. 121. sensus objecta sua percipere dicat, eo modo quo cera suum sigillum impressum repræsentat.

V. Nec obstat, quod objecti vehementia sensum non tantum depravare, sed etiam corrumpere possit, quemadmodum patet ex Philosopho l. 2. de anima t. 123. & ipsa experientia, quod non sine damno proprio milites Hannibalis & Dionysii tyranni subditi quidam vincti dicerunt, quorum illi per multam nivem iter facientes oculis vehementer lædebantur, hi vero ex carcere obscurissimo in domum splendidissimam calce illitam educti occæcabantur, ut refert, Gal. l. 10. de usu part. c. 3. Non, inquã, hoc obstat, quia objectum hoc præstat non immediatè, sed mediante corruptione organi, quod alibi demonstravimus Quæst. 13. Ex. 5. lib. 2. de corp. & an. Instantia solvitur.

VI. Porro cum etiam in medio causa doloris quærenda non sit, utpote cujus, quatenus est medium, nulla est actio, relinquitur ipsum organum Causa doloris non est in medio.

num in causa esse, ut sensatio fiat dolorifica. Pa-tet hoc maxime, quod sæpius adsit nobis sensus dolorificus rectè constituto obiecto, rectè quo-que sese habente medio. Hoc manifestum est ex eo, quod hyemis tempore manus refrigerata vehe-mentißimè doleat igneo calore præsente, qui ta-men calor in eodem gradu eademque distantia existens non lædit manum alterius minime re-frigeratam: sic vulnus ab externo aëre vehemen-ter dolet, qui tamen aer reliquam cutem non af-ficit. Hinc ergo constat in ipso sensus organo cau-sam doloris statuendam.

Dolor sensibus accidit, respectu organi.

VII. Duo vero potißimum organo præter na-turam accidere possunt, ad generationem dolo-ris inservientia, nim. intemperies, & unitatis solutio. Quapropter Avicenna l. *1.* Fen. *2.* doct. *2.* c. *15.* *duas agnoscit causas doloris in-temperiem, & solutionem continui, idque repe-tit ex quibusdam locis* Gal. l. scil. artis med. c. *80*, l. *12.* meth. med. c. *7.* l. *2.* de locis aff. c. *5.* *& alibi.*

Non plures sed unã esse doloris causam immediatam, nimirum continui solutionem.

VIII. Sed cum unum à pluribus immediatè deduci nequeat, utpote cum unus effectus unam tantum causam agnoscat proximam, quicquid etiam contradicat Mercurial. l. *1.* pract. *id-circo concludimus magis probabilem esse senten-tiam illorum, qui causam doloris non duplicem, sed unicam tantum in organo statuunt. Quæ*

autem

autem sit causa unica rursus non convenit inter omnes. Averroes lib. 3. coll. cap. 13. à sola intemperie dolorem oriri autumat: At Galenus rectius libr. 4. simpl. Med. libr. 1. de caus. sympt. lib. 3. de fract. ad solutionem continui refert causam doloris, cum Arist. lib. Top. ubi partium separationem non dolorem, sed doloris causam esse pronunciat.

X. Quamvis enim non negemus intemperiem saepius dolorem inferre, non tamen hoc fit immediatè, sed quatenus continuum solvit in organo sensus, aliàs consequens esset absque intemperie nullum dolorem dari, quod contra sensum & experientiam est. Per continui vero solutionem non intelligimus ipsum motum, quo separatione partium organum alteratur, sed potius illud, quod tali motu productum est, quatenus enim partes in organo vel sensibiliter per secundas qualitates, vel insensibiliter per primas sunt solutae, eatenus ob organi malam dispositionem sensatio tristis, adeoque dolor generatur. Quid intelligendum in praesentia per continui solutionem.

. Nec obstat, quod eo momento, in quo continuum solvitur, dolorem protinus percipiamus, ubi fit animadversio, quia hoc respectu partium non solvendarum, sed solutarum accidit, utpote cum motus à termino suo ad quem partialiter accepto non differat, propterea quod illa moveri dicantur, quae partim facta sunt,

partim

partim etiam adhuc fiunt, ut aliàs in Physi demonstratur.

An dolor sentiatur?

XI. Hinc patet non ridiculam esse quæstio quam movet Conciliator diff. 77. & Ca danus citata contradict. *num etiam senti tur dolor? quia verum est dolorem non senti ut* quod, *hoc est, ut objectum, sed sentitur* quo, *hoc est, ut* αἴσθησις *tristis, vel inimi sentiendi modus, quem ob organi affection sensus communis adesse judicat. Vnde* Hipp crates *rectè inquit: qui dolent & dolorem n sentiunt illis mens laborat. Sic etiam vulner ti, dum adhuc ira fervet, dolorem non senti quia nondum per phantasiæ operationē* αἴσθ σιν *depravatam animadvertunt.*

Conciliatio diversarum causarum.

XII. Si cui tamen placet, quod monent Av cennæ *Interpretes* Mongius & Coste *causam doloris duplicem statuere, nimirum a terationem, & solutionem continui, quod m dico negocio propter curationem, ubi scilicet n semper proximæ, sed etiam sæpius remotæ ca sæ sunt respiciendæ, magis satisfaciat; eide non admodum repugnabimus, propterea, qu sæpius dolorem percipiamus absq; evidenti sol tione, alteratione satis manifestâ: sæpius etia unitatis solutio manifestißimâ sine apparente a teratione dolorem introducat.*

An vera anodyna calida humida? Affir.

XII. His de essentia doloris præmissis, quær mus num vera anodyna sint calida & humida

Aff.

[A]ffirmativam tenemus cum communi medico[r]um schola, dum propter caliditatem & humi[d]itatem moderatam laxantia pro veris agno[sc]unt anodynis, quatenus partes dilatando ma[t]eriam continuum solventem tollunt, & partem [a]ffectam attemperant, ut sunt Chamomilla, Al[t]hea, Melilot. semina lini, lac, adipes, olea &c. [E]tsi verò stupefacientia sæpius quoq; dolorem le[n]ire dicantur, ut patet ex Trall. l. 10. c. 1. Celso [l.] 5. de remed. cap. 25. & aliis multis; non tamē [h]oc propriè fit, propterea quod dolor hisce non [t]ollatur per correctionem suæ causæ, sed ex acci[d]enti, quatenus stupefacientibus ipsum innatum [ca]lidum afficitur, ita, ut una cum dolore sensus [i]pse diminuatur, & pars dolens interdum omni[n]o emoriatur.

Stupefacientia impropriè dolorem leniunt.

IV. Sed quid Hermeticis respondendum, qui [d]olores internos in universum omnes à spiriti[b]us salium resolutis proficisci volunt, ut patet ex [P]etro Sever. l. Ideæ cap. 13. Quercetano [C]onf. de arthri: & aliis. Quam ob causam [il]la loca magis doloribus affici statuunt, quæ fre[q]uenter mucilagines spiritibus salium acutissi[m]is aliquandiu latitantibus, & tandem effer[v]escentibus præditas continere solent, ut sunt in[te]stina, renes, articuli, membranosæ partes &c. [H]inc vehementissimi dolores colici, nephritici, [a]rthritici, pleuritici &c.

Sententia Hermeticorum de causa doloris.

V. Idem nobiscū affirmant, nim quod proxi-

ma causa doloris sit unitatis solutio, quam non negamus respectu causæ antecedentis frequenter ab ejusmodi acribus fluxionibus serosis, vel ut illi loquuntur, à resolutis tartareis mucilaginibus oriri. Hac ratione, quædam anodyna non simpliciter laxando, & partem affectam attemperando, sed specifica proprietate rationis sulphuris anodyni dolores vehementissimos leniunt, spiritus illos salinos è mucilaginibus tartareis prodeuntes resolvendo, & corrigendo, ut hac de re disserunt Spagyrici.

QVÆSTIO X.

An dolor arthriticus venæ sectionem indicet?

I. *Vt quæstionem præsentem penitius intelligamus operæ precium esse videtur, naturam arthritidis per determinationem causæ proximæ considerare, & ex ejusdem essentia quæstionis decisionem deducere. Est autem arthritis articulorum dolor vehemens ob materiam per affluxionem, vel congestionem p. n. collectam, quæ circa nervosas, & membranosas articulorum partes exacerbata sensationem dolorificum generat. Talis materia propriè loquendo non est sanguis, vel alius quidam humor per se consideratus, sed impuritas quædam serosa ad resolutionem, & coagulationem apta, vel in sanguine vel in biliosis, melancholicis, aut* pitui-

Arthritis quid.

Proxima causa Arthritidis.

tuitosis humoribus abundans, quam Hermeci Tartaream vocant, propterea quod non incommodè cum tartaro vini comparari poßit.

Originem suam trahit ab ipsis alimentis propter partium concoctioni prospicientium imbecillitatem non rite digestis, unde talis materia copiosè cum sanguine vel aliis humoribus abundantibus commiscetur, & ratione similitudinis ad articulos, quatenus glutinoso sanguine gaudent, attrahitur, in iisque tum affluxione tum etiam congestione propter imbecillitatem quandam vel ab ortu, vel alia ratione comparatam colligitur, & statis temporibus suas patitur exacerbationes, ac dolorem producit arthriticum, pro varietate suæ naturæ diversum, quemadmodum hæc pulchrè deducit Quercetanus in conf. de arthrit. Vnde oriatur Tartarum in sanguine.

II. His ita constitutis quærimus num in hoc affectu venæsectio conveniat? Negativa videtur probabilis propterea quod proxima causa dolorem hunc generans non lateat amplius in venis, adeoque impoßibile sit per venæ sectionem eandem corrigere. Adde quod venæsectio calorem nativum debiliorem reddat, qui tamen hic potius confortandus esset, propterea quod agnus malum hoc potißimum ex depravata concoctione profluat, quâ ratione Bacchi & Veneris filia dicitur arthritis, quod per crapulam, & seminis effusionem debilitata natura sanguinem Quæstio negatur.

amplius exactè purificare, & materias crudas ... mucilaginosas tartareas separare nesciat.

Affirmativa penitur.

IV. *Contra aff. placet* Celso, qui libro 4 de re med. cap. 24. *statim sanguinem mitten- dum esse censet, ubi sentitur dolor arthriticus; ... enim inter initia, inquit, factum sæpe annuam, nonnunquam perpetuam valetudinē tutam præ- stat. Non admodum dissentit* Aetius tetr. 3 ser. 4. c. 23. *ubi omnibus diei horis (non obser- vato scilicet tempore aliàs consueto) venā secan- dam esse statuit iis, qui vehementibus doloribus arthriticis infestantur.*

Limitatio problematis.

V. *Sed nota pro decisione controversiæ, quod medica curatio non semper causam conjunctam proximam respiciat, verum ut plurimum quoq; in remotis, & antecedentibus corrigendis est la- borandum. Quapropter venæsectioni quoq; locū damus in doloribus arthtriticis, tum temporis potißimum, ubi materia antecedens est sangui- nis superfluitas, cujus ratione defluens humor à parte affecta repellitur, & causa fovens proxi- miorem aliquomodo subtrahitur, ita ut natura ab onere & copia quodammodo levata crudita- tes magis concoquat, adeoq; sanguinis impurita- tes per loca consueta melius secernat. Conjunge* Card. l. 1. tr. 3. contradict. 24.

Ita de quibusdam sensuum affectionibus corrigendis agere voluimus.

Quæ-



Σὺν Θεῷ

DECAS QVARTA.

[C]ontinens controversas quæstiones morborum quorundam organorum vocis & respirationis.

RESPONDENTE

M. DONATO FREIWALDO, Misnensi.

προοίμιον.

VT sensuum beneficio species sensibiles apprehendimus, & conceptuum nostrorum initia formamus: ita formatas [...]tiones ope partium voci ac respirationi in[ser]vientiũ vicissim loquelâ exprimimus, & hoc [m]odo animi nostri sententiam aliis communi[ca]mus. Non igitur extra methodi legem esse [vi]detur, de morbis quibusdam sermonem ac re[spi]rationem lædentibus consequenter quædam [pr]oblemata subjicere, cum de sensuum læsioni[bu]s præcedenti exercitatione dictum sit. Ratio continuationis.

QVÆSTIO I.

[A]n ancyloglossis, qui vix loqui possunt, sectione succurrendum?

Quamvis ad vocis & sermonis generatio[ne]m plurima membra requirantur, ut lib. 1.

Lingua primarium vocis organum. de corpore & an. Exerc. 10. quæst. 9. [...] *monstravimus: inter illa tamen primatus l[...] guæ attribuitur, cujus beneficio vox in laryn[...] adjuvantibus pulmonibus generata & à pal[...] & gargareone conservata, cum aliis partibus [...] servientibus articulata redditur & sermonē [...] gnificantem constituit, quod pulchrè declara[...]* Dd. Conimb. lib. 2. de an. c. 8. quæst. 5. [...]

Quomodo lingua vocem formet. *II. Præstat autem lingua suum officium [...] tissimum in sermone formando motu suo var[...] cujus beneficio reliquis partibus oris adjuvan[...] bus vocem in larynge formatam variè frang[...] & pro verborum varietate dispescit & dist[...] buit.*

III. Impeditur autem hic motus linguæ f[...] quenter in quibusdam hominibus, quos ancy[...] glossos vocant, de quibus quæritur, num iis d[...] sectione chirurgica succurrendum sit? Aff[...] mativa videtur probabilis, propterea, qu[...]

ἀγκυλόγλωσσον quid sit. ἀγκυλόγλωσσον Budæo interprete *sit li[...] guæ vinculum nervosum p. n. quo motus ejus i[...] peditur, & per consequens, loquela reddi[...] mutilata, præsertim tunc temporis, ubi lite[...] difficilioris pronunciationis, ut sunt l. r. k. [...] primendæ veniunt.*

Modus sectionis ex Aetio & Paulo. *IV.* Hinc Aetius Tetrab. 2. serm. 3. c. 3[...] & Paulus lib. 6 de remed. cap 29. ἀγκ[...] λωσιν *vel linguæ incurvationem, sive sit à n[...] tura, ubi detinentes linguam membranæ dur[...]*

res & curtiores sunt ab initio nativitatis, sive sit ex adventitia quadam causa, propter cicatricem aliquam duriorem ex ulceratione sub ipsa lingua inductam, sectione artificiosa curant, linguam ad palatum adducendo, & nervosum vinculum transversim secando, si vitium est ab ortu, vel quicquid durum est, si cicatrix in causa, vi ferri absumendo, animadversione adhibitâ, ne simul subjacentes venæ lædantur: quibus peractis aqua frigida aut posca os colluunt, & postea laxatorio & incarnatorio medicationis ductu curationem absolvunt.

V. Hoc est quod nostri quoque tentant chirurgi non sine successu in infantibus quibusdam membranam linguam sustinentem duriorem & mutilam habentibus, ita ut linguæ contractionem lactis etiam suctioni non sufficiant, quemadmodum Forestus lib. 30. obser. 30. *testatur.*

VI. Sed notandum, quod interdum lingua contrahi, adeoque apparens ἀγκύλωσις *generari possit ex humore lento & arefaciente, quod in febribus acutis frequenter apparet, ubi omnino noxia & pernitiosa est sectio, cum potius violaceum oleum, malvæ decoctum, lac aliaq; similia humectandi & emolliendi vi prædita conveniant.* Cautio notanda.

QVÆSTIO II.

An vocis asperitas aceto scillitico corrigenda sit?

Affirmativa quæstionis.

I. *Affirmativa quæstionis pars veritati consentanea videtur: cum enim acetum Scilliticum* teste Galeno lib. 7. de comp. med. sec. loca in fine *maxime prosit orthopnoicis & asthmaticis propterea quod dissecantibus medicamentis citra calefactionem insignem indigeant, in quorum numero Scilla quoque habetur, quæ vim incisoriam abunde possidet, non tamen fortiter calidam ut habet* Galen. libr. 8. Med. simpl. §. Scilla. Paul. Æginera libr. 7. de re med. cap. 3. Aetius Tetrab. 1. serm. 1. Oribas. lib. 2. collect. *Idcirco videtur consequens* Avicen. *quoq; dictum verum esse, dum acetum scilliticũ vocis asperitati convenire statuit, cum* autore tertii libri facile parabilium, *ubi idem innuitur, ut monet* Cardanus libr. 1. tract. 3. contrad. 10.

Vnde vox rauca.

II. *Nec deest ratio: cum enim vox rauca & aspera fiat ob humiditates viscosas circa guttur & asperam arteriam collectas, ubi soni purioris generatio impeditur, propterea quod humidiora minus ad sonorum productionem apta sint, quam sicciora & duriora, ut habet* Philosophus sect. 11. probl. 12. *Ideo ratione contrarietatis indicatio medica dissecantia & attenuantia requirit, quod acetũ scilliticis virtuti-*

bus

us imbutum optimè præstat, sine insigni par-
um calefactione.

II. Et quamvis maligna quædam acrimonia sit in scilla, cujus ratione minus conveniens esse videtur faucium asperitati: non tamen obstat, quia semper necessarium est, ut legitima præparatio & malignitatis separatio præcedat, potissimum in scillis palustri vel fœtido loco generatis & nunquam transplantatis, in quibus veterum ille modus præparandi, ubi pasta panis involutæ coquuntur in furno calido, non videtur esse sufficiens, sed multo melior est illa ratio, quam præscribit. Quercetanus in Pharmac. dogm. cap. 18. Acrimonia scillæ quomodo corrigatur.

V. Cautio tamen adhibenda, quoad generationem raucæ vel asperæ vocis secundum Galen. 7. de comp. med. sen. loc. cap. 1. ut distinguamus raucedinem vel asperitatem vocis, quæ fit communiter ob materiam defluentem & organis dictis immersam (de qua omnia quæ diximus accipienda sunt) ab illa vocis læsione, quæ vel ex clamore, vel ex phlegmone oritur, cui dicta remedia minimè conveniunt. Limitatio affirmationis.

QVÆSTIO III.

An frequens usus Eclegmatum conveniat in tussi?

Tusis cui subjecto sit tribuenda.

I. Tußim frequenter organis respiratio[nis] accidere nullus est, qui nescit, quamvis de [sub]jecto patiente nondum omninò conveniat in[ter] medicos, dum Avicenna statuit esse paßion[em] vel affectionem pulmonum, innuens mater[iam] tußim producentem semper in ipsis esse pulmo[ni]bus: contra Galenus potius pectoris & diaph[ra]gmatis πάθ@ esse voluit, dum ipsam respi[ra]tionem primò pectori & ex accidenti tant[um] pulmoni tribuit, pulmonem sensu manifesto [mi]nimè præditum statuens, ita ut sui ratio[ne] rem noxiam non percipere, nec perceptam ej[us]modi motu expellere queat. Vtriq; horum [A]verroes lib. 2. coll. cap. de juram. pul[m.] sese opponit, & potius cordis quam pulmonis [&] pectoris hanc affectionem dicit, propterea, qu[od] cordis causa pulmones proprium obtineant m[o]tum inspirationis & expirationis, quod cor, se[n]tiens nocumentum, tußim excitet ad rem[o]vendam è vijs spiritalibus materiam nox[i]am.

II. Etsi verò probabilem judicemus Ave[r]rois opinionem, ubi peculiarem ac propriu[m] motum pulmonibus tribuit, quemadmodum p[a]tet ex lib. 1. nostrarum Exerc. nob, [&] corp. & an. exerc. 9. quæst 8. ubi contr[o]versiam hanc resolvimus, non tamen videm[us] cur cordi potius, quam pulmonibus attribuen[da], propterea quod ipsa respiratio simplicit[er]

con[-]

considerata nullo modo cordi, tanquam proximo organo. sed semper pulmonibus adscribenda sit, quamvis nullus negare queat gratia cordis eandem fieri: at verò subjectum actionis simpliciter est etiam subjectum actionis læsæ.

III. Quapropter concludimus cum Matth. de Gradibus in com. ad 9. Rhaſ.cap. 49. quod tuſsis ſit affectio pulmonis & pectoris, illius autem immediatè & primò, hujus ſecundariò, quatenus pulmonem in expellenda re noxiâ pectoris motus adjuvat. Est enim tuſsis vehemens afflatio cum ſtrepitu per fauces erumpens, quæ ſit à constrictione pulmonis & pectoris præter naturam, quando vis expultrix à cauſa quadam vias reſpirationis intercipiente, humore videlicet affluxo vel affluente, ſive alio corpore obſtruente, aut aliena qualitate prima vel ſecundâ ſpiritalibus organis accidente, irritatur. Galen. lib. 2. de cauſ. ſympt. cap. 4.

Tuſsis pulmonum & pectoris affectus.

Definitio tuſsis.

IV. Quæritur jam an in tali affectu præſertim ubi ab humoribus affluxis & affluentibus oritur, frequens eclegmatum uſus conveniat? Affirmativa placet pleriſq; practicis, quos frequentiſsimè pro tuſsi corrigenda loch vel eclegmata reſpectu cauſæ diverſæ varia præſcribere videmus. Nec deest ratio, cum talibus medicamentis in tuſsi illa frequentiſsima, quæ

Affirmatur quæſtio.

quæ à fluxionibus oritur, tam antecedenti quam continenti causæ succurrere poßint, vel etiam intentione mixta simul utramq; respiciant.

V. *Sunt enim loch vel eclegmata aut attenuantia, incidentia ac detergentia humores viscidos obstruentes, quemadmodum apparet in loch de scilla, sano & experto, è pino, è prasio & similibus: aut sunt incrassantia & lenientia humores calidos & acres affluentes, ut sunt loch de papavere, de Psyllio, de Portulaca, Diacodion simpl. Galen. & alia: imò sæpius ex dictis medicamentis tertium generatur artificiosa compositione, quo partim ad materiam affluxam dissolvendam & expectorandam, partim ad affluentem incrassandam & inhibendam respicimus.*

Improbatur frequens usus eclegmatum.

VI. *Veruntamen cum lohoch & eclegmata frequenter & diu usurpata non tam pectori, quàm ventriculo illabantur: ideo cautio adhibenda est, ne usu illorum continuo viscerum robur dissolvatur, cum ratione dulcedinis, quæ facit ut simul crudi humores attrahantur, obstructiones generentur, ita ut cruditatibus auctis caput magis repleatur & ob hepatis temperamentum alteratum hydrops subsequatur, sicuti monet* Crato in opere Epist. à Scholzio editarum epist. 18.

Hinc

II. Hinc tutius esse videtur in ejusmo-
affectibus bechicis & sublingualibus uti, quæ
e detinentur & sensim defluunt, quam quo-
dianum eclegmatum usum continuare quam-
s non negemus eundem interdum minimè ne-
igendum esse, præsertim ubi rarius, & singu-
ri animadversione adhibitá, nec citius ad
ntriculum, quam pectus defluat materia me-
caminis, talia usurpamus.

QVÆSTIO. IV.

An venæ sectio tentanda sit in prin-cipio Anginæ?

Angina præ reliquis vitiis morbus est a-
tißimus, teste Alex. Trall ano lib. 4. cap.
cum ægros laquei funisq; more strangulare so
nt, unde Græcis merito κυνάγχη ἀπὸ τοῦ
υνάγχειν, ἢ κυνάγχειν, hoc est, à suffocando
cta fuit. Est autem angina propriè dicta non
nne vitium gutturi vel faucibus accidens ac
spirationem impediens, quo sensu vox hæc sæ-
us à veteribus usurpata invenitur, sed potius
l faucium sive gutturis compreßio ab inflam-
atione, secundum Galenum lib. 4. de loc.
f. cap. 3. qua ratione squinantia (ita enim
e corrupto græco vocabulo perperam latinis
citur) Conciliatori diff. 188. dicitur præ- Angina quid.
focatio

focatio circa guttur ex apostemate consu-gens.

II. *Cum vero per inflammationem fauc vel guttur varijs modis affici possit, idcirco pl res anginæ differentiæ statuuntur ab autoribu quemadmodum videre licet apud* Hippocra tem lib. 3 progn. Galen. lib. 4. de loc. af cap. cit. & lib. 4. Aph. in com, 34 *ubi si mul & illæ numerantur præfocationes, quæ e organicis morbis, utpote luxatione vertebra rum, colli & similibus oriuntur.*

III. *Verum de ijs speciebus anginæ, qu maximè spectant usum medicum & secundum* Galenum locis citatis, Æginetam lib. 3 cap. 27. Trallianum loco supra citato & *alios dividuntur in* κυνάγχην *ubi gutturi interni musculi, in* παρακυνάγχην *ubi guttu ris ejusdem externi musculi inflammantur in* συνάγχην, *ubi faucium interni musculi & in* παρασυνάγχην, *ubi faucium externi muscu li inflammationem patiuntur, jam quærimus* num in principio venæ sectio conve niat.

Negantia argumenta.

IV. *Negativa videtur probabilis ex sen tentia* Mesuei, *qui interdum medicamentum præmittendum esse statuit, tunc temporis potis simum, ubi materia peccans simul cholerica vel phlegmatica est, propterea quod materia cho lerica subtracto sanguine per venæsectionem*

magis

gis ebullire & effervescere, phlegmatica vero
iditatem majorem induere soleat. Imò si
rum est, quod dicit Avicenna lib. 3. fen.
tract. 1. cap. 11. melius esse, ut remaneat
rtus in corpore & per evacuationem peccans
teria subtrahatur, omninò sequitur in An-
na ab inflammatione cholerica vel phlegmati-
sanguinem in principio non esse mittendum,
m hac ratione virtutis quædam imbecillitas
sequatur & cholera vel phlegma non primò
uentur, utpote quæ materiæ potius purga-
nem, quam venæsectionem indicaut.

Sed contrarium cum Matth. de Gra-
bus in 9. Rhas. tr. c. 48. Paulo Aegine-
lib. 3. cap. 27. Aetio tetrab. 2. ser. 4.
p. 47. Celso lib. 4. cap. 4. & aliys recen-
orum ac veterem libentius defendimus, quod
licet in omni Angina, sive sanguis cum chole-
vel phlegmate, sive solus peccet, initium à ve-
sectione sit faciendum, modo virtus, ætas vel
quod aliud impedimentum non repugnet:
ia in principio statim eo respiciendum, ut af-
xus humorum ad partem affectam inhibea-
r, quod commodè Venæsectione fieri potest,
vellendo videlicet materiam affluentem à par-
affecta,

Contrarium defenditur.

I. Vt enim in aliys inflammationibus
nguis mittitur, non respectu illius materiæ,

qua

quæ jam actu apostema in parte quadam p... duxit, sed præservationis ergò, ratione mate... adhuc affluentis & inflammationem augent... ita etiam hic venæsectionem in principio p... scribimus, ne affluentibus humoribus major... at inflammatio & consequenter præsens suff... cationis periculum immineat.

Satisfit rationibus Mesnei.

VII. *Hinc patet Mesnei rationes nihil ... liud probare, quam quod phlebotomia evacua... non requiratur, utpote, quæ tantum in pleth... ra convenit: eo ipso tamen non tollitur hoc qu... respectu affluentis materiæ, ne affectus redd... tur deterior, derivatio per sanguinis mißione... institui poßit.*

An semel vel partitis vicibus sanguis extrahendus.

VIII. *An autem semel vel partitis vicib... educendus sit sanguis dubium est:* Avicenn... *citato loco vetat sanguinem plurimum subi... extrahere, præsertim ubi virtus debilitari i... cipit: Si verò fortior est virtus ad animi def... ctum usq; sanguinem mittendo progreditu... Reliqui principes maxima ex parte eò inclinan... ut pluribus interpositis vicibus sanguinem eva... cuandum esse censeant: cumulata enim, inqui...* Altimarus cap. *46. universimq; facta eva... cuatio animi defectionem excitat, suffocatio... nisq; periculum infert, quod in præsenti morbo aliàs plurimùm timendum est.*

QVÆ

QVÆSTIO V.
An Asthmaticis vomitus prosit?

Ἀσθματικοὶ græcis, anhelosi latinis vo- Asthma.
[c]antur illi, qui citra febrim spiritum densum e[m]ittunt, more illorum, qui velociter currendo [de]fatigati sunt: quod si levius est symptoma, [it]a ut citra sonum exiguè densa & crebra sit [sp]iratio, δυσπνοίᾳ laborare dicuntur: si vero δύσπνοια. [de]nsissima & creberrima est spiratio, ita ut ob [i]mminentem suffocationem jacentes non nisi re[ct]a cervice respirare possint, ὀρθοπνοικοὶ vocan- ὀρθόπνοια [tu]r, quemadmodum colligitur ex Galeno lib. de diff. respirat. cap. 11.

Causa dictarum affectionum est angustia Causa communis harum affectionum. [ci]rca asperæ arteriæ propagines, potissimum in [br]onchiis vel per obstructionem à lentis & cras[sis] humoribus ibidem collectis, vel etiam à fla[tu]osa materia, vel per coarctationem à tuber[cu]lo quodam p. n. vel per subsidentiam à qua[lit]ate valde resiccante producta. Etsi enim ra[ri]us à siccitate talis affectus generatur, non ta[m]en impossibile videtur Avicenna lib. 3. fen. Sola siccitas an faciat Asthma. [10]. tract. 1. cap. 38. quod ulterius confirmat [Gent]ilius in Altimar. cap. 38. non tantum ra[ti]one, cum siccitas dilatationi & constrictioni [pu]lmonem impedimento esse possit, sed etiam [ex]perientia, propterea quod Asthmaticus qui[da]m juvenis solâ victus ratione humida ali[m]ando curatus fuerit.

III. *Quærimus jam num in Asthmate, illo* [*vi*]*delicet quod frequenter accidit, per obstruct*[*io*]*nem à viscida materia (à quo reliqui dicti a*[*ffe*]*ctus tantùm secundum magis & minus di*[*ffe*]*runt, ut post veteres innuit* Weccerus lib. Syntax. par. 2) *ægrotantibus vomitus p*[*ræ*]*scribendus?* Negativa *fortaßis veritati consen*[**]*tanea videbitur, tum quod peccans materia n*[*on*] *hæreat in ventriculo, sed in pulmonum carti*[*la*]*ginosis meatibus: at vomitus non pectoris* [*aut*] *pulmonum, sed ventriculi particularis est ev*[*a*]*cuatio. Adde quod vomitus duplici modo n*[*o*]*cere poßit, tum quatenus caput replet & flux*[*io*]*nes auget, unde postea causa morbifica ob aff*[*lu*]*entem materiam deterior redditur: tum etia*[*m*] *quod periculosus sit ob suffocationem immine*[*n*]*tē altàs, quæ respectu vomitus excitati fit maj*[*or*].

Negativa quæstionis.

IV. *Contrarium tamen, quod videlicet a*[*li*]*quando in Asthmate vomitus instituendus, hab*[*et*] Paulus Ægineta lib. 3. de re med. cap. 2[*8*] *ubi vomitum radice raphani & similibus exc*[*i*]*tandum esse statuit: idem innuit* Oribasi[*us*] lib. 9. item Aetius tetrab. 2. serm. 4. c. 5[*2*] *ubi ex Archigene vomitum à radicibus per i*[*n*]*tervalla suscitatum approbat.*

Affirmatur quæstio.

V. *Sed nota quod illud ipsum fiat tunc temp*[*o*]*ris ubi copiosa pituita in ventriculo collecta es*[*t*] *cujus respectu suffocationis periculum imminen*[*s*] *majus redditur, idq; tentatur in assuetis, ubi t*[*...*]

Additur limitatio.

noct[*...*]

ocumenta ex vomitu non sunt expectanda: sic
nim natura ab onere levata citius materiam
roximam in ipsis pulmonum meatibus peccan-
m aggreditur, & alteratione sua ad expulsio-
em præparare conatur: adde quod hac ratio-
ventriculo repurgato fluxionum antecedens
usa & per consequens morbi continua aug-
entatio tollatur, quatenus materia ulterius
fluens inhibetur.

I. Negativâ ergo concedimus, si de proximâ
usa morbifica crassâ videlicet & viscosâ mate-
â in bronchiis pulmonũ hærente, sermo est, re-
ctu cujus vomitus minimè convenire videtur:
l potius hic ea præscribenda, quæ citra vehe-
entẽ calefactionem extenuant & abstergunt:
modico enim calore, ut & frigore, crassi &
aces humores crassescunt magis, coguntur q;
ut postea difficulter abstergi & avelli pos-
t, ut inquit Fuchsius lib. 2. meth. c. 7.

I. Hanc ob causam conveniens hic est, oxy-
l squilliticum, ipsa scilla præparata cum mel-
rita, & similia, inter quæ est etiam oxy-
el Cratonis in difficultate spirandi reme-
m præsentissimum, si sensim cochlear inte-
m deglutiatur, quod fit ex Herba Hyssop: o-
an. Marub. puleg. veronic. scabiosæ card. ben.
M j rad. jreos incisæ ℥j. Agarici albiss. ʒx.
g. ℥ij. Decoquãtur in s. q. aceti affusa tertia

parte aquæ, & adde mellis puriss. q. s. iterum ad justam consistentiam coquatur & fiat oxymel.

QVÆSTIO VI.

An hæmorrhagia narium conveniat peripnevmonia.

I. περιπνευμονία καὶ πνευμονία *vel affectus* περιπνευμόνικος, *ut* Cellus lib. 4. cap. *vult, est ille, quem latini pulmoniam vocant, ita ut sit in numero illorum morborum, qui* Galen. lib. 2. Meth. Med. *à læsa parte affecta nomen accepisse statuit: Est enim* Pau- Peripneumonia quid. teste lib. 2. de re med. cap. 30. *pulmonis inflammatio, cum febri acuta quemadmodum re- dit Aetius, quod ex variis* Galen. *locis re- tere voluerunt, quâ ratione* Conciliat- quoque diff. 100. *pulmonis phlegmone d- tur. Malum sanè vehemens & acutum, q- plus periculi, quam doloris habet, veluti* Cel- citato loco *inquit, utpote cum* teste Hi- lib. 2. & 3. de morb. & lib. περὶ παθ- *judicetur die septimo, aut decimo quarto, ad summum vigesimo, ubi pauci effugiunt.*

II. *Dubitatur autem num in hoc affectu veniens judicetur hæmorrhagia narium? firmativum habet Aetius* tetrab. 2. ser- Affirmatur quæstio. cap. 56. *ubi inquit: Si ad salutem permut- morbus, sanguinis eruptio à naribus abun-*

er sequitur. Consentit Altimarus de med. morb. cap. 51. *iisdem verbis, item* Fuchsius lib. 2. de med. morb. cap. 9. *& alij practicorum.*

II. *Verum Negativa potius Galeno placere videtur* lib. 3. de crisibus *dum inquit: contingit interdum, ut per sanguinem fluentem è naribus phrenitis solvatur: non tamen lethargus aut peripneumonia fluxum sanguinis amāt. Nec ratio deesse videtur: cum enim hæmorrhagia narium cholericis inflammationibus à tenuibus humoribus pro venientibus conducens videatur, consequens est eandem nocere iis affectionibus, quæ à pituitosis humoribus suam ducunt originem. At vero peripneumonia, licet omni humore fieri posse videatur, frequenter tamen & maxima ex parte fit à phlegmate,* quod Avicenna libr. 3. fen. 10. tract. 4. cap. 10. *innuit, propterea quod in membro raro & subtili rarò tenuis humor continuatur, sicuti contra in substantiam crassam & densam rarò crassi humores irruunt.* Negatur ex Galeno.

Sed pro conciliatione notandum ex Foresto libr. 16. observ. 46. *quod sit distinguendum inter peripneumoniam biliosam & sanguineam quæ hæmorrhagia frequenter solvitur, quod voluit* Aetius *& inter phlegmaticam, de qua loquitur* Galenus *eamq; cum lethargo conjungit, utpote cum quo respectu causæ* Conciliatio per distinctionem peripneumoniæ.

convenit. Patet igitur utramq; partem quæstio-
nis cum limitatione accipiendam esse
V. Quamvis autem Galenus citato loco ta-
tùm loquatur de phlegmatica pulmonia, n
tamen cholericam & sanguineam negavit, pr
pterea quod lib. 2. Aph.com.19. acutos mo
bos enumeret ex calidis humoribus procreat
iisdemque pulmonum inflammationem add
Quod rationem Avicennæ attinet, illa nihil ali
concludit, quam quod frequentius ex pituito
humoribus originem suam hic morbus habe
posit, quam ex calidis, ut interpretes Colte
& Mongius innuunt, etsi hoc fiat, non qu
tenus tales sunt, sed prout ex accidenti putr
scentes incalescunt, & inflammationem prod
cunt.

QVÆSTIO VII.

An & quomodo pleuriticis vena secanda?

Pleuritis quid

I. Affectus quem Celsus lateralem dolor
vocat πλευρῖτις græcis dicitur, estq; propriè i
flammatio membranæ intrinsecus costas & l
tera succingentis, ut habet Galen. lib.6. Ap
com.33. & lib. 5. de loc. aff cap.3. Ma

Signa pleuritidis.

festatur a. hic morbus suis pathognomonicis
gnis, ut sunt dolor lateris pungens, qua
nus pars membranosa inflammata est: feb
acuta, propter cordis vicinitam. læsa respi

t

re, quatenus propter dolorem instrumenta re-
rationis quodammodo impediuntur,& tussis
rumq; cum subsequente sputo cruento, propter
udantem humiditatem tenuem ad pulmones,
emadmodum ex Galeno lib. de const. ar.
p.15. & lib.2. de loc.aff.c.9. *colligitur.*

De hoc morbo quæritur, num eidem venæ-
ctione succurrendum sit? Affirmativa vide- Affirmativa quæstionis defenditur.
probabilis, propterea quod adsit vehemens
ris, vehemens dolor & ingens ac periculosa
lammatio, quæ omnia remedium magnum,
ale est, venæsectio, indicare videntur.

. *Nec obstat quod* Hipp.lib.2.vict.acut.
idis fomentis in pleuritide dissolutionem ten-
e jubeat: id enim fit ubi mitis videtur late-
lis morbus, ita ut venæsectione opus non ha-
at, si enim talibus malum non cedit, nihilo-
nus ad sanguinis evacuationem accedendum
, quod patet ex historia Anaxionis, cui post
hibita fomenta calida Hippocrates *octa-*
die venam aperuit, ut videre licet in 3. de
orb. vulg.

. *Ita & illud limitatione indiget, quod ha-*
lib.2.de rat. vict. ubi ait: dolore ascendente
jugulum venam secandam, eodem descen-
te, purgante pharmaco utendum esse, quod
terius de pleuritide, ubi febris vehemens non
, intelligendum: alias enim, quod monet

*Altimarus, in vera pleuritide propter ve-
mentiam febris præsentis venæsectio conv-
entior est: qua ratione* Aetius quoque
trab. 2. serm. 4. cap 68. *idem dicens int-
gendus est.*

Quænam vena sit incidenda in pleuritide?

*V. Vt autem practici in eo plurimum con-
tiunt, in pleuritide venæsectionem conven-
tem esse, sic de ipsis venis aperiendis plurim-
dissident, ubi principum Medicorum varia
cta discordiam generant.* Avicenna libr-
fen. 10. tract. 5. cap. *1. phlebotomiam in pr-
cipio morbi statim ex latere adverso & maxi-
ex saphenâ opposita in longitudine instituit.*
retæus *vero die prima morbi venam secand-
esse statuit in brachio opposito lateri dolen-
cum præstet sanguinem peccantem procul ab-
cere ut inquit* lib *1.* de curat. mor. acut. c-
Galenus *contra* lib. de curan. rat. per v-
næsect. cap. *16. convenientissimum pleurit-
esse statuit venam in brachio laborantis lat-
aperire: idq; confirmat experientia, quod sec-
in eodem latere sæpius & frequenter maxima-
in adverso vero nullam vel obscuram utilitat-
attulerit.*

Conciliatio diversarum opinionum

*VI. Verum ut ex hac autorum dissensione n-
extricemus, pro conciliatione notandum esse
detur, quod venæsectio vel sit evacuans, vel
vellens, vel derivans. Quod attinet venæsectio-
quæ gratia evacuationis propter sanguinem*

... peccantẽ in toto instituitur, in illa venæ ma... ...res in cubito potißimum secantur, nisi vitium ...nguinis in mulieribus à suppreßione menstrua ...icat originem, ubi venas in poplite vel talo in...dere magis convenit, cum hac ratione non tan...um inutile tollatur, sed simul etiam consueta ...acuatio rursus procuretur, ut habet Galenus ...b. de curand. rat. per venæs. cap. 11.

...II. Quod si revulsionis gratia venæsectio ...stituatur, cum omnis revulsio respiciat humo...s ad partes affectam fluentes, meritò illæ ve...æ eliguntur, per quarum sectionem fluxus ad ...ffectam partem inhibetur. Tales sunt venæ ...rtium oppositarum, non quidem proxima...um, sed remotiorum, inprimis respectu longi...udinis & latitudinis ipsius corporis, cum obser...ata rectitudine non tam naturæ, qua dextra ...extris & sinistra sinistris opponuntur, quæ in ...liis revulsionum remediis minimè negligenda ...sse videtur, quam respectu manifestorum du...ctuum & meatuum, qui sunt inter venas par...es mittentis & oppositas.

VIII. Quemadmodum vero venæsectio re...vellens propriè dicta est ad partes remotas, ut materia non amplius affluat: ita derivans in...stituitur ad partes vicinas & proximas propter materiam ex affecta parte ad alium locum derivandam, ut inquit Galenus lib. 2. de arte curat. cap. 2.

Conclusio & determinatio quæstionis.

IX. *His præmissis concludimus in corp[ore] plethorico, ubi evacuationis causa venæsectio [in]stituitur non plurimum interesse, num ex [hac] vel illa parte sanguis educatur, cum hic non p[ri]mò ad morbum, sed ad sanguinis in toto abu[n]dantiam potius respiciendum sit: at si morbi [re]spectu circa initium ob affluentem materi[am] inhibendam venæsectio instituatur, venæ brac[hii] oppositi eligantur, quod voluit* Aretæus, *inte[r]dum etiam venæ poplitis vel tali, ubi menstru[a] vel hemorrhoidum consueta evacuatio suppres[sa] est, quemadmodum* Avicenna *voluit. in eod[em] verò latere venam secandam esse jubet deriva[tio]nio, ubi ex ipsa parte affecta quippiam ad pro[xi]ximiorem locum derivare conamur, quo mod[o]* Galenus *ejusdem lateris brachium pro phlebo[to]tomia eligit.*

X. *Vbi igitur materia adhuc in fluxu est, re[]vellendam ad partes contrarias maximeq́; remotas: at si materia jam fluxit, & nihilominus nondum parti penitus impacta est, ad propinquas partes derivatio instituatur, Vide* Mongium & Costeum *ad citatum* Avicennæ *locum* Mercurialem lib. 2. pract. cap, 6. Capivac. lib. 2. pract. cap. 3. Anton: ab altomar. de med. mor. cap. 50. & *alios.*

QVÆSTIO VIII.

An

In mulieribus sputo sanguinis laborantibus menses movendi?

Vt sanguis naturæ thesaurus est, utpote o vita nostra quotidie restauratur, quatenus eo singulæ partes nostri corporis nutriuntur que conservantur: ita profusio ejus toto genepræter naturam dicitur, nisi vel robore naræ fiat, in criticis quibusdam excretionibus utornm, Galenus lib. 3. de caus. cap. 11. l peculiari naturæ intentione certis temporis instituatur, quod in naturali menstruorum ixu muliebri satis apparet. Galen. lib. 3. de aus. sympt. cap. 2.

Inter omnes autem sanguinis eruptios præter naturam difficilima & peciculosa sa est αἱμοπτοὴ, ἢ αἱμόπτυσις, καὶ αἱματόπτυσις sanguinis expuitio vel cruenta spuitio, a videlicet sanguinis rejectio, quâ sursum per s cum tussi sanguinis expuitur, ubi illa maxie attendenda, quæ fit ob venas in pulmone vel ἀναστόμωσιν vel διαίρεσιν patientes, & tam eva est, ut mirari quis possit, quomodo sæpius atura tali in casu salutem sibi polliceri queat, um tamen ad quamlibet modicam etiã ac tuam sanguinis effusionem expavescamus, quod isceris hujus, pulmonis videlicet ἀναισθησία fficit, mortis securitatem falsò promittendo. Periculosus affectus sanguinis expuitio.

Etsi

III. *Etsi vero tali affectu frequentius* [...] *Potissimum juvenes, ut habet*, Hipp. 3. [...] *29. afficiantur, utpote qui magis in victu d*[...] *quunt, ut addit* Galen. in com. *& simu*[...] *iam sanguinem biliosum magis obtinent*, [...] *nimadvertit* Mercurialis lib. 2. pract. [...] *3, non tamen negandum quin mulieribus* [...] *que sæpius tale quid accidere possit, præsen*[...] *ubi consueta sanguinis evacuatio menstrua* [...] *primitur, ita ut sanguis p. n. retentus inc*[...] *scat & effervescat, atque consequenter, aut* [...] *tione acredinis ora vasorum aperiat, aut ea*[...] *vasa respectu suæ plenitudinis extendendo ru*[...] *pat, & acrimonia exedat.*

Viri juvenes cur hoc affectu laborent.

Mulieres cur etiam interdum afficiantur.

IV. *Iam dubitatur num in tali casu m*[...] *strua purgatio provocanda sit? Affirmativ*[...] *habet* Avicenna lib. 3. fen. 10. tract. [...] cap. 6. *ubi inquit sanguis inferius reclinetur* [...] *mulieribus per provocationem menstruorum* [...] *hora sua. Nec videtur opinio diversa ab assi*[...] *tione* Hippocratica. quâ lib. 1. Aph. 21. *st*[...] *tuitur, materiam peccantem ijs vijs educe*[...] *dam esse, quo maxime vergere & naturali m*[...] *tu inclinare videtur. At verò quis negabit* [...] *obstructione mensium commodius peccantem* [...] *superfluum sanguinem rentetum per uterum* [...] *utpote consuetum ac familiarem locum, qua*[...] *alijs viis evacuari: ut enim Medicus minist*[...] *naturæ est, ita etiam quoad fieri potest, natu*[...]

Affirmatur quæstio.

ra[...]

m imitari debet, præsertim in expellendis
ntentis p. n. propterea, quod hic sine juvante
rtute expultrice nihil præstare poßit: at citi-
cum illis remedijs conspirat natura, quæ faci-
t ad juvandas operationes consuetas quam
m alijs, ubi contra naturæ ordinem quippiam
ntamus.

Contra negativa suadetur ex hoc fun- Negativæ quæstionis.
mento, quod omnia illa, quæ faciunt ad san-
uinis effervescentiam in hoc affectu angue pe-
s fugienda sint, quam ob causam à clamore,
equenti loquela, corporis commotione, iracun-
ia & vehementibus animi affectibus cavendū:
t verò illa, quæ menses movent cum vehemen-
a quadam calefaciunt & exiccant, qua ratio-
e attenuando & abstergendo aperiunt & san-
uinem consequenter per consuetas uteri venas
ducunt, ut sunt calamintha, artemisia, pule-
ium, marrubium, melissa, sabina & similia.
Iis autem adhibitis necessario sanguis incalescit,
ttenuatur, effervescit & consequenter acrior
edditur, unde nocumentum potius, quam ad-
umentum hic exspectandum, cum à talibus in
hoc casu penitus abstinendum esse videatur.

VI. Sed pro decisione quæstionis, nota ex Decisio quæstionis.
nterpretibus Principis, quod dictum Avicen-
næ sit intelligendum de provocatione mensium,
non illa quæ fit internis medicamentis exhibitis,
quia alias sibiipsi contradixisset, cum acria me-

dicamen-

dicamenta omnia & per consequens etiam quæ menses movent, ægris his interdicat; se ea, quæ fit frictionibus inferiorum parti vel cucurbitarum appositione: imo saphenæ que sectione, qua ratione non tantum sang ad longinquiorē partem revocatur & revul nem multò firmiorem efficit, ut habet Tralli nus lib. 7. cap. 1. sed insuper etiam ad cons tam viam, videlicet ad uterum ducitur, ita consequenter menstrua purgatio redeat, m justo tempore, ubi aliàs menses fluere consue runt, instituatur, quemadmodum innuit G lenus lib. de curan. rat. per venæl. ca 12.

QUÆSTIO IX.

An saccharum rosarum conveniat phthisicis?

1. Periculosissima est illa tabis species, quam græci φθίσιν aut φθόην appellare consueverun in qua adest consumptio totius corporis cum fe bri lenta ex ulcere pulmonis originem trahens. Hanc alij incurabilem omnino statuunt, idq; po tissimùm ex Galeni mente colligunt, qui ulce ra pulmonum incurabilia statuere videtur, lib. 4. de loc. aff. cap. 8. & lib. 5. meth. Med. cap. 8 & 1. propterea quod pulmones ob continuam & perennem respirationem in perpetuo motu sint. at ea, quæ consolidantur, quietem po-

Phthisis propriè dicta.

An sit curabilis.

tius

is requirunt. Adde quod ratione tenuioris bstantiæ non facilè fiet consolidatio : imò & medicamentorum ad locum affectum diffi- lter penetrat, ulcerumq; purificatio satis labo- osa est.

Vt ut sit negari tamen non potest, in- dum in periculosis etiam affectibus naturam rtutem suam exerere & medicamentorum e sanitatem vix speratam recuperare. Quod iam in phthisicis experientia confirmat, quo- m aliquos præter spem aliquando restitutos sse pristinæ sanitati Autoritas & experien- tam veterum quam recentiorum testatur, emadmodum videre licet in Avicenna lib. fen. 10. trac. 5. cap. 8. *qui phthisicam mu- rem morti propinquißimam restituit, in Con-* liatore diff. 194. Valesco lib. 3. philon. p. 11. Valeriola lib. 2. & 3. observatio- um, Montano consil. 152. Erasto in con. .88. à Scholzio edit, Franc. Arcæo tract. e feb & lib. 2. de curand. vuln. Fraca- or. lib. 3. de morb. contag. cap. 8. *qui po- riores ligni Guajaci decoctum plurimi faci- t in ulceribus pulmonum curandis.*

I. *Quamvis igitur difficilis curatio phthisicorũ Galeni sententia, non tamen omninò impos- ilis omnis ulcerũ pulmonis consolidatio statu- da est, præsertim cum peritißimorũ Medicorũ servationibus non temerè contradicendũ esse* Difficilis non tamen imposibilis est phthisis curatio.

videa-

videatur. Cum ergo benevolentiæ & hum tatis sit in extremis etiā morbis ad experim ta procedere, quemadmodum Aetius tet 4. serm. cap. 120, innuit: idcirco phth quoque omni ingenio succurrendum.

Negativa quæstionis ponitur,

IV. Inter alia vero, quæ plurimum mendantur à practicis est etiam sacchar rosarum (alias conserva rosarum) de quo q rimus, num phthisicis ulcere pulmonum l rantibus conveniat? Negativa videtur pro bilis, eam ob causam, quod ulcus pul num mundificatione & puris eductione digeat: hæc enim duo potissimum in ca sunt, quod plurima pulmonum ulcera sint sanabilia, ut ipse Galenus lib 5. Meth. M cap. 8. innuit. At saccharum rosarum imbe lius est, quam ut mundificare & sufficienter cus abstergere possit.

V. Adde quod novum rosarum sacchar alvum solvat, cuius fluxus in phthisicis peric sus est: antiquum vero exiccando & astring do vias comprimat angustioresq; reddit, un materiæ eductio impeditur & sanies intrò p litur. Imò cum frigidum sit saccharum ro rum, inconveniens videtur, propterea quod Hi pocrate teste, 5. Aph. 24. frigida pect noceant.

Affirmativa quæstionis defenditur.

VI. Contra affirmativa quæstionis pa veritati consonat, quam ob causam princip

Med

edicorum eandem quoq; confirmant, ut patet Avicenna citato loco, quem plerique prædicorum sequuntur. Id enim convenit phthisi-, inquit Conciliator diff. citat. quod mun-ficat, abstergit, glutinat, intemperiem intro-ductam corrigit, & quodammodo simul nutri-tum est: atqui hæc omnia saccharum rosace-n præstat, unde concludimus usum conservæ sarum in curatione phthiseos plurimi facien-um esse, quod non solum classicorum autorum stimonium, sed quotidiana quoq; experientia statur.

II. Notandum tamen, quod monet Mesues, post enim Conciliator, saccharum rosarum on esse concedendū antequā alia medicamenta stergentia & mundificantia fortiora præcesse-nt, & ulcus à pure repurgatū fuerit, ita ut le-s abstergendi, plurimū vero glutinandi facul-s requiratur, quod optime præstat saccharum sarum inter novum & vetus medium, quoti-e quâcunq; formâ id fieri potest, usurpatum. Limitatio quæstionis.

III. Hinc patet, quid respondendum sit ad rimā rationem negantem, quā dicitur saccha-um rosarum ad sufficientem abstersionem & undificationem ulceris non sufficere, ut etiam d illud, quo recens & antiqua conserva rosa-um improbantur. Quod autem Hipp. frigida ectori inimica dicat, id non de tali frigiditate em[per]ata, qua inest rosaceo saccharo, intelli- Resolvuntur instantiæ.

 gendum

gendum, sed de excedente, quam nix & gla[...] repræsentant, ut in ipso aphorismo additur[...]

QVÆSTIO X.

An lateris incisio in empyemate te[...] tanda?

Empyema quid

I. Ἐμπύημα *græcis, suppuratio vel purul[...]tia latinis dicitur, & propriè loquendo de[...]tat collectionem puris in spatio thoracis at[...] pulmonis intermedio, unde suppuratos vel ἐ[...]πυήκους illos vocant potissimum, quibus in[...] thoracem ac pulmonem pus coacervatum est[...] patet ex* Galen. in com. *45.* Aph. *7.* & [...] Aph. *6.* & alibi pasim.

Vnde fiat Empyema.

II. *Fit autem puris collectio vel ob sangui[...] eductionem, ulcere quodam ad cicatricem n[...] perducto dictis in locis, vel ab inflãmatione pr[...]gressa, & ad abscessam mutata ac rupta, [...] ob materiam ex defluxionibus ibidem collecta[...] & in saniem conversam, ut patet ex* Paulo li[...] *3.* de re med. cap. *32.*

III. *Frequenter à ruptis abscessibus empyem[...] suam ducit originem, qui vel sursum rũpuntu[...] in vacuum thoracis locum, & periculosum pr[...]ducunt empyema, vel deorsum, ubi partim p[...] alvum partim quoq; per urinam purulenta ma[...]teria evacuatur, transsumptione per vasa qua[...]dam contingente, quẽadmodum statuunt* Pau[...]lus citato loco & Aetius tetrab. *2.* serm. [...] cap. *65.*

Quo[...]

V. Quomodo tam inferius, quam superius purulenta materia evacuetur, non ita planum est, quamvis experientia teste tam per urinam, quam per sputum illudipsum fieri frequenter videamus. Quo ad expurgationem per urinas Galeni mens est lib. 6. de loc. aff. cap. 4. quod pus per arteriam venosam ad sinistrum cordis ventriculum perveniat, & exinde per arteriam magnam ad emulgentes, per quas ad renes & vesicam ablegari potest. At cum cordis nobilitas ac potissimum sinistri ventriculi praestantia non facilè talem purulentae materiae transitum sustinere queat: idcirco potius per aliorum vasorum communionem hoc fieri statuendum est, idque maximè per illam venam, quam Fallopius à pectore in emulgentem descendere notavit, quae etiamnum hodie frequenter in corporibus humanis demonstrari potest.

Quomodo pus evacuetur inferius & superius.

. Vbi versus superiora rumpitur abscessus & pus in cavitate thoracis colligitur per sputum pus evacuatur, non quidem transeundo per venas pectoris mediante corde ad pulmones, ut olim Erasistratus voluit, sed transsudando per pulmonum tunicas, teste Galeno lib. 5. de loc. aff. cap. 3. eomodo, quo per musculos & cutim in fracturis ossium cruentam materiam manare videmus, ita ut fasciae ex eâ saepius humectentur, etiamsi conspicui meatus nulli adsint.

An sectio pectoris conveniat.

VI. Cum autem hic modus evacuationis [...] *periculosus, ideo non immeritò quæritur, n*[...] *fortè convenientior dari posit? Hic sectio* [...] *ctoris sese offert, quam forte fortuna invent*[...] *esse putant à milite quodam empyematico,* [...] *de salute restitutionis desperans, ferè tabe c*[...] *sumptus ad bellum accessisse dicitur, ubi ab h*[...] *punctim læsus in thorace puri exitum moli*[...] *& ab empyemate liberatus fuit.*

Affirmatur ex Hippocrate.

VII. Quod autem Hippocrates *hoc reme*[...] *um approbârit ex* lib. 6. Aph. 27. *colligit*[...] *cui* Galenus in comm. *consentit, & admin*[...] *strandi modum simul declarat. Non aute*[...] *præter rationem hoc accidit, quia vulnera th*[...] *racis per se lethalia non sunt, & ipsa purulen*[...] *materia copiosa commodiorem exitum habe*[...] *vix potest: nec præter experientiam, quia n*[...] *tantum veterum, sed etiam recentiorum scrip*[...] *testantur, hac ratione plurimos fuisse conserv*[...] *tos, quemadmodum patet ex* Foresto libr. *t*[...] obser. 48. Rondeletio cap. de puruler[...]tis, *A*mato Lusitano centur. *1.* curat. *61.*

Cautio notanda.

VIII. Nota tamen ex Capivaccio libr. [...] pract. cap. 4. *tunc esse thoracem perforandum* [...] *ubi materia est copiosa, ita ut in quadragint*[...] *diebus per sputum evacuari nequeat, secundum* *A*vicennam & Galenum: *pus autem eva*[...]*cuatur sensim & per vices, ut monet* Hipp. *A*[...]phor. citato, *propter virium infirmitatem*[...]

facta

[...]cta sectione per scalpellum (quam semper u[...]ione commodiorem judicamus) inter costam [te]rtiam & quartam circiter, infernè sursum [n]umerando costas legitimas, in loco à spinali [m]edulla remotiori. His peractis vulnus chirurgo [co]mmittendum, & more aliorum pectoris vul[ne]rum tractandum, internis medicamentis pus [ex]purgantibus non neglectis.

Tantum de controversis quæstionibus [t]herapeuticis morborum vocis & Respi[ra]tionis.



Σὺν Θεῷ

DECAS QVINTA.

[C]ontroversas aliquot quæstiones ad cordis & ventriculi affectiones cognoscendas & curandas pertinentes determinans,

RESPONDENTE

[M]. WOLFGANGO SCHALLERO, Freibergensi, Misnico.

προοίμιον.

COr vitæ nostræ principium, & per consequens rationis necessitatis præcipuũ

corporis humani membrum rectissimè statu[illegible] Philosophi. Hanc ob causam natura prov[illegible] non tantum eo in loco cum reliquis memb[illegible] Cor disposuit, ubi non facilè ab externis in[illegible]riis læditur, nimirum in ipso thorace, in [illegible] tanquam rex in arce sua residet, & exterius, [illegible]liquis scilicet partibus, per sua ministran[illegible] membra facultatibus omnibus, spiritus & [illegible]lorem communicando, præest: sed insuper qu[illegible]que principium internum vitale copiosum co[illegible]cessit, ita ut minus quam aliæ corporis par[illegible] morbis obnoxium esset. Quasdam tamen [illegible]fectiones p. n. nihilominus sustinet, per qu[illegible] facultatis vitalis operatio immediatè læd[illegible] de quibus aliquot quæstionibus agemus: i[illegible]demq; consideratis ad quædam nutritivæ facu[illegible]tatis symptomata propter ventriculi dispositio[illegible]nes præter naturam accidentes progrediemu[illegible]

QVÆSTIO I.

An acetum rofaceum in omni syncope co[illegible] veniat, & obiter, quæ sit aceti natura?

Syncope Quid. I. *συγκοπὴ à verbo συγκόπτω ferio, v[illegible] bero, concido derivatur, & acutissimus est co[illegible] dis affectus, ut patet ex* lib. 2. Aphor. 41.[illegible] com. *latinis, cum proprio nomine careant, s[illegible] cope quoque dicitur, estque præceps virium [illegible] psus, ut habet* Galenus lib. 12. Meth. Me[illegible] cap. 5. & lib. 1. artis curat. cap. 14. Paul[illegible]

Lib.

lib. 3. de re med. cap. 34. *Differt à defe-* Syncope quid differat à defectu animi.
ctu animi, quem græci λειποθυμίαν καὶ λειπο-
ψυχίαν vocant, quod hic adsit quidem lapsus
animi, levior tamen, quam in syncope, utpote
qui, qui syncopen plerunque præcedat. Hinc
Aetius tetrab. *2*, ser. *1*. cap. *51*. *lipothymiam*
à syncope differre dicit, quod absque sudore de-
cidente deliquium animi constituat: at synco-
pe non sine sudoribus syncopticis gravis est omni-
um virium, præsertim vitalium lapsus.

Apparent enim in syncope sudores frigi- Unde sudores frigidi in syncope.
di, Hipp. & Galen. *1*. progn. *attestanti-*
bus, propterea quod ob vires magnopere læsas,
calor innatus ad cor tanquam ad propriam ar-
cem intrò confugiat, unde humidum in parti-
bus solidis, quasi suo conservante calore destitu-
tum, retineri nequit, sed sudoris specie exit,
frigidi, quia calidum innatum aut ex-
tinguitur, aut extinctioni proximum est, ut
annotat Altimar. de med. hum. corp. mal.
cap. 55.

II. *Etsi verò plurimas ob causas hoc malum* Causæ syncopes.
accidere possit, commodissimè tamen ad tres
classes cum Paræo lib. 8. Chirurg. cap. 14.
omnes reducimus: vel enim fit syncope spiritu-
um caloris'q; dissipatione, ut in evacuationibus
excedentibus, vel eorundem spirituum oppres-
sione, ut in timore, aliisque affectibus, in quibus
calidum principium suum repetit, vel denique

corruptione caloris nativi, quod in cacochy[...] quibusdam vulneribusq; venenatis fieri co[...] pit: idq; solet accidere vel primariò, quand[...] ipsum magna quadam intemperie cum vel[...] materia, aut venenata qualitate afficitur [...] per consensum laborantibus partibus aliis, u[...] tet in syncope stomachica, item in illa, quæ [...] suffocationem comitatur, & in aliis. Vide [...] len. lib. *12.* Meth. cap. *5.* lib. *1.* artis [...] cap. 14. lib. 5. de loc. aff, cap. 1. & 2.

IV. Quamvis autem in syncope valida m[...] cinæ locus non sit, ut inquit Paulus lib. 3. c[...] *34. interdum tamen, ubi vires adhuc ali[...] modo consistunt, auxilia medica expetit, qu[...] ob causam celerrimè, ubi spes quædam sal[...] superest ægrotantibus in tali affectu succurr[...] dum. Et cum in tam gravi morbo bis pecc[...] non facilè liceat, quærimus* num acetum r[...] saceum, quod vulgariter in omni sync[...] pe adhibetur intentioni rationali se[...] per respondere possit?

V. Simpliciter hic decisivam responsionem a[...] derem nisi quæstio de natura aceti satis intric[...] ta esset apud autores classicos quam ob causa[...] paucis determinandum restat, quam vim op[...] randi possideat acetum, ubi corporibus nostr[...] adhibetur.

Aceti facultates ex Galeno.

VI. Galenus mistam operandi potentiam ac[...] to attribuit, ita ut vim refrigerandi & calef[...]

ciend[...]

[..]ndi, reprimendi & attenuandi atq; inciden- [..] *poßideat, ut patet* ex lib. *11.* Meth. Med. [..]p. 18. lib. 4. simpl. cap. *2.* lib. *10.* Meth. [..]ed. cap. *9.* lib. 14. Meth. Med. cap. *7.* lib. [..]e atten. vict. & aliis in locis sexcentis. [..]*quuntur Galenum reliqui Medicorum princi-*[..]*s, hinc* Paulus Ægin. libr. *6.* de remed. [..]p. 3. *acetum mixtæ facultatis est frigidæ & [..]lidæ, quæ ambo tenuium partium existunt: [..]ædominatur tamen frigida calidæ: in tertio [..]ero ordine siccat, iisdem verbis consentit* Ori-[..]asius lib. *15.* collect. cap. *1.* & lib. 4. Sy-[..]op. cap. 32. Aetius tetrab. *1.* serm. Actua-[..]ius etiam lib. *6.* de meth. med. cap. *1.* [..]*dem dicit, dum inquit; Habet acetum, quod in [..]ncidentium ordine recensetur, egregium quip-[..]iam, quod præterquam quod discutiat, repri-[..]nat, repellatq; influxum, utpote substantia sua [..]nodicè calidum, & plurimum habens frigoris, [..]idq; tenuium partium.*

VII. *Hæc est principum assertio de aceto, unde variæ variorum opiniones nascuntur, dum alij mordicus acetum calidum esse pronunciant: alij contra illud ipsum frigidum statuunt. Vt autem dicta magis intelligamus aceti generationem considerabimus.* An acetum calidum vel frigidum.

VIII. *Hanc* Galenus lib. *4.* simp. cap. *2.* *declarat ea ratione, quod acetum fiat ex vino, ita ut ingenita vini caliditas amittatur, & alia* Assertio Galeni de generatione vini.

ex putredine vini, partiali scilicet, partibus manentibus aquosis acquiratur: quippe, inq vinosæ vini partes, dum ipsum in acetum tr sit, refrigerantur: at aqueum recrement putrescens ascititiam caliditatem acquirit, luti quæ putrescunt omnia, fitq; acetum quid ex contrariis facultatibus mistum, partim ref gerantibus, partim calefacientibus.

Assertio Zabarellæ de generatione vini.

IX. *Planius hanc vini mutationem in acet declararare conatur.* Zabarella lib. 3. de m sti gen. & inter cap. 7. *& seq. ubi præsupp nit, vinum habere duos calores & duas humid tates, calorem videlicet elementarem seu ten peraturæ, & calorem animalem, ab anima vi sibi insitum atq; impressum, eo modo, quo seme animantium & plantarum calorem vivificu præter elementarem sibi communicatum habe etiamsi anima actu destituatur. Habet insupe duas quoq; humiditates, quas Galenus etiam in tellexit, ubi substantiam vinosam & substanti aquosam à se invicem distinguit: Substantia vinosa est illud humidum, quo fit conjunctio partium; at humidum aquosum est illud, quod ex alimentis contractum est tunc temporis, ubi cum vite vinum adhuc jungebatur. His præsuppositis dicendum putat autor citatus acetum fieri per interitum caloris vitalis, manente calore elementari, sine separatione humidi continuantis à sicco: quod si præterea calor temperaturæ*

que corrumperetur, humidum continuans
q; separaretur & vinum verè putridum red-
etur.

Verum cum & hæc assertio suis dubitatio-
nibus non destituatur, eò allaborandum esse vi-
detur, ut alio modo sensibus atque rationi fortè
convenientiori naturam aceti declaremus. Hu-
bis arridet assertio Hermeticorum, de qua vi-
Quercetanum libr. 1. defens. cap. 20.
tract. 2. designatur. inter. in Tetrad. c. 7.
alibi, qua statuitur, quod vinum acidum red-
itur separato suo spiritu, quemadmodum ex-
perientia testatur, quo enim diutius soli aut lo-
cis calidis exponitur, eò majorem acrimoniam
sensim contrahit, ac detractâ æthereâ essentiâ,
quâ mirâ suavitate perfundebatur, tandem a-
cescit, cujus aciditatis causa non est elementaris
quædam frigiditas, sed pendet ab acidis spiriti-
bus salis, qui vinculo sulphureæ substantiæ, hoc
est vini spiritu proprio in officio continebantur,
& tantùm gratißimè palatum afficiebant, quo
soluto luxuriare effrenes solent, & occultam an-
te suam naturam manifestam faciunt.

Hermeticorum opinio de mutatione vini in acetum.

XI. Est igitur sal quidam acidus, quem vi-
triolatum vocant, quod in vitriolo maximè ab-
undet, qui in aceto cum aquosâ substantiâ (de-
tractâ sulphureâ essentiâ) acore suo se conspici-
endum præbet, quemadmodum hæc pulchrè de-
clarat Autor citatus.

His

Cur acetũ contrarias operandi facultates habeat.

XII. *His positis facili negotio demonstra[...] quomodo acetum contrarias operandi fac[...] tes possideat, & quæ sit ratio diversarum [...] rum partium, quæ jam calefaciunt & incid[...] jam refrigerant atque reprimunt: quod e[...] acetum cum acrimonia sit acidum, & co[...] quenter vim attenuantem atque dissolven[...] habeat, hoc fit ratione salis acidi, cum quo [...] funditur, respectu cujus tenuissimæ essentiæ [...] nitissimas ac durissimas etiam partes penetr[...] potest: quod autem insuper quoque refrigeri[...] propterea fit, quia sulphurea & ignea vini q[...] litas separata est in aceto, remanente copi[...] aquæ frigidâ elementari, respectu cujus f[...] quens immoderatus vini usus diuturnorum f[...] gidorum morborum causa est, ut annotat Pet[...]* Severinus in Idæa cap. 7.

XIII. *Hæc aquæ frigiditas, juvante vi pen[...] trandi, quæ propter dictas causas inest, in p[...] nitissimas partes fertur ac penetrat, & cons[...] quenter strenuè refrigerat. Adde, quod ac[...] tum ex accidenti quoque tales operationes pra[...] stet, quatenus ratione suæ aciditatis vitriolat[...] potentiam obtinet colligendi vel coagulan[...] fervidas exhalationes, & dissolvendi corpora[...] ita enim in inflammationibus coagulat, & con[...] sequenter compescit exhalationes nitrosulphu[...] reas calidissimas, ac dissolvit materiam, ex qua tanquam ex minera tales fervores exhalant, [...]*

unde

le causam calefacientem tollendo refrige-
.
V. Ex dictis apparet, rectißimè veteres ace-
qualitates contrarias attribuisse, quemadmo-
m supra demonstravimus, idcirco jam tan-
n ad quæstionem accedimus, num scilicet a-
um rosaceum in omni syncope conveniat? Ne- Quæstio primaria negatur.
tivè respondemus: cum enim causæ contrariæ
n nisi per contraria remedia tollantur, ideo
nifestum est aliter spirituum resolutionem,
ter quoq; eorundem suffocationem atq; inse-
onem curari debere.
V. Quam ob causam cum Capivaccio lib. Conclusio, & limitatio problematis.
pract. cap. 9. concludimus, quod syncope à
rituum resolutione facta per usum refrige-
ntium, potißimum fronti, faciei, regioni cor-
& pulsuum applicatorum optimè corriga-
r, ubi acetum rosaceum convenit, quod pro-
er aceti qualitates penetrat, & respectu ro-
rum vim refrigerandi, colligendiq; spiritus
ajorem acquirit. Quod si suffocatio in causa
, necessariò requiritur attenuatio acdissolu-
materiæ morbificæ, quæ per frigida minimè
æstatur: quare hic ad nasturtium, nigellam,
api, Mithridaticam confectionem, aq. cinam,
tremorum frictionem & alia hujus generis
cedendum est. Tandem si malignitas in cau-
, bezoarticis & appropriatis cordi prospicien-
um.

XVI. *Jam ergo non mirum, quod sæpi... ab̄sentia Medicorum ægri lapsu virium pere... potest enim fieri, ut communi remedio refr... rante adhibito spiritus, alias suffocati, c... principium suum ulterius conglobentur, &... nitus hac ratione vitalis facultas supprimat...*

QVÆSTIO II.

An calida cordis intemperies semper ... frigerantia indicet?

Affirmatur quæstio. I. *Videtur Quæstionis pars affirmativa ma... mè probabilis, præsertim ubi nobis in ment... revocamus commune illud principium contra... contrariis curari, quod quasi fundamentum ... tius curationis medicæ constituit, ut paßim ...* Galeno & Hippocrate *colligitur, & pec... liariter adhuc demonstratur à* Conciliato... diff. 153. Vidio lib. 12. de cur. gen. cap. ... Vallesio lib. 8. controvers. cap. 4. *& ali...* *Hinc Medicina* Hippocrati lib. de flat. *a... jectio & detractio vocatur, ut operationes aff... ctibus contrarias innuat, quod magis patet* li... 2. Aph. 22. *ubi inquit:* ἀπὸ πλησμονῆς ὁκ... ὅσα ἂν νοσήματα γένηται κένωσις ἰῆται... καὶ ὁκόσα ἀπὸ κενώσιος, πλησμονὴ, καὶ ... τῶν ἄλλων ἡ ὑπεναντίωσις.

II. *Ratio quoque in promptu est, propterea quo... contrarium à suo contrario tollatur; cum erg... morbu...*

...rbus corpore sit expellendus, necessarium ...consequens remedio contrario illud ipsum fie... ...lebere, quandoquidem omnis actio corrupti... ...contrariorum est. Quod natura beluas etiam ...uit, unde tempore hyemis, ut frigiditati me... ...am afferant, solem, æstate vero umbram di... ...enter perquirunt.

... Nec obstat, quod mala quædam per simi... ...curari videantur, qua ratione Hipp. 5. A... ...or. 21. nervorum rigorem affusa aqua fri... ...la curat & — Cur quædam per similia curentur.

...lnera dum sanas dolor est Medicina doloris.

...n, inquam, hoc obstat, quia sæpius medica... ...ntum videtur simile, quod tamen revera, ...atenus medetur, contrarium est, quo modo ...gida aqua in eusarco corpore affusa, non re... ...gerando succurrit in rigore nervorum, sed ex ...identi calefaciendo, quatenus calorem ad su... ... principium revocat, & ex consequenti au... ...t. Interdum quoque morbum tollimus causam ...s corrigendo, ubi remedium non morbo, sed ...usæ contrarium esse debet.

... Quamvis autem ex dictis problematis pars ...rmativa deduci queat, fortassis tamen ulte... ...s quis dubitare posset contrarium potius sta... ...endum esse, propterea quod Medicus natu... ...minister rectissimè dicatur, & in curatio... ...morborum nihil aliud præstet, quam quod ...turam dirigat & suis medicamentis ejus — Rationes pro negativa.

ope-

operationes adjuvet: atqui naturæ operati[...] calido potius, quã frigido perficiuntur, unde [...] animantium à Philosopho definitur ἡ μονὴ [...] θρεπτικῆς ψυχῆς σὺν τῷ θερμῷ, perma[...] vegetativæ animæ cũ calore: nulla enim est [...] talis actio cui non frigus per se adversetur, q[...] vis idem ex accidenti, quatenus calorem te[...] rat, vitæ conservandæ inservire poßit, de [...] controversia vide quæst. 2. *E*xerc. 4. lib[...] de corpor. & an.

V. *Hinc videtur consequens in cordis et[...] affectibus audacter refrigerandum non esse, p[...] pterea, quod in eo quasi fons & officina cal[...] omnium actionum communißimi instrume[...] Imò cum cordis virtus tanquam membri no[...] lißimi maximè conservanda, sive affectus c[...] di sive frigidi sint, consequens videtur, cal[...] ut plurimum cordi succurrendum esse, utp[...] quod respectu naturæ propriæ calidum est, [...] conservationem per similia expetit.*

Quæstionis declaratio.

VI. *Pro quæstionis intellectione notandum* [...] Conciliatore diff. *196. licet in ægritudi[...] bus cordis frigidis absolutè conveniant calid[...] non tamen in calidis morbis eâdem ratione f[...] gida præscribenda sunt, propterea quod in co[...] rectione morbi calidi non tantum eo respi[...] endum, ut frigiditatem introducamus, [...] simul diligenter animadvertendum, ne calo[...]*

q[...]

i secundum naturam inest cordi, nocumentum quod patiatur à contrario, adeoq; non tantum rbus tollatur, sed simul quoque calor nativus tinguatur; quia non sufficit, ut in curatione rbum respiciamus, sed diligenter quoq; virtus servanda est: fit autem conservatio beneficio ilium, de quo vide Conciliatorem diff. Vallesium lib. 6. controvers. cap. 2. duum lib. 12. de curat. gen. cap. 6.

I, Et quamvis morbus quatenus morbus licet contrarium æquale, quemadmodum ex leno lib. artis cap. 89. & lib. 3. simpl. p. ult. colligitur: non tamen illud ipsum prolit, ubi virtutis conservatio diversum suadet, od ex Vallesio lib. 8. controvers. cap. ato apparet. Dicimus igitur in affectibus dis calidis frigida medicamenta locum suum bere ratione morbi, quod probant argumenta principio proposita, quæ tamen temperantur litis calidis cordialibus respectu virtutis convandæ, quæ consistit in defensione caloris inti. spirituumq; vitalium.

Non semper perficitur quod suadet indicatio curatoria.

QVÆSTIO III.

An in cordis palpitatione venæsectio tentanda?

παλμὸς καρδίας, latinis Palpitatio dis, est motus cordis depravatus ex dilatatione & subsidentiâ compositus, originem suam duns à vapore multo & crasso celeritate quadam

Palpitatio cordis quid sit.

dam partem dilatationi idoneam commove[...]
quemadmodum è Galeno lib. 2. de c[...]
sympt. cap. 2. & lib. de tremore cap[...]
& 5. item lib. 5. de loc. aff. cap. 2. *col*[...]
tur. Hinc patet, quid sentiendum de con[...]
versia, quæ est inter autores de causa palpita[...]
nis cordis, dum alij tantùm à frigidis causis p[...]
pitationem provenire statuunt, idque ex m[...]
Galeni, *ut patet ex* Altimaro, Jacchin[...]
alijs: at reliqui sequuntur Arabum scholam[...]
non solum frigiditati, sed etiam caliditati p[...]
pitationis affectum adscribunt, in quorum[...]
mero est Rondeletius, Hollerius, Forest[...]
Fuchsius *& alij.*

An causa palpitationis cordis sit calida vel frigida.

II. *Hic enim non de causâ proximâ,*[...]
de remotioribus controvertitur, quas plures[...]
posse non negamus, easq; tam refrigeran[...]
quam calefacientes, ita tamen ut tandem[...]
mnes in causâ proximâ producendâ conve[...]
ant: at vero cum vapor & flatuosus spiri[...]
productus calefacientibus ac tenuantibus me[...]
camentis absumatur, non inconvenienter[...]
ctum videtur, à frigidis potius, quam cali[...]
causis talem affectionem oriri, quamvis neg[...]
dum non sit vi caloris agentis in crudam vel[...]
tuitosam materiam ejusmodi vaporosum ac n[...]
bulosum spiritum palpitationis causam prod[...]
posse.

Decisio per distinctionem.

Quærit[...]

Quæritur autem an etiam in tali affe-ctu cordis venæsectio conveniat? Fortaßis nega-tiva probabilis videbitur, propterea quod indi-cans venæsectionis, nimirum sanguinis abun-dantia in præsentia non peccet: quis enim affir-mabit flatuosam materiam, quæ causa est im-mediata affectionis venæsectione tolli pos-sit? Venæsecti-onem non convenire.

V. Contrarium tamen Galenus innue-re videtur, dum lib. 5. de loc. aff. cap. 2. affirmat omnes palpitatione cordis laborantes venæsectione & alimentis ac medicamentis at-tenuantibus curatos ac liberatos esse. Idque non sine ratione affirmatur: cum enim sanguis copia peccat, sui detractionem indicat copiosam, ne virtus suffocatione pereat, ut vult Avicen-na. Quod si nulla plenitudo insignis adest, venæsectio tamen nihilominus convenit; propte-rea quod respectu partis affectæ magnus adsit morbus, quia princeps viscus afficitur, ubi res-pulsione cavendum ne copia humorum ad ipsum per aliàs debilitatum magis affluat. Contrarium juxta Galenum asseritur.

V. Imò cum discutientibus respec-tu causæ proximæ uti debeamus neces-sarium esse videtur, ut per venæsecti-onem præcedentem primò peccantes humores

à parte affecta revellamus, quia aliàs cor, ag... tibus medicamentis in humorum copiam dete... us haberet. Conjunge Ant. ab Altomar... cap. 45. Capivac. lib. 2. pract. c. 8.

QVÆSTIO VI.

An cordis palpitatio ab utero per co... sensum orta medicamentis cordiali... bus communibus corrigenda?

I. *Per uteri consensum in mulieribus f... quenter cordis palpitationem dari quotidia... testatur experientia, tunc temporis potissim... ubi propter mensium retentionem exhalation... tetræ cordis thalamum petunt, & tum palpit... tionem, tum etiam imminentem suffocation... producunt. Quæritur hic num talis cordis p... pitatio medicamentis cordialibus communib... corrigenda?*

Rationes pro parte affirmativa.

II. *Fortè probabilis videbitur affirmativ... propterea quod respectu proximæ causæ læde... tis, ipsi cordi tanquam principalissimo memb... statim succurrendum esse videatur per ea, q... singulari proprietate virtutem ejus confortan... & evaporationum malignitatem corrigere v... leant, qualia sunt pleraque odorata & arom... tica, quæ balsamica suâ virtute calidum inn... tum confortant, & respectu caliditatis pr...*

pri...

...e materiam vaporosam discutiunt & absu-
...nt.

Sed contra negativa veritati magis ...sentanea est, propterea quod in omnibus ...rbis per consensum primò pars mandans re-...enda sit, cui intentioni postea succedit alte-...quæ tendit ad materiam peccantem diver-...dam & evacuandam, ipsamque partem per ...sensum affectam confortandam.

Negativa defenditur.

Cum igitur hîc uterus in causa sit, quo ...generationem palpitationis, necessarium est, ...primo mineram morbi in utero latitantem ...rigamus, postea exhalationes noxias ad cor ...pirantes frictionibus partium infernarum ...hibitis, vinculisq; circa femora, injectis re-...lamus, & illud, quod diverti revelliq; nequit ...sipemus & consumamus.

Hoc postremum alias optimè per odora- ...& aromatica perficitur: sed quia jam uteri ...stitutio morbosa adest, ab ijs quo ad fieri po-...t, abstinendum, propterea quod talia superius ...hibita statim uteri suffocationem vehemen-...m, & ex consequenti palpitationem cordis ...ajorem introducant: cum enim rebus odora-... cerebrum suaviter afficitur, per consensum, ...i est inter uterum & cerebrum vapores ma-...icis morbosæ latitantes excitantur, excitati ...sorum obstructionem augent, & ad principa-...a membra, præsertim ad cor exhalant, atque

Cur odorata non conveniant.

hoc modo gravibus symptomatibus origi-
præbent, de quo vide lib. 1. de corp. & ...
Ex. 7. q. 5.

VI. *Confugiendum igitur hic ad illa, ... ad absumptionem & discussionem illius vap... sæ substantiæ malignæ faciunt, ita tamen u... tero non noceant, qualia sunt quædam fæ... & graveolentia, quæ huic intentioni satisf... unt, tum quod inimica quasi naturæ vim exp... tricem suscitent, ita ut ad expellendas res nox... magis insurgat, tum etiam quod pleraq; v... attenuandi, vehementerq; dissipandi habea... quod patet in* Castoreo, Galbano, *Asa fœtida ... similibus.*

Cur fœtida quædam conveniant.

VII. *Quare præmissis frictionibus & ... gamentis mox nodulus ex asa fœtida, galba... & castoreo, paululum calefactus naribus f... quenter adhibeatur: interius extractum cas... rei vel decoctum ejus cum floribus chamomi... concedatur, præmissa tamen tum totius, tum ... iam uteri evacuatione modica per medicami... appropriata facta. Bezoartica quoque nō neg... gantur, ea potissimum, quæ non admodum ar... matica, amara potius quam dulcia, utpote q... utero satis amica.*

QVÆSTIO V.

[.]i vulnera thoraci circa cordis regionem [.]nflicta, quamprimum ut alia consolidanda?

C[.]m maxima sit cordis, tanquam prin[.]ij vitalis dignitas; manifestum vulnera tho[.]i inflicta periculosa magis alijs esse, quam ob [.]usam non immeritò dubitatur, num etiam ea[.]n aliorum more tractanda & eodem modo [.]tim consolidanda sint? Quibusdam affirma[.]a placebit: cum enim locus sit nobilissimus, [.]irco unicè eò respiciendum, ne externis inju[.]s ipse caloris fons, cor scilicet, lædatur, quam [.] causam ejusmodi vulnera, qua fieri potest [.]te, consolidare conantur. Affirmatur quæstio.

[.], Veruntamen cum thoracis vulnera tan[.]m saniem quotidie effundant, quantam vix [.] alijs deprehendere licet, propterea quod na[.]ra tam propter conservationem partis, quam [.] dolorem plurimum sanguinis quotidiè cò [.]ansmittat, qui malignitate & sordibus inqui[.]atus, aut ob partis imbecillitatem non altera[.]s citissimè corrumpitur: idcirco potius cum ne[.]ante parte consentimus, quæ statuit talia vul[.]era diu aperta esse debere, ut sanguini corrupto [.]r saniei pateat exitus: non enim negandum, [.]uin retentus ibi præter naturam sanguis vel [.]umor quidam corruptus majoris mali causa [.]eddatur. Negativa defenditur cum limitatione.

III. Vnde Paræus lib.9. Chirurg. c
31. pro decisione subjicit, quod prior senten
vera sit, quando nullus humor præter natur
in thorace continetur amplius: posterior con
meritò locum habet, ubi cavitas thoracis thr
bis & sanie repletur.

QVÆSTIO VI.

An vomitoria conveniant in cho-lera?

Cholera quid?

I. Inter affectiones ventriculi est etiam ch
lera, malum sat periculosum & acutum ubi
fluxione & commotione biliosi humoris poti
mum superius & inferius ad excernendum
ger singulis momentis torquetur atq; excitatu
Etsi verò fluxus præter naturam astrictione c
retur, non tamen hic statim ad repriment
procedendum, propterea quod in ejusmodi ca
bus primò non tam affectus, quàm causa mo
bifica respiciatur: quæ enim præter natura
in corpore coacervantur, necessariò evacua
debent, sive hoc fiat ipsa natura, sive medica
mentorum ope.

II. Verum cum conatus hos excernendi sum
ma virium imbecillitas sæpius cum convulsion
atque syncope subsequatur, ideo quæritur, num
etiam naturam adjuvare debeamus, quod pe
vomitorium fieri posse putant? Negativa mul
ti

videtur probabilis, utpote cum vomitus vehementior non solum fluxum per inferiora impedire, sed etiam imminentis convulsionis atque syncopes causa esse queat.

Negativa quorundam.

Nos distinguimus inter vomitoria vehementiora & leviora, quorum illa quidem hic probamus ob causas jam dictas: hæc autem in morbo cum Pereda lib. 1. pract. cap. 35. aliisq; practicis commẽdamus, tunc temporis potissimum, ubi æger alias nauseabundus fluctuantem habet ventriculum, ubi sufficit aq. decoct. hordei tepida, cum pauco saccharo & oleo, quibus extergendi & acrimoniam humoris obtundendi facultas insidet.

Affirmativa cum distinctione defenditur.

Hoc modo sat evacuata materia nihil superest, quam ut virium respectum habeamus, & præter diætam rectè ordinatam, tam interius quam exterius, ea usurpemus, quæ intemperiem calidam præter naturam corrigere ac nutritionis membra rursus confortare queant, ut sunt interius conserva rosar. spec. diarrh. ab. diarrhion santalon. spiritus vitrioli, tinctura corallorum &c. Exterius vero non negligantur inunctiones circa ventriculi regionem factæ per ol. Masticis, cydoniorum, & similia, aut applicetur panis tostus calidus cum aceto asperso, sæpiusq; renovetur.

Quid agendum post evacuatam.

QVÆSTIO VII.

An & quomodo dejectam appetentiam Spiritus vitrioli corrigat?

Vivens semper nutriri.

I, *Quanquam vivens ex sententiâ Phi*
sophorum perpetuò nutritur, cum essentia p
tium continuo absumatur, quatenus calor om
tempore vim suam exerit in absumptione hum
di, unde vis vegetativa non ita quiescit à suis
peribus, ut animalis, sed semper materiâ patie
te datâ eodem modo agit, nec ad utrumq; opp
sitorum aptitudinem obtinet, ita ut medi
φυσικὴ *sive naturalis inde dicta fuerit, quem*
admodum lib. 2. nob. Exerc. de corp.
an. Ex. 3. quæst. 5. *demonstravimus: non t*
men negari potest, interdum appetentiam a
menti externi aliquandiu penitus quasi abolen
quod primo testantur animantia quædam h
berno tempore sine cibo & potu latitantia, sic
patet ex Aristotele lib. 8. hist. an. cap. 7.
Plinio lib. 8. Natur. hist. capit. 35.
36.

Quod appetitus alimenti externi interdum aboleatur.

II. *Deinde hominum quoque atroph*
laborantium vita superstes idem innuit, utpo
cum multi in febribus acutis, aliisq; morbis p
plurimos dies absque omni alimento assump
vitam protrahant, ut inde Fernelius lib.
Physiolog. cap. 13n. *commotus fuerit, ut v*

...atricem facultatem à vitali revera distin-
...am poneret, cujus contrarium suo loco proba-
...us.

...I. Imò magis miranda sunt hic exempla ...ra hominum absque cibo & potu longo tem-...re viventium, cujus generis est illud, quod re-...t Albertus lib. 7. de Animalibus, tract. ...cap. 3 fœminam quandam Coloniensem tem-...re Imperatoris Friderici Vndecimi interdum ...r triginta dies ab omni cibo & potu abstinu-...e; ut & alterum, quod refert Langius, Bu-...ldianus & alij autores, de puella Spirensi, ...æ Imperante Ferdinando, cibum & potum ...æcedente ventris leviq; capitis dolore, fastidire ...r prorsus cessantibus alvi excrementis abdicare ...pit.

Rara & admiranda inedia.

...V, Sed quid opus est ut exempla prioris se-...uli adducamus, cum adhuc hodie res ipsa lo-...uatur? refert enim Quercetanus in diæ-...et. polyhist. sect. 2. cap. 4. de puella ...rium vel quatuor annorum, quam Consta-...n. viderit, quæ per annum integrum ejusmodi ...bjectum appetitum habuerit, ut nihil omnino ...ibi potusq; assumpserit, vita nihilominus super-...stite, cui ventris inferioris regio depressa, totum-...que abdomen lapidis instar induratum depre-...hensum fuerit, ac tandem appetitus, & pristina sanitas redierit.

Addit

Admiranda observatio præsentis seculi.

V. *Addit adhuc aliam historiam, mihi qu[...] que notißimam, de virgine illa, cujus menti[...] nē fecimus in* tractatu de Cruentatione [...] conservatione cadaverum, *quæ vivebat [...] sextum annum absque omni cibo & potu, cu[...] ante biennium ex Sabaudia Germaniam rep[...] terem & Helvetiam pertransirem, de cujus c[...] sus circumstantiis tunc temporis Bernæ cum Cl[...] riß. Dn,* Paulo Lentulo, *ibidem Medico O[...] dinario diligentem inquisitionem institui, pr[...] pterea quod viderem eundem singularem hac [...] re tractatum edidisse, qui tunc temporis Fribu[...] gi Aventicorum, ubi typis subjectus erat, for[...] fortunâ ad manus nostras perveniebat.*

Declarantur circumstantiæ casus.

VI. *Cœpit hæc Apollonia Schreieriana, [...] vocabatur, honestorū parentum nec non medi[...] cri fortunâ præditorū in pago Gats ditionis Ber[...] natum filia, sensim panis, deinde ciborū aliorū e[...] fructuū quoq; usum aversari: postea aliquandi[...] jusculis nutrita vivebat: tandem aliquot vi[...] cochlearibus aqua diluti vitam sustentavit [...] postremo prorsus omnia respuens stomach[...] ex dolore & cruciatu potum non ferente citr[...] ullius rei ingestionem vixit ad illud usque tem[...] pus, ubi eandem in Helvetia invenimus, appro[...] bantibus hæc omnia tum mihi, tum comiti me[...] viro consultißimo Domino* Johanni Hage[...] meistero, *Iuris utriusq;* Doctori eximio, *ami[...] co meo suavißimo, multis ocularibus testibus [...] non plebeis tantum, sed etiam doctis, inter quo[...]*

fui[...]

[illegible] dictus ille Dn. Lentulus & vir peritiss.
[illegible]. VVilhelmns Fabricius, Medicus &
[illegible]rurgus Paterniacensis Ordinarius.

[illegible]I. Qui autem fiat, quod vita per tot [illegible]nsium & annorum spacium absq; cibo & potu [illegible]ineatur satis est dubium. Inveniuntur, qui [illegible]ότι negant, propterea quod nullas rationes [illegible]eant, in quorum numero est etiam Valerio-[illegible]n annotat. ad paradoxa Joberti. Sunt [illegible] qui naturaliter tale quid accidere posse sta-[illegible]nt, in quorum numero est Langius lib. 2. [illegible]ist. 27. Jobertus decad. 1. paradoxo 2. [illegible] ponunt imperfecta nutritione propter co-[illegible]m pituitosorum humorum collectam, calo-[illegible]q; diminutionem aliquandiu tales homines [illegible]sque cibo & potu vivere posse, cedentibus vi-[illegible]licet crudis illis humoribus in partium sub-[illegible]ntiam, quod fortassis de quibusdam animali-[illegible]s hyemis tempore dormiendo vitā transigen-[illegible]us, & hominibus tali constitutione præditis ac [illegible]iquandiu inediâ laborantibus concedi posset. Admirandæ inediæ causa. Opinio I. Opinio II.

[illegible]II. At vero de ijs, qui per multos annos [illegible]vunt absque cibo & potu, eo modo, quemad-[illegible]odum patet ex adductis exemplis, plurimùm [illegible]huc dubitatur, præsertim cum hic peculiaris [illegible]tædam causa dejectum appetitum introdu-[illegible]ns primò adesse videatur. Quod si absq; [illegible]æstigijs magicis hæc accidunt, ut vero consen-[illegible]neum videtur, non à ratione alienus est di- Opinio III. ptæ reliquis verisimilis.

scur-

scursus Josephi Quercetani *de causis ej*[...] *modi raræ inediæ, quem habet in diætetico* [...] *lyhistorico, quo statuit, membra destinata ci*[...] *rum & potionum attractioni atq; alterati*[...] *coagulari & exiccari posse, ita ut sint quasi* [...] *mortua, quemadmodum refertur de infan*[...] *qui in lapidem coagulatus in utero materno* [...] *tra sui matrisq; corruptionem diu perstitit.* [...] *tam vero non cooperantibus membris concoct*[...] *ni primæ, secundæq; dicatis superesse posse* [...] *monstrat ex eo, quod potißimæ corporis part*[...] *in quibus vita potißimum sedem suam obtin*[...] *cor videlicet, pectus & caput in ejusmodi* [...] *minib. admodum vividæ sint, ita ut ratione* [...] *militudinis consequenter easdem spiritu &* [...] *re foveri & nutriri posse videatur à veritate n*[...] *dissentaneum, præsertim cum alias planum* [...] *apud medicos aëre per inspirationem, tam m*[...] *nifestam quam occultam attracto, substantia*[...] *nostram refocillari, restaurari & conserva*[...] *qua ratione odores etiam, quorum aër est veh*[...] *culum, celerrime vires confortare dicimus.*

IX. *Non tamen negandum, quod propt*[...] *viscera nutritionis depravata bona sui nutr*[...] *menti parte destituantur viscera vitalia, qua*[...] *ob causam omnes totius corporis facultates la*[...] *guent, hinc etiam puella illa Helvetica sensi*[...] *& leviter respirat, submissa voce vix loquitu*[...]

[ad] sensum tarda, ad motum corporis inepta
[...]

Causam coagulationis, exiccationisq; [me]mbrorum coctioni dicatorum dictus autor ci[ta]to loco refert ad faeces tartareas densas ac spis[sas], quibus circumquaque viscera involvuntur, [un]de tam diu perit appetitus, donec vel arte vel [na]tura sensim evanescentibus illis excrementis [me]mbra repurgentur & pristinae facultates, a[liq]uandiu quasi sepultae, destinatas functiones [oc]ißime obeant. Quamvis autem ulterius du[bi]tare poßimus, non tamen omnino improbabi[lia] sunt ea, quae diximus, propterea, quod videa[m]us ex causa simili frequenter ad aliquot dies [in] aegrotantibus appetitum dejici, quemadmo[du]m ex sequentibus patet.

I. Etiamsi verò talia exempla diuturnae [in]ediae rarißimè occurrant, frequens tamen est [ap]petitus dejectio in multis morbis, ubi saepius [pe]r plurimos dies ab omnibus alimentis aegri ab[ho]rrent, de qua affectione quaestionem movemus [θ]εραπευτικὴν, an & quomodo Spiritus vitrio[li] dejectam appetentiam corrigat? An Spiritus vitrioli cõveniat?

II. Plurimi reperiuntur, qui usum vi[tr]iolati spiritus angue pejus fugiendum esse sta[t]unt, ut patet ex Sylvatico Controvers. 48. [i]js, qui ex noxijs qualitatibus vitrioli com- Negativus refutatur.

munis

munis non præparati & à suis impuritatibus [illegible]
nimè separati plurima deducunt inconveni[illegible]
tia: sed frustrà aliud n. est cõsiderare dicta G
leni. Dioscoridis, Pauli, *Aetij*, Actua[illegible]
Celsi, Oribasii *& aliorũ principum, ubi t*[illegible]
tũ de vitriolo crudo loquantur: aliud est p[illegible]
pendere vitriolum præparatum, cujus mag[illegible]
est varietas, ita ut illud solum pluribus Herm[illegible]
ticis sufficiens videatur ad officinam pharm[illegible]
ceuticam exornandam.

Asseritur affirmativa.

XIII. *De spiritu vitrioli, cujus usus ho*[illegible]
frequens est, quærimus, hunc plurimùm ad m[illegible]
ximas putredines inhibendas inservire cum e[illegible]
perientia rectißime testatur Crato in ope[illegible]
*Ep*ist. à Scholz, edit. Epist. *146, quamvis* [illegible]
siccioribus naturis cautio major quam in h[illegible]
midioribus observanda sit. Hunc etiam in a[illegible]
petitu dejecto plurimum præstare quotidiè e[illegible]
perimur, tunc temporis potißimum, ubi secib[illegible]
pituitosis & mucilaginosis internæ partes ve[illegible]
triculi quasi obvolvuntur & obstruuntur, ita
spiritus famem producentes, hoc est, innat[illegible]
ventriculi calor obruatur, & ad operatione[illegible]
suam perficiendam ineptus reddatur. Quat[illegible]
nus enim in se continet vim penetrantem, inc[illegible]
dentem & mundificantem, eatenus materias c[illegible]
cruditates illas mucilaginosas attenuat, diger[illegible]
& absumit, unde consequenter spiritus esurien[illegible]
tes antea quasi sepultos excitat, qui fructi[illegible]

consue[illegible]

suetos in extimulando orificij sensu produ-
t & famem generant.

V. Imò extremis etiam inflammationibus currit, ubi calidißimis exhalationibus appetus ciborum dejicitur, quatenus aciditate suâ ritus effervescentes compescere, & per consens fructus eorum, videlicet incendia præter uram extinguere potest. Hinc etiam pra- ti in correctione dejecti appetitus à causâ ca- à cibos cum aceto paratos frequenter conce- dos & præscribendos esse statuunt, ut patet Paulo Ægineta lib. 3. de remed. c. 37. exandro Trall. lib. 7. cap. 5. & aliis ple- ȝ, quatenus videlicet acetum abundat ejus- di vitriolata aciditate, cujus ratione servi- exhalationes coagulat, earumque fructus in- pellit, refrigerando simul ex accidente, quem- modum ex præmissa quæstione prima manife- m est.

Spiritus vitrioli quomodò succurrat inflammationibus.

QVÆSTIO VIII.

An & quo tempore in appetitu canino vinum exhibendum?

Accidit interdum hominibus fames præter uram, græcis κυνώδης ὄρεξις, canina appe- tia, quâ vehementi & insatiabili appetitu menta appetunt, ut Galen. habet in com. . 2. Aph. 21. propterea, quod continuo mor- quidam adsit circa ventriculi superius orifi- cium,

Canina appetentia quid sit, & unde proveniat.

cium, productus maximâ ex parte ab acidi mordicantibus humoribus in tunicis ventric collectis, ex quibus fortaßis famelici & insa rabiles progrediuntur spiritus, qui exaltati in rabiem quasi acti cuncta alimenta repe conterunt & alterant, iisdemq; alteratis & s actis os ventriculi vicißim extimulant atq; modo famam continuam producunt.

Affirmatur quæstio. II. In hoc affectu dubitatur, num vini po conveniat? Affirmat Hippocrates libr. Aph. 21. ubi inquit: λιμὸν θώρηξις λύει: mem, scilicet præter naturam, vino potio vit. Idem Galenus in comm. innuit, mu videlicet magis accommodatum esse remedi vini potionem, quam ciborum multitudine additque se multos sanasse, vinum abundan exhibendo illudq; calidum flavi vel rubri co ris, absq; astrictione, præmißis videlicet pingu bus eduliis antequam sitire inciperent.

III. Rationem addit Matth. de gradib in 9. Rhas. cap. de app. can. quod vinu ejusmodi maximam nutriendi vim habeat, assumptum post pinguia alimenta diu in ventri culo remaneat, ut ita suam alterationem ad quatam sustinere cogatur? imò & causam fr gidam mucilaginosam videlicet vel pituitosa materiam collectam attenuare atq; incidere p test, qua ratione materiam foventem corrig & per consequens ad affectionem illam tolle dam inservit.

Qu

Quid si adderemus generosum vinum spi- situ proprio copioso mordicantem illam aci- tem corrigere, temperare, fructus illius im- re, eundemq; naturæ amicam & convenien- reddere? an illud absurdum sit, non video, sertim cum sensus testetur aciditatem mor- ntem aceti, quam diu cum vino conjuncta ita temperatam & correctam esse, ut palato rem jucundissimum, naturæq; nostræ maxi- convenientem exhibeat. Adde quod agens ectu sui adæquati patientis maximè vim su- exerat in rebus naturalibus, quemadmodum losophi probant: at vero vini spirituosa pro- substantia naturaliter hanc virtutem ha- ut aciditatem illam temperatam atque ju- dam reddere queat. Singularis quæstionis confirmatio.

QVÆSTIO IX.

vehemens sitis oxycrato ebibito com- pescenda?

Immoderata & vehemens sitis frequenter orificium ventriculi sinistrum vel per se, vel consensum affectum accidit, de qua quæri- , nũ oxycrato ebibito cõpescenda sit? Affirma- deducitur ex Gal. lib. 1. de simpl. med. *propterea quod oxycratũ ex aceto & aqua positũ vim refrigerandi & humectandi pos- at, non sine insigni vi penetrãdi, cujus ratio- er intimas partes sese insinuat, & fontẽ mali* Affirmatur quæstio.

corrigit. Quatenus enim aceto constat, ea... nus fervidas exhalationes coagulat & refri... rat, indeque generatam sitim extinguit: q... tenus autem aquam admixtam habet, eate... humectandi refrigerandique majorem facu... tem continet, utpote cum aqua inter humect... tia sit humidissima.

II. Et quamvis aqua per se sola considerata ... spectu refrigerantis & humectantis facult... satisfacere videatur, quatenus ab excedente ... liditate & siccitate oritur: non tamen sol... surpatur propterea quod vi sua condensandi ... moretur in præcordiis, & obstruendo calor... præter naturam colligat, destitutaq; penetr... di facultate ad partes intimas sese insinuare ... sciat. Additur ergo acetum, & hoc modo o... cratum producitur, quod non tantùm refri... rat & humectat, sed simul attenuandi pe... trandique potestatem obtinet. Notandum ... men in eâ siti pr. n. potissimum hoc remedi... convenire, quando caliditas & siccitas exced... affectioni præbent originem, quod frequen... in febribus ardentibus per consensum fieri c... suevit.

QVÆSTIO X.

An in inflammatione ventriculi semp... vena secanda?

I. Quemadmodum aliæ corporis partes ...

omachus vel ventriculus quoque φλεγμονὴν
l inflammationem interdum patitur, eamq;
l sanguineam, ubi dolor ac tumor circa par-
m affectam, cum sensu gravitatis, multique
loris, accedente siti valida, febri ardente &
usei deprehenduntur, vel cholericam, ubi ve-
mentior ardor ac sitis, febris quoq; ardentissi-
, sed tumor ac gravitas minor est, ut Alti-
ar. lib. 2. de med. mor. cap. de Stomach.
flam. innuit.

Quærimus hîc an etiam in hoc affectu ve-
sectio conveniat? Affirmamus cum Matth.
: Grad. in lib. 9 Rhaf. cap. de dolore
Apostemate Stomachi, cum Altimaro
ato loco & reliquis practicis, propterea quod
principio statim eò allaborandum sit, ut pec-
ns & affluens materia à parte Inflammatio-
obsessâ per revulsionem avertatur, quod com-
odissimè venæsectione fieri potest, præsertim
sanguinis abundantia simul conjuncta, ubi
nguis educendus pro ut vires ferunt, copiosè,
iumq; opus, necessitate requirente, renovan-
m ac denuo reiterandum est.

Affirmatur quæstio.

I. Imò non tantùm in sanguineâ, sed etiam
cholerica inflammatione sanguinis missio ap-
obatur, cum etiam in hâc materia affluens ad
rtes remotas per phlebotomiam revellatur, &
rvor humorum contemperetur: ut enim cho-
ra per se sola considerata non introducit in-

flammationem. sed quatenus cum sanguine
undat, ita etiam sanguinis motum sequitur,
evacuato vel alia ratione correcto suam qu
correctionem sustinet.

Ita de cordis & ventriculi quibusdam af
ctionibus ansam disputandi præbere volui
consequenter, DEO volente, de morbis inte
norum & mesenterij, de jecoris & lienis af
ctibus, de renum & vesicæ dispositionibus præ
naturam, de muliebribus malis, ac tandem
morbis venenatis peculiares quinq; deca-
des problematum elabora-
bimus.





PARS POSTERIOR

Continens quinq; Decades in Academiâ Gieſſena elaboratas & propoſitas.

Σὺν θεῷ

DECAS SEXTA

DE MORBIS QVIBVSbuſdam Inteſtinorum, Meſenterii & Omenti,

RESPONDENTE LVDOVICO IVNGERMANNO, Lipſenſi.

προοίμιον.

VT inteſtina vicinæq; partes aliæ non ſolùm à corde, caloris vitæq; principio, plurimum diſtant, ſed inſuper excrementis ab alimentorũ concoctionibus prodeuntibus quotidie ſcatent, ita mirum non eſt, iiſdem varios graviſsimosq; morbos accidere, de quibus præſentem συζήτησιν ſingularibus quibuſdam quæſtionibus tam cognitioni, quàm curationi plurimum inſervientibus inſtituemus.

Cur inteſtina vicinæq; partes plurimorum morborum origo?

QVÆSTIO I.

An Spiritus salis conveniat in colic[...] doloribus?

Coloci doloris nomen. I. Κολικὴ διάθεσις Æginetæ, morbus [...] testini plenioris Celsi, communi nomine do[...] colicus dicitur, & ab Hippocrate & Galen[...] sub dolore intestinorum comprehenditur, que[...] admodum vult Mercurialis lib. 3. pract. 2[...] ut non verisimilis sit assertio Plinii libr. 2[...] natur. hist. c.1. qui scribit, morbum hunc p[...] mum omnium esse expertum Tyberium Im[...] peratorem, cui etiam Scribonius Larg[...] suffragatur, qui multas antidotos propter di[...] Imperatoris colicam compositas proponit.

Colicus dolor quid. II. Est autem colica passio dolor ingens, int[...] stinum colon una cum fecum retentione occ[...] pans, cujus caussa antecedens potissimum con[...] sistit vel in crassis & pituitosis humoribus intr[...]

Causa doloris colici. coli membranulas subsidentibus, vel in materi[...] flatulenta præter naturam ibidem contenta, v[...] in inflammatione dicti membri, vel tandem i[...] acri mordacique succo dictum intestinum aff[...] ciente.

III. Sed non rarò accidit, ut caussæ dictæ mi[...] sceantur, potissimum tunc temporis, cum morbu[...] diuturnior est, ubi frequenter una cum crassiti[...] materiæ jungitur etiam acrimonia flatulenta[...] cum inflammatione. Hanc ob causam juxta

Sententia Hermeci- Scho-

...bolum Hermeticorum διάθεσις κολικὴ ex ...ucilagine Tartareâ, stypticis & acetosis spiri...tus permixta producitur.

corum, de causa colici doloris.

...V. Quærimus autem in præsentia num et...m in hoc morbo Spiritus salis conve...iat? Fortassis negativa quibusdam placebit, ...opterea quod juxta Galenum l. 12. Meth. ...edend. cap. 8. in hoc casu abstinendum ab ..., qui admodum calefaciũt, quatenus illa cras...s humores in flatus convertunt & exacerba...onem affectus majorem introducunt: at salem ...lefaciendi & resolvendi qualitate præditum ...ud omnes constat, unde sequitur spiritum ejus ...cessu & praeminentia quadam δυνάμεως sa... possidentem his, minimè convenire. Adde ...od Spiritus salis maximè penetret, adeoq; pec...ntes humores magis exacerbare videatur.

Rationes quæstionis negantes.

... Contrà quòd spiritus salis spagyricè præpa...tus optimè conveniat in colicis doloribus con...denter asserimus, tum quod attenuandi, resol...ndiq; potestate peccantes humores corrigat, ...um etiam quod discutiendi facultate flatulen...m materiam digerat. Adde quod materiam ...utrescentem alteret, & plurimùm à putredine ...perfluos humores præservet. Imò vi aperiendi ...ausam morbificam disponit, ut eò citius ab ea...em natura sese liberare queat. Tandem qua...enus fervidas & sulphureas exhalationes depri...mit, seu fixas reddit, eatenus optimum quoque

Affirmatur quæstio.

contra vehementissimum dolorem ab acribu[s] fervidis mucilaginis tartareæ spiritibus ort[um] anodynum constituit.

Determinatur quæstio per cautelam.

VI. Nota tamen pro limitatione quæstio[nis] quod in affectu dicto primùm eò respiciend[um] sit, ut medicamentis lenientibus, potissimùm [cly]steribus, alvum aperiamus, & ea quæ metho[dus] medendi requirit, tanquam universalia non n[e]gligamus, priusquam accedamus ad usum spi[ri]tus salis, qui justo tempore usurpatus propter [di]ctas rationes plurimum præstat, præsertim [in] colica, quam crassa & viscida materia cum a[cri] mordacitate conjuncta generat, ubi paucis ta[n]tùm guttis, in vino vel aquis appropriatis, Ch[a]momillæ scilicet, vel similis, jejuno stomacho ex[]hibetur, de quo vide plura in Medulla destil[]latoria pag. *86.* tract. *3.* in Basil. Chym[.] Crollii pag. 149.

Solvuntur argumenta negantia.

VII. Ad dubitationes propositas respondemu[s] & licet primùm admodum calefacientia no[n] concedantur à Galeno: non tamen hæc asserti[o] simpliciter proponitur, quia Galenus ea tantùm calefacientia rejicit, quæ liquant in flatus ver[]sunt humores peccantes, non autem discutiunt. Hanc ob caussam addit, colicum dolorem, per e[a] quæ incidunt, concoquunt, flatus discutiunt, ex[s]iccantque citra valentem calefactionem rectissim[e] curari: at verò qualitates hæ maximè conspi[]ciuntur in spiritus salis; cum enim salis propri[um]

Salis virtus.

sit

inter cæteras facultates quas poßidet detergere, obstructiones expedire, putrefactionem & corruptionem arcere, ut inquit Querceranus lib. 1. d. fens. cap. 20. multò magis talia præstabit spiritus ejus, qui in pluribus naturam illis superat, acrimonia videlicet destitutus, γλυκυπίκρῳ sapore summè penetrans, sitim nullam vel calorem generans, sed potius extinguens, quod in hydropicis apparet. Hinc ergò non timendum, quod vi sua penetrandi peccantes humores magis exacerbare poßit, cum & ipse potius ferocientes spiritus consumat & colligat, quò eò citius à natura superentur & extinguantur.

QVÆSTIO II.

An vinum conveniat in dolore Iliaco?

Εἰλεὸς & interdum χορδαψὸς vocatur vehemens intestinorum dolor, quem Latini volvulum à tortura Ilei intestini, quidam miserere mei, quod affectus sit peracutus gravißimos dolores lethales inferens, quasi εἰλεὸς dicatur ἀπὸ τοῦ ἐλέεσθαι, quod est misereri, quemadmodum placuit Rhaſi, licet denominatio vocis potius cum Galeno lib. 2 Meth. Medic. cap. 2. ab εἰλέω quod significat verto seu volvo deducenda videatur, Barbari passionem Iliacam nominant: Et non aliunde provenit quàm à superfluitatum, quæ per alvum excerni debent, præternaturali retentione, Nomen Ilei. Causa proxima Ilei.

quam

quam læsa virtus expultrix introducit, ut
bet Salius de affect. part. cap 11. *Causas*
tecedentes obtinet cum colico dolore plurim
convenientes, sed vehementiores, quatenus o
dent intestina tenuia magis exquisito sensu p
dita, quocirca dolor hic magnitudine, temp
& situ à colico dolore distinguitur.

Rationes negantes.

II. Num autem in ejusmodi dolore Il
co patientibus vinum concedendum d
bium est, *præsertim ubi consideramus assert*
nem Cœlii *A*ureliani lib. 3. de acut. pa
cap. 16. *negativam statuentis.* 1. *propter*
quod vinum inflammationibus minime conv
niat; At verò dolor Iliacus utplurimùm ab i
flammatione oritur, vel saltem non est absq; i
flammatione. 2. *Adde quòd vinum sopore*
inducat, *exhalationibus suis ad sensuum offici*
nam sublatum: At somnus & sopor ad deobstru
enda intestina videtur inconveniens.

Retinetur affirmativa.

III. *Contrarium verò statuit* Hippocrate
lib. 3. de morbis & lib. 2. Epid. *ubi lauda*
potum generosum in hoc morbo, donec superve
niat sopor. Nec *sine ratione, quia primò hu*
mores obstruentes frigidi per usum vini genero
si funduntur & colliquantur: Deinde *cum do*
lor Iliacus jungatur cum obstructione vehemen
ti, necessarium est, ut ejusmodi nutrimentum
adhibeatur, quod facillimè nutriat, & non tam
per alvum, quam alia ratione partes suas excre-

men-

ntitias, nimirum per vias urinarias & sudo-
m deponat, quod maximè de vino concedi-
r.

. Notandum verò ex Mercurial. lib. 3. de fect. infimi ventris cap. 27. quod Hip- cr. commendet vinum generosum non in omni o, sed quando peccans humor frigidus est. Li- t enim interdum inflammatio quoq; concur- t, nihil tamen obstat, quin vinum concedi pos- , quatenus caussam obstruentem respicimus. uod soporem modicum attinet, illum nullo mo- n improbamus, propterea quod ad dolorem, à uo vires enervantur & corrumpuntur, conve- ial. Limitatio quæstionis.

QVÆSTIO III.

Num aliquando venæ sectio tentanda in diarrhæa?

. Multiplex est alvi profluvium, quod Diar- rhææ nomine circumfertur, & in eo distingui ur ab aliis, quod copiosa excretione sine exul- eratione & inflammatione τῶν ἐντέρων ægris nolestum sit. Hujus curationem non peragit Medicus manu imposita, cruceq; impresso, qua ratione Monachus quidam Dominicanus ali- quando mulierem ab hac affectione diuturna te- ste Benivenio cap. 45. de abd. liberavit, sed convenienti remediorum usu, secundum indica- tiones curativas instituto. Diarrhæa quid?

II. *Inter Indicata verò dubitatur, num etiam* interdum venæ sectio conveniat? *Negativa confirmabitur hoc modo. I. Ut contrariorum contraria sunt remedia, ita sequitur evacuationem per evacuationem minimè curandam esse: atqui diarrhæa est evacuatio. Ergò consequens est eandem per sanguinis detractionem minimè curari. II. Accedit quod in omni fluxu morbifico vires dejiciantur: atque harum debilitas obstat, quo minus venæ sectio tentari queat. III. Adde* Galeni *decretum* lib. 4. de victus ratione, *ubi dicit, alvo fluente sanguinem non esse detrahendum.*

Negantes rationes.

III. *Contra quòd affirmativa defendi possit, argumentis sequentibus probatur. 1. Quia sæpius requiritur, ut fluxus humorum ad partes oppositas revellatur, quod venæ sectione fieri potest. 2. Quia diarrhæa propter copiam sanguinis in toto superabundantis oriri potest: at ejusmodi plethora venæ sectionem indicat, tam respectu sui, quam propter laborantem retentricem intestinorum. 3. Quia venæ sectione mordaces humores temperantur, & ad meliorem statum à natura reducuntur.*

Affirmãtes rationes.

IV. *Notandum igitur juxta* Forestum lib. 22. observ. 6. & Altimar. cap. de diarrh. *ad venæsectionem in alvi fluxu procedendum esse, quando sanguinis adest abundantia, succiq; præ multitudine in vasis non retinentur, viri-*

Decisio quæstionis.

bus

& ætate non prohibentibus, ut ipsum pro-
vium cohibeatur, & qui confluunt ad ven-
peccantes humores revellantur, juxta Hip-
cr.6. de morb. vulg.

Ad argumenta negantia patet responsum. 1. Licet venæ sectio sit evacuatio, non tamen lem est cum alvi profluvio, sed in hoc respectu ionem contrarij obtinet, quatenus materiam ò transferendo fluxum illum sistit. Ad 2. In obus malis minus eligendum, ubi tamen eò piciendum, ut consideremus ægri vires, num les sint, quæ non prohibeant sanguinis missio-m. Ad 3 Galenus de Critico fluxu loquitur, em in præsentia meritò excipimus. Respondetur argumentis negantibus.

QVÆSTIO IV.

Vtrum lac in lienteria concedendum?

Λειεντερία quasi λειότης τῶν ἐντέρων est uxus alvi esculentorum non mutatorum ab in tinorum retentrice abolitâ dependens, ut ha- Capivacc.lib.3.Pract.c.16. Lienteria quid?

In hoc affectu num lactis usus con-edendus quærimus? Negatur quæstio se-entibus. I. Quia in lienteria plurimum il- vitanda sunt, quæ ad alvum subducendam ciunt: at lactis usus alvum subducit, qua-nus respectu copiosi seri detergit, humectat aperit. 2. Quia lac assumptum refrigerat: Negantia argumenta.

at

at refrigerantia meritò vitantur in liente[...]
cum alias in hoc affectu facultatis concoque[...]
debilitas adsit.

Rationes affirmantes.

III. Contrà lactis usum commendat Fuch[...]us l. 3. de medend. morb. cap. 14. c[...] assertio confirmari potest. 1. quia in liente[...] eò respiciendum, ut adhibeatur nutriment[...] aliquod facilis alterationis, propterea quod p[...]pter imbecillitatem retentricis alimenta in ve[...]triculo & intestinis diu remanere nequeant: [...] qui tale est lac, utpote quod teste Galeno li[...] 6. de plac. citra alterationem ventriculi [...] jecur transiens in sanguinem converti pote[...] 2. quia respectu caseosæ substantiæ superabu[...]dantis lac aliquo modo vim obstruendi tene[...] 3. quia tenues & acres humores expultrice[...] facultatem irritantes temperat.

Limitatio.

IV. Notandum tamen hæc omnia non de lac[...] simpliciter, sed de lacte cocto concedenda ess[...] quando, scilicet per coctionem, serosa lactis ab[...]undantia, quæ propter nitrosam qualitatem de[...]tergit & aperit, sensim exhalat, unitis interim & benè coagulatis partibus reliquis ad nutritionem aptioribus, & lientericis bene convenientibus, tunc temporis potissimùm, ubi dejectiones acres & biliosæ sunt. Unde patet, quid ad argumenta opposita respondendum.

QVÆ-

QVÆSTIO V.

An Dysentericis internus ceræ usus conveniat?

Gravissimum satisq; molestum & pericu- Dysenteria
lum est malum, quod Græcis δυσεντερία, La- quid.
is per translationem intestinorum difficultas
itur, estq; nihil aliud juxta Galenum lib.
de locis affect. cap. 2. propriè loquendo,
am exulceratio intestinorum cum cruentis
i dejectionibus.

I. Oritur hic affectus, quo ad caussam in-
rnam ab acribus & erodentibus humoribus Causa dy-
ρόως à reliquo corpore ad intestina confluen- senteriæ.
ous, qui visciditatem & lentorem quendam
nciscuntur, cujus ratione plus solito intestinis
hærent, eademq; exulcerant, ut habet Mer-
tus lib. 3. de intern. morb. curat. cap.
. unde patet, qui fiat, quòd sæpius in diarrhæa
ccantes humores mordacissimi ac fervidissimi
ntiantur, & nihilominus exulcerationem in-
stinorum non introducant, quatenus scilicet
usmodi viscida qualitate destituuntur, & in-
stinorum tunicis aliquandiu adhærere neque-
nt.

Cur acres humores in diarrhæa non introducant dysenteriam?

II. Quomodo verò patientibus methodica
ratione per ea, quæ materias peccantes edu- Quid in dy-
unt, acrimoniam eluunt, ulcera detergent & senteria a-
gendum?

consolidant, succurrendum, juxta præsens [...]*stitutum non demonstrabimus, sed tantum q*[...]*stionis hujus determinationem subjicimus, ni*[...] *scilicet internus ceræ usus dysentericis cõveni*[...]

Affirmatur quæstio.

IV. Affirmativa confirmatur à Dioscori[...] l.2. de mat. med. c. 76. *ubi inquit, ceram*[...] *sorbitionibus commodißimè dysentericis* [...]*ri.* Galenus *quoque non dissentire videt*[...] lib. 2. simplic. c. 12. *ubi concedit, interd*[...] *ceram elotam intestinis infundi posse, quaten*[...] *mordicantes & erodentes humores tempera*[...] *potest. His autoritatibus non contemnenda r*[...]*tio subjicitur, propterea quod cera, juxta* Ga[...]len. lib. 4. simpl. c. 5. *sit ex numero eorum* *quæ citra mordacitatẽ exiccent & consoliden*[...] *atq; hoc modo medicamentum Emplasticum co*[...]*stituat, quale pro curatione dysenteriæ, respec*[...] *exulcerationis requiritur. Adde quod pinguit*[...]*dine sua temperata plurimùm intestina affec*[...] *leniat, qua de caussa propter utramq; ratione*[...] *genus hoc remedii à muliere quadam medic*[...] *cuidam ægro propinatum minimè rejiciendu*[...] *esse statuit* Valeriola lib. 3. observat. 4.

Monstratur utendi ratio.

V. Cautio tamen adhibenda est in utendi mo[...]*do, quâ cognitâ facili negotio contradicentibu*[...] *instantiis satisfieri potest, ubi notandum, quò*[...] *primùm in cera justa requiratur præparatio*[...] *quæ lotione convenienti fieri potest, ut lentor &* *viscidi tas ejus eò melius deponatur, quod in alb*[...] *cera patet: deinde cera hac præparata juxta*

commu-

...mmunem opinionem pomum curtipendulum ...aratum impletur, igne lento assatur, donec ...a liquata per substantiam pomi diffusa sit, ...que hoc modo pomum assatum dysentericis ...nedendū offertur, nō semper, nec in principio, ...in contumaci dysenteria, tunc temporis, cum ...ulceratio satis elota ac detersa videtur.

... Valeriola citato loco pro pomo commen-... malum Cotoneum, ut simul adstrictoria & ...tinatoria facultate remedium præditum sit; ... tamen cum pomo illud ipsum utile esse diffi-...ur, quatenus molliori pomi substantia facilior ...ima aditus atq; transitus ceræ præbetur. Modus Valeriolæ.

...I. Quercetanus etiam in Pharmacop. dogm. ...p. 8. ejusdem remedii utilitatem commendat, ... drachmam unam ceræ albæ pulverisatæ ...mmiscet cum eadem quantitate gummi Ara-...i, eodemq; modo cum pomo assato, præmissis ...mediis universalibus propinat. Modus Quercetani.

...III. Nos anno superiori, cum Epidemia dy-...teria plures apud nos invaderet, multis, in ...ibus contumacior affectus videbatur, magno ...m successu ceram albam cum pulvere gummi ...abici vel Tragacanthæ in pyris assatis post u-...versalia & particularia remedia convenien-...e præbuimus, ut adhuc hodie nobiscum vivant, ...i eodem remedio, tunc temporis iisdem igno-..., ex cymba Charontis revocati sibi videan-...ur.

QUÆSTIO VI.

An in tenesmo interdum purgandum?

Tenesmus quid.

I. *Tenesmus vel tenasmus* ἀπὸ τοῦ τείνεσ[θαι] *quod sit frequens et inanis excernendi cupidi[tas]* *juxta* Paulum lib. 3. de re med. cap. [...] *dicitur & symptomata dysenteriæ similia, n[...]* *pe cruentas & muccosas excretiones infert, [...]* *nixu tamen multò vehementiori, magisq; in[...]* *sicuti* Galenus habet lib. 3. de caus. sy[m]ptom. cap. 2.

Causa Tenesmi.

II. *Caussa tenesmi ferè convenit cùm [...]* *quæ dyssenteriam excitat, nisi quod variatio [...]* *quatur respectu partis affectæ, quatenus ex[...]* *cerantes caussæ solum intestinum rectum in [te-]* *nesmo, reliqua verò indifferenter in dysente[ria]* *præter naturam afficiuntur.*

Negantes rationes.

III. *An autem aliquando in hoc affe[ctu]* *purgandum dubitatur?* Negativa *probari po[te-]* *rit hoc modo: 1, quia per purgationem impe[di-]* *tur ulceris mundificatio, & consolidatio, q[ua-]* *tenus peccantes humores è reliquo corpore ma[gis]* *affluunt. 2. quia per purgantia deterior fit [...]* *ulceratio, quatenus incalescit & irritatur. [3.]* *quia per purgantia natura magis ad exc[er-]* *nendum extimulatur, unde symptoma cona[tus]* *irriti deterius redditur.*

IV. *Contra quæstionis affirmativa, qu[...]*

sæp[e]

...m in tenesmo purgandum, sequentibus con-...atur: 1. quia tenesmus frequenter post dy-...riam oritur ab acri sanie relictâ vel humo-...s peccantibus intempestivè restrictis: at hîc ...atio requiritur. 2. quia magna ex parte ...itosis accidit tenasmus, propterea quod in ...stino recto crassa & viscida pituita coacer-...r: at hæc purgatione tollitur, ergò sequitur ...nesmo purgandum esse.

Affirmantes rationes.

Pro quæstionis resolutione notandum, ...nò quod alia sit purgatio propriè sic dicta ...arctica, alia lenitiva, quarum hæc, & non ..., in tenesmo non raro requiritur, utpote quæ ... ex toto corpore, sed ex primis tantùm viis ...teriam peccantem educit: deinde distin-...ndum inter caussas tenasmi, quæ sæpius ta-...sunt, ut evacuatione lenitiva non indige-...

Deciditur quæstio.

... Ad argumenta contraria negantia ...pondemus. Ad 1. Procedit argumentum de ...harcticis propriè sic dictis, quæ tàm in te-...mo quàm in dysenteria non concedimus. Ad ...Licet irritetur ulcus etiam per lenitiva, nō ta-...n affectus deterior redditur, propterea quod ...c ratione caussa conatus irriti, mordax videli-... & extimulans materia tollatur. Ad 3. Exti-...ulatur per purgantia natura, non tamen co-...tibus irritis, sed eo fine, ut noxia rejician-...r.

Responsio ad opinionem negantem.

QVÆSTIO VII.

Num iis qui vermibus intestinorum laborant, dulcia concedenda?

Vbi generentur vermes.

I. Quamvis Avicenna lib. 3 fen. tract. 5. cap. 2. ferè tantùm in colo & vermium generationem fieri statuat, non men hæc assertio simpliciter acceptanda, notat Savanorola tract. 6 Pract. ma cap. 16. Sed respectivè tantùm, quatenus ciores extra colon & cœcum generantur. negari nequit in omnibus intestinis inter vermes oriri posse, quia in omnibus causæ ductivæ vermium concurrere possunt, Phleg scilicet putridum, tenacitate sua lateribus stinorum adhærens, quod ulteriori mora corrumpitur, et ab agente calore in vermes mutatur.

II. Imò non tantùm in intestinis, sed et in aliis partibus corporis vermes generatos classicorum autorum experientia testatur, notatu digna est historia, quam refert Be ven. de abd. cap. 2. de verme quodam m stroso, per vomitionem è ventriculo ejecto, qu Paræus lib. 19 depingit; ut & altera, qu habet Marcellus Donatus lib. 4. hist mirabilium cap. 26. de alio vermium m stro per vomitum à Patritio quodam Mant no reddito.

III. Nec obstat hoc loco Philosophi auto

lib, 4. Meteoror. cap. 3 inquit: ζῶον οὐκ γίνεται ἐν τῇ σήψει, ὥσπερ τινές φασιν ἐν τῇ ἀποκρίσει σηπομένῃ ἐν τῇ κάτω κοιλίᾳ, quia dictũ hoc intelligitur de stomacho hominis sani, in quo nunquã vel rarò generantur vermes, ut rectè monet citato loco Savonorola. An vermes in ventriculo generentur?

Dubitamus autẽ in præsentia num iis, qui vermibus afficiuntur, dulcia concedenda sint, propterea quòd vermes ad cõtenta toto genere præter naturã referantur, quàm ob causam ablatione indicant, ubi requiritur, ut occidãtur & expellantur, at verò quæ dulcia sunt, vermes & lumbricos in corpore nostro nutriunt, augent & conservant, quocirca passim ab autoribus amara, nimirum semen Centaurii minoris, rutæ, absinthii, Aloe & similia commendantur.

Sed notandum ex Paræo lib. 19. Chirurg. cap. 5. quod vermibus naturaliter insitum sit, ut amara fugiant, & dulcia persequantur: hanc ob causam cautio est adhibenda, ne per exhibita amara lumbricos recedentes ad partes nobiliores & principes depellamus. Non igitur inconveniens erit, primò statim clystere ex lacte, melle ex saccharo, sine oleis & amaris medicamentis infundere, ut vermes eò magis inferiora petant, & consequenter citius expelli queant: & cum dulcedine illecti facilius id quod necem inferre potest, devorent, ideò quæ amaritie vermes necare possunt, cum lacte saccharato per os exhibere conveniet. Resolutio quæstionis.

QVÆSTIO IIX.

An diuturnus Hæmorrhoidum flu[xus] constringendus?

I. *Vt in mulieribus sanguinem superfl[uum] singulis plerunq; mensibus provida natura [per] uterum evacuat, ita viris quibusdam, præsen[tim] senibus, in quibus ob caloris debilitatem aliq[uid] sanguinis non digesti, seu in partium natu[ram] non conversi superabundat, illudipsum per [flu]xum venarum hæmorrhoidalium accidit.*

Rationes affirmantes.

II. *Quærimus autem,* num diutur[nus] ejusmodi fluxus hæmorrhoidalis co[n]stringendus? *Videtur quod sic: 1. quia [flu]xus sanguinis immodicus toto genere præter [na]turam est: at verò quæ toto genere præter [na]turam nobis accidunt, per contraria corrigen[da] sunt. 2. Quia diuturno hæmorrhoidum [flu]xu natura debilitatur ob resolutionem spirit[u]um: at medicus est minister conservationis n[a]turæ. 3. Quia per immodicum sangui[nis] fluxum corpus non solùm refrigeratur, sed pa[r]tes quoque debito suo nutrimento destituu[n]tur.*

Rationes negantes.

III. Contra quod diuturnus hic fl[u]xus non protinus constringendus, *pr[o]batur sequentibus: 1. Quia* Hippocrat: e[st] aphorismus lib. 6. aphor. 12. *Sanato diuturnis hæmorrhoidibus, nisi una quæpia[m] servi[...]*

rvetur, periculum aquæ inter cutem vel tabis npendet. II. Quia quod Galenus in commentario subjicit, sanguis peccans ad jecur aliaue membra nobilia regurgitaret, caloremq; ativum suffocando debilitaret, ac tandem exngueret. III. Hinc obstructionem hæmorhoidum affectus varii, præcipuè quartana, & x liene icterus sequuntur, ut habet Jobertus ib. de quart. cap. 9.

V. Pro controversiæ resolutione notanum, quod hæmorrhoidum fluxus, quatenus fit b expultrice coacta à sanguine superfluo & noio propriè & absolutè loquẽdo sit præter natuam, ut habet Savonorola tract. 6. Pract. najor. cap. 17. in fine. Quapropter in eo liffert à fluxu menstruo, quod hic communiter anis etiam constitutionibus conveniat, quatenus natura provida boni sanguinis abundantiım mulieribus concessit, eandemq; per uterum ablegare voluit, ut suo tempore fœtus generationi, nutritioni & augmentationi, tanquam alterum ortus nostri principium inserviret, sicut fusius demonstravimus, lib. 1. de corpor. & anim. Exerc. 1. quæstio 6. Hinc etiam optimè valentibus beneq; constitutis hæmorrhoidalis fluxus non accidit, nec conciliari procurarivè debet, ut inquit Solenander sect. 3. consil. 20. Quibus autem naturis peculiare est hoc profluvium, & per consuetudinem quoque Quæstionis decisio.

naturale, in iis singulari dexteritate & prude-
tia Medica ita regatur, ne vel diutius suppri-
matur, quàm corpori sit utile, vel copiosius h-
morem fundat, quàm valetudinis præcepta r-
quirant. Rectè igitur Jachinus in 9. Rha-
cap. 72. *asserit, nunc permittendum esse flu-*
xũ hæmorrhoidalem, si per periodos id facia-
neque superfluus sit: nunc supprimendum si v-
res lædat, ut inde concoctio vitietur, & hydro-
sequatur.

Responsio ad argumenta in utramque partem proposita.

V. *Ad argumenta in utramq; partem pro-posita patet responsio, quando perpendimu-quod affirmantia tantum concludant de flux-laudabilis sanguinis in consuetis naturis sine pe-riodis accidente:* Et quod *negantia loquantu-de iis hæmorrhoidibus, quæ sanguinem peccan-tem in naturis consuetis, & neutrali quadam corporis constitutione præditis certis temporibu-evacuant.*

QVÆSTIO IX.

An mesenterii obstructio Melancholiam hypochondriacam generet?

Cur plures sint mesenterii morbi.

I. Circa *mesenterium varias affectiones præter naturam generari dubium non est, ubi consideramus, quod mesenterium sit quasi sentina totius corporis, in quam tanquam sedem ignobiliorem natura deponit illud, quod interdum partibus nobilioribus noxium & inimicum est.*

I. *Testatur hoc maximè observatio* Paræi lib. 2. Chirurg. cap. 39. *qui quondam in disse*-*ctio cujusdam mulieris cadavere in ipso mesente*-*rio abscessus infinitos à se invicem differentes invenit: item* Philipp. Ingraff. de Tumor. tract. 1. Tom. 1. c. 1. *qui in publica suspensi cujusdam anatomia mesenterium variis scro*-*phulis & abscessibus repletum demonstravit;* Marcellus Donatus, qui lib. 4. cap. 7. histor. mirabil. *confitetur, se in cadavere cu*-*jusdam febricitantis ac tandem cruenta puru*-*lentaq; dejection. morientis in dissectione sordi*-*dum ulcus mesenterii ea parte qua rectum at*-*tingit intestinum invenisse: Et* Coiter in ob-servat. Anatom. *eidem rei fidem facit, ubi monstrat, quod in Patritio Noribergensi homi*-*ne intemperatissimo, cacochymo & cachectico post mortem aperto collectam materiam puru*-*lentam & fœtidam inter duas mesenterii tuni*-*cas invenerit, quæ majorem infimi ventris par*-*tem occuparunt. sicuti quoq;* Benivenius cap. 33. de abdit. *in historia juvenis ex alvi tormi*-*nibus mortui & dissecti.*

II. *Inter alia verò quæ mesenterio præter natu*-*ram accidunt est etiam obstructio, de qua quæ*-*ritur,* an melancholiam hypochondria-cam generare posit? *Negativa probabi*-*lis videtur ex* Mercato lib. 2. de morb. muliebr. capit. 6. *ubi monstratur, quod* Negatur quæstio.

obstru-

obstructio Meseræi & Melancholia hypochondriaca plurimùm differant in mulieribus & virginibus, propterea, quod fiat melancholia hypochondriaca, quando sanguis fœculentus in hypochondriis exuratur & effervescat, ex cujus halitibus postea caput & cor afficiantur, ita ut melancholici subinde terrores mœstitiæq; subsequantur: at in virginibus alba febre laborantibus adest quidem obstructio circa mesenterium, sed sanguis ibidem collectus refrigeratur & recrudescit, ac universum generat affectum frigidum; quod color earundem subalbidus crudorum humorum soboles testatur.

III. Notandum igitur quod obstructio mesenterii, quatenus talis, non generat Melancholiam hypochondriacam, sed prout constat ejusmodi materia obstruente, quæ exustione & fervore melancholicis fumis & halitibus arcem Minervæ perturbat, & operationes principes depravatas reddit.

QVÆSTIO X.

An tumor omenti curabilis?

Omentum quid.

I. Omentum græcis ἐπίπλοον, quoniam intestinis & ventriculi fundo ἐπιπλεῖ, hoc est, innatat substantia membranea ex duabus tunicis quamplurimis venis, arteriis, nervis, & adipe copiosa contexta constat. Hanc partem corporis tumore præter naturam affici posse facillimè patet, quando perpendimus copiosa vasorum serie

An omentum tumore afficiatur?

ie corpus illud membranosum præditum esse, mirum non sit materiam præter naturam hanc partem deponi posse, præsertim cum a-s apud omnes in confesso sit, nobiliores partes quod noxium est, ad ignobiliores ablegare. uod maximè quoque colligitur ex ipso Hippo-ate l. de glandul. dum inquit, copiosiorem midit atem, ab intestinis ad glandulas propri-ἀθρόως influentem, in omento velut æstua-o conservari.

. Licet autem hujus tumoris omenti nulla rè fiat mentio apud Practicos, negari tamen n potest, eundem non rarò accidere, cujus rei nfirmationem non solùm ratio dicta suadet, d experientia quoque comprobat, ubi notatu gnam subjicimus historiam de tumore satis onstroso post dissectionem in fœmina mortua vento. Vivebat nobiscum anno superiore fi-uli cujusdam uxor, vivebat inquam sed satis iserè, cum ejusmodi ventris tumore, ut asci-m ingentem quantitate mentiretur. Molem nc ventris per annos aliquot foverat & pede-ntim auxerat, frustra præscriptis & adhibitis riis remediis ad resolutionem et dissipationem moris à pluribus ordinatis, eò usque ut pondè-s illius extensione non solum doloribus varia-m partium consumeretur, sed insuper com-reßione pectoris ac diaphragmatis ob deprava-am sanguificationem ἀτροφία reliqui corporis Observatio singularis.

præceden-

præcedente, tandem extingueretur. Hæc pa[...] ante mortem septimanis tum à me, tum eti[...] ab aliis anxiè petebat, ut post mortem tumor[...] aperiremus & in salutem generis humani si[...]gularem affectum consideraremus. Id quod p[...] rùq; tunc temporis nostris philiatris & nobis M[...]dicis Professoribus ordinariis præsentibus fact[...] fuit anno superiori millesimo sexcentesimo oct[...]vo, d. 26. Aug. ubi post cutis & musculoru[...] abdominis incisionem à Chirurgo tentatam, pri[...]mò intestina juxta dextrum latus ascendenti[...] occurrebant, quibus remotis loco secundo tum[...] ingens propria tunica satis crassa totam capaci[...]tatem infimi ventris complens, in conspectum v[...]niebat, qui parte inferiori, ut & in lateribus f[...]cili negocio, sine reliquarum partium læsion[...] separabatur, at superiùs à fundo ventriculi par[...]tibusq; circumjacentibus non sine laceratione d[...]vellebatur. Exemptus hic tumor tantæ ma[...]gnitudinis erat, ut libras quinquaginta sex pen[...]deret, cum omnium admiratione, & stupor[...] Exterius undiq; satis crassa robustaq; membra[...]na constabat, quâ dissectâ primùm adiposa sub[...]stantia, postea scirrhosus & glandulosus tumo[...] observabatur, donec in medio cavitas fœtidâ sor[...]didâq; sanie repleta se offerret.

Quod tumor omenti fuerit.

III. Tumorem hunc monstrosum in oment[...] collectum fuisse, satis probabile est, quando stru[...]cturam omenti ejusdemq; connexionem cum aliis[...]

partibu[...]

...tibus consideramus, quemadmodum pulchrè ...iscum faciunt viri experientißimi Dominus ...ubinus, ac Dominus Fabricius, quorum epi...las & observationes hac de re ad me datas le...ri candido inferius cum aliis notatu dignis ...icere volui.

An autem hic vel similis tumor curabi...it, valde dubium est, præsertim cum tales ...rescentiæ non aliter quàm ferro, seu sectio...curari velint: at quomodo in ejusmodi tu...re interno sine vitæ periculo hoc fieri poßit ...n video. Si quis tamen sagaci conjectura prin...ium tumoris observabit, non dubitandum, ...n usu continuo discutientium & resolventi...um fortiorum aliquid præstare poßit. Tantum de præsenti materia.

Responsio ad quæstionem.



Σὺν θεῷ

DECAS SEPTIMA

De quibusdam jecoris & lienis affectibus,

RESPONDENTE

HENRICO ZIMMERMAN Thuringo.

CVm ventriculi, intestinorum & a-liarum circumjacentium partium functi-

ones ad Iecoris & Lienis operationes ordi... sint, quatenus materiam præparando & c... municando sanguificationi serviunt, conseq... est, ut jam quoque methodi ratione grav... mos quosdam partium dictarum affectus ... sideremus, qui profectò, ut frequentiores ... & non minoris momenti ad vitam, ita m... rem diligentiam, in artifice requirunt, qua... calamitosam ærumnosamque, quam præst... præcavere, aut ad meliorem mutare possit... *Mercat. lib. 4. de morb. intern. cura...* *principio.*

Ratio ordinis.

QVÆSTIO I.

An hepaticis frigidis conveniant am... dalæ & pistacia?

Quinam dicantur hepatici.

Quæ sit causa affectionis hæpaticæ?

I. *Quibus citra manifestum tumorem ... becillum sit viscus aut organon sanguificati... hos juxta veteres hepaticos vocat* Jachi... cap. 50. in lib: non Rhas. *Oritur au... hæc imbecillitas uno è duobus modis, nimi... ut facultas* αἱματοποιητικὴ *à munere suo... erret, vel propter innati caloris detriment... qua ratione post febres ardentes, diuturnos... vi fluxus, aliaque similia sæpiùs homines hepa... redduntur; vel propter excessum qualita... temperiei, caliditatis scilicet, humiditatis & ... citatis, quibus excedentibus facilimè vitia... jecoris actio, propterea quod humor quali... excedenti respondens copiosius generetur, ut... quit* Merc. de Curator. facult. quæst. 2...

V...

e paret cur mala intemperie sine materia r non admodum afficiatur, quatenus scilicet dentem qualitatem contentorum vitia sub- untur. Iecoris intemperies rarò sine materia.

Licet autem calida intemperies affectionem ticam interdum generare possit, prout calor odicus caussa est cruditatis duplici ratione, e Mercuriali lib. 3. pract. cap. 17. suf- ndo videlicet & hebetando calorem nati- n jecoris, cujus respectu privatio quædam ca- s concoquentis adest, & excessu virtutem coctricē debilitando, qua ratione chylus per- tè non concoquitur, nec sanguis ad absolutio- n perducitur: frequenter tamen à frigidita- iisceris hujus ejusmodi morbus dependet, unde vanorola tract. 6. pract. major. cap. 14. ibrica 4. inquit: secundum plurimum ma- complexio frigida caussa est debilitatis hepa- ubi tamen simul illam quoq; frigiditatem ludit, qua jecur per innati caloris resolutio- m infrigidari à caliditate p. naturam exce- nte.

. Cum igitur frequens sit caussa frigida, Rationes negantes. erito quærimus num in hepaticis frigidis a- ygdalæ & pistacia conveniant? Negat Alci- arus cap. prop. cujus assertionis rationes les afferri possunt: Quæ facilè corrumpuntur n conveniunt in hepaticis frigidis: at amy- dalæ & pistacia facilè corrumpuntur. 2. Add-

quod insuper etiam oleaginosa sint: at ver
gida jecoris constitutio his maximè læditur
pterea quod obstructiones ejus, quæ ut pluri
conjunguntur, teste Rondel. cap 30. li
meth. med *ejusmodi qualitate augeantur*
quòd promptissimè in bilem convertantur.

Confirmatur affirmativa.

IV. Contra quod affirmativa potius defen
da colligitur ex Savanorola cit. loco,
amygdalas inter alia medicamenta conven
tia præscribit. Confirmatur autem affirm
va pars sequentibus: 1. Quia amygdalæ,
sertim amaræ, vim habent extenuandi, & c
sos viscidosq; jecoris humores expurgandi, ju
Galen. lib. 2. de aliment. facult. cap.
& 30. *in quo de Pistaciis idem affirmatur,*
ratione commotus Fallopius tract. de mo
Gall. cap. 57. *amygdalas & pistacia præscri*
in victus ratione eorum, qui ligni decocto ut
tur. 2. Quia secundum Diosc. lib. 1. de
med. cap. 139. *amygdalæ urinam ciere possu*
ut & pistacia: at quæ urinam movent frigi
hepaticis optimè conveniunt, ubi justo temp
præscribuntur, propterea quod non solùm jec
roborent, sed obstructiones ejus simul quoq; res
vant, de quo vide plura ap. Renod. lib. 1.
mater. med. sect. 6. cap 25. 26.

V. Hinc Fuchsius lib. 3. de med. mor
cap. 24. *inter cætera medicamenta ad au*
rendas obstructiones mirè pistacia conferre

ci

..., si scilicet decem aut duodecim per noctem in ...ilvatico macerata in aurora jejuno stomacho ...mantur.

Rationibus Altimari satisfacit Salius in ...not. cap. 82. Ad 1. Negatur, propterea quod ...ygdalæ & pistacia difficulter concoquantur: ...æ autem difficulter conficiuntur, illa quoque ...ficulter corrumpuntur, quatenus omnis coctio ...imentorum fit mediante corruptione, termi...um à quo considerando. Ad 2. Ab humido o...gineo non admodum timenda est obstructio, ...ia oleagineum accedit ad caliditatem: nec ...cent, quod citissimè in bilem convertantur: ...ia nihil timedum in hepate refrigerato, quod ...imenta & medicamenta calefacientia & ab...rgentia requirit, quorum usum amygdalæ & ...tacia præstant, vi scilicet calefaciendi & ab...rgendi prædita. Responde- tur argu- mentis op- positis.

QVÆSTIO II.

...um in jecoris & lienis obstructione ferri & chalybis usus conve- niat?

... Pro quæstionis negativa sic argumentari ...et. 1. Metalla intra corpus assumpta noxia ...nt: at ferrum & chalybs sunt metalla. Pro...tur antecedens: quia metalla ex latentibus ...cuum subterranearum mæandris à solari lu- Argumen- ta negan- tia.

mine longius remota, & per consequens noc… qualitate corporibus humanis molesta protra… tur. 2. Quæ vim obtinent refrigerandi m… mè conveniunt in obstructionibus viscerum: … ferrum refrigerat. Probatur Major ex auto… Philos. 4. Meteor. cap. 6. ubi inquit, q… ferrum sit de genere eorum, quæ concrescun… frigore per evaporationem totius caloris. 3 M… dicamenta terrea & crassa non conveniunt … obstructionibus: at ferrum juxta Galen. … simp. cap. 18. est corpus terreum & crassu… utpote quod consistentiam suam à frigore ob… net, l. 9. Meth. c. 17 4. Quicquid obtinet v… astringendi, illud in obstructionibus non pr… scribendum: at ferrum & chalybs vim astri… gendi possident. Ergò non conferunt in hoc c… su. Minor satis patet ex aqua Chalybeata, q… exhibemus dysentericis, & ex croco Martis, q… commodissimè in astringendo præscribitur.

Rationes affirmantes. II. Contra quod affirmativa pars potiùs d… fendenda satis patet ex Classicorum Medicoru… monumentis, qui ferrum & chalybem in h… morbo plurimum commendant, ut sunt Me… cat. lib. 2. de usu præsid. c. 7. & lib. 2. d… morb. mulieb. cap. 18. Capivac. l. 3. prac… c. 26. & pleriq; Practicorum. 1 Quia fe… rum & chalybs non pondere suo partes obstr… ctas permeando (qua ratione veteres, ut ex A… tio patet, rusticis hominibus chalybem crassiori… bus particulis præparatum exhibebant) sed ab…

ster…

gendi virtute plurimum pollent. 2. Repur-
ndi quoq; meatus obstructos facultas non le-
ferro inest, ob maximam qua fruitur copiam
lphuris & Mercurij, ut vult Mercat. lib. 2.
morb. mulier. cap. cit. Cum enim fer-
n sit rudius metallum, habet ob id plurimum
materia principiorum metallicorum, quorum
ione liquandi, fundendi, attenuandi quod
idum & crassum est, maximam potentiam
efficaciam possidet. 3. Adde quod ferrum
n Cupro maximam habeat convenientiam,
uidem unum in aliud facilimè transmuta-
, alteriusq; naturam induit, ut exinde Poë-
Veneris & Martis amores mystico quodam
su confinxisse videantur, rationem fortassis
mutuo consensu metallorum dictorum colli-
ntes, ut habet Querc. in Tetrade cap. 20.
autem Cupri seu Veneris Ens primùm vi-
olum est, cujus facultas in reserandis obstru-
onibus efficax, ita verisimile est, tale quid
rti quoque seu ferro convenire.

. Pro quæstionis ulterieri declaratione no- Quæstionis declaratio.
ndum, quod ferrum & chalybs, ut & alia me-
lla, priusquam in corpus assumantur, justam
convenientem requirant præparationem, cum
etallorum usus, ut rectissimè post alios Medicos
pertos Quercetanus notat in Tetrad.
p. 32. citra noxam in Medicina non sit, nisi
mminuantur, alterentur, & naturâ metallicâ

depositâ in aliam essentiam transmutentur. E
Opinio Mercati. autem præparatio diversa, pro diversitate fin
cujus gratia medicamentum quærimus. Ita
ferrum vel chalybs ad fluxum alvi vel alteri
partis sistendum requiratur, alia opus est præ
paratione, quam tunc temporis ubi partes o
structas ab infarctu liberare & repurgare c
namur, quod Mercatus citato loco sequen
tibus declarat, ubi dicit: Nam Chymistæ
alvum sistant ex toto nituntur vim sulphuris
argenti vivi aufferre, exstinguere & separar
& ob id grandi igne aut aqua valida conterun
& in crocum Martis convertunt, quo sanè pr
sidio validissimè fluxus quivis sistitur & part
validè roborantur. Hinc Quercetanus
pharmacop. crocum Martis astringentem, v
igne reverberij vel cum liquore sulphuris acid
lo fieri docet, tunc temporis scilicet, ubi me
camentum contra fluxus dysentericos, hepa
cos & similes exoptamus, ut ab omni sulphur
excremento & Mercurio bellè purgetur, cu
vatione alias mordacis & venenosæ est con
tionis, ac non parum purgat, vomitumq; m
vet. Quod si viscerum obstructiones resera
dæ veniant, alia præparandi ratio requirit
nimirum ut partem chalybis abstergentem, a
rientem & repurgantem quæramus, quæ co
sistit in principiis ejusdem mineralibus, rep
gatis à partibus excrementitiis; est enim in f

inquit Mercatus) duobus modis sulphur & curius: uno, quatenus jam vera est ferri stantia, altero veluti futurum, ut sic loquar, mentum, quod crudius, crassius & pernicio-est, unde meritò separationẽ requirit. Fit a. separatio modis variis, inter quos commu-le quem Fallopius habet lib. de fossil. metall. cap. 19. Mercato probatur lib. 2. recto præsid. usu cap. 7. ubi aceti lotione atura primùm purificatur, ac deinde cum generoso per tempus certum infunditur, cu-nfusi matutino haustu partim evacuando, tim discutiendo scirrhi lienis & jecoris resol-tur. Præfert tamen Mercat. citato loco præparandi rationi suam, qua chalybs ju-modo præparatus in vino coquitur, donec spu-um & pingue quid supernatet, ex qua spu-chalybis syrupos & electuaria cum aliis con-ientibus ad viscerum obstructiones depellen-componit.

Hæc ut magis intelligamus notandum in ro & chalybe respectu salis proprij, diversiq; parandi modi diversas reperiri partes, qua-us quædam sunt tenuiores, & à terrea sub-ntia separabiles, quædam verò magis fixa cum terrestri materia magis unitæ: illa-n respectu reserandi & attenuandi poten-m, harum ratione vim astringendi contra-ndiq; possidet. Hanc ob caussam rectè statuit

Opinio propria.

Querc. in diæt. polyhist. s. 3. c. ult. *quod vinum chalybæatum ad hepatis & lienis obstructiones reserandas cum aliis appropriatis fiat ex limatura chalybis vetustissima & rubiginosa, justo modo purificata, per infusionem octiduanam, præsertim cum hac ratione nullo modo partes in terrestri substantia fixæ (cum appropriatum menstruum ad metalla solvenda non affundatur) sed tantùm tenuiores è superficie quodammodo per rubiginem in calcem redactæ separentur.* Et in pharm. dogm. c. ult. *crocum Martis attenuandi, aperiendi & deoppilandi virtute præditum non per Calcinationem reverberij, sed laminis ferri candentibus in Magdaleones Sulphuris immissis, vel affusione convenientium aquarum diuturnâ conficiendum esse docet, quem etiam additâ cautione in antidoto Splenitica majori præscribit.*

V. Matthiolus lib. 5. dioscor. ad cap. 54. & Reusn. lib. de Scorbuto exerc. pag. 790. *Balsamum vel oleum quoddam Martis cum calcinatione conficiunt, limatam scobem chalybis ad calcem igne reverberij redigentes, calcem factam cum aceto destillato ad rubedinem digerentes, aceto abstracto per aquam salatitiam acrimoniam eluentes, & coagulum per retortam in oleum rubicundissimum destillantes, quo operandi modo medicamentum eximium ad jecoris & lienis obstructiones conficitur*

Balsamus Martis.

...tenus hac ratione nihil aliud quàm oleum ...is Martis extrahitur, quòd aliàs materiæ li-...mentis obrutum operandi facultate destitui-...r. Nec obstat quod hoc oleum Martis per cal-...nationem fiat, qua aliàs chalybis limatura ...eparatur ad fluxus alvi sistendos, propterea ...od post calcinationem nova salis in re cal-...nata residui subsistentis extractio spagyrica ...stituatur, quod in croco Martis, qui dysente-...is vel diarrhæis confert, minimè tentandum ...t.

...I. Superest jam ut ad argumenta negantia ...æstionis respondeamus. Ad. 1. Negamus ma-...rem propositionem, propterea quod simpliciter ...ucedi nequeat, metallorum usum internum ...mper esse noxium, quia nolens volens ipse Era-...us quoque Epist. ad Monavium 271. in ...pere Scholtzii tandem asserit, quod metal-...cis medicamentis, ut ipse loquitur nocentibus, ...ti cogamur, cum aliter ægrum sanitati resti-...uere non possemus, minus malum cum majore ...ermutando: sed quâ fronte noxium vocatur il-...ud remedium, quo sanitati laborans restitui-...ur? distinguendum igitur inter metalla cruda ...& justo modo præparata, quarum hæc tantum ...ingulari medica prudentia pro diversitate mor-...borum diversimodè præscribuntur, ut patet ex ...Libav. lib. 1. conflict. medall. in fine. Licet ...enim concedamus pleraq; metallorum noxium Responsio ad argumenta cõtraria.

quoddam venenum possidere, non tamen absu
dum est, quin illud ipsum artis ingenio corrig
tur, quod pulchrè monet Zvvinger. in exa
princip. Chym. cap.5. quatenus præparati
ne medicamentū in sua principia resolvi pote
ubi necessariò qualitas maligna toti composi
conveniens in principiis eadem ratione non inv
niuntur, quia proprietates aliæ remediis insunt r
spectu mixtionis, aliæ meritò principiorum co
stituentium: illæ cum prius non adessent princ
piis, jam ex mutuo illorum congressu enatæ un
cum forma rei triumphant, incolumi vigent, c
versa languent: hæ verò cū prius adessent prin
cipiis ex mutuo eorum concursu minuuntur, &
quamvis in mixto permaneant, non tamen ni
retusæ sunt. Hinc rectè concludit Ruland. i
progymnas. Alchym. quæst.20. Metallic
remedia non esse noxia, quatenus per Spagyri
cam præparationem nocentes qualitates depo
nunt, quod vel maximè probant thermæ metal
licæ, quando legitimus usus non rarò desperati
affectibus succurrit, propterea quod in iis pro
prietates & virtutes salutares metallorum a
prima minera metallicâ naturaliter separatæ
vel per spirituosas exhalationes vel corporalem
materiam admistam vigeant, ut habet Taber-
næmontanus in Thesauro thermarum
germanico c.1. Nec obstat quod ex laten-
tibus terræ specubus metalla producantur, quia
talia

locus eorundem generationi naturaliter venit, & principiorum metallicorum conioni maximè idoneus est, ut habet citato loZvvingerus: fiunt enim metalla à virtuuadam metallifera & analogo calore, qui eræ absconditæ proprius est, ut inquit Liius libro 1. conflictuum Metallicor. . 12. quod non obscurum est in terra, mine qualitate prægnante, quæ cumulo per tem aliquod collecta ad separationem mineraliū ilior & aptior redditur, quam ubi dispersa exponitur, sicut in artificali vitrioli præpaione patet, ubi terra vitriolata post separanem calchanti, quæ fit lixivio multiplici, viim cumulo coacervatur, & post tempus deminatum iterum atq; iterum vitriolum prionon rarò purius exhibet.

I. Ad 2. Licet major propositio simpliciter venon sit, præsertim cum plurima sint frigidaæ viscerū obstructionibus conveniunt, ut patet radicibus Cichorei, Endiviæ, seminibus frigis majoribus & similibus, respondemus tamen tissimùm ad minorem, cujus confirmatio suffiens esse nō videtur, propterea quod philosophus rrum à frigore per evaporationē totius caloris ncrescere dicat, respiciendo caussam solventē, on internam caliditatem, unde negat eo calore olvi posse, quo aliàs fuit solutum, quatenus idem gens consideramus, ut monet Liba. lib. 1. conlict. metall. cap. 17.

An ferrum calidum vel frigidum?

VIII. *An autem ferrum frigidum sit vel calidum adhuc disputatur.* Fallop. tractat. de metall. & fossil. cap. *21. asserit, ferrum habere partes diversas nimirum frigidas & calidas, sicut in aceto sunt partes aliquot calidæ, plures frigidæ. Contra conantur alij demonstrare ferrum esse calidæ naturæ, qui primum utuntur autoritatibus variis, nimirum* Paul. lib. *1.* de re med. cap. 52. *ubi inter calefacientes aquas enumerat etiam ferreas,* Halyab. 5. Theor. cap. 14. *qui aquam ferri siccare & lienem calefacere dicit, qua ratione* Montagnana *quoque & alij practicorum in peccante viscido phlegmate præscribunt aquam chalybeatam, Media sententia est quorundam, qui statuunt ferrum in minera repertum calida constare natura, propter calidiora principia constituentia, quod verò arte conficitur & à reliquis mineralibus secernitur frigidum esse, quoniam terrea crassioraq; in eo abundantius permaneant, subtiliori parte per vim ignis absumpta, quod placet* Ronseo libel. de magnis lienib. pag. *82. Non missis aliorum placitis ferrum diversis qualitatibus vel operandi potentiis præditum esse dicimus, prout diversimodè præparatur, ejusdemquè partes à se invicem separantur, id quod ex superioribus colligitur.*

IX. *Ad 3. concludit argumentum de ferro vel chalybe crudo, non præparato, cui meritò crassities*

n medicamentis minimè convenientem cen-
imus: at v viscerum obstructionibus non nisi
o modo præparatum hoc metallum conveni-
ixımus.

Ad 4. Confert etiam in astringendo ferrũ, non respectu illarum partium, quibus alias rit: ubi diligenter notandum primam aquã lybeatam, in qua ferrum novum extingui- abjiciendam esse, cum non levem solvendi aperiendi vim obtineat, monente Mercato ci- is locis, quod ex superioribus facilimè cogno- tur.

QVÆSTIO III.

um in inflammatione jecoris purgan- tia cum cibis miscenda?

Cum corde excepto nullum viscus in corpore stro sit calidius jecore, mirum non est illud i- um inflammatione frequenter affici, quando licet sanguis in jecoris substantiam extra ve- s p. n. effunditur, inflammatur & putrescit. uamvis autem in hoc affectu secundum Ægi- etam in principio nunquam purgantibus me- icamentis utendum esse videatur, propterea uod ductis humoribus per partem affectam in- ammatio deterior fiat: interdum tamen pur- antia præscribenda esse censet Mercat. lib. . de morb. intern. curat. cap. 2. Mercu- ial. lib. 3 pract. cap. 19. Altimar. cap. de Inflam.

Cur jecur inflammationi obnoxium.

Quando purgandũ in Inflammatione jecoris.

Inflam. hepat. & alii practicorum, ea ra-
tione, ut stat hoc ipsum inflammatione consi[s-]
te in concava jecoris parte, phlegmone in reso[lu-]
tionem tendente, quocirca necessariò requiri[tur]
ut humores primum exactè præparati & [vi-]
quoq; expeditæ sint.

Affirmatur quæstio. *II. Quærimus autem num talia purgantia m[e-]*
dicamenta cum cibis commista conveniant. [Vi-]
detur hoc approbare Galen l. 13. meth. c.
ubi inquit: procedente tempore (loquitur de
coris inflammatione) ubi Phlegmone jam con[se-]
quitur, etiam valentioribus uti licet, asaro
celtica nardo & phu, quod vocant, & petrose[li-]
no & Smyrnio & Meo; sicut etiam per ventr[em]
vacuare, si cavum afficitur, cnico cibis admi[sto]
& urtica & Mercuriali & filicula, præterea q[uæ]
modicè alvum dejiciunt, magisq; in remission[i-]
bus his ipsis audacius quàm antea utendum, t[u]
verò quæ his sunt valentiora, partim in ptisa[na]
incoctis, partim in mollißimum pulverem red[a-]
ctis: exhibenda verò & hæc sunt vel ex ptisan[a]
vel ex aqua. Ego namq; etiam filiculæ aliqu[id]
in ptisana aliquando incoxi, & nigri verat[ri]
corticem.

Negantes rationes. *III. Hanc assertionem Galeni, licet à cita[tis]*
autoribus approbetur, citante Mercuriali repr[e-]
hendit Constantinus Africanus Mon[achus]
in lib. meth. *quos in compendium redegit, p[o-]*
tißimùm duabus rationibus, propterea quod
cib[...]

is misceantur medicamenta purgantia, cibo- am sequatur corruptio, & proinde membra nvenienti alimento destituantur, atque ipsa dicamenta præscripta sint calida, quæ jecori flammato maximè adversentur.

. *Pro quæstionis intellectione notandum pro- è dicta cathartica cum cibo non esse commi- nda, propterea quod medicamenti vis à cibo fundatur, ipseq; cibus à medicamento & hu- oribus attractis, inquinetur & corrumpatur; unc ob caussam communiter juxta præscri- um* Avicen. Pauli *& aliorum medicamenta rgantia jejuno stomacho propinantur, cum ddita cautione, ne comedant vel bibant donec eratio sit perfecta. Quamvis autem has ob ussas in catharticis exhibendis jejunum sto- achum observemus: notandum tamen inter- um non incommodè cum alimentis quoq; pur- ntia potissimum lenitiva concedi posse, quate- s in prandio (quod moderatum ex jusculis & vis levioribus apparatur) vina medicata pur- antia, vel etiam brodia cum incoctis evacuan- ibus aut similia in principio conceduntur, cum c ratione medicamentum non solùm jucun- um reddatur, sed insuper quoq; promptissimum vaporibus à cibo exhalantibus nanciscatur ve- culum, quo citiùs ad intimas viscerum partes netrat, & levi negotio sine torminibus peccan- s humores expellit.* Hinc etiam Aetius Te- trab.

Quæstio deciditur.

n-

trab. 1. serm. 3. cap. 57. *in cibo medicam-tum optimum esse dicit iis, qui naturaliter vum habent astrictam, fortaßis & iis, qui ex uturno morbo laborant.*

Respondetur ad instantias Monachi.

V. *Quoad instantias* Monachi Constan-ni *respondet Mercurialis; melius fuisse ut bo-hic Monachus lectitasset libros Prophetaru-quia prima ratio concluderet aliquid, si sem-& quotidiè cum cibis medicamenta propinar-tur: at verò non admodum obest, licet semel-que iterum assumpta alimenta non nutria-quia & ipsa inedia evacuatio est. Secundo li-aliquantisper calida sint medicamenta à Gal-præscripta, corrigitur tamen eorundem cali-tas in admista ptisana & similibus: imò & -lida sæpius in calido morbo non respectu mor-sed respectu caussæ morbificæ præscribuntur.*

QVÆSTIO IV.

An vomica jecoris extrinsecus aper-poßit?

1. *Jecur exulcerari novum non est, sed f-quenter accidit; maximo tamen cum vitæ pe-culo, quatenus pars princeps ejusmodi solutio-continui lethaliter afficitur, ipsaq; materia p-cans difficulter expurgari potest. Nam qua-vu* Bertinus l. 13. Med. c. 7. Gemma lib. Cosmocrit. cap. 6. Quercetanus de vi-

...l. Sclopetar. cap 2. & alij quosdam à vul-...bus jecoris supervixisse testentur, sunt ta-...ejusmodi casus rarißimi, qui singulari na-...robori Medicorumq; dexteritati tribuun-...

...Hanc ob causam in præsenti quæstione pars ...itiva potiùs defendenda videtur, propterea ...Fernelio lib. 6. de part. morb. cap. 4. ...e, cui etiam Forestus l. 19. observ. 10. ...cribit, ulcus ex abscessu contractum, quo-...n alimento continenter alluitur, perpetuò ...vie multa sordescat, neq; unquam sanescere ...t, propterea quod Iecoris substantia sperma-...sit, & non magis quam aliarum partium ...rari queat. Cùm igitur ejusmodi affectus ...e lethalis, meritò medicus ab externâ inci-...e vel ustione abstinet, ne occidisse videatur, ...m affectus vehementia tollit. Negatur quæstio.

Contra quod in suppuratione facta jeco-...ubi poßibile non est per urinam vel alia ra-...e pus evacuare, per peritum & cordatum ...rurgum apertio per ferrum candens institu-...e sit Mercatus innuit lib. 4. de curat. ...rb. inter. cap. 2. juxta Aretæum lib. 1. ...sign. & caus. chron cap. 13. ubi inquit: ...i extra feratur abscessus, ipsum non secare ...q; malum est, quia si prætermittatur inci-...à pure jecur eroditur, nullaq; mortis dilatio ...si secare autem malis (scilicet sine ferro can- Affirmatur quæstio.

de[illegible]te) profluvij sanguinis periculum instat, [illegible]
timq; hominem perdi continget. Idem Hipp[illegible]
etiam innuit lib. de affect. internis, q[illegible]
Celsus quoq; sequitur lib. 4. de remed. [illegible]
qui vomicam jecoris ferro aperiendam esse [illegible]
tuit. Rhases aperta intus vomica extrins[illegible]
etiam apertionem consulere videtur, quem [illegible]
cutus est Medicus ille Clariss. Venetus, cujus [illegible]
pivac. l. 3. pract. cap. 23. meminit, qui Pa[illegible]
vii cuidam deplorato jecoris ulcere labora[illegible]
homini robusto aliàs & nauticis laboribus ad[illegible]
cto, præter reliquorum Medicorum consilia, [illegible]
ravit abdominis partem in regione jecoris no[illegible]
culà aperiri, ut plurimũ puris per vulnus eff[illegible]
ret, unde postmodum benè curato vulnere ho[illegible]
superstes mansit, ac triennio post saltavit & [illegible]
boravit, nihil sentiens incommodi.

IV. Hic ergo, majorum habito consilio (ut v[illegible]
bis Mercati concludamus) satius erit anceps [illegible]
periri auxilium, maximè viribus constanti[illegible]
in corporibus ætate florentibus, quam in ce[illegible]
desperatione versari. Foramen si id tentave[illegible]
exterius amplius facito, interius verò angusti[illegible]
tandem facto & extracto modico pure, obdur[illegible]
bis lineis panniculis, succo plantaginis & ro[illegible]
rum intinctis, ne fluxio sanguinis majus acc[illegible]
sat periculum & postea aqua hordei, & sacch[illegible]
ro cum succo rosar. & syrupo earundem ul[illegible]
ablues & abstergere repurgareq; curabis.

Administrationis chirurgicæ cautela.

du[illegible]

..i pus exire jam destiterit, protinus ne calor ..foramen expiret, ulcus ad cicatricem quam ..ißimè reducere curabis. Hæc ille.

QVÆSTIO V.

..um in Ictero flavo bilis purganda?

..Icterus flavus est symptoma qualitatis mu..., qua color cutis in facie totoq; corpore pro... humoris biliosi excrementicij cum sangui... permistione flavus p. n. redditur. Icterus flavus quid.

An autem in hoc affectu cholagoga medi...enta præscribenda dubitamus? Affirmati... confirmari potest ex eo, quod adsit hoc loco bi... superabundans, quæ per Cholagoga evacuari ...t: Hinc Iachinus in lib. 9. Rhas. cap. ...præscribit purgationes ex Scammonio, E...uario de succo rosarum & similibus. Mer...alis quoq; lib. 3. de meth. medend. c. 33. ...modi proponit cathartica, quæ bilem edu..., ut hac ratione subducantur humores, qui ...nt bilem ad cutim effusam, quo eadem eò ci... postea ab ipsa natura discutiatur. Affirmatur quæstio.

Contra negativa quæstionis concluditur ...Hipp. lib. de intern. aff. ubi dissuadet in ...o medicamenta bilem ducentia, ne corpus ...is conturbetur. Adde quod frequenter in ...o non copia bilis, sed propter obstructionem ...tuum vesicæ felleæ succedens ejus effusio Negatur quæstio.

noceat: at illas obstructiones non per Cholag[...] toll mus.

Quæstionis decisio. *IV. Nota pro quæstionis declaratione ju[...]* Merc. l. 4. de mor. intern. cur. c. 4. q[...] *in Ictero duobus modis purgandum sit, pr[...] catharticis iis, quæ crassos & obstruentes hu[...] res ducunt, abstergunt & repurgant, ut ap[...] obstructione, biliosus humor qui gignitur, a[...] bi naturalia loca liberè permeet, quo solo a[...] lio, si exactè attenuantia & incidentia adhib[...] ris, morbum curabis. Deinde ejusmodi m[...] camentis etiam opus est, quæ bilem, quàm n[...] ralia vasa capere nequeunt, imminuunt & [...] cuant, idq; post obstructiones apertionem, p[...]* Hippocratis *dictum innuit, posterius* Ja[...] nus & Mercurialis *volunt.*

Qualia purgantia conveniāt. *V. An autem fortibus medicamentis catha[...] ticis hoc fieri debeat dubium est.* Altimar. c[...] proprio *ex sententia* Aetii *affirmativam [...] net, propterea, quod ob ventris siccitatem p[...] gationes debiliores nihil in Ictericis præstent[...] natura materiam ad circumferentiam corp[...] transferens non admodum has evacuationes juvet. Sed è diametro contra* Altimarum [...] *cludit* Mercatus, *statuens in Ictericis val[...] purgationes admodum noxias esse, propt[...] quod in obstructo corpore satiùs sit, paulat[...] longinquo bilem allicere, & crassum humo[...] ab obstructo vase educere, quam subitò evo[...]*

ex[...]

remento majorem & presiorem efficere ob-
ctionem, ut non rarò incautis & imperitis
dit. Quapropter per vices aliquot leviores
ibere purgationes, quam violentia quadam
bum reddere deteriorem consultius erit.

QVÆSTIO VI.

In Icterus niger eandem cum Scorbuto curationem habeat?

Quamvis quidam Scorbutum & Icterum rum pro uno eodemq; morbo habuerint, me- tamen cum Ronseo lib. de mag. lienib. . & Albert. l. de Scorb. num. 165. & . differentiam agnoscimus, propterea quod oria nigri arcuati τεκμήρια sint color circa em niger, & maximè circa partes velut in bra occultatas, oculi virore pallidi, gustus sub- ferus & amarus, excreta nigra & variega- frigus in toto corpore, sine febri & contagio, ouq; totum Aretæo μελάγχλωρον, quasi gine felli admista infectum. Talia Scorbuto junctim non conveniunt, ut patet ex tracta- nostro de Scorbuto exerc. I. licet alia edam communia signa in ambobus morbis in- iantur, tarditas videlicet & lassitudo, diffi- s exudatio & similia, quæ cõmoverunt quos- n, ut inter Scorbutum & Icterum nigrum inguerent. Icterus & Scorbutus differunt.

An utriusque eadem curatio?

II. Horum assertionem ulterius confirmant a[...] la, quibus ad speciem probari potest curation[...] Icteri nigri non esse differentem à curati[...] Scorbuti, ubi tale argumentum sese offert: E[...] dem Indicationes constituunt eandem curat[...] nem, at in Ictero & Scorbuto sunt eædem in[...] cationes. Minor probatur: quia in Scorbuto [...] quiritur, ut lien à materia obstruente liberet[...] & confortetur, quod etiam necessarium est[...] Ictero nigro, quemadmodum ex libris Practi[...] rum patet.

Quæstionis declaratio.

III. Hic notandum pro quæstionis intellect[...] ne, quod inter Scorbutum & Icterum nigr[...] sit quædam convenientia, quatenus uterq; m[...] bus sit vitio potissimum lienis, ob cujus imbeci[...] tatem in utroq; reliquum corpus afficitur: [...] runtamen cum modus læsionis, ut ex signis [...] ductis patet, maximè diversus sit, ideò sequi[...] πρώτον δεκτικὸν utriusq; affectus, ipsum sc[...] cet lienem diversimodè laborare. Diversitas [...] diversitatem curationis introducit, quatenu[...] Scorbuto non simpliciter ad copiam Melanch[...] ci sanguinis & lienis obstructiones, ut in Icte[...] tia nigra respicimus, sed maximè solliciti [...] cogimur de specifica quadam corruptione Sc[...] buti materiæ propria, quæ peculiaria & app[...] priata sua remedia requirit, quemadmodum alibi fusiùs demonstravimus.

QV[...]

QVÆSTIO VII.

An hydrops calefacientibus curetur?

Negativa quæstionis pars ex eo confirmatur, quod hydrops juxta quosdam à caliditate generetur, at morbus per contrarias qualitates à calore pellitur. Quod autem caliditas hydropis caussa sit Cardanus lib. 2. progn. com. 1. in aphor. pagin. 615. *demonstrare conatur, quapropter eandem frigidis medicamentis curandam esse statuit, pro cujus assertione sequentes rationes adducuntur. 1. quia juxta* Hippoc. in progn. *hydrops sequitur ad morbos acutos. 2. quia secundum* Arist. 3. probl. 5. *hydrops à potu vini generosi producitur, at potus vini calefacit. 3. quia calor p. n. calorem jecoris dissolvere, & per consequens sanguificationem depravare potest: hinc* Athenæus in comm. 2. progn. *hydropem à calore fieri dicit, quatenus eodem ex accidenti jecur refrigeratur. 4. quia calor p. n. intensus in humiditatem agens flatum producit, ex quo tympanites fiat, ut vult Averr.* Collect. *1.* Causam hydropis esse caliditatem.

Contra quæstionis affirmativam ex eo concludere licet, quod unanimi ferè Medicorum consensu generatio hydropis intemperiei iecoris frigidæ tribuatur, unde ratione contrarietatis morbus indicabit Calefacientia. Antecedens probatur seq. 1. quia nunquam fit hydrops juxta Gal. lib. 5. de loc. aff. *nisi frigida quadam in-* Causã hydropis esse frigiditatẽ.

temperie jecur afficiatur, sive hoc fiat prima[...]
sive per consensum. 2. quia necessum est ut[...]
drops fiat propter sanguificationem debilit[...]
at verò quemadmodum αἱμάτωσις *perfic[...]*
à calido naturali visceris, ita sequitur dimi[...]
tam sanguificationem à caloris defectu depen[...]
re. 3. quia in hydrope loco sanguinis genera[...]
aquosus humor, idcircò sequitur à jecore re[...]
gerato hoc fieri, quatenus genitum sequitur [...]
turam generantiū.

Decisio quæstionis. *III. Pro conciliatione nota ex* Horatio [...]genio Tom. 2. Epist. l. 8. *quod proxima c[...]sa, quæ sanguificationem impedit, sit frigida[...] cinoris intemperies in omni hydrope, quan[...] nihil impediat, quin antecedens causa poßit [...] calida, quod etiam* Mercurialis innuit l[...] de med. mor. c. 24. *Frigida scilicet inte[...]peries, prout denotat caloris naturalis defect[...] qui omnem qualitatum excessum præter nat[...] sequitur, eodem* Augenio *attestante.* H[...] *etiam* lib. 3. Epist. tom. 2. *inquit: quid im[...]dimento esse potest, quin ascites ex acuto mo[...] statim fiat, quemadmodum ab* Hippocr. [...] Gal. *scriptum fuit: Si enim omnis immoder[...] intemperies actum impedit propriæ virtutis, [...] non impedietur ex intemperie calida sangu[...]catio? Patet igitur quod argumenta negan[...] priora concludant de caussa antecedente [...] autem proxima: postremum verò negatur, q[...] sta[...]*

...tus non intensi, sed potius debilioris caloris effectus est. His ergo positis consequens est, ut re... tis caussis antecedentibus eò dirigamus medicamentorum usum, quò defectus caloris, quam ...igiditatem vocant, in jecore corrigatur, quam ... caussam appropriata calefacientia præscri...nda veniunt.

... Veruntamen cum curandi leges, ipsaque ...dicamenta tàm à veteribus quàm recentiori...s Medicis præscripta non simpliciter tantum ...rrectionem frigiditatis, sed resolutionem pe...liaris materiæ in hoc affectu peccantis respici...t, quatenus per evacuantia, resolventia & ...scutientia jecori succurrere conamur, idcircò ...bitatur, an vera sit sententia Spagyricorum, ...ua statuitur hydropis generationem ut pluri...ùm fieri propter collectionem serosæ & tarta...æ materiæ in jecore quodammodo coagulatæ, ...jus ratione consequenter chylus loco boni san...inis in ejusmodi similem salsum & aquosum ...morem maxima ex parte convertatur? hoc ...sum an penitus improbabile sit, ij dijudicent ...ui sitim hydropicorum immensam non frigidi...tis & humiditatis, sed salsedinis à tartareo su...rabundãtis effectum in ejusmodi laborantibus ...requenter observârunt, qui urinas hydropico...um crassas & cum rubedine ferè nigricantes ...quas reddunt ubi malum confirmatum est, i...sâq; materia jecur obstruens resolvitur) non su- Singularis dubitatio.

superficialiter tantùm aspexerunt, sed artifici-
li evaporatione paucissimi liquoris in mera su-
stantiam salinam commutatas viderunt; q-
vulneribus hydropicorum rebellibus, propter ac-
moniam humoris abundantis (quam aqua so-
non præstaret) frustra consolidantia remed-
præscripserunt; qui tandem non simplicit-
tantùm calefaciendo, sed per ea quæ tartaru-
coagulatum resolvunt, & per vias urinaria-
sudores aliáve ratione perpellunt, ejusmodi l-
borantibus succurrere didicerunt, usu scil-
cet spiritus Terebinthinæ, Arcano Tartari, sa-
Cichorei, Restæ bovis, Agrimoniæ, cardui ben-
dicti & similibus.

QUÆSTIO IIX.

Num in ascite παρακέντησις tentanda?

Hydropis differentiæ.

I. Hydropis vel aquæ inter cutem tres num-
rantur species vel differentiæ, nimirum Ascite-
cum inter peritonæum & intestina plurimus a-
quosus & serosus humor coacervatur, (quod ἀ-
σκὸς vel utri modo venter impleatur) Tympani-
tes, ubi flatus & impurus spiritus potissimùm i-
dictis locis colligitur, & abdomen instar tympan-
extensum apparet, & Anasarca, quando per u-
niversum corporis habitum humor superflu-
disseminatur, ut instar spongiæ caro univers-
humida tumidaq; appareat. Omnes hæ diffe-
rentiæ fiunt affecto jecore (quemadmodum con-
tra alios ex Cardano patet lib. 2. contrad-

tract-

...t. 3. contrad. 21,) à quo peccans materia ...ore producens aliis partibus communicatur.

Modus communicationis aquosæ ma...e quo ad Anasarcam non admodum diffici... est, quando perpendimus una cum sangui... qui totum in corpus distribuitur, simul quo... materiam aquosam peccantem ad habi...i corporis facilimè derivari posse. Sed quo ...Asciten diversæ sunt opiniones autorum, ubi ...dimus à Fernel. l. 6. pathol. c. 8. statu...e, quod aquosus humor in abdomine colliga... propterea, quod rupta vel exesa sit jecoris ...edam vena, per cujus fissuram derelictam ...osus humor tanquam tenue quid, continuò ...nscoletur, quod ob scirrhũ vel nimiam sicci...em viscerum interdum quoque fieri posse sub...it, quam assertionem solidissimè Augenius ...b. 8. Epist. Tom. 2. & Mercurialis lib. ... de med. morb. c. 24. refutant, & potius ...xta Galen. sententiam cum plerisq; asserimus ...uosam materiam in abdomine colligi maxi...a ex parte per transcolationem cæcorum mea...um, quod facilimè fieri potest, propterea ...od aquosa serosaq; materia copiose superab...dans à membris & ulterioribus venis, velut ...l nutritionem inepta non attrahatur, ut in...it Jachinus in 9. Rhas. cap. 52 unde re...anet copiosè circa primas venas, per quas δια...ηδ'ἑκτος rorũ instar in abdominis cavitatem de...uit.

Quomodo materia aquosa in hydropedi-stribuatur?

Hinc

Hinc patet cur sensim & paulatim ejusmodi at collectio, quod non accidit ubi per disruptionem viscerum vel venarum incurabilis ven… tumor hydropicus oritur.

III. *Quæritur autem num in hac hydropis specie, nimirum in Ascite* παρακέντησις *tentanda sit? Negabat hoc olim* Erasistratus, *his & similibus argumentis commotus,* 1. *quia per quosque materiæ effusionem spiritus simul dissipantur, & per consequens facultates omnes debilitantur.* 2. *quia jecur deinceps ob sublatam mutationem diaphragma cum pulmonibus deorsum trahit, unde* δύσπνοια *& sicca tussis, quæ hydropicis periculosa.* 3. *quia peritonæi substantia citra periculum non inciditur, nec incisa facilimè consolidatur.* 4. *Adde quod hydrops,* … *ex præcedenti quæstione patet, in mala jecoris dispositione consistat, unde frustrà de seroso humore effundendo solliciti sumus, hepate neglecto.*

Affirmatur quæstio. IV. *Contrà* παρακέντησιν *interdum tentandam esse patet ex* Hippoc. l. 6. aph. 27. 7. aph. 8. & alibi, Galeno lib. 14. meth. Med. cap. 13. Aetio Tetrabib. 3. serm. 2. cap. 20. Paulo l. 3. de re med. c. 38. *hanc ob caussam à recentioribus multis approbatur, ut patet ex* Paræo lib. 7. Chirurg. c. 12. Capiv. l. 3. pract. c. 19. Mercuriali l. 3. de med. mor. cap. 24. Foresto l. 13. Observ. 42. *& aliis, sed certis suis conditionibus, cum sit remedium magnum*

in qu…

uo non temerè; sed singulari prudentia pro-
endum est. Quod autem interdum abdomen riendum sit, inde colligitur, quod non rarò ta serosi humoris copia colligatur in abdomi- quæ nullius medicamenti virtute possit edu- at cum affectus non curetur; teste Celso lib. le re med. c. 21. nisi copiosa materia pec- s educatur, ideò parum prudenter, ut inquit ræus cit. l. de perforatione abdominis am- itur, cùm eò necessitatis æger redactus, ut eâ â ipsi succurri possit.

Ratio affirmationis.

Notandum tamen juxta Hipp. 6. Epid. ct. 7. tex. 8. ut cum cautione hoc fiat, quan- scilicet brevi tempore tumor ad insignẽ ma- itudinem pervenit, & priusquã materia pu- escat, febris succedit, viresq; graviter deÿci- itur. Fiat autem evacuatio non unicâ vice, sed ulatim: qui enim secundum Aph. 27. lib. 6. mpyci vel hydropici uruntur aut secantur, si us aut aqua ἀθρόως effluxerit universim su- itò moriuntur, ob spiritus unà dissipatos.

Limitatio affirmationis.

I. Hic quidam loco sectionis adhibent quo- idianas scarificationes totius infimi vẽtris, qua atione Medicum celeberrimum superioris Au- triæ D. Iohannem Michelium quasdam de- beratos hydropicos restituere memini.

VII. Iam ad rationes in contrarium adductas respondemus. Ad 1. Nihil timendum ubi par- titis vicibus evacuatio materiæ peragitur, quod

expe-

experientia multorum hac ratione liberator
testatur. Ad 2. Vitatur hoc incommodum, juxta
Paræum, ægro in lecto recumbente, præsert
cum ejusmodi subita evacuatio non instituat
Ad. 3. Negatur: quia absurdum non est me
branosas partes consolidari posse, præ ertim
cum musculis arctissimè cohærent, quod in pe
tonæo accidit. Ad 4. Licet mala jecoris dispo
tio primò sit respicienda, minimè tamen tan
fert copia negligenda est, propterea quod med
cinam humor intus inclusus juxta Celsum imp
diat, & procedente tempore interitū portenda

QVÆSTIO IX.

An in lienis obstructionibus diuretica medicamenta præscribenda?

Aff. ut praeparantia ut Evacu-
tina

Affirmatio quæstionis. 1. Affirmativa videtur approbanda, cum con
sideramus illa medicamenta quæ juxta Avicen
& alios à practicis multis in lienis obstructio
ne præscribuntur; nec deest ratio, quia lienis ob
structio fortioribus indiget remediis, juxta Gal
lib. 13. meth. Meth. c. 16. & lib. 2. de art
curat. cap. 5. quàm obstructio jecoris: at ve
rò quatenus aperientia jecoris fortiora reddun
tur, eatenus diuretica fiunt.

Negativa probatur. 2. Verùm pars negativa potius cùm Galen
defenditur, qui citato loco lienem non per renes
& vias urinarias, sed per alvum tantùm ex-
purgari posse statuit. Confirmatur hoc ulterius
à Sava

Savanarola tr. 6. pract. major. cap. 15.
ne, quia materia quæ est in splene, non pe-
evacuari per urinam, nisi primum ad ca-
n jecoris perveniat: at verò cùm grossa
teria citius deorsum descendat, & tanquam
cia à jecore non facilè recipiatur, ipseq; lien
Mesaraicis venis cohæreat, verisimile est,
dem melius & leviori negotio per alvum se-
ni.

Notandum tamen, quod interdum exhiben-
sint ea, quæ materiam per vias urinarias ex-
bant, quatenus natura quandoq; peccantes
mores eò ablegare conatur, ubi non exhiben-
, juxta Savanarolam, *ut sunt diuretica,*
quatenus obstructiones lienis vehementer a-
iunt. Capivaccius lib. 3. pract. cap. 25.
retica concedit non respectu materiæ con-
ctæ, quæ lieni inhæret, sed propter materiam
ecedentem, ut fluxus ulterior avertatur, &
nor minus augeatur. Patet igitur qua limi-
ione medicamenta diuretica dupliciter in lie-
obstructionibus concedi possint, quam ob caus-
n interdum à practicis non immeritò præscri-
ntur.

Quod autem rationem adductam attinet, Respondetur ad affirmativam.
nirum lienis obstructiones vehementibus ape-
ntibus indigere, id fit ratione materiæ, quæ
gis cruda & rebellis est, non respectu modi
cuandi. Quapropter licet fortiter incidamus

atq; aperiamus, non tamen statim per uri materia ducitur, quia viæ dantur proximior nisi fortè singulare quid natura moliatur, mediantibus arteriis emulgentibus attenuat materiam ex ipso liene recipiat, quod tamen r rò accidit.

QVÆSTIO X.

An lienosis usus aceti conveniat?

Negatio quæstionis.

I. Videtur quod non: cum enim juxta Gal. Simp 12. ejusmodi vires acetum obtineat, ut j dice Mercat lib 6. de febr. gignendo mela cholico succo sit accommodatissimum, consequ est illud ipsum lienosis minimè convenire. C ratio ejusdem Mercati lib. 1. de morb. in tern. curat. c. 17. succedit similitudo scilic aceti & melancholicæ, cujus respectu intempesti vus acidorum usus melancholiam generat.

II. Contra lienosis acetum convenire manif stis verbis asserit Galen. lib. 11. Method. u splenetics medicamentis aliquid aceti cõmiscen dum esse statuit, quod idem repetit lib. 9. d med. comp. K.T. c. 7. Hanc assertionem Gale plerig; practicorum sequuntur, usum aceti li nosis concedendo, non simpliciter, sed quaten acetum desiccat, attenuat, & crassitiem ac vi scositatem incidit, quas operationes ex veris su is principiis decade 5. quæstione 1. deduci mus.

Pr

Pro quæstionis intellectione notat Mercu-
[ri]alis l.3. de morb. med. c. 22. quod melan-
[cho]licus humor posit augeri à medicamentis vel
[ali]mentis dupliciter, vel secundum qualitatẽ so-
[lum], vel secundum substantiam: Primo modo a-
[cet]um auget Melancholiam, eo quod faciat a-
[cidi]tatem, quæ est propria Melancholiæ, sed non
[secu]ndo, quia hac ratione potius diminuit eam-
[que], quatenus aciditate sua penetrat, obstru-
[ctio]nesq; dissolvit. Hoc ut magis intelligatur di-
[stin]guendum esse videtur inter Melancholicum
[san]guinem, qui secundum naturam generatur,
[et] inter impuritates varias ex quibus obstru-
[ctio]nes & scirrhi lienis nascuntur: illum quo-
[a]d qualitatem auget acetum; hanc verò di-
rimit & resolvit. Consequenter de
renum & vesicæ morbis tra-
ctandum.

Σὺν Θεῷ

DECAS OCTAVA.

[D]e renum & vesicæ Dispositioni-
bus præter naturam,

RESPONDENTE
[C]HRISTOPHORO BILI-
TZER, Silesio.

προοίμιον.

POst considerationem illorum af-
fectuum, qui Iecoris & Lienis operatio-
impediunt, non incommodè considerantur
dispositiones præter naturam, quæ Renibu-
Vesicæ, viisq; urinariis accidunt, utpote, q
rum partium functiones ad priora sanguifi-
tionis organa singulari naturæ providentia
dinatæ sunt, quatenus ad ulteriorem sangu-
depurationem, humiditatem serosam sepa-
do, serviunt.

Renum & vesicæ officium.

QVÆSTIO I.

An in calculo renum spiritus Terebin-thinæ conveniens?

I. *Quo rectius quæstionem præsentem terminemus, ante omnia requiritur, ut gene- tionem calculi, quæ fit in corpore nostro, penit- consideremus & perpendamus. Quemadm- dum verò cuncta, quæ fiunt naturaliter ex ce- determinatáq; materiá producuntur, sic eti- calculi, qui frequenter in renibus & vesicâ u- naria, non raro in aliis quoque partibus corpo- juxta Medicorum observationes, inveniunt- ex viscosa, lenta, limosáq; materia concrescu- unde verè dicit* Alsaravius lib. practic. Med. tract. 20. cap. 10 *cautelam à passio- lapidis renalis in evitatione viscosorum cibor- consistere.*

Materia calculi.

Eteni

. Etenim ejusmodi materia non aliam noscit originem, quam alimenta quotidie assumpta, in quibus plus minus, pro cujusq; cibi po-sive natura fæculentum & limosum quid abdat, quod ubi justo modo secerni nequit, generationi calculi præbet originem. Hæc materia superabundans in schola Spagyricorum plurimum de natura salis participare dicitur, quoniam in forma liquoris hinc inde distribuitur, & rum coagulatur, quod iis tantum convenit, quibus principium salis superabundat, teste Quercetano in consil. de Arthr. & Calc. communiter Tartarum vocatur, ab analogia, am humores & sanguis noster cum substantia ni habent, in qua materia ejusmodi plurimum abundant Tartari nomine insignitur.

Vnde oriatur materia calculi.

Qualis sit materia calculi secundum Hermeticos.

I. Licet autem in hac materia Calculi è consentiant autores classici, plurimum tan inter sese dissident, quo ad causam generann & efficientem, dum alij à frigore calculos ncrescere statuunt alij contra calorem excentem ponunt, alij neutram harum opinionem probant. Quod frigus ad generationē calculi iat, Aretæus & Ruffus innuere videntur, asserũt in senib. fieri lapides renales eò, quod mores viscidi & crassi facilè congelentur à gore: nec Galenus admodũ dissentire videdum l. 6. Epid. com. 1. text. 6. lapides

Causa efficiens calculi.

An sit frigiditas.

renū eo pacto concrescere dicit, quo fiunt tophi [...]
At hi fiunt frigiditatis, qua ratione Hipp. lib. [...]
Epid. sect. 3. *oßium naturam frigidam ad g*[...]
Negatur. *nerationem tophorū inservire pronunciat. V*[...]
rum cum tantus frigoris excessus, qui ad calc[...]
li congelationem faciat, in corpore vivente fi[...]
gi nequeat, idcircò concludimus frigore gen[...]
rationem calculi fieri non posse, concedendo t[...]
men quod caloris imbecillitas ad materiæ calc[...]
losæ collectionem inserviat, quod authoritatib[...]
dictis demonstratur.

An sit caliditas? IV. *Alij calori potißimum hoc munus* [...]
in efficiendo calculo tribuunt, ut patet in Paul[...]
Ægin. lib. 3. cap. 45. Tralliano lib. 9. ca[...]
4. *juxta quos ignea renū caliditas calculos g*[...]
nerat, absumens videlicet in glutinosa consiste[...]
tia humorum id quod tenue est & aqueum, [...]
Negatur. *habet* Jacchinus in com. in lib. 9. Rha[...]
cap. 64. *& alij sexcenti. Sed & horum op*[...]
nio difficultatibus suis non caret, propterea qu[...]
vero minimè consentaneum sit, tantum in co[...]
pore nostro superabundare calorem, qui calcu[...]
veluti lateres coquat, & humidiores partes a[...]
sumendo solidos, quod superest, vertat in lap[...]
des. Adde quod renes & viæ urinariæ quot[...]
diana scateant humiditate, quatenus excreme[...]
tis humidioribus & serosis transitum præben[...]
qua de causa minus ejusmodi exiccatio time[...]
da.

Qui neutram opinionem approbant, eò inclinant ut nec frigus nec calorem pro causa primaria agnoscant, sed ipsi materiæ calculi peculiarem vim coagulandi concedunt; ut enim corallium, juxta Cordæum in comm, 7. in Hipp. lib. 1. de morb. mulieb. aëri expositum lapidescit, non quod ambientis aëris qualitatibus attingatur, sed propter absconditam ipsam, quæ à circumstante aëre affecta indurationem producit; ita verisimile est, in ipsa calculi materia vim coagulandi residere, quæ reliquis necessariis requisitis ad illius generationem primario faciat.

In materia calculi vim coagulationis esse.

I. Hæc vis concretionis à Spagyricis sali tribuitur, unde calculum fieri dicunt, quatenus materia salsa tartarea suapte natura vergit ad coagulationem, qua ratione Dn. Platerus quoque calculos generari statuit, propterea quod acris et salsus succus terrestreitati in sero & urina permisceatur, à quo postea calculus compingitur & concrescat. Si enim juxta Matthiolum in Præfat. in 5. Dioscor. succus quidam lapidescens, qui corpus aliquod penetrans in lapideam naturam convertit extra corpus humanum datur, cur non illud ipsum etiam concedendum in nobis. Sane in thermis, fontibus acidulis, salsis &c. tophos ac lapides mineræ cujuslibet respondentes circa margines accrescere vide-

Opinio spagyricorum de generatione Lapidis.

mus, quod caliditati vel frigiditati tribui n-
quit, sed proprietati materiæ mineralium
quarum. Imò in vino quoque circa doliorum
tera fæculenta & salsa materia concrescit in
pideam substantiam, quam tartarum appella
non caliditate vel frigiditate sed vi coagula-
di, quæ materiæ Tartareæ inest. Nec opus
ut longius abeamus: in ipsis urinis è corpore h-
mano emissis illud ipsum patet, quæ licet puri-
mæ videantur emissæ, procedente tamen temp-
re coagulantur in matulis, & sabulosam ma-
riam, tartaro vel calculis non dissimilem dep-
nunt.

Vrina emissa.

Vera calculi generatio.

VII. Ex quibus omnibus patet, eò mag-
hanc opinionem præ reliquis retinendam, q-
magis cum ratione & experientia consenti-
Etenim ex dictis pulcherrimè patet, calculos
nobis generari, quatenus fæculenta, limosa
materia terrea salso succo permista loca angu-
stiora & sicciora pervadit, ibiq; adhærescit,
sese adglutinat, id quod frequenter in renib-
& vesica fit, utpote per quæ loca fæculenta l-
mosaq; illa materia tartarea cum urina alia
quoque à sanguine ablegatur.

Causæ adjuvantes calculi generationem.

VIII. Ergo quo magis alimenta ta-
materia abundant, & quo minus eadem o-
imbecillitatem concoctricis facultatis separa-
tur, eo citius calculus potissimum in renibu-
& ve-

ſica generabitur, maximè in iis qui hære-
iâ quadam diſpoſitione partes illas imbeci-
, & ad expellendum ſegniores obtinent.
amvis Galenus paſſim generationem cal-
alori adſcribat, non tamen obſcurè lib. 6.
lem. com. 3. text. 15. innuit, in pueris
los veſicæ generari, non propter calorem
puè, ſed qualitate materiæ, quæ ipſa ſibi
actionis cauſa eſt, quatenus craſſities uri-
unum coiens coagmentandi concreſcen-
principium ſtatuitur. at quomodo concre-
t hæc materia, niſi vim coagulandi reſpe-
alis obtinere?

His quo ad calculi generationem præ-
s quæritur:

An ſpiritus Terebinthinæ conveniat in calculo renum?

Affirmatio Quæſtionis.

Affirmamus propterea quod ſit medica-
tum reſolvens, alteq; penetrans, & inſi-
m virtutem obtineat in viſceribus purifican-
tartaroq; collecto reſolvendo, & per vias u-
rias expellendo. Quemadmodum autem
medicamenta diuretica non exhibentur
us quam primæ viæ per lenientia ſint exina-
e, ſic etiam hoc loco requiritur, ut antequam
continuū & quotidianū uſum ſpiritus Tere-
thinæ, qui nihil aliud eſt, quā oleū ejus puriſ-

Cautela.

ſimum

mum, perveniamus, lenitiva purgantia præm-
tantur, quamvis in usu ipsius Terebinthinæ
substantia non semper hoc requiratur, ut
te quæ & ipsa vim alvum subducendi p
det, præsertim ubi cum Rhabarbaro pulveri
miscetur juxta descriptionem Cratonis in
pere Consil. à Scholzio editorum, c
Instantia solvitur. sil. 152. Nec obstat, quod Spiritus vel ole
Terebinthinæ levissimo calore præsertim
balneum vaporosum destillatum, teste Qu
cetano lib. de med spag. præpat, par
cap. 3. Sit calidum, frigidisq; propterea ner
rum & articulorum affectibus medeatur, q
caliditas Terebinthinæ temperata membris
ctioni dicatis amica est, quam ob causam
quoq; respectu calculosis convenit, quatenus c
coctiones adjuvat, ut materia peccans eo m
us à sanguine separetur: quod maximè patet
Historia Monachi nephritide & articulari laborantis. historia Monachi nephritide & articulari m
bo laborantis, qui post multa remedia frustra
tata, tandē assiduo Terebinthinæ usu, quam s
gulis diebus per menses aliquot nucis magnit
dine jejunus cum sacchari deglutiebat, teste
mato Lusitano centur. 1. curar. 63, à
ctis affectibus liberatus est, & convaluit.

QVÆSTIO II.

Quænam venæ in inflamatione renum secandæ?

Int

Inter alia præsidia, quibus inflammatio-renum succurritur, frequens est venæ sectio, qua dubitatur, quomodo sit instituenda & quenam vena sit aperienda? Primò quod circa poplitem vel malleolum vena sit perscindenda Galenus innuere videtur lib. 13. Methodi Med. cap. 11. & 6. Aph. 36. in comm, asserens, quod in affectis membris supra jecur cubiti, inferioribus autem partibus inflammatis poplitis aut molleoli venæ sint secandæ. Nec ratio deesse videtur, propterea quod in inflammationibus ab illis locis sanguis mittendus esse videatur, à quibus materia peccans promptè potest evacuari

Venam poplitis vel malleoli aperiendam esse.

Contra quod in rerum inflammatione potius á vena cubiti sanguis mittendus esse videatur Aretæus, Ruffus, Aetius, & omnes ferè Arabes innuunt, propterea quod in ijs, qui renum inflammatione laborant, sanguinis multitudo congregata videatur, cui talis venæsectio commoda videtur.

Contrà venam cubiti secandam esse.

III. Has opiniones discrepantes autor libri de ren. aff. dign. & Med. cap. 4. conciliare conatur, ubi dicit; tunc temporis in renum affectibus malleoli vel poplitis venam aperiendam esse, cum valida est virtus, sin imbecillis, venam in cubito potius secandam statuit: nam si virtute debili infra evacuabimus retentrix facultas, quæ est imbecillis non retinebit, sed universa materia in præceps rapietur, & partem

Côciliatio autoris lib. de ren. aff. dign. & med.

partem aſsiduo defluxu impetet, ſuccis videlicet in locum imbecillem perpetuò procumbentibus. Verùm cum ſemper, ſecundum Galenum *virium robur ad venæſectionem requiratur, non videt* Altimarus *cur vena cubiti ſit incidenda tunc temporis, ubi vires imbecilliores ipſam ſanguinis evacuationem diſſuadent.*

Conciliatio vera juxta Galenum.

IV *Potius igitur conciliationem ex* Galeno *deducere conabimur cum* Altimaro de lap. ren. Mercuriali lib. 3. de med. morb. cap. *29. & aliis, qui retinent* Galeni *decretum in* lib. de ſang. miſſ. per venæſ. *quo in loco ſcribit, in omnibus inflammationibus infra renes, mittendum eſſe ſanguinem à partibus inferioribus in inflammationibus ſupra renes, à partibus ſuperioribus; in renibus vero inflammatis utroq; modo agi poſſe, quaſi renes ipſi medii ſint inter partes ſuperiores & inferiores, adeo ut ſententia ſit Galeni in renibus inflammatis debere interdum mitti ſanguinem à partibus ſuperioribus, interdum ab inferioribus.*

Determinatio veritatis.

V *Mittitur autem ſanguis è vena brachii ubi recens eſt inflammatio cum humorum fluxione totiusq; plenitudine, ut innuit* Foreſtus lib. 24. obſ. 30. *quod non fit, ubi facta eſt inflammatio, nec ulterior fluxio humorum corporisq; plenitudo copulata eſt, quia tunc requiritur ut materia evacuetur & derivetur per loca proximiora, quod fit pertuſis venis inferiorum*

...partium, quemadmodum ex adductis quoque ...m locis thesi prima confirmatur. Quod au... reliquorum Principum assertionem attinet, ...rum venam brachiorum potius inciden... ...sse, illa vera est de inflammatione incipien... ...m plethora totius & fluxione materiæ, quo ...ore propter evacuationem à toto sanguis ...abitur.

QVÆSTIO III.

...lactis usus in exulceratione renum præscribendus?

Exulceratio renibus varias ob causas ac...t, quas Mercatus lib. 4. de morb. cu... cap. 7. tribus classibus comprehendit, ita ...mnis renum exulceratio vel fiat ex abscessu ...o, vel ex humorum acrium, erodentium & ...rum affluxu; vel tandem à resolvente con...um, vi & impetu quodam, sive casus sit, sive ...usio aut vulnus. Vtcumque tamen fiant ul... renum, curationem sibi communem vendi...t, ut ulterior materiæ peccantis affluxus per ...venientem victus rationem & pharmaciam ...beatur, & ea quæ faciunt ad ulceris abster...em, purificationem & consolidationem ad...istrentur. Causæ exulcerationis renum. Vlcerum renum curatio generalis.

Quæritur autem num hoc loco la...s usus conveniat? Affirmativa pla... Medicis, sed certa limitatione subjecta: Affirmatur Quæstio.

nam

nam quoad initia factæ exulcerationis, qua... nus majori abstersione opus est, veteres lac as... vel equæ cum melle præscripserunt, cujus l... hodiè cum saccharo caprillum exhibetur, ut p... quod nitrosa sua substantia magnam etiam ... stergendi potentiam obtinet. Quod si ulcus ... tersum videtur, potius lac bubulum cum m... vel sacchara singulis diebus exhibendum. ... enim hoc præsidium, (*inquit Mercatus*) ... alimentum & ut medicamentum effi... cissimum, quippe serosa parte abster... caseosa consolidat, butyrosa vero & p... gui dolores ac morsus lenit, viresque r... ficit.

Instantia solvitur.

III. *Nec obstat quod lac difficulter ad re... transeat, inprimisq; visceribus noceat: prim... enim facillimè corrigitur, ubi miscentur c... lacte succus melonum & alia quæ perducunt ... renes; alterum non timendum, cum lac post m... dicamenta universalia præbeatur, eo modo, q... illud ipsum determinavimus.* Hinc Merc... rialis; *ubi viscera sordida satis sunt convenit ... lud lac, quod magis abstergere potest, ut asi... num, equinum, camelinum; ubi autem non ... sordida sunt ulcera, convenit lac quod mi... abstergit, magisq; carnem generat, ut est cap... num; ubi tandem ulcera prorsus sunt emund... ta, convenit id lactis genus, quod optimè nutr... ut lac ovium & vaccinum.*

Diversitas lactis diversis intentionibus inservit.

QV...

QVÆSTIO IV.

Succini sal & Oleum præscribendum in renum viscidis obstructionibus?

Ambra citrina vulgò dicta Græcis Electrum, Persis & Mauritanis Carabe, Latinis Succinum, Germanis Agtstein/ Bernstein oder Glar dicitur, de cujus origine & natura variæ fuerunt opiniones apud veteres, quemadmodum videri licet in Plinio lib. 37. natural. histor. & Libavio part 1. singular. tract. de succino, cap. 1. ut & parte 3. singul. lib. Nobis sufficit, ut in præsentia determinemus, Succinum nihil aliud esse quam succum bituminosum concretū in certis terræ locis instar aliorū bituminū, quod pluribus loco posteriori cōfirmatur à Libavio. Vires hujus multiplices & admirandæ sunt in pluribus humani corporis imbecillitatibus, præsertim ubi spagyrica succedit præparatio, quâ materia terrestris & impurior à puriori & nobiliori segregatur. Succinum quid.

Fit hoc potißimum ubi succini albi (quod antiquis præfertur) fragmenta selecta crasso modo contunduntur, cucurbita non nimis alta recipiuntur, aquâ rosaceâ vel Betonicæ q. s. affusâ & apposito capitello juncturis obturatis per arenam, servato ignis gradu, nec tamen admodum increscente, destillantur: hic primum Succini præparatio spargyrica.

aqua

*aqua & oleum album cum spiritibus nubi-
instar egreditur, quibus desinentibus, deinde
quitur oleum flavum, ac tandem rubeonigr-
cum sale per sublimationem ascendente, de q-
bus plenius agit* Cunradus in Medull. –
still. tract. 9. de suc. & Crullius in Bal–
chym. pag. 190. *ubi maximè rectificatio –
rioris olei, & salis purificatio notanda venit.*

III. *Quæritur autem:* num oleum h–
ut & sal succini conveniat in renum o–
structionibus? *Asserit hoc præter alios m–
tos de oleo* Libavius part. 3. singul. lib. –
cap. 28. *dum inquit: renum lapides confrin–
oleum succini vel pulvis cum aqua raphani –
malvatico: nec deest ratio, quia meatus urin–
les aperit, & materiam peccantem resolvit, c–
loremq́; concoctionis autorem adjuvat. At v–
rò magis adhuc salem ejus commendat Crulli–
quem remoratam urinam promovere, meat–
umq́; urinalium obstructiones mirabiliter exp–
dire pronunciat, à granis tribus ad decem in –
qua Petroselini seu Ononidis usurpatum. –
meritò, quia teste Libavio citato loco cap. 2–
Sal iste subtilis est essentia, nitrosamq́; qualita–
tem cum Calchantina aciditate temperata po–
sidet, unde vi abstersoria & acri pollet, ut iden–
part. 1. singul, tract. de suc. cap, 7. habet, & ni–
hil aliud, quam olei pars subtilior, pruinæ mod–
concreta esse videtur.*

Affirmatur Quæstio.

Se–

Sed obstat in præsentia, quod ejusmodi Instantia.
etrantia & attenuantia renum obstructio-
nus videantur incommoda, cum peccantes
teriæs ad vias urinarias commoveant, quod
nimè conducit, utpotè cum per partes læsas
ctio fieri non debeat. Adde quod curatio
trarietate perficiatur, quocirca vomitus po-
s quam diureticorum usus præscribendus.
notandum juxta Conciliatorem diff.
s. Savanorolam tr. 6. pract. Major. c. Solvitur.
quod ejusmodi medicamenta diuretica non
veniant in obstructionibus renum, nisi pro-
r plethoram vel cacochymiam universalis
ficientia præmittantur, quemadmodum ple-
us determinat Mercatus de curat. facult.
æct. 2.7. unde patet quid ad instantiam pri-
um respondendum, nimirum purificatis inter-
diis viis, ulteriorem renum obturationem
nimè timendum esse. Secundam quod at-
net, illa nihil concludit, cum contrarietas cu-
tionis non semper motum materiæ peccantis
opposita loca requirat: eò enim ducenda ma-
ia quo maximè suapte sponte vergit, juxta
ppocratem lib. 1. Aph. 21.

QVÆSTIO V.

An propriè dicta diuretica ad calculum vesicæ frangendum adhibenda?

An calculus vesicæ semper è renibus rudimentum habeat?

I. *Vt in renibus sic etiam in vesica sæpius ca*
culus generatur, non quidem, ut voluit Fern
lius lib. 6. pathol. cap. 13. *semper ea ratio*
quatenus rudimentum aliquod lapidis è reni
in vesicam per ureteres derivatur, quæ asser
non immerito ab Horatio *Augen*. lib. 6. tom
2. Epistolar. Rondeletio l. 5. Meth. c
rand. cap. 44. & Mercuriali lib. 3. prac
ca. 33. *refutatur, præsertim cum pueris fr*
quenter vesicæ calculus adsit, in quibus tam
præcedens renum calculus non observatur.

Negatur quæstio.

II. An autem in hoc calculo fra
gendo diuretica propriè sic dicta pr
scribenda *dubium est?* Horat, *Auge*
tom. 1. Epist. 4. lib. 12. *negativam propon*
propterea quod propriè dicta diuretica sint m
ximè calida & sicca, magisq; materiam ind
rent, quam resolvant, utpote quibus sanguis t
ste Galeno non tantum extenuetur, sed & fu
datur, secernatur & per consequens incrassetu
non secus atque lac quod coagulatur seroso vid
licet & tenui seorsum segregato, crasso vero
sese coeunte.

Quando diuretica conveniunt.

III. *Patet igitur talia non convenire, n*
calculo jam rupto, & in partes minimas red
cto, quo tempore necessarium est, ut natura
adjuvemus, ut à viis & receptaculis urinar
per diuretica medicamenta peccans mater
purgetur. Nota tamen, quod interdum
fra

...gendo calculo præscribantur etiam diureti... quatenus alia medicamenta mollientia & ...tia ad vias urinarias ducunt, & illud quod ...tum & liberatum est, expurgant.

QVÆSTIO VI.

...n urinæ stillicidium per aromatica assumpta corrigendum?

Stillicidium urinæ, quod Græcis στραγγουρία ...tur; variis de causis fieri potest, quæ à Gale... 5. Aph. 58. & l. 3. Aph. 16. ad duas class... reducuntur, nimirum ad retentricis imbe...tatem & vesicæ morsum, seu urinæ acrimo...i, quod posterius frequenter accidit, quo cir... quæritur, num etiam aromatica in tali ...u conveniant? Videtur probabilis nega...; propterea quod ignis igni non sit adden... quatenus igitur alias adest peccantium hu...um fervor & acrimonia, cujus ratione mor... à pluribus ardor urinæ vocatur, eatenus ve...ntile videtur, alia potius convenire remedia, ...m ob causam hæc affectio sæpius per decocta ...llentia & refrigerantia corrigitur; ut patet ...oresto lib. 25. observ. 1.

Causæ stranguriæ

Negativa quæstionis.

Veruntamen licet negandum non sit stran...iam ab acrimonia seri frequenter fieri, non ...en ex eo sequitur, causam antecedentem, ad ...m curatio dirigitur, semper esse calidita...

Resolutio quæstionis.

tē, quia fieri potest, imò frequētißimè fit, ut c
sities humorum frigidorum ad acrimoniam
ligendam ac retinendam inserviat, ita ut ac
urina generet stranguriam, non quatenus ta
sed pro ut exitus ejus, quam ejus acrimonia
celerat, ob admistas partes craßiores impedit.
Vt enim acres & biliosi humores dysenteri
non generant, ubi fluxum alvi concitant,
visciditas quædam accedat, cujus respectu par
tibus intestinorum adhærent, eaq; exulcera
sic etiam serum sua natura peculiarem acrim
niam poßidens non generat urinæ stillicidiu
nisi peccantes humores craßiores accedant.

Recens cerevisia quo modo generet stranguriam.

III. Hinc patet quomodo recens cerevisia st
licidium urinæ generet, crassitie videlicet
frigiditate sua meatus urinarios obstruendo,
consequenter fæcum minimè depuratarum
crimonia serum exacerbando, ubi vinum ge
rosum ebibitum oppidò juvat, utpotè quod ca
facit, attenuat, cruditates concoquit, adeoq
causam antecedentem corrigit.

Aromaticis in stranguria quo tempore utendum.

IV. Hac ratione sæpius non inconveniens
aromaticorum usus, quando scilicet urinæ stil
cidium ab ejusmodi causa antecedente frigi
& obstruente dependet, non obstante, quod m
teria peccans proxima sit acris & fortaßis ca
da: frequenter enim accidit, ut in calido mo
bo calidum quoq; præscribatur remedium, n
morbi respectu juxta curativas indicationes, s

propt

pter causas antecedentes peccantes, ut supe- us Decad. 5. quæst. 2. innuimus.

QVÆSTIO VII.

An guttur galli crematum & pulverisatum proprietate quadam occulta sanet immictionem?

Vitium quod Græcis ἐνούρησις dicitur, La- is vocatur Immictio, quando quædam urinæ ontinentia adest, præsertim tempore somni, æ fit propterea quod musculus vesicam clu- ns præter naturam affectus sit. Afficitur au- dictus musculus vel externis vel internis cau- : externis, quando frigiditas quædam seden- us super marmora, seu natantibus introduci- r, aut percußione, casu, vel solutione continui (æ prægnantibus in difficili partu, & calculo borantibus à Lithotomis frequenter accidit) ctus musculus læditur, ut vel influentem fa- ltatem à nervis recipere nequeat, vel eadem am influere non poßit: Internis, quando fri- da intẽperies interna cũ succis frigidis humi- q; superabũdãtib9 in causa est, ut musculo9 ve- e resolvatur, emolliatur & laxetur, quod fre- ẽter pueris, natura scilicet humidioribus acci- , ut & puellis atq; virginibus, in quibus affect9 cõtumacior ob super abũdantes pituitosas hu- ditates; imo & senibus quo ad calorẽ nativum Immictio quid. Quomodo lædatur musculus in immictione.

debilitatis, interdum accidit, excrementiti[...] humores facilime colligentibus.

Cur somniantibus citiùs accidat immictio?

II. *De hac immictione, quæ ab ejusmodi ca[...]sa interna frequenter in somno accidit, ut p[...] quo tempore spiritibus aliò revocatis facultas [...]tentrix ob musculi mollitiem officii sui facili[...] obliviscitur, in præsentia quæritur,* An scilic[...] in ea guttur galli crematum & pulve[...]satum proprietate quadam occulta co[...]veniat? *Affirmativa placet* Solenandro s[...] consil. Med. 11. *qui non negat universa[...]*

Quæstionis Affirmativa.

mendicamenta maximè requiri, quæ facia[...] ad crassorum humorum attenuationem, len[...]rum incisionem, collectæq; materiæ dissipati[...]nem & evacuationem, subjicit tamen his verbi[...] verùm proponam medicamentum par[...] tu facile, quo ego in artis operibus fel[...]cissimum virum cum juramento prosp[...]rè in hoc affectu Romæ usum observav[...] D. Gilbertum Hollandum Medicum: [...] accipiebat guttur galli, urebat, ut no[...] consumptum sed tostum, exiccatumqu[...] teri posset, exhibebat pulvisculum su[...] noctem ante cœnam cum tantillo vi[...] rubelli subastringentis: si illo uti hau[...] posset, exhibebat in haustu dilutissim[...] poscæ, idquè reiterato paucis diebus fa[...]ciebat. Illud nulla manifesta causa, se[...] proprietate quadam sanat affectum. *Ha[...]*

...ssertio Solenandri, *cum qua convenit etquodammodo* Forestus lib.25. obser.21. ...*inquit:* consuluimus septuagenario ...lam urinam continere non potenti, ...allinæ guttur combustum cum aqua ...da sumeret jejunus; hoc enim à pro...tate valet.

Quamvis autem hoc medicamentum post ...ersalta præmissa magnifaciendum esse vi...tur, ob tantorum Medicorum experientiam, ...tamen video, cur statuendum non manife...qualitate sed peculiari proprietate illud i...n juvare, præsertim cum vi sua calefaciendi ...xiccandi frigidis & emollitis partibus suc...at & introductam laxationem musculi cor...t. Accedit quod medicamenta singulari pro...tate totius substantiæ agentia non manife...sed occultis morbis, illius proprietatis respe...succurrant: at morbis hic, ut ex superioribus ...t, occultus non est. Quæstionis decisio.

Nec obstat quod affectus plurimos jam per ...icamenta manifestarum qualitatum, jam ...illa quæ agunt totius substantiæ proprietate ...re conemur: hoc enim duplici ratione fieri ...st, quatenus scilicet morbi totius substantiæ ...ul etiam includunt dispositiones p.n qualita...m manifestarũ, quibus per sua contraria suc...rendum, unde præter alexipharmaca tem...e pestis ea quoq; præscribuntur, quæ sympto- Instantia solvitur.

Quædam medicamenta manifestas & occultas qualitates possident.

mata supervenientia manifestis qualitatibus le niunt, vel etiam quatenus medicamenta diver sas possident qualitates, manifestas & occult uti patet in ligno Guajaco, quod convenit lu Gallica laborantibus occulta proprietate, qu venenum illud oppugnat; at frigidis humidisq naturis præscribitur, quatenus respectu mani festarum qualitatum vim exiccandi calefacien diq; possidet.

QUÆSTIO VIII.

An & quomodo oleum scorpionum in unctum conveniat in Ischuria?

Ischuria quid.

I. Ischuria propriè loquendo talis est urin suppressio, quæ propter vesicam affectam accidit ubi quæritur an oleum scorpionum in e jusmodi casu conveniat? Videtur negati

Negativa quæstionis.

va concludenda, propterea quod oleum Scorpio num sit medicamentum alexipharmacū in spe cie veneno Scorpij resistens; unde Paræus libr 20. Chirurg. cap. 22. commune sed cer tum alexiterium contra venenatū Scor pionis morsum & plagam inungere ips Scorpionum oleo. Cum autem in hoc affe ctu tale venenum absit, consequens erit, illu ipsum frustra præscribi, propterea quod quod libet agens in determinatum suum patiens ope retur.

Innui

Innuit etiam prius post alios multos Mat-
ulus lib. 2. *Dioscorid.* com. ad cap. 11.
inquit : Vsu exploratum habeo, quod
m scorpionum per me factum, in
d sane magnus ingreditur scorpio-
numerus, cordi duntaxat & pulsan-
s temporum, manuum ac pedum ar-
s illitum, ab omnibus liberat vene-
idũmodo erodenti facultate vacant:
& eos sanat, qui tam à viperis quam
ris venenosis animalibus vel icti vel
orsi fuerint. Præstat item maximè
oleum, cum in homines pestilentia
it, &c.

Contra quæstionis affirmativa colligitur Affirmativa confirmatur.
omnibus ferè practicis, & quotidiana expe-
tia confirmatur, quod scilicet in hoc casu
entissimũ remedium constituat oleum scor-
um, si juxta sententiam Mesuei *renibus &*
illinatur. Altimarus *per colem Rutaceũ,*
orpionibus, aut Nardinum seu Irinum oleũ
pauco Castoreo infundit, ut vesicæ actio re-
tur. Hinc Valer. Cordus: oleum scor-
num lapidem renum & vesicæ fran-
& expellit, lumbis, pubi, peritonæo
cũ, aut per meatũ urinarium injectũ.

Notandum hic, quod etiam quæstione Quæstionis decisio.
cedente monuimus: medicamentum ali-
d diversis qualitatibus, occultis nimirum

gæ manifestis præditum esse posse, quod iter[...]
in præsentia repetimus, demonstrando scorp[...]
num oleum non solùm occulta proprietate ve[...]
nis resistere, sed etiam quò ad manifestas ope[...]
tiones vim resolvendi aperiendiq; possidere, p[...]
sertim dum præparetur affuso amararum am[...]
gdalarum olea, quod per se quoq; vim calefa[...]
endi, detergendiq; possidet. Quod autem ole[...]
scorpionum à Matthiolo maximè tantùm in [...]
nenatis affectionibus commendetur, non imp[...]
bamus, ubi perpendimus illius compositione[...]
prout ab eodem in comment. præfat. lib[...]
Dioscorid. describitur, quæ minime simpl[...]
sed plurima venenis resistentia pharmaca m[...]
præparationis dexteritate recipit.

QVÆSTIO IX.

An in frigida Dysuria conveniant diuretica?

Affirmativa.

I. Placet Affirmativa Altimaro cap. de dy[...]
uria, dum inquit: Pro medicamentis, eis u[...]
tur quæ calefaciendi ac urinam ciendi vim [...]
bent, quemadmodum est scordij & Artemi[...]
decoctum, Hyssopi, Pulegij, Fœniculi, Orig[...]
vel thymi cum aqua mulsa; nec minus interd[...]
Theriaca aut Mithridatum, Diagalanga, [...]
Diacinnamomum, aut Diacalamenthum, [...]
Dianisum præberi poterit, prædictorum st[...]

...i, assumens cum vini albi unciis tribus, aut
...tundum prædictæ aquæ mulsæ.

Contrarium est Salius in annot. in Alti... Negativa.
...r, cap. 97. qui præcedentem assertionem
...iam esse statuit, quoniam ista (inquit) licet
...faciant, ducunt tamen copiosam materiam
...locum affectum, qui cum sit debilis & male
...it excernere, magis ex hac materiæ copiâ af-
...etur.

Sed nota pro conciliatione, juxta Altima- Concilia-
...m, quod tunc temporis, ubi cum frigida in- tio.
...perie simul pituitosi succi redundant, non
...um in vesica, verum etiam in toto corpore,
...ta medicamenta minime sint præscribenda,
...l primum peccantes humores convenientibus
...estivis præparati, & catharcticis accommo-
...is evacuati fuerint.

QVÆSTIO X.

An inflammatione vesicæ cucurbitula cum scarificatione pubi af- figenda?

Inter alios affectus p. n. quibus vesica labo- Vesicam
..., est etiam inflammatio, quam non minus inflamma-
...am aliæ corporis partes internæ sustinet, cum ri posse.
...ultas obtineat venas, situmq; suum propè ma-
...es venarum ramos habeat, ut inquit Ron-
...eletius lib. 3. Method. curand. cap. 46.

Signa inflammationis vesicæ.

Affectus est periculosissimus, quem febris acut[a] vigilia, delirium & urinæ suppreßio comitatu[r] unà cum irrito egerendi conatu, ardore, dolor[e] duritie & gravitate circa pubem & inguina, u[t] ex Paulo *repetit cum aliis multis* Fuchsiu[s] lib. 3. de med. Morb. cap. 43.

Affirmatur quæstio.

II. Quæritur autem nũ in hoc affectu cu-curbitula cũ scarificatione pubi aliquan-dò affigenda? *Affirmat* Altimarus *dum in-quit*, cap. de inflam. vesicæ, *à venæ section[e] in decocto seminis lini, fænugræci, in hydrela[o] pauco addito Aniso aut dauci semine insidere æ-grum facito, &c. deinceps vesicæ locos irrigat[o] ex oleo Chamæmelino, Anethino, seminis lini aut eo, in quo Althæa fuerit incocta; itẽ fomen-ta adhibeantur per aquã & oleum in vesicis se-miplenis admota, vel spongiis: & ubi hæc non suffecerint, cucurbitam circa pectinẽ aut puben[m] unà cum scarificatione affigemus. Idem quoqu[e]* Mercatus innuit lib. 4. de morb. interu[m] curat. c. 9. *inquiens*: in primo mali accessu[:] sanguinẽ mittes &c. quo facto omni di-ligentia studendum est ventrem emolli-re clystere injecto ex hydrelæo in parvis-sima copia, aut ex oleo seminis lini & la-cte, vel ex butyro & oleo amygdalorum dulcium: sed tutius fore arbitror inses-sionibus id opus exequi, maximè his, quæ recipiunt decoctum fænugræci & viola-rum.

Præstabis item fomenta ex eisdem vesica aut spongia & partes dolentes irrigabis oleo Chamæmelino, anethi, vel amygdalarũ dulcium in quo ferbuit Althæa. Quod si adhuc hic factis dolor non quieverit, cucurbitam juxta inem affixam scarificabis.

Verum & huic assertioni contradicit Saxonia citat lib. c.102. *qui nequaquam affirmativam concedendam esse putat, quoniam cucurbita cum scarificatione affixa inflamationem ...erando & materiam plurimam ad locum ...tum attrahendo sæviorem reddat morbum: hoc præcipuè si in principio & augmento inflamationis, & dum adhuc materia fluit, administretur.*

Sed notandum pro quæstionis resolutione, ... minimè major affectus exacerbatio cũ Sa... *timenda, quia nec* Altimarus *nec etiam* ...catus *statim in principio cucurbitam scarificatam adhibent, verum aliis præmissis tam universalibus, quam topicis medicamentis.* Con... *imus igitur affirmative, quatenus hoc me... per derivationem materia emollita & præ...ta minuitur, adjuvante venarum communione, qua ramus epigastricus & hypogastricus ...no principio nimirum iliaco venæ cavæ pro... junguntur.*

...ntum de Renum & vesicæ dispositionibus præter naturam.



Σὺν Θεῷ

DECAS NONA.

De quibusdam affectionibus muliebribus,

RESPONDENTE

M. PHILIPPO VVEBER[illegible]
Idstriniano, Nassoico.

προοίμιον.

MVlieres multorũ morborum parti-cipes esse rectè pronunciat Hippocrates, qui propterea reprehendit Medicos, non exactè causam muliebrium morborum percon-tãtes, sed eosdem veluti viriles affectus curãtes. Ratio hujus miseriæ, quâ præ viris mulier affici-tur potissimũ à duobus depẽdet, tũ quod mulie[r] sua natura quo ad ortus & generationis princi-pia, propter accidentalem corporis dispositio-nem viro sit imperfectior, cùm teste *Thoma par.* 1. *q.* 92. ex virtutis activæ debilitate, materiæq; ineptitudine producatur, adeoq; causis morbi-ficis irruentibus eò minus resistat: tùm etiam quod actionibus naturalibus membrorum ge-nerationi destinatorum in fœminis varia viti[a] succurrant, ex quibus fœminarum corpus mill[e] morborum sortibus premitur, ut inquit *Mer-catus lib.* 1. *de morb. mulier. cap.* 2. Necessarium igi-tur, ut post alias quæstiones therapeuticas i[n] præsentia gravissimorum quorundam affectu-ũm muliebrium per aliquot problematum de-clarationem mentionem faciamus.

Cur mulieres præ viris morbosæ.

QVÆ

QVÆSTIO I.

n & quomodo in ſuppreſsione menſtruorum vena ſecanda?

Cur fæmina ſanguinem menſtruum effun- alibi plenius diximus, nimirùm propter ſo- generationem, qua de cauſa natura provi- mulierem frigidiorem viro genuit, ut debili re generet quidem, teſte Galeno lib. *2.* de *.* cap. 5. *non tamen viciſsim reſolvat abun- tiam ſanguinis, ubi corpora muliebria δυσ- δόρητα plurimùm inſerviunt. Quia ve- mulier membra generationis imbecillia poſsi- , eodem* Galeno teſtante, *idcircò per eas guis ſuperabundans certis temporibus eva- tur, ubi tamen imbecillitas & imperfectio ſsim abſolutè non conſideratur, ſed tantum ectu individui, quæ propter ſpeciei propaga- em ſingulari naturæ providentia require- r:* non enim credendum eſt, *inquit* . l. 14. de uſu part. c. *6.* opificem par- totius generis noſtri dimidiã ſpon- mperfectam ac velut mancam fuiſſe turum, niſi imperſectionem hanc ma- quædam utilitas fuiſſet ſecutura. *circa patet obiter, in conſtitutione naturali ierum ſanguinis menſtrui fluxum certis ad- temporibus, tàm diu, quàm diu propter æta- ad prolem concipiendam non ſunt ineptæ:*

De ſanguine menſtruo vide lib. 1. de corp. hum. exerc. 1. quæſt.

Cur per uterum ſanguis ſuperfluus expurgetur?

An ſanguis menſtruus ſit alius ab eo, quo fœtus nutritur?

eſt

est enim unus idemq́; sanguis essentiâ, quem singulis mensibus tanquam superfluum natura excernit, & quo fetus in utero completur, & extra uterum in lac converso nutritur, licet negare nequeamus, eundem tàm à priori, propter cacochymicam constitutionem subjecti, quàm à posteriori, propter causas externas aëris ambientis, ubi jam secretus est, variis modis corrumpi posse, quod fefellit Fernelium *& alios, qui statuunt, sanguinem, qui singulis mensibus excernitur, ob noxiam & venenatam naturam, nutrimentum fœtus ineptum esse, quam assertionem alibi refutavimus.*

Lib. 1. de corp. & anim. exerc. 1 quæst. 7.

II. Evacuatur autē hic sanguis superfluus naturaliter per uterum, ut diximus, eam ob causam, quò tempore conceptionis ad generationem inservire queat, unde colligitur præter naturam fieri, quando dictus sanguis per loca alia profluit, sive hoc fiat per oculos, ut observavit Brasavol. in com. 4. aph. Hipp. aph. 25. Dodon. in observ. Med. cap. 15. Mercatus lib. 2. de muli eb. affect. cap. 7. *Sive per os, quasi vomitione quadam prodeat, quod notavit* Aretæus lib. 2. cap. 2 *Sive per os & nares simul, quemadmodum experientia* Paræi libr. 24. Chirurg. cap. 52. Roderici à Castr. lib. 2. part. 1. de morb. mulier. cap. 3. Amati Lusitani, cent. 2. curat. 17. *testatur, seu etiam quemadmodum alij scribunt, per ubera, vias urin*

Præter naturales excretiones menstruæ.

...urias, digitos, hæmorrhoides, aut alvum pro-...atur, quod postremum præcedenti æstate in ...lla nobili & nubili quindecim amorem hic ...laßia observavimus, quæ per annuum spaciũ ...xiles uteri venas à viscidis humoribus obstru-... singulis mensibus per sedem sanguinẽ copio-...rojecerat, quam Dei gratia, præmißis uni-...salibus per incidentia, attenuantia & laxan-... tàm interius quàm exterius potißimum cir-...tempus mensium instans, exhibita, sanitati ...ituimus. Observatio propria.

Hæc menstrua sanguinis abundantis eva-...atio non rarò præter naturam in mulieribus ...primitur, quam ob causam hic quærimus, an ...quomodo in eadem venæ sectio con-...niat? Quidam in omni menstruorũ suppres-...e à quacunque causa fiat, venæ sectionem con-...unt, etiam in causa frigida, quia sanguine ...racto (inquit Rodericus à Castr. part. 1. ...1. cap. 4.) hoc semper consequitur, quod na-..., ut vacuum repleat undique sanguinem mo-..., ideoque fluxibilior redditur, ubi tamen no-...dum, quod in venæ sectione instituenda duo ...ßimum consideranda veniant, nimirum ut ...d ipsum præstemus vel quod sanguis copia sua ...et, vel quod motum habeat inordinatum, ...d posterius semper adest & venæ sectionem ...icat, licet frequenter fiat, ut propter contra ...icantia ad actum eadem traduci nequeat. Affirmatur quæstio.

At

Quænam vena sit incidenda.

IV. *At quænam vena secanda sit, dubium* [...] Galen. lib. de curand. rat. per venæs. [...] *quaquam in cubito venam incidit, eò quod p*[...] *gationem menstruam comprimat & sanguin*[...] *ad partem superiorem retrahat, quam ob ca*[...] *sam plurimi practicorum in mensibus suppres*[...] *licet plenitudo adsit, semper venas tali vel m*[...] *leoli secandas esse suadent, ut patet ex* Fuchsi[...] Mercuriali *& aliis.* Contra Aetius *mul*[...] *ribus ob plenitudinem hoc affectu laborant*[...] *copiosa sanguinis mißione succurrēdum esse p*[...] *nunciat, quapropter tum cubiti tum tali ven*[...] *incidendam esse statuit. Huic assertioni s*[...] *scribit* Mercatus lib. 1. de morb. mulie[...] cap. 9. *dum inquit:* redundante in to[...] corpore sanguine, ut obstructionem [...] utero aut vicinis partibus efficiat, à d[...] stantissimis partibus, ab ea quæ affec[...] est aut obstructa, sanguinem revelle[...] & evacuare oportebit, ut Aetii est con[...] lium, internam cubiti venam esse seca[...] dam; verum redundante sanguine in [...] tero ipso, aut in toto corpore propter [...] teri ipsius obstructionem, à venis t[...] sanguinem commodius extrahes, ut v[...] luit Galenus.

Conciliatio Galeni & Aetii.

V. *Conciliationem hic tentat Altimarus, A*[...] *tium scilicet magnam supposuisse plenitudine*[...] *quæ cum copiosa evacuatione indigeat, pri*[...] *cub*[...]

iti venas, deinceps eas, quæ in talo, secare jus- ut ex utrisq; simul tanta possit sanguinis co- evacuari, quantum unica sectione plenitudo uirebat: Galenus verò non admodum ma- m plenitudinē inspiciens (inquit Altima- s) *& ex adverso vires robustas in mulieribus nitudine laborantibus supponens, eandem in litibus seu tali venis venæsectionem fieri de- tum reliquit. Eadem decisio legitur etiam d* Rodericum à Castr. citato loco, *dum uit:* Si confertam vacuationem mu- r ferre nequeat, non erit abs re Basili- m primò tundere, quod propterea ple- mque fit, aut fieri debet, quia copio- sime illæ evacuationes, quibus Hippo- ntes & Galenus utebantur, in usu jam n sunt. *Patet igitur* Salium in annot. p. 107 *frustra reprehendere Altimarum, dum uit, Aëtium respicere plenitudinem quæ in sa est obstructionis mensium, sibi vias præ- dendo, contra Galenum ejusmodi plenitudi- n intelligere, quæ ex obstructione mensium sequatur: frustrà, inquam, Altimarus re- henditur, quia nihil alienum ab hac asser- ne posuit.*

. *Hoc ergo posito, quæritur de tempore ve- sectionis.* Paulus ex Ægina lib. 3. de re- d. cap. 60. *decem diebus posteaquam con- utum tempus circuitus muliebris præterierit* venam

Quo tempore tal s venæsect o sit instituenda?

vinam incidit: at Galenus citato libro *t*
duo quatriduove ante consuetam periodum s
guinis missionem incisa vena tentat, quem p
rique practicorum sequuntur, ut patet ex M
cato, Fuchsio, Altimaro & aliis. *Notand*
hic quod assertio Pauli de venæsectione eva
ante respectu totius, vel revellente respectu ut
sit intelligenda; contrà, Galenus ad uterum
rivantem intelligit, hinc etiam Rodericus
quit: Vena gibberi tundenda est, infestante c
suppressione febri, & longissimè ab eo temp
quo mulier purgationem expectat.

Quomodo fiat revulsio ab utero? V II, *Patet hic obiter quod revulsio fiat*
utero non per venas crurum apertas, ut plac
Fuchsio lib. 3. de med. morb. cap.
propterea quod crura rationem contrarii re
ctu matricis habere nequeant, & peccans ma
ria ex toto per ejusmodi venæsectionem tra
tur ad locum affectum, quod est contra na
ram revulsionis, sed potius per incisionem g
beri. Conducit autem secta vena popl
vel tali, quatenus derivando servit, & sang
in utero redundans ad pedes ducitur, quod fi
inflammatione uteri, vel in toto superabun
dans ad uterum consequenter evoca-
tur, quod fit in mensium sup-
pressione.

QV

QVÆSTIO II.

An opiata narcotica conveniunt in fluxu mensium nimio?

Opii qualitates ab aliis aliter declarandum quibusdam frigidum, aliis calidum, adiversarũ proprietatum statuitur: frigidum eriǵ; medicorum pronunciatur, ut patet Galeno pasṣim, Dioſcoride lib. 4. *. 60. aliiśq; ſexcentis, qui omnes ex effectu gunt, opium ſummè frigidum eſſe, propterquod calorem nativum opprimat, ſomnum fundum introducat, totumq; cerebrum & es ſenſus ſtupefaciat. Hinc* Scribonius gus lib. de compos. medic. cap. 48. it opium gravedinem, gelationem & orem artuum, frigidosque ſudores nare, præterea ſpirationem impedit, ntem ſoporat, ſenſusque alienat.

Cur opium à multis frigidum ſtatuatur.

Aliis, qui non penitus in verba majorum ſſe videntur, opium potius qualitatis calidæ n frigidæ ſtatuitur, in quorum numero eſt thiolus in comm. ad Dioſcor, *citato ubi inquit,* quamvis opium quarto ex frigidum ſtatuatur, tamen ſi ex ſa & effectu rerum temperamenta &

Matthiolo potius calidum eſt opium.

qualitates cognoſcuntur, opium noſt
uſus (quantum ego quidem deprehend
re potui) non modo guſtu amarum p
cipitur, ſed etiam acre, adeò ut paululu
in ore detentam linguam & palatum
ulceret, unde haud dubiè colligi po
putaverim, calidiſsimas illi meſſe q
litates, cujus rei fidem augere poteſt, q
ex eo prodit odoris gravitas. Veruntai
ne impudentis aut arrogantis nomẽ ſ
eam, quod in hoc omniũ ferè medico
ſententiã deſtruere velim, eorũ judi
rem hanc æſtimandam relinquam,
ante nos opii tum qualitates, tum fac
tates diligentiſsimè expenderunt.
ille. Subſcribit quoque Libavius lib. 2.
nach. cap. *13. dicens*: de opio multi m
ta: ego verò cum non pænitendæ eru
tionis & experientiæ viris id effectu
tius, quam qualitate, & eo etiam ana
go frigidum ſtatuo, alias potius calidu
quanquam ſenſus obtundat, quod
fit frigore primæ qualitatis, ſed natu
ſpiritu adverſo,

Libavio quo que calidum eſt opium.

III. *Quidam præterea medium te
conantur, dum qualitates opii diverſas pro
ciant, ut patet in* Capivaccio l. 7. pract.
9. & Renodæo lib. *1.* de mat. med.
10. cap. *1. quibus opium eſt miſtæ qualit*

Opium habere diverſas qualitates aliorum aſſertio.

[illegible]at caliditatem leviorem & fugacem, frigi-[illegible]tem contra validiorem & contumacem ha-[illegible]. Hinc etiam frigidum absolutè pronuncia-[illegible]pium, secundum Capivaccium, quia frigi-[illegible]rtes & quãtitate plures sunt, & qualitate [illegible]radu intensiores quam calidæ: frigidæ e-[illegible]in quarto gradu sunt: calidæ in tertio.

[illegible] In hoc Autorum discrepantia paucis, quid [illegible] probabilius videatur, aperiemus, nimirum [illegible]pio, ut & aliis quibusdam narcoticis inesse [illegible]iditatẽ nõ subjectivè, sed affectivè, quatenus [illegible]ccidenti Spiritus vivificos sistendo & morti-[illegible]ndo, partes nostri corporis refrigerant. Quod [illegible] opium narcoticam & soporiferã qualitatẽ [illegible]eat, hoc non fit ea ratione, quatenus illud [illegible]m est frigidum, sed prout copiosum sulphur [illegible]coticum indigestum, ac fœtidum poßidet. [illegible]n & fumus sulphureus (inquit Quercet. [illegible]Pharmacop. dogm. cap. 24.) carbonum [illegible]vapor sulphureus tam vini, quàm croci, mul-[illegible]citius hominem in somnum præcipitabunt [illegible]fundum & letheum, quàm aqua nivis aut [illegible]ciei montium, quantumvis in summo excessu [illegible]gidißima. Hæc enim frigiditas caret spiriti-[illegible] vaporosis & sulphureis, qui cerebri ventricu-[illegible] opplentes ejusmodi soporiferas inducunt [illegible]ectiones, quique æquè in vino, carbonibus & [illegible]co reperiuntur, licet non tam noxii & letha-[illegible]. Hinc Petrus Severinus in Idea

Assertio veritatis.

Cur opium Narcoticum?

Opium cur stupefaciat, & nihilominus etiam sudores moveat.

Medicinæ cap.7. *Opium cum tanta ama tudine stupefaciendi virtutem habere dicit, pr pterea quod in artificiali separatione illius su phur oleosum planè narcoticum depreher datur, cum sale quodam diaphoretico, cuj ratione subtili resolutione sudores movere p test. Quod enim in papaveribus (inqu* Quercetanus lib. *1.* defens. cap.20.) *atq opio narcoticum est, id nihil aliud est, quà pars quædam oleosa ac sulphurea flammam co cipiens. Hæc vim stupefaciendi poßidet, non qu tenus calida vel frigida: sed totius naturæ pot state, ut loquitur* Libavius. *Eò igitur tande res recidit, in opio substantiam esse oleaginean quam sulphur narcoticum vocant, cujus ratio qualitate non manifestà, sed occultà totius sul stantiæ spirituum & caloris motus inhibeatur sistatur, unde mirum non est, quod ob caloris spirituum immobilitatem introductam vari frigiditatis effectus evenire videantur.*

Proprietas Narcotica quomodo corrigatur.

V. Hæc proprietas narcotica suam corre ctionem requirit, antequam cedat in usum me dicum, quam veteres per addita medicament calidißima tentarunt, falso præsupposito funda mento, quod scilicet in excessu frigiditatis stu pefactiva qualitas opii resideat, quapropter Eu phorbiū, utrumq;, piper, cinamomum, cariophyl los & similia miscuerunt in antidotis opiati

Rectiu

...us juxta recentiores sulphuris illius narco-... malignitas in opio corrigitur, aceto tàm ...uri, quàm montano, aliisq; succis vitrio-... proprietatem possidentibus, quibus vapo-... halitus, narcotici sistuntur & infringun-...

Acet... opii corre-ctivum.

...primis autem commendatur opii essen-...uæ fit per extractionem cum aceto fortissi-...a tamen, ut primum, frustulatim incisum ...n lento igne in patina torrefiat, quò sulphur ...um eo melius expirare possit. de quo vide ...rcitan. in Pharmacopæa.

Opii essentia.

Talis opii essentia ad opiata narcotica ...onenda maximè convenit, de quibus quæri-...an etiam influxu mensium excedente cor-...nt? Affirmant communiter practici, quia ... medicamenta conferunt ad omnis generis ...orrhagias, in quacunque corporis parte sub-...nt, quatenus proprietate singulari spirituũ ...risq; commotionem inhibent, & per conse-...s facultatis expultricis actionem impedi-... Vt enim insuper purgantibus contingit (te-...acchino com. in 9. Rhas. cap. 67) ut ir-...a natura non pellat modo excrementa pro-...rum humorum, quæ à medicamento tra-...ur, sed preterea & utilia simul: sic ...ic evenit, ut incipiat quidem natura

Quæstio principalis affirmatur.

purgare inutile, sed ex proritatione quasi f- ribunda opere expellendi excedit, ut opus natu- rale symptomaticum evadat. Hic necessari- um est, ut motus naturæ depravatus sistatu, quod post alia communiora medicamenta p- usum narcoticorum fieri potest: Notandū tam quod in hoc casu usus opiatorū considerate pr- scribi debeat, cum aliorum medicamentorū nihil efficimus, propterea quod mulieres natu- quo ad calorem innatum, debiliores sint, & p- consequens stupefacientibus vehementius affi- antur.

Cur innoxius & frequens usus opii in Mauritania?

VII. *Obiter hic quæritur, qui fiat quod p- universam Mauritaniam & Asiam frequens opÿ usus: siquidem ejus usui* (teste Garcia Horto lib. 1. arom. cap. 4.) *ita assueverun- ut eo abstinentes periculum vitæ incurran- quod etiam* Christophorus à Costa l. arom- de opio *scribit, dum inquit:* Vulgatiss- mus est apud Aphricanos & Asiaticos pii usus, & ejus usui ita assueverunt, etiam abstinere nequeant, sine manif- sto vitæ discrimine. Id ipsa experien- tia cōperi dum indico mari in Lusitan- am redirem. Etenim eadem navi v- hebantur captivi, Turcus quidam natu- in Aden, & alii tum Turci tum Persæ Arabes, qui clam aliquantulum opii f- cum detulerant, quo propter penuriam

velu

...uti medicamento usi erant. Eo ab-
...upto, Turcus ille *Adensis* ad me, heus
...inquit) quandoquidem curandorum
...orum in hac navi provincia tibi da-
...st certò scias, nisi mihi & meis soda-
...is opium præbueris, biduum nos non
...ervicturos. Cum verò negarem o-
...um me habere, respondit: illud ergo
...o unicum remedium, quo nos, qui o-
...usu assuevimus liberari queamus, si
...gulis diebus manè cuique puri vini,
...stum propines, licet nobis admodum
...luum sit & tædiosum, quod arti no-
...æ adversetur, sed quoniam nostra sa-
... ex eo dependeat, necessariò ferendũ
... Ex illius igitur præscripto vinum o-
...nibus dedi liberatique sunt, & intra
...ensis spacium vinum amplius gustare
...luerunt, nec illis obfuit opii defectus,
...jus usus jam in desuetudinem abierat:
...eò cum illis deinde vinum & opium da-
... vellem neutrum cupiverunt. *Hæc ille.*

...II. Hic eò respiciendum esse putamus, quod in ...is hominibus agiles omninò, mobilesq; sint spi-...us, omnium operationum autores, quorum ...ietem & reparationem per usum opii sibi con-...liant, quapropter Garcias eam ob causam fre-...entem opii usum Mauritanis esse dicit, ut lassi-...dinem ex laboribus animiq; fastidia tollant.

Consuetudo altera natura.

Quod autẽ ex ejusdem defectu vitæ periculu[m] incurrunt & ex frequentiori usu nihil dam[num] percipiaut, consuetudo in causa est, quam rec[te] naturam alteram appellamus.

Opium potius calidũ quam frigidum.

IX. *Tandem ergò manifestum redditur op[ium] qualitates primas potius calidas esse quàm fri[gidas], cum insignem amaritiẽ & aliquam acri[tu]dinem habeat, facilimè flammas concipiat, [o]dorem gravem ac fœtidum expiret: etenim ips[e] Galenus amaritiem non frigoris sed caloris effe[]ctum statuit, quicquid contradicat* Averrhoes lib. 5. coll. cap 27. *quem sequitur* Valleriola lib. 1. enarr. 4. *Odor autem Philosophorum decretis consentientibus caloris est soboles, unde frigida sunt inodora, ut patet in glacie, nive, aqua plurimisq́ue metallicis. Verùm de caliditate & frigiditate non opus est ut admodum solliciti simus, propterea quod effectu[m] quem quærimus, totius naturæ facultatem se[u] qualitatem occultam sulphuris narcotici in opi[o] contenti sequatur.*

QVÆSTIO III.

An in uteri suffocatione sanguis mittendus?

I. *Inter muliebria mala, de quibus agi-*

mus

communißimum est ὑστερικὴ πνὶξ, strangulatus vel suffocatio matricis, qua correptæ mulieres cum noxa sensus & motus, debili pulsu, respiratione aliquando nulla apparente, unde tanquam mortuæ procumbunt, cujus mali causam Galenus lib. 6. de loc. aff. cap. 5. ad plenitudinem & collectionem menstruorum, vel seminis retentionem sequentem refert, quæ gravißima suffocationis uteri symptomata generat, quatenus teste Jacchino in comm. ad 9. Rhas. cap. 69. ejusmodi materia veneni naturam contrahit, & tam diu latitat, quo usq; à natura dimoveri incipiat, unde varia succrescunt accidentia pro qualitate & quantitate illius venenatæ materiæ latitantis. Cum autem proxima causa consistat in ejusmodi corruptione materiæ latitantis in utero, mirum non est, quod interdum hic affectus adsit, ubi nec menstruorum nec seminis retentio suspecta est, quemadmodum Fernelius lib. 6. Path. cap. 16. monet, utpote cum quivis humor in utero corruptus ejusmodi vaporem ex loci natura venenatum exhalare poßit. Hinc Mercat. lib. 2. de morb. mulier. cap. 3. non semper, sed frequentius à sanguine vel semine retento symptomata uterina suffocationis provenire statuit, quod ipse Galenus quoque voluit.

Vteri suffocatio quid sit.

Causa suffocationis uteri.

II. Vapor

Qualis sit vapor malignus peccans.

II. *Vapor malignus, qui graviora & ho-rrenda symptomata paroxysmi producit, te-* Fernelio, *plurimorrum venenoum conditio-frigidus est ac melancholicus, unde* Capiva-cius lib. 4. Pract. cap. 10. *Suffocationem teri totius refrigerationem esse dicit, à vene-frigido propter obstructionem vasorum ad u-rum pertinentium dependentem. Unde m-nifestum est, quod præter effectus malimita-refrigerationis etiam appareant notæ, quib-tamen minimi movemur, ut soli refrigerati-ni matricis malum hoc adscribamus, quem-admodum facit* Antonius ab Altoma-ri; libr. de med. morb. capit. pro-prio, *quia concedimus quidem cum* Steggi-lib. 7. med. pract. c. 4. *Similem affectum frigida uteri temperie ac flatibus generari po-se, quem tamen pro Strangulatu matricis no-agnoscimus, propterea quod gravissimis Sym-ptomatibus huic affectui propriis careat. Hin-etiam uteri præfocationem, quam* Aetius *e-refrigeratione mensibus prodeuntibus fieri po-se statuit, cum* Capivaccio cit. loc. *non ve-rum uteri strangulatum, sed syncopen hysteri-corum, ob viarum inanitionem accidentem, pro-nunciamus.*

Non à sola refrigeratione dependet hoc malum.

III. *Dubitatur autem in hoc affectu,* nun-etiam sanguinis missio locum haber-

queat

rat? Dissentiunt plurimi, propterea quod ibus collapsis detractio sanguinis vix atque vix quidem approbetur: at quis hic vires ad resectionem validas in semimortua judicabit. Accedit & hoc quod uteri suffocatio, non tam à sanguine, quàm à retentione seminis fiat, ut diximus, quod apparet in virginibus veræ passerculis lascivioribus & viduis junioribus, consueto viri amplexu privatis: at seminis noxa per sanguinis missionem non corrigitur.

Negantes rationes.

r. Pro resolutione quæstionis notandũ, quod ut in aliis morbis, sic etiam hic eò maximè respiciendum, ut antecedens causa tollatur, quapropter concludimus, quod in omni suffocatione matricis præ reliquis operationibus medicis obstructio solvenda & materiæ copiosior affluxus inhibendus veniat, quibus intentionibus in suffocatione proveniente ex retentione sanguinis menstrui commodùm succurritur per sanguinis missionem, tàm in paroxysmo necessitate urgente, atque caloris nativi, propter copiam sanguinis, extinctione imminente: quàm extra eundem, utpote quâ superfluus sanguis præter naturam retentus evacuatur, ab utero alio transfertur & imminens spirituum atq; caloris suffocatio solvitur. Hic virium imbecillitas intentionem Medici mutare nequit, propterea quod talis

Resolutio quæstionis.

Viriũ imbecillitas cur interdum venæsectionem permittat.

Virium imbecillitas cur interdum venæsectionem permittat

talis non ex resolutione spirituum, sed pr[...] ob eorundem, ratione plenitudinis, congr[...]tionem præter naturam, liberamq́ commo[...]nem impeditam, quæ venæsectione corrigi[...] proveniat. Quod si suffocatio fiat [...] semine corrupto remedium hoc primo non [...]ducit: Si tamen corpus εὔσαρκον, non ne[...]rem, quin hic etiam δευτέρως conducat, qua[...]nus affluxum humorum obstructionis caus[...] augentem ad alias partes dirigere potest.

QVÆSTIO IV.

An vinum hystericis conveniat?

Affirmatur quæstio.

I. *Mulieres prædicto malo obnoxias, hy[...]stericas vocamus, de quibus quæritur,* An vin[...] uti debeant? *Affirmativam* Hippocrate[...] lib. *1.* de mulier, *morb, innuere videtur, du[...] inquit:* si uteri ad hepar accesserint, mu[...]ta derepente fit mulier & dentes conse[...]rit: tum manibus subtus depelle, & in[...]fra hepar ac hypochondria fasciâ mulie[...]rem constringito, ac ore aperto vinum odoriferum infunde, naribus graveo[...]lentia offer, subtus verò aromatis beneolentibus suffito.

Neque hoc sine ratione dicitur, præsertim

cùm vinum non solùm respectu confortatio- utilissimum sit, verùm etiam vi sua discuti- deobstruat, atque ita spiritibus vitalibus è suffocatis succurrat.

Contrarium Avicenna inquit, dum uit, cave ne des eis (hystericis) vinum, oniam aqua est eis convenientior, ne- carnes grossas & ea quæ addunt in ne & spermate. Cujus assertionis io in eo consistere videtur, quod vinum opti- nutriat, & per consequens copiam seminis ue sanguinis augeat: at verò talia minimè veniunt.

Negatur quæstio.

I. Hic pro decisione quæstionis notat ngius lib. 1. epist. 23. & Mercat. lib. 2. morb. mul. cap. 3. verbis iisdem, quod in Hippocratem & Avicennam nullum sit dissi- um: nam quia inquiunt in hujus morbi pa- xysmo ob virtutis languorem spiritusq; coar- tionem, Syncope crebro accidere solet, Hip- rates accepta à virtute defecta indicatione, æ cæteris præpollet, pro reficiendo virtutis ore, aperto ægrotantis ore vinum odorife- m instillare jubet: Avicenna verò, cum sanguinis redundantiâ & coacervati in ero spermatis copiâ matricis præfocatio ob- a fuerit, dum ea quæ sanguinem & sper- t in viduis & virginibus adaugent rectè at, qualia sunt præcipuè caro & vinum.

Decisio quęstionis, & autorum conciliatio. (ejus quæstionis decisio.

Rhode-

Rodericus à Cast. part. 2. de morb. m[ul.]
cap. 1. lib. 1. *concedit quidem, rectißimè co[nci-]*
liationem fieri posse, cum dicimus Hippocra[tem]
à deficiente virtute & languore facultatis [ani-]
malis indicationem sumpsisse, Avicenam co[ntra]
ad copiam sanguinis & seminis minimè au[..]
dam respexisse: non tamen necessarium j[udi-]
cat, ut distinguamus inter fœminam in acce[ssio-]
ne & extra accessionem, quia vinum non i[n o-]
mni paroxysmo conducit. Sed hæc instantia [mi-]
nimè videtur probabilis, propterea quod H[ip-]
pocratis verba manifestè paroxysmum des[igna-]
bant, unde potius cum Mercato & Langio p[ræ-]
sentem quæstionem concludendam esse sta[tui-]
mus, juxta quos colophonidis loco notand[um,]
quod in uteri præfocatione ex obstructione [ve-]
narum ejus, à sanguine grosso facta potus v[ini]
albi tenuis (quod ὀλιγοφόρον Græci vocant) [po-]
tius quàm aquæ præscribendus esse videat[ur,]
præcipuè si in illo, quæ menses promovent, u[t]
te libanotis, Schœnanthum, pulegium, junip[eri]
baccæ, & similia macerentur.

QVÆSTIO V.

An Tartarum vitriolatum conveni[at] in morbo virgineo?

Dari morbos innominatos.

1. *Quilibet Medicorum id, quod Langius li[b.]*
1. epist. 21. innuit, quotidiè experitur, multas
mo[...]

[...]borum catalogo ægritudines, nomine & non [...] carentes inveniri, quemadmodum accidit [...]que in affectu, quem communiter morbum [...]ineum vocant, quod virginibus viro maturis [...]uenter molestus sit; qui, febris alba dicitur [...]bantinorum matronis, ob faciei pallo[...]; quæ denominatio defenditur à Mer[...] & Roderico à Castro, non quod ve[...]febris adsit (hoc enim absurdum, cum sit [...]ctus frigidus) sed quia tales ægrotantes spe[...] febrientium præ se ferunt, nimirùm debili[...]m ac pulsus celeritatem & frequentiam, ob [...]tilationis defectum. Vocatur & aliis febris [...]toria, non propter colorem, quod palleat o[...]s amans, quemadmodum aliquibus placuit, [...]quia virginibus amantibus & amabilibus, [...]est, pulchrioribus, frequens est: quo enim [...]osior est corporis constitutio, eò citius ex[...]nentitiæ superfluitates colliguntur, propte[...]quod (teste Mercato lib. 2. de morb. [...]l. cap. 6. in temperatioribus partibus lau[...]ilius requiratur alimentum, unde per ac[...]ns major cruditatum copia colligitur, reli[...] videlicet sanguinis portionibus impuris, quas [...]rmiores in alimentum quoque commutare [...]unt.

Dari morbos innominatos.

Morbus virgineus cur febris alba vocetur?

Cur febris amatoria dicatur?

Cur formosiores excrementorum copiæ obnoxiæ?

Est autem morbus virgineus nihil a[...]l, quam obstructio venarum circa matricem, [...]us ratione sanguis superfluus ad venas ma-

Morbus virgineus quid sit.

jores regurgitat & operationem viſcerum ſa
guiſicationi ſervientium interturbat, ut in
crudus colligatur humor, qui diſtributus
corpus reliquum colorem rubicum dum ve
in pallidum (unde quibuſdam Icterus albus
catur) & pro indole ſuâ varia producit Symp
mata, videlicet totius refrigerationem
ſanguinem viſcidum & crudum minus evac
tum, quo conſequenter calor nativus oppri
tur, parvam ac crebram reſpiratione
propter compreſsionem diaphragmatis à co
materiæ circa viſcerum regionem in hypoch
driis collecta, cordis palpitationem, *ob c*
ditatem ſanguinis & inde proſilientem flat
ſum ſpiritum, quem cordis motus extrudere
natur, laſsitudinem inſignem totius,
copiam crudi ſanguinis, qua facultas anim
opprimitur, cibi faſtidiũ, *ob excrementor*
colluviem pituitoſam in ventriculo collecta
capitis gravitatem atque dolorem, *qu*
do flatuoſus ſpiritus cerebrum replens, acrim
niam ſimul nanciſcitur,

Deducuntur ſymptomata morbi virginei.

III. Inprimis autem hic reſpiciendum
menſium obſtructionem: *nam juxta* La
gium *præſens morbus generatur eo tempo*
quando ſanguis menſtruus ad matricis loculos
venas ab hepate defluit, qui cum ob illar
anguſta oſcula, quæ nondum pepererunt, viſc
quoq; & crudis humoribus obſtructa & deniq;
ſanguinis groſsitiem erumpere nõ poſsit, tum ru

Menſium obſtructio præcipua cauſa morbi virginei.

per venæ cavæ, majorisq; arteriæ propagi-
ad cor, epar, diaphragma & præcordiorũ ve-
regurgitat, capiti quoq; bona pars imperti-
, & circa viscera gravia parit accidentia, dy-
gã, tremulum cordis pulsum, inflationem,
machi fastidium, cardialgiam, nec raro cum
entia Epilepsiam & delirium. Hæc ille.

Quæritur autem an in hoc affectu tar- um vitriolatum conveniat? Affirmativam emus propterea, quod in hoc morbo talia me- amenta conveniant, quæ frigidos ac viscosos mores incidant, attenuent, cruditates conco- ant, obstructiones apperiant, & materias ad- rentes abstergant. At hæc omnia præstat ef- acissimè tartarum vitriolatum: etenim si rtarum vini per se consideratum, vim aperi- di & abstergendi non levem possidet; cujus ra- one communiter à practicis in morbis scorbu- cis & hydropicis præscribitur, multò magis c tartaro vitriolato concedendum est, ubi præ- ratum, & optimè purificatum oleum tartari r oleum vitrioli guttatim affusum nonsine ex- ndescentia figitur, & in coagulum albissimũ ntatur; cujus præparandi modum facilimum deas in Medulla destillat. Cunradi tract. . & in Basilica Chym. Crollij pag. 115. — *Affirmatur quæstio.* — *Tartari vitriolati facultas.*

Notandum tamen in hoc morbo temerè on protinus ad usum hujus medicamenti pro- edendum esse, sed ante omnia necessarium st, ut primæ viæ per medicamenta lenientia — *Cautelæ necessariæ.*

purificentur, quo peracto semel atque iterū
petitis evacuationibus levibus, ad usum tart
vitriolati procedendum est, ita tamen, ut p
diversitate naturarum, illius scrupulum in
grum vel dimidium cum appropriatis aquis
stillatis, vel brodiis, quibus convenientes radi
& herbæ coctæ vel maceratæ fuerint, sing
diebus horis tribus ante cibum bis exhibean
per tempus aliquot, eò respiciendo, quò mate
præparata, si necessitas hoc urget, interdum
dilutum Rhabarbari repurgetur, & mensiū
structio, circa tempus conveniens, per balnea, f
ctiones aliaque convenientia resolvatur.

QVÆSTIO VI.

An pica prægnantium eodem mod curetur ut in aliis?

I. Frequens est malum prægnantibus, qu
Pica prægnantium quid. picam vel malaciam vocant, ut varia appeta
edulia prava, carnem videlicet crudam, terra
carbones, lateres, cretam, calcem vivam,
nescio quid non ulterius: fitq; propter affectu
oris ventriculi, cum appetitis rebus contrari
vel etiam similis vitiosus succus in Stomach
colligitur & maximè iis accidit, quæ part
producunt pulcherrimos. Licet enim tal
temperamento plerunq; laudabili constent, n
hilominus toto gravidationis tempore variis a
ficium

ntur symptomatibus, tum quod aliis citius litates colligant, ut praecedenti quaestione avimus, tum etiam, quod partus praestantio- sanguinis partem ad se alliciat, impuriore magis faeculentâ relicta secundum Hippo- tem lib. 1. de morb. mul. *Addo quod* ura in hoc unicũ, foetus nimirùm generatio- & absolutionem intentâ, reliquas facul- s nutritivae debilitentur, adeoq; minus cor- tioni sanguinis & humorum redundantium stant, unde tot θρεπτικῆς δυνάμεως acci- tia praeter naturam in praegnantibus conspi- ntur.

Cur etiam temperatis praegnanti- bus acci- dat?

Diximus autem appetitis rebus contrariũ similem vitiosum succũ in orificio ventriculi gi posse: quia contrarium peccantis materiae ectae mulieres appetunt, quatenus potentia uralis nondum perversa est, teste Merca- quae propter sui conservationem illud appe- quod materiae collectae repugnat, propterea od peccantes humores nondum connaturales ti sint: at ubi penitus infecerunt orificium ntriculi, similia cupiunt, quia jam quasi na- ales facti sunt, unde sequitur appetitus si- lis: verum enim est quod Galenus artis ed. cap. 63 innuit, malas temperaturas, e morbi ratione ventriculum occupant hoc ferre ab ijs, quae naturales existunt, quoni- contraria nõ autem similia appetunt, quem- admodum naturales.

Cur diver- sus sit ap- petitus de- pravatus.

III, Cum verò non solùm utero geren-
bus, sed etiam aliis interdum hic affectus ac-
dat, masculis nimirùm & fœmellis teste La-
gio lib. 2. epist; 12. quando rugosæ ventri-
tunicæ circa orificium acidis, acerbis, ama-
lentis, aliisq́; peccantibus humoribus imbi-
fuerint (quod etiam Mercatus approbat, di-
inquit, se sæpius hunc affectũ in virginibus a-
febre correptis & viris atro humore infest-
observasse) Idcircò quæritur, an in prægna-
tibus eadem sint præscribenda remedi-
quæ conveniunt aliis?

Quæstio principalis negatur.

Negativè respondemus cum Mercato, propt-
ea quòd in his, neque purgationibus, neque al-
quæ vehementer abstergunt pharmacis ut-
dum esse videatur, ob abortus periculum; E-
nim cum primis mensibus vigeant hæc accide-
tia in prægnantibus, consequens est cautè p-
cedendum esse, præsertim cum circa temp-
illud Hippocrates purgationem interdic-
Quarto verò mense, circa quem tutior esset m-
dicamentorum usus, sponte sua cessat affectu-
utpote per frequentes vomitiones absumpta m-
teria vel agente concoctrice facultate (cum ex-
guum cibi propter fastidium conjunctum ej-
modi mulieres assumant) plurimùm alterat-
simul adjuvante fœtus attractione copiosiori, q-
propter majorem augmentationem plurimu-
sanguinis tunc temporis attrahit & absum-

Nota

…andum igitur in prægnantibus hunc affe-
…n aliter tractari non posse, quàm victus ra-
…ne convenienti ad materiam peccantem at-
…perandam instituta, levi abstersione & faci-
…omitus provocatione, si scilicet eò natura in-
…at, nō neglectis iis, quæ ad stomachi corrobo-
…onem interius & exterius inservire queunt.

QVÆSTIO VII.

…n mulier utero gerens acuto morbo correpta purganda sit?

Cum præcedenti quæstione dictum sit, u…
…o gerentem non admodum alvi vacuationem
…ferre posse, meritò quæritur in præsentia,
…m etiam prægnantem acuto morbo
…rreptam purgare liceat? Hippocrates
…id ipsum lib. 4. aph. 1. & lib. 5. aphor 9.
…terminat, dum inquit: prægnantes pur-
…bis, si materia turgeat, quadrimestres
… usque ad septimum mensem sed has
…rcius. Minore verò aut grandiore
…onceptu abstinebis. Hanc assertio-
…em Hippocratis, Averrhoes lib. 7. coll cap
… repræhendit, & purgantia medicamenta
…ægnantibus absolutè interdicit his verbis;
…harmacia ad bonum finem pervenire
…equit, quoniam in se habet substanti-
…m venenosam, & fortassè faciet malos
…umores fluere ad embryonem, ut ipsum
…edant, propterea quia medicinæ purgan-
…es sunt medicinæ provocantes urinam,

Affirmatur quæstio.

Averrois instan ia proponitur.

& quod provocat urinam est de gen[ere]
provocantium menstrua, & quod p[ro]
vocat menstrua abortire facit. *Ver[um]*

Solvitur instantia Averrhois.

hæc Averrhois assertio minimè sufficit ad ap[ho]
risini veritatem infringendam, quemadmod[um]
patebit ex ejusdem ulteriori declaratione, qu[am]
ex sententia Sylvatici controvers. 84. Ro[d.]
à Castro part. 2. lib. 3. de morb. mul. ca[p.]
21. Salij de affectib. partic. cap. 21. *& a[lijs]*
subjicimus.

II. Etenim purgantur interdum prægna[n]
tes, tunc temporis scilicet, ubi materia turg[et,]
quoniam in tali casu pharmaco exhibito n[on]
magna fit in corpore commotio, propterea qu[od]
humores turgentes sponte facilimè hinc inde d[e]
fluant, naturaq́; adjuvante levi medicami[ne]
protinus educantus. Non autem hoc suffici[t,]
sed opus est, ut respiciamus etiam ad tempus g[e]
stationis, quia licet materia turgeat, non tame[n]
primis & ultimis mensibus purgandum, ut mo[
net Hippocrates in aphorismo, cum utrobiq́; fa
cilimè subsequatur abortus, ob fœtus ligamenta
quæ primis mensibus propter mollitiem & hu
morem, postremis ob siccitatem, fœtusq́; gra
vitatem citissimè totius commotione, propriaq́;
irritatione rumpuntur. Intermedios verò ge
stationis menses cum Hippocrate excipimus, in
quibus humoribus turgentibus leviori aliquo
purgante medicamento prægnantes evacuan-
tur,

ia, quia tum temporis validiora sunt fœtus li-
menta, quam ob causam purgationis commo-
nem sustinere queunt. Adhibetur autem
purgatio tunc temporis, ubi materia turget,
propter imminens periculum, quod ex ma-
a turgente timendum, tum etiam, quod ta-
materia commota leviori negotio purgetur?
supra innuimus.

I. Nec obstat, quod quidam asserant, non
um in mensibus intermediis purgantia con-
i posse, quando materia turget, sed etiam in
teria firmata, propterea quod experientia
firmet, frequenter absq; noxâ prægnantes
ejusmodi casu purgatas fuisse: non, inquam,
obstat, quia potest fieri, ut robur infantis ac
tris ex accidenti resistat, adeoq; natura se-
am defendat, quod cum rarò fiat, regulam
nmunem minimè tollit, Verisimile enim est
n sine periculo purgans adhiberi, quando ma-
ria non turget, propterea quod levia medica-
enta materiam firmatam movere nequeant,
rtiora verò vehementissimâ agitatione intro-
cendo tàm fœtum quàm matrem afficiant. In
is verò medicamentis adhibendis ex Roderico
Castro nota, quod ab amaris solitariis, quæ
fœtum enecant, & nimiùm lubricantibus,
quæ iaxando vias ad abortum di-
sponunt, abstinendum
sit.

An tantùm turgētibus humoribus purgandum?

QVÆSTIO VIII.

An prægnantibus vena secanda?

Negatur quæstio ex Hippocrate.

I. *Negativam* Hippocrates lib. 5. ap 30. *videtur innuere, dum inquit* : mulier ... tero ferens secta vena abortit, eoqu magis si sit fœtus grandior *Nec asseri hoc sine ratione, cum per venam sectam fœt subtrahatur alimentum, quo denegato fœtus d bilitatur & ante tempus & perfectam absolu tionem expellitur.*

Affirmatur quæstio ex Celso.

Contra affirmativa partem Celsus *innuit* lib. 2. de remed. ca 9, *qui ejusmodi auxilium tutò in gravidis, vir bus constantibus exerceri posse statuit, quò e iam inclinat* Averroes lib. 6. colliget ca 4. *Hæc assertio confirmatur ab alijs illo funda mento, quod ex præcedente quæstione sumitur, concessa nimirùm purgatione: si enim purgati conceditur gravidis, cur non etiam venæsecti quod auxilium minus periculosum, & magis i artificis directione consistit.*

Resolutio qubstionis.

II. *Notandum juxta sententiam* Horat Aug. lib. 6. de misione sang Sylvatic contro. 83. Salvi Diversi de aff. part. cap 22. *& alios, quod audacter vena sit incidend prægnantibus datis indicantibus temporis, ub tanta sanguinis adest copia, quæ licet imminua tur, pro fœtus alimento nihilominus sufficiat.* Hinc aphorismus Hippocraticus *innuit, e*

minu

...us prægnantes venæsectionem ferre posse, ... fœtus est grandior, utpote qui majori nu... ...menti copia gaudet. Vbi autem fœtus minor ...nimirum in primis mensibus, sanguis eva... ...ri potest per venæ sectionem, si morbus acu... ...vel aliud quid hoc indicat, quia tunc tempo... ...fœtus non admodum indiget copioso sangui... ...affluxu, quod eo majori cum audacia peragi... ..., quando prægnans simul plethoricæ consti... ...ionis est. Etenim non rarò fit, ut per venæ se... ...onē in ejusmodi mulieribus plethoricis abortus ...ecaveatur, quod hac ratione fœtus imminens ...ffocatio corrigatur quemadmodum enim san... ...inis inopiâ fœtus interit, sic minimè negan... ...um, quod idē repentè sanguinis irruente copiâ ...ffocari possit. Hinc in aliquibus mulieribus ...ustriacis, cum superioribus annis ibidem medi... ...nam factitaremus, aliter abortum præcaveri ...on potuisse quam venæsectione observavimus, ...nde facilimè subscribimus Hor Augenio l. b. ... de miss. sang. cap. 1., qui in unâ atq; al... ...ra muliere plethorica per sanguinis copiam ve... ...æ sectione diminutam primis mensibus abor... ...um singulis annis alias tertio vel quarto men... ...e gestationis recurrentem, feliciter se præca... ...isse testatur, cujus rei exemplū refert quoque Christophorus à Vega com. ad lib, 5. Hipp. aph. 31.

...II. Caret hoc ipsum admiratione præser... ...im cum videamus interdum in ejusmodi

Quando & quomodo prægnātibus sanguis mittendus.

ple-

Quædam prægnantes sanguinis cupia abundant.

plethoricis constitutionibus ipsam naturam sanguinis evacuationem moliri, quâ ratione quibusdam toto gestationis tempore menses fluunt, teste Joberto in com. lib. 2. de natur. facult. cap. *3. ex iis scilicet venis, quæ sunt in uteri collo, per quas etiam immensum sanguinis fluxum patiebatur prægnans quædam Baronissa, curata à* D. Jacobo Horstio, *cujus observationem videas in* Schenckio tom. lib. 4. observ. *146. Quod attinet Hippocratis aphorismum, illum* Salius loco citat. Rodericus à Cast. part. 2. de morb. mul. lib. 3. cap. 2. *cum aliis multis tantùm de largâ sanguinis evacuatione, quæ veteribus in usu fuit, intelligendum esse putant,* quod *tamen minimè placet aliis & inter eos* Sylvatico loco citato, *propterea quod veteribus non solùm larga sed etiam parca sanguinis mißio fuerit in usu, quam ob causam concludit, veriorem illorum esse sententiam, qui statuunt aphorismum Hippocratis minimè universalem esse, eamq; admittere limitionem, quæ sumitur à dictis indicantibus, quæ venæsectionem in prægnantibus suadent.* Nec tamen propterea *divinus senex reprehendendus est, quia tantum respexit ad illa, quæ communiter accidunt, ubi prægnantes venæsectionem non admodum sustinere posse videntur, propterea quod sanguinis quandam copiam pro fœtus nutritione requirant. Quatenus*

Quomodo sit intelligendus aphorismus Hippocratis.

...us enim prægnans secundum naturam con... ...ita est, eatenus aphorismus rectè præcipit, ...dem venâ sectâ abortire, maximè si hoc fiat ...imis mensibus, ubi fœtus grandior copiam ...guinis pro alimento majorem requirit.

Obiter hic patet, venæsectionem in præ-...ntibus tutiorem esse purgatione, quippe cum ...rratione fœtui nocere nequeat, quam ali-...nti subtractione, quod minimè in prædictis ...ibus timendum: at purgatio majorem corpo-...humorumq; commotionem efficit, nec eodem ...do pro nostrâ voluntate cum venæsectione ...igi potest. Hinc Averrhoes 7. colliget ...tutam judicat venæsectionem, quando re-...tio fœtu non necessaria conspicitur, qui ta-...n de pharmaco præscribendo penitus dis-...itit. An venæsectio purgatione tutior sitiu prægnantibus?

QVÆSTIO IX.

An prægnanti graviter decumbenti liceat abortum provocare?

Quamvis quidam ex Medicis affir-...tivam quæstionis asserere voluerint, propte-... quod ipsis impoßibile visum fuerit, utero ge-...ntem ab acuto morbo liberare, nisi fœtus primũ exclu- Quæstio negatur.

excluderetur, quo mater à tali statu liber... tutius omne remediorum genus admitteret ... ita duobus malis propositis minus eligend... & potius fœtus, quàm unà cum fœtu m... periret: vero tamen & rationi magis consen... neam negativam judicamus cum Salio ... verso, Roderico de Castro, Sylvatico ... aliis. Etenim primo jurejurando p... ceps medicorum Hippocrates cautum esse... luit, ne quis fœminæ, quo partum abigat, ... dicamentum exhiberet, quam ob causam ... Synodo Constantinopolitana sexta sancit... est, ut abortum facientia medicamenta pr... nantes homicidij pœnis afficientur.

Instantiæ solventur. II. Nec obstat, quod in matris salutem... conservationem aliquid videatur tentandu... primo enim nō sunt facienda mala ut eveni... bona, nec nostrum est matrem salvare fa... dispendio: deinde spe quoque fallimur, ... pterea quod in acutis morbis ipse abortus ... thalis sit: quatenus enim uterq; affect... per se periculosus, morbus videlicet acu... & ipsa fœtus imperfecti exclusio, quæ ... ximè p. n. est, eatenus malum malo ad... tur & laborans in extremum periculum ... ducitur. Quocirca nunquam (teste ...

t) nec pharmacum nec abortivum medica-ntum ad hanc intentionem exhibeatur, sed nper incumbat Medicus conservationi fœtus, antum in ejus potestate erit, omnia rectè cir-nspiciens & mensurans, fœtusq; & matris mmam habens rationem, ne partu interfe-, unà & matrem interficiat, ut sæpè fa-im esse ab his medicis apparet. Quod si positum nonnunquam visum sit, hoc non ra-oni, sed robori mulierum, per quod errata Medicorum tolerare potuerunt, adscribant. ec ille.

I I I. *His rationibus commotus, an-triennium, cum Soliquellæ medicinam cerem, ad nobilem matronam prægnan-m circa medium gestationis tempus acu-morbo laborantem & obscuros atque fal-s partus dolores. percipientem vocatus, ullis precibus tum ægrotantis tum adstan-ium eo adduci potui, ut medicamentum fœ-um interimens & expellens, præscribe-em, sed potius naturæ totum negotium ommittens, quà fieri potuit diligentia fœ-ui & matri prospexi, qua ratione sensim gra vires recolligens justo partus tempo-* Observatio propria.

re fi-

re filium sanum edidit magno muliercularum quarundam dedecore, quæ propter uteri Strangulatum eandem, contra nostrum prognosticum, minimè prægnantem, sed fortè mola tantum affectam pronunciabant.

QVÆSTIO X.

An mola laborantibus exercitium conveniat?

Mola quid. I. Molam appellamus carnem informem atque inutilem in uteri capacitate conceptam, cujus causa est non solum sanguis menstruus aut semen muliebre, sed viri semen invalidum, quod alimentum quidem trahere, nihil vero conformare potest, ut habet Fernelius, idque juxta Hippocratem lib. de Sterilit. dum inquit: molæ conceptus causa hæc est, cum multi menses modicum & morbosum semen conceperint, neque conceptus rectè fit & venter plenus est, velut prægnantis. Hinc Galenus rectè lib. 14. de usu part. sine viro mulierem quandam molam seu fœtum concipere posse negat, propterea quod omne motionis principium sit à semine virili, quemadmodum alibi plenius demonstravimus.

Vide lib. 1. de corpore hum. exerc. 1.

Quærimus

Q. *Quærimus autem*, an in mola curanda [cor]poris exercitium conveniat? *Videtur* [i]psum *negare* Anton. ab Altomari, *quem* [sequ]*itur* Forestus *& alii practicorum, juxta* [sen]*tentiã* Avicennæ & Pauli, *propterea quod* [mot]*us quamlibet fluxionem concitet. Verunta*[me]*n cum vera mola per exercitium non rarò a*[ge]*tur potius cum* Roderico & Salio *statu*[endu]*m videtur, in excludenda mola corporis ex*[erci]*tium inconveniens non esse, nisi fortè non* [pro]*priè dicta mola, sed tumor quidam indura*[tus] *in matricis ostio subsistat, de quo Paulus e*[ssc]*e videtur.* Quæstionis resolutio.

[Se]d pro συζητήσει muliebrium affectionum hæc sufficiant.



Σὺν Θεῷ

DECAS VLTIMA.

[D]e quibusdam contagiosis & malignis affectibus,

RESPONDENTE

IOHANNE SCOTO

Franco.

ϖροοίμιον.

Venena qualitatibus occultis agere.

POstquam Scaliger Exerc. 218. Sect. 8. [illegible] firmaverat omnia ad qualitates manifes[illegible] deducere summam esse impudentiam, [illegible]tim subjicit venenorum exemplum, quæ div[illegible]sas ab Elementorum qualitatibus proprieta[illegible] obtinere dicit, ita ut lateant animos tempe[illegible]tos, illudant curiosis. Hoc non solum in Ph[illegible]losophorum scholis, sed etiã apud Medicos m[illegible]nifestissimum est, præsertim, ubi consideram[illegible] morbos contagiosos ac malignos, qui non m[illegible]nifesta qualitate caloris, frigoris, aut alteri[illegible] sed occulta quâdam venenatâ proprietate vit[illegible]li principio contrariante, miris modis corpo[illegible] nostra lædunt & afficiunt. Horum naturã pauc[illegible] per problemata subsequentia cõsiderabimus, [illegible] pateat, quantùm occultorum affectuum cur[illegible]tio distet ab illa medicatione quæ per calidu[illegible] frigidum, humidum & siccum absolvitur.

Morbi totius substantia.

QVÆSTIO I.

An peste correptis purgans medicamen[illegible]tum præscribendum?

Cur multi de peste scripserint.

I. Horrenda pestis effecta plurimos viros do[illegible]ctos commoverunt, ut in ejus naturam diligen[illegible]ter inquirerent, summisq; conatibus proprieta[illegible]tes illius determinare conarentur, quod non o[illegible]mnibus eâdem felicitate successit, ob affectus hu[illegible]jus horrendi penitus occultam & absconditam essentiam. Inprimis autem hoc ansam erroris multis præbuit, quod in eo laborarunt, quò pestis naturam à qualitatibus manifestis deducerent, quam

Error multorũ quod pestis ad manifestas qualitates pertineat.

...m ob caussam in eo conveniunt, quod pestem ...utredine dependere statuant, sed ob difficul...m, qua talis assertio laborat, in diversas ab...t classes. Hinc Marcellus Capra lib. de ...rb. pand. fol. 18. & Alexander Mas... de abusu vesicant. fol. 8. peculiarem ...ninum & gradum putredinis inexplicabi... addunt, unde non tàm ad antidota, quàm ...a quæ siccant, excrementa purgant. obstru...nes solvunt &c. respiciendum esse putant. Opinio I.

...eronym. Fracastorius leg. 2. de morb. ...ntag. cap. 3. pestem febrem sordidæ & pro...dæ putrefactionis includentem seminaria a...issimæ contagionis asserit. Opinio II.

Eustach. Ru...s lib. de febribus cap. 20 febris pestilen...is essentiam putredinem esse dicit rei vene...æ cor insigniter lædentis. Opinio III.

Ant. Portus lib. ... peste putredinem ex qua pestis oritur, lar...n, profundam, sordidam, conclusam, ad mi...na elaboratam & in lentore constitutam sta...t. Opinio IV.

Horat. Augen, lib. 4. Epist. 1. tom. 1. ...lem vel pestilentem febrem omnem putredi...n continere dicit, sed excellentem & ma...am, aliquid corruptionis includentem. Opinio V.

Ior...nus tract. 1. de pestis φαινομ. cap. 4. essen...m febris pestilentis in calore acri, mordaciq; ...tuit, qui abstrusis & abditis corporis penetra...lis latitans in propatulo parum admodum vel ...nquam versetur, intima horribili incendio Opinio VI.

premat viscera, & à maligna putredine p... in nobis generetur.

Omnes opiniones dictæ generaliter improbantur.

II. *Etsi autem præsens institutum specialius omnium harum opinionũ examen minimè con... dit, generaliter tamẽ demstõrasse sufficiat, qu... pestis essentia ex putredine, qualis qualis eti... illa sit, salva veritate deduci nequeat, quia ... putredine nihil aliud est, quàm primarum ... manifestarum qualitatum actio, quæ ad effec... pestiferos declarandos minimè sufficit: hinc ... pius non levis putredo partibus nostris acci... (quod in ulceribus pulmonum apparet) co... propinquißimis, à qua tamen pestem excitat... nunquam legimus. Adde quod sine febrilib... adeoq́ʒ putrefactionis signis non rarò pestes ... servatæ fuerint, ut patet ex practicorum m... nimentis, unde consequens est, putredinem ... Essentia pestis non esse. Imò putredo non tà... subito generatur, nec tàm sordida & profun... in nobis absq́ʒ manifestis indiciis latere potest, ... exinde pestis accidentia deduci queant. Ta... dem si sola putredo in caussa est, cur omnes tà... quoad curationem, quàm quoad præservati... nem non iis quæ putredini solùm resistunt, s... venenum à tota substantia oppugnantibus utu... tur.*

Quod essentia pestis non consistat in putredine.

III. *Quocirca potius cum* Sarraceno lib... de peste cap. 2. Valeriol. in append. a... locos communes, Columba lib. 1. de pe...

ste

, cap. 31. & aliis concludimus, pestem non putredinem, sed ad morbos totius substantiæ referendam esse, quia non sensim, sed ἀθρόως, maxima vi ac celeritate, insitos vitalesque spiritus, ipsumque adeo animæ proprium instrumentum, nempe calorem nativum primigenio humido inhærentem primùm ac per se tetrâ maliaque lue oppugnat, fatigat, ac plerumque corrumpit, ac prosternit. Etenim obiter notandum, quod contra Fuchsium l. 3. Inst. sect. 1. c. 4. Montaldum l. 2. de homine sano c. 9. & alios ex superius citatis necessariò statuendum, dari morbos quosdam totius substantiæ, nō quidem ea ratione, qua voluit Fernelius, partium substantia seu formā sæpius immediatè & per se laborare, cū sanitas & morbus non ad Essentiam, sed accidentalem corporis constitutionē permeant, sed quatenus qualitates nobiliores, formæ magis intimæ, non manifestis, sed occultis qualitatibus contrariis afficiūtur. Notandum n. quod queadmodum rebus naturalibus non tantum quatuor Elementa insunt, sed & nobiliores formæ, quæ earū τὸ εἶναι complent & absolvūt, sic etiā non solum qualitates illæ manifestæ, calor, humor, frigus & siccitas, aliæque hujus generis, sed etiam nobiliores & illarum respectu magis occultæ reperiuntur, à formis nobilioribus emanantes, ut nobiliorum operationum caussæ sint proximæ. Vt autem manifestæ illæ sese mutuò

Pestem esse morbum totius substantiæ.

Dari morbos totius substantiæ.

afficiunt, & è subjectis se invicem expellunt, n & hæ sibi contrariantur, quod vel unice ex pl rimarum rerum antipatheja colligitur: at v rò quicquid talium qualitatum respectu fit, i lud ipsum respectu totius substantiæ fieri di tur, tùm in corpore nostro, tùm etiā in ipsis m dicamentis, non quod totâ substantiâ immedia agant. sed ut ejusmodi actiones ab actionib manifestarum qualitatum distinguantur. P crè hoc demonstrat Stegghius leg. 3. Me Theor. cap. 2. *inquiens:* partes nostri co poris corrumpuntur tùm per manifest caussas tùm per occultas: hæ fiunt ratio ne qualitatis cujusdam procedentis in mediatè à forma substantiali parti cu dam nostri corporis vel facultati vita adversæ, ut formam partis vel cons quenter totius corrumpat, &c.

Opinio affirmativa quæstionis.

IV. *Quærimus autem hic* num peste corru ptis purgans medicamentum conven at? *Inveniuntur qui purgationem approban propterea quod peste correpti cacochymia lab rent, maximisq́; corruptionibus humorum sca teant. At verò talia purgationem indican Adde quod febris, internaq́; viscerum inflam matio fiat deterior, per usum alexipharmac rum veneno resistentium & insigni caliditat præditorum, nisi per præcedentem purgatione humores peccantes evacuentur. Aliis contra*

riun

n placet, nimirum à purgantibus in peste Opinio negativa quæstionis.
scendum, propterea quod caussa peccans pe-
ra consistat in malignâ venenatâq́; proprie-
, quæ non purgantibus, sed alexipharmacis
eno resistentibus expugnatur. Hanc ob caus-
illa medicamenta statim præscribunt, quæ
enum pestiferū expellunt & abigunt, quem-
odum illud ipsum in aliis venenatis affecti-
eodem modo requiritur. Et quamvis ve-
n & specificum pestis alexipharmacum ho-
nes latere hactenus voluerit Deus Optim.
aximus, *cujus peculiare flagellum hic mor-*
est, nihilominus ad communia remedia ve-
nis resistentia, quæq; multis experientia teste
fuerunt in pestilentia confugiendum esse cen-
t, ad illa scilicet, quæ tota Essentia cordi a-
ca, veneniq; contraria sunt, illudq; per su-
rem & occultam transpirationem inprimis
pellunt.

Pro quæstionis decisione concedimus, quod Decisio controversiæ.
ima indicatio in peste desumatur à veneno
stifero, cui nec calidum nec frigidum, nec pur-
tio, nec venæ sectio primò & immediatè suc-
rrit, sed alexipharmacum simplex vel compo-
um, prout illud ipsum pro diversitate circum-
ntiarum concurrentium indicatur. Verum
ura cathartica (inquit Palmar. l. 2. de
bri pestil. cap. 24.) non modò venenis
on obluctantur, sed etiam venenata &

malefica vi prædita sunt, qua corpo
vim, roburq; partium dissolvunt. Si i
tur pestis causa venenata est, cordi
peculiariter infensa, nonne ejus reme
cordis & insiti caloris robur tueri, ve
noq; adversari consentaneũ est? At ve
tantũ abest, ut cathartico id concessũ
ut præterquã quod venenatæ maligni
tis particeps est, pestilentẽ etiam perni
cordi & spiritibus insertã, illinoq; in c
poris ambitũ naturæ impetu tendent
exagitet, cõfundat, & ad præcordia n
ximo naturæ damno revocet, atq; rev
lat, &c. *Notandum tamen ex* Querc. in Al
l. 2. c. 7. *quod medicus observare debeat, nũ c
pus sit cacochymicũ & putridis, qui malũ fove
atq; sustentent & febrẽ secum invehant, abun
humoribus:* quia tunc tẽporis specificũ a
quod remedium prædictos humores e
purgans ac simul qualitatẽ venenatã r
tundens exhibendũ esse censet. *Quo con
lio* Palmar. *citato loco Rhabarbarũ cum aq
Beroardicis infusum exhibet, vel etiã cum b
Caßiæ & Rhabarbaro Mithridatium permisc
Heurnius cæpe candidũ Theriacæ drachma, pa
xilloq; pulvere Tormentillæ & Dictamni reple
& assatum affusis aqua Calendulæ, Cardui b
ned. paucoq; aceto in mortario cõtundit, & suc
exprimit, in quo pharmaca solutiva cõvenient
dissolvit & exhibet, qua ratione purgare, sudo
prov*

Purgantia appropriata in peste.

vocare, venenoq; resistere nititur. Sic etiã i- Querc. vel in decoctis, vel etiã aquis alexiph. B. M. cõvenientia solutiva per diẽ naturalem ũdit, & expreßũ datis indicationib. propinat.

Quod a. de purgantis medicamẽti sumtione nuimus, illud obiter quoq; de venæ sectione no- i potest, quã per se pestis alexipharmacũ mi- nè statuimus, licet plurimi, præsertim ex vul- sanguinis emißionẽ primũ in pestis curatione tuant: ea siquidẽ (inquit Palmarius) nati- caloris substantiã, quã tueri operæ pre- i est, im̃inuit, infringitq; vires, quas pe- s amuletũ confirmare debet. Præterea õ solũ quò natura & humor viã affectãt, ducere medicũ oportet per loca natu- e lõgè cõmoda, & naturã probe suo fũ- ẽtẽ munere in morborũ curatione per- tuò imitari, sed etiã si quãdo utilis ipsi- s motus segnior aut infirmior exilit, eũ itare atq; arte promovere. Quæ si vera nt, & naturæ pestis caussam à se amoliri co- antis motus intus foras fit, ut certè fieri faten- um est, quum è corporis centro ad peripheri- m è partibus præcipuis ac principibus ad igno- iles, imbutos veneno atque inquinatos humo- es, unaque cum iis venenum ipsum propellat, uorum attinet statim initio curationis cathar- icis & sanguinis missione motus in corpore ci- re naturæ contrarios & salutarem ejus impe- um intercipere? Notandum tamen, quod san- uinis mißio conducat, quando subjectũ laborã- An vena secanda in peste.

Decisio quæstionis. *admodum plethoricum est, & non solum sig pestis, sed & implicitæ constitutionis putri Symptomata ab humore, æstu, fervoreq; pro untia conspiciuntur, ubi statim in principio na secatur, viribus scilicet adhuc constantibu & sanguis plus minus, pro ratione plenitudin ætatis, anni temporis, aliarumq; circumsta tiarum mittitur, de quo vide Horat.* Aug nium, Mercatum, Heurnium, Quercet num, Sarracenum, Palmarium, *Iord* num & alios. *Si enim audacter omnibus v na secatur, vel purgans exhibetur, Medicoru experientia confirmatur, plures ex his interin quàm ex ijs qui penitus à purgantibus & sa guinis evacuatione quiescant, quemadmodu videre licet in* Foresto, l. 6. obs. 9. & se Roder. Fonseca de tuenda san. c. 27. P ræo lib. de peste c. 24. Palmario l. 2. pos feb. c. citato & aliis.

QVÆSTIO II.

An morsus Canis rabidi templo Div Dononi, vel Sacello Divi Bellini sanetur?

Morsus canis rabidi morbus totius substantiæ. I. *Ad morbos occultos totius substantiæ mor sum canis rabidi quoq; referimus: nec immeri tò, cum videamus satis exiguam morsiunculam frequenter interitũ adferre subsequentibus ad miran*

...undis *symptomatibus, delirio, metu aquæ,* ...vulsione, *anxietate implacabili, alios morsu* ...ndi *desiderio, siti, singultu & aliis hujus ge*...s, *quæ satis testantur subesse, quandam af*...ionem *occultam & ad solas qualitates pri*... *minimè pertinentem. Hanc ob caussam* ... l. 11. simpl. *præceptorem Pelopem repre*...dit, *quod hujus affectionis rationem ex cau*... *manifestis ambitiosè reddere conetur.* Nec ...at *locus* Galeni lib. 1. prorrh. comm. 2. ... 17. *quo commoti* Marcellus Capra, *A*... Massar. & Hercules Saxonia *statuunt,* ...us *canino morsu inflictum intemperiem ex*...su *vehementi calidam & siccam introducere,* ...a *textus ille non ex propriâ sed aliorum Me*...orum *assertione producitur à Galeno, quem*...modum *ex verbis ejus manifestè colligitur.* ...uod *autem tali intemperie dictus morbus non* ...solvatur, *ex eo probat* Palmarius lib. de ...orsu Canis rabidi c. 1. Si enim *(inquit* ...) verum est cæcam & inexplicabilem ...ydrophobiæ caussam non nisi immodi... siccitate nobis noxiam & venenatam ...sse, quomodo impendens ea siccante ...ncrorũ cinere aut alexipharmaco no...ro *(pulvere scilicet ex foliis Rutæ, Verbenæ,* ...lviæ *min. Plantag. Polypod. Absinth. vulga*...s, *Menthæ, Artemis. Melissophylli, Betonicæ,* ...yperici *& Centaur. minoris partibus æquali*-

Sympto-mata hy-dropho-biæ.

Alexiphar-macum in morsu ca-nis rabidi.

bus

bus confecto) prohiberi vel jam genita
tingui potest.

II. *Hujus horrendi mali curationem in præ-*
tia quodammodo inquirimus, quocirca dub-
tur, quid sit sentiendum de iis, quæ Cæl.
Rhodiginus de Bellini, *&* Matthiolus
Dononi templo *recitant.* Ille l. 17. le
antiq. c. 28 *ubi plurib. de morsu canis rab-*
agit, inter alia quoq; talem medendi ration-
præscribit; Est in Rhodiginis paludib
(inquit ille) Divi Bellini templum, mi-
culorum frequẽtia celeberrimum &
fluxu hominum etiam notissimum. Er
ctæ ædis caussa ferè publica est. Pulsus
Divus Patavio, grassantibus nobiliũ pl
risq;, quod severius sanctiusq; quàm
illis probari posset, Episcopum agere
insectantibusq; inimiciter adversariis,
palustre agri nostri solũ, quindecim m
libus passuum Rhodigio distans, dive
tit. Cum manus hominum euasisse v
deretur, canum rabiem non evasit, à qu
bus è vestigio convulsus discerptusqu
mox in Divorum indigitamenta relatu
templum in illis emeruit locis, in quo
arca marmorea ferreis occlusa cancell
latet sanctissimũ ejus corpus. Templi v
rò ex necis genere ea est proprietas cœ
lestis, si quis clavem sibi quæsierit, qu

Historia de templo D. Bellini.

ædi

is valvæ recludantur, ac ea candente, cquid rabie agitari orsum sit, attige- præsentissimum est remediũ, & nun- am non verum. *Hic lib. 6 Diosc. c. 37. in um subsequentia refert*: Perpauci nostro npore habentur à rabido cane demor- qui medicos consulant: nam est tanta igionis vis, ut omnes quos rabidi ca- s momorderint, partim ad Divi Do- ni templum confugiant, partim verò Divi Bellini Sacellum, ubi quibusdam orcismis & panibus characteribus ob- natis à sacerdotibus perquam facilè rantur, ut plurimorum testimonio e- idem fateri possum.

Historia altera ex Matthiolo.

. *Hic ante omnia notandum, quod tale tan- m periculum non sine periculo vincatur, ut quit* Paræus lib. de venenis c. 15. *quam caussam sine mora statim eò allaborandum e censemus in iis, qui morsu canis rabidi læ- ntur, ut venenum per vulnus, interdum etiam ptissimum, inflictum foràs evocetur, quocirca ud ipsum, si necessitas hoc urget, amplifican- m, in circuitu scarificandum, & sanguis co- osè detrahendus, appositis iis, quæ singulari oprietate, venenatam qualitatem attrahunt, i præ cæteris theriaca vino generoso dissolu- commendatur, durius affricta parti læsæ, postea cruore deterso linamentis intinctis*

Vera curatio morsus canis rabidi.

applicata, mox superpositis alliis vel cæpis c
sale & Terebinthina cōmixtis,& intritis, que
admodum Paræus habet. Interius verò mi
mè negligantur illa, quæ virus hoc caninum
cultâ substantiâ vincunt, ubi Palmarius p
cæteris antidotis pulverem alexipharmacum
perius propositum commendat, de quo sing
diebus drachmam dimidiam hominibus & a
animalibus demorsis exhibuit tanto cum s
cessu, ut affirmaret nullum unquam animal
usum esse, quod non tàm atrocis morbi peri
lum evitarit.

Vsus alexipharmaci Palmarii.

III. *Assertionem verò* Cœlii Rhodigini
clave templi D. Bellini *quod attinet, illa*
partim superstitiosam, partim quoq; ration
curationi convenientem judicamus: superstiti
sam, propterea quod falsa plebis persuasione vi
tus quædam sanandi clavibus illius sacelli tr
buatur, quod tamen fieri nequit, cum res art
ficialis, quatenus talis, proprietates quasda
qualitatibus rerum oppositas habere nequea
licet enim ars naturam imitetur, nunquam ta
men ipsa per se sola naturalem producit eff
ctum: partim verò curationi naturali conven
entem judicamus illam assertionem, quaten
ejusmodi clave candente morsus inflictus exur
tur, qua ratione venenum elicitur, vulnus aper
tum conservatur, & virus illud minus ad inter
nas corporis partes se insinuat: Etenim verum
es

Iudicium de assertione Cæli Rhodigini.

quod habet Dioſcor. l. 6. c. 38. *ubi inquit:* ntra virulentos ictus uſtio expeditiſ- um auxilium eſt, utpote cum ignis era viribus præſtet, ſive quod virus net & ferri penitius non patiatur: *ſi- uod pars ignem experta poſtea non vulgare damentum curationi præbeat, manente diu- exulceratione. Adjuvat naturam in expel- do firma phantaſiæ perſuaſio, quæ vel ſola rimos graviſſimoſquè morbos nō rarò curat, madmodum ſupra* decad. 2. quæſt. *10. ribus monuimus.* Matthiolus *porrò ſibi ipſi babiliter reſpondet, inquiens:* Cogitanti ni quonam pacto id tàm facilè eveni- nonnullæ ſe obtulerunt rationes, is liberè dicam. Haud dubiè inpri- s divina auxiliatur gratia: quippe cum parum moleſtiæ, maliq;, morſu ca- rabidi affectis inferre poſsint Caco- mones, ut qui in atrabilariis humori- ſuam habeant ſedem, iique exorci- is cedentes abeunt, & afflictorum pora munda relinquunt, ſublato ſe- n veneno. Illud præterea addiderim, od fortaſſe ſacerdotes ipſi aliquod bis occultum habent antidotum, quod ibus illis admiſcentes ægris devo- dum præbent, vel id aliquo in potu endum exhibent. His deniq; accedit

Matthiol9 ſibi ipſi re- ſpondet.

magna

magna laborantium fides, quam susci[...] Deus Opt. max. cujus solius munere [...] mnia nostra delentur incommoda, [...] què omnes auferuntur ægritudines: [...] *ille.*

QVÆSTIO III.

An lue venerea correptis conveniat sa[n]guinis missio?

Origo morbi Gallici.

1. Luem Veneream alij morbum Gallicum, [a]lij Neapolitanum vocant, propterea quod Ca[ro]lo VIII. Galliarum Rege cum Alphonso Nea[po]litano bellum gerente circa 1496. annũ; ju[xta] Benivenium, *originem suam habuisse fe[ra]tur, licet* Reusnerus Exerc. 1. de Scorb. *[ex] Indorum historiis confirmet, eundem affect[um] longè antè fuisse, ita ut & ipsi Hippocrati n[on] ignotus videatur, ubi considerantur illa, q[uæ]* lib. 3. Epid. sect. 3. *de signis Indici morbi p[ro]feruntur. Ad quod verò genus morborum [hic] affectus pertineat controversum est apud au[cto]res quidam eò inclinant, ut luem veneream i[n]temperiem calidam & siccam statuere con[an]tur, quos doctè refutat* Palmarius lib. 1. [de] lue Venerea c. 1. *quia calida sicca intempe[ri]es tam subitò non afficit corpus, ut morbus G[al]licus, neq; protinus tot diversa producit symp[to]mata: imo quomodo calido sicco alexiterio, n[i]mirum guajacino ligno malum hoc mitesceret vel radicitus evelleretur?*

An lues venerea sit intemperies calida & sicca?

Has & similes difficultates vidit Mercurialis lib. de morb. gall. c. 1. *qui morbum hunc in qualibet intemperie constituit, sed addita cautione, ut character hujus morbi sit intemperiei certus quidam gradus & modus nobis incognitus, per quam determinationem additam omnes difficultates solvere conatur. Veruntamen cum modus ille intemperiei unius affectus causa statuatur, necessariò sequitur, eundem peculiarem malignitatem ab omnibus intemperiebus diversam includere, qua ratione nolens volens Mercurialis concedere cogitur, morbum hunc esse morbum ab intemperiebus diversum.* An certus gradus cujusque intemperiei constituat hunc affectum?

II. *Vt igitur hanc etiam difficultatem effugerent* Capivaccius lib. 5. Pract. par. 2. c. 1. Herc. Saxon. lib. de lue Vener. c. 1. & seq. ac Montaldus lib. 2. de hom. Sano cap. 11. *idcirco putârunt, luem veneream non esse morbum, sed causam agentem â tota substantia producentem morbos diversos in intemperie, in compositione, in solutione continui tot, quot sunt ulcera, gummata, dolores & reliqua, quæ hoc morbo affecti patiuntur. Sed quod hi quoque nodum in scirpo quærant experientia confirmat, qua docemur ulcera, tumores atque intemperies venereas malignitatem quandam singularem includere, quod ratio quoque suadet, cum quodlibet agens sibi simile producere conetur.* An lues venerea non sit morbus, sed causa morbi?

V. *Hanc*

Luem venerearn esse morbum totius substantiæ?

IV. *Hanc ob caussam recipimus sententia[m]* Fallopii lib. de morbo Gallico c. 2 Paræi lib. 18 Chirurg. c. 1. Palmarii loc citato, Mercati lib 1. de morb. gall. c. & 2. Columbæ lib. 1. de peste c. 24 *& ali[o]rum, qui statuunt morbum Gallicum esse mo[r]bum totius substantiæ, quod maximè patet tùm ex contagio, quod omnibus affectibus hîc co[n]currentibus convenit, tùm etiam quod in man[i]festis qualitatibus primum nulla vehementi[or] mutatio observetur, propterea quod agens o[c]culto modo patiens suum adæquatum afficia[t]. Quatenus autem ulcera & tumores in hoc aff[e]ctu non sunt ejusdem generis cum aliis, eaten[us] etiã non cedunt medicamentis ratione inuen[tis], sed totus morbus iis curatur, quæ ab occult[a] substantia agunt: Adde quod caussam obtine[t] at à tota substantia corpus humanum afficien[tem], scilicet peculiare quoddam venenum, quo[d] juxta Saxoniã in incipiente morbo vaporosam substantiam, in antiquato verò crassos potissi[mum] & pituitosos humores corporis human[i] præter naturam afficiat.*

Quænam pars primò afficiatur in morbo Gallico?

V. *De parte laborante variæ sunt opini[o]nes, ubi nobis præ reliquis arridet assertio* Mercati l. 1. de morbo gallico c. 1. & Fallop. tract. de morb. gall. c. 13, *quo pri[mo]*

venenum luis venereæ jecur afficiat: quam-
enim & aliæ partes lædantur, ut patet in
ite, corde, pulmonibus, faucibus, partibus
italibus &c. non tamen in illis perpetuus &
stans est affectus, sed mutabilis & incertus:
ecoris operationes in omnibus hac lue pollutis
iantur, quod patet ex gravitate totius cor-
is, coloris immutatione, plurimorum ex-
mentorum collectione, & sanguinis à natu-
i statu declinatione, quam consequenter plu-
alij effectus pro diversitate subjectorum di-
si subsequuntur, quam ob caussam verisimi-
st, hoc venenum propter singularem συμ-
θεαν & connexionem, quam humores, cui
ider, cum jecore tanquam officina propria
ident, ipsum jecur afficere, maximè cum in-
i jecur συμπάθεαν sortiatur cum jecore
ciendi corporis majorem, quam cum quo-
alio membro, secundum Mercatum. Vt
m tabes putrescentium pulmonum in phti-
contagio pulmones, & dysentericus af-
us intestinorum intestina aliorum & non a-
corporis partes ex singulari proprietate
it, sic etiam hic eadem videtur esse ra-

Quærimꝰ autem an lue venereâ
rreptis vena secanda? Quidam ex toto

Pro Quæstione primaria rationes negantur.

negant, propterea quod affectus videatur ej
frigidus, cui venæsectio minimè convenire v
deatur. Adde quod plerunq; cum bubone ve n
reo malũ invadat: at hic minimè probatur v
næsectio, propterea quod naturæ motus, quo n
xiam peccantẽ materiã expellere conatur, imp
diatur, venenũ ad viscera vicißim revocetur, (
bubones tardius ad suppurationes perveniant.

Affirmativæ rationes.

VII, Aliis affirmativa placet, quibus Merc
tus lib. *1.* de morbo Gallico *subscribit, h*
verbis: Censemus primò mali accessi
sanguinem esse mittendum. tum plenitu
dinis auferendæ ratione, tum vero u
purgantibus, quæ vehementiora debe
esse, expeditior liberiorque via subsi
tum ultimo ut ex jecore major sanguini
portio educatur, ne in majorem materi
copiã, aut ad plures corporis partes se
veneni virulentia extendat, ut frequen
tissimè accidisse comperimus in his, q
ut infamiam fugiant, occultè & religio
sè cavent, quo minus aliquis hujus ma
principium intelligat, &c. *Idem* Fallop
innuit tractatu de morbo Gallico cap
30. *dicens:* Cum evacuandum corpus
primum secamus venam lenitione alv
præmissa vel per Casiam vel per serum
vel per Syr. rosat. solut. Secamus auten
venam, ut primum temperemus ebulli
tionem

...nem in hepate, ſecundo ut imminua...us materiam alterandam medicamen...ad evacuandam: tertiò cùm morbus ...per contagium & inficiat hepar, ad ...od fit concurſus humorum, fiet re...lſio à partibus intrinſecis ad extrin...cas.

...II. *Has ob cauſas omninò ſanguinis ...ßionem convenientem judicamus, ubi ſc. non ...bitò ſed per intervalla detrahitur, ut minus ...res labi contingat: imò non rarò reiteratur ...nguinis mißio, cum ulcera inflammantur, ...lores exacerbantur aut alia accidunt venæ ...ctionem indicantia, quia* Mercato teſte, *...udacius in his quam in ſanis aut alio quo...is morbo laborantibus ſanguis mittitur:* pra...tat enim *inquit ille*, corporibus peſti...era hæc lues neſcio quam virium firmi...udinem & roboris integritatem. *Nec ...bſtat quod quidam hoc remedium improbent, ...ropterea quod frigidus videntur affectus, ut...ote cum pituitoſus ſanguis abundans in ca...daveribus Gallicoſorum inciſis non ſemel inven...tus ſit, quemadmodum claßicorum autorum ...uidam teſtantur; non, inquam, hoc obſtat, ...quia tale quid potius ex accidenti fieri videtur, ...ob uſum argenti vivi, quod pituitoſorum hu...morum copiam oppidò colligit. Quod autem ...bubones attinet, in illorum præſentia dictas ob* Aſſertio propria.

caussas sanguis non detrahitur, quamdiu materia adhuc affluit: at fluxione cessante sanguis aliquando detrahendus, quia deonerata natura facilius in bubonibus pus conficit, quod maximi momenti est in eorum curatione, ut habet Mercatus. *Plura qui vult videat apud* Fallopium *citato loco.*

QVÆSTIO IV.

An caro viperina conducat Elephantiasi?

Carnem viperinam antiqui commendant.

I. *Inter antiquos* Galenus *hos asserit præsertim* lib. 11. simpl. § de carne viperarum *quinque referens historias de Elephanticis usu viperarum sanatis, quas copiosè resolvit* Joh. Baptista Sylvaticus histor. *71. subscribuntque* Gal. Paulus lib. 4. de re medica cap. *1.* Oribasius in *6.* Synopſ. c. 5. & lib. 3. de morb. curat. cap. 62. *Aëtius* 4. Tetrab. 1. serm. 123. cap. *qui modum præparandi singularem proponunt.*

Contrarius est Palmarius.

II. *Etsi v.* Julius Palmarius lib. de Elephant. cap. *9 tam propriâ quàm Fernelij autoritate & experientia veterum assertionem improbet, dum inquit inter alia:* Theriacam Elephanticis multis, qua methodo veteres præcipiunt, præbui, sed nullo prorsus profectu, quæ res effecit, ut viperas ipsas aliter atque aliter apparatas experiri aggressus sim, quas tamen nihilo plus

opis

ɩis afferre comperi: *nibilominus tamen* *ɩtraria experientiâ inter recentiores etiã ad-* *ɩut* Vidus Vidius part. 2. med. sect. 2. ɩ. 5. cap. 8. *dicens*; habet vipera vim tota ɩbstantia per quam efficit, ut extima ɩrs corporis affecta, quasi serpentum ɩecta resolvatur & decidat. *Plur-* ɩs autem modis datur &c. quod non ɩntum à Galeno relatum fuit, sed fre-ɩentatum quoque Romæ memoriâ no-ɩa à Gilberto Medico Germano, qui & ɩ& alios hoc vitio laborantes eo reme-ɩo curavit, &c. *Idem* Solenander *habet* ɩct. 1. consil. 25. *dicens*: Mihi vero se-ɩenti experimento alius in simili & gra-ɩori casu in Italia curatus est. Accipio ɩas aut tres viperas, vel totidem alios ɩrpentes, concindo vivos, & adjecto ɩulto hordeo decoquo in aqua quo ad ɩordeũ tumeat accrrepet, hordeo eo & ɩsa serpentum carne pullos Gallinaceos ɩultos continuo alo, nec aliud alimen-ɩm suppedito. Solent pulli postquam ɩquot dies enutriti sunt, implumes e-ɩdere, & tandem rursus plumis vesti-ɩ. Vbi igitur per multos dies ita alti sunt, ɩulatim incipio ægrum horum carne & ɩrnium eorum jusculis alere. Hoc re-ɩedium comprobatum est experientia.

Contra Palmarium est Vidius & Solenander.

Decisio quæstionis.

III. Nos licet observatione propriâ ca[...] præsentem decidere nequeamus, verisimiliter [...]men potius affirmativam quàm negativam [...]cludimus, perpendendo, quod omnibus fere [...]dicis consentientibus trochisci de carne vipe[...] confecti basin theriacæ constituant, propt[...] quod maximè venenis resistant non manif[...] qualitatibus, quibus juxta Gal. caro viperæ [...]cat, vehementer digerit & mediocriter cal[...]cit, sed occulta quadam proprietate, quam [...]terius post Vidium & Solenandrum declar[...] conatur Quercetanus lib. pharm. dog[...]

Cur veteres in viperarum naturam inquisiverint?

cap. 18. demonstrans, quod antiquiores na[...]ram viperarum expiscari conati sint, eam[...] caussam, quod viderent, inter alios serpentes [...]perã solùm & colubrum, exuvias tempore v[...]no deponere & quasi juvenescere. Præsumen[...] hinc igitur atque credendum esse putat in vi[...]ris & colubris nõ tantum ad sui conservation[...] sed in aliorum quoque usum concessum esse [...]turalem quendam instinctum, quo pretios[...] naturæ balsamũ, in quo omnia animantur [...] vegetantur, copiosè attrahunt, atq; verno te[...]pore potißimùm, ubi illud ipsum in exaltati[...] sua est, ab igne cœlesti potenter elevatum & [...]citatum (eodem abundè vigent, ita ut non [...]lùm renoventur, & exuvias suas abjiciant, [...] insuper etiam universalem Medicinam, [...] omnem scabiem, lepram, Elephantiasin, ven[...]

nun[...]

rumq; constituant. *Quod ipsum* Horat. *Augustin.* etiam innuit lib. 4. tom. 2. cap. 16. dicens; neminem esse arbitror, qui nesciat viperam habere hanc facultatem renovandi spolium antiquo relicto; imò hoc proprium est omnium ferè serpentium. Indicatio pro sanando Elephante aptissima est, removere totam superficiem corporis tanquam corruptam, dissolutis ex ipsa humoribus malis & venenatis, & horum loco substitutis novis: cum igitur viperæ hanc facultatẽ habeant efficiendi in seipsis, rationi consonum est eandem habere in aliis.

IV. *Hinc verisimile quoque redditur, quod habet* Cælius Rodiginius lib. 18. lect. antiq. cap. 35. *nimirum amare viperas balsami succum in Arabia nascentem, quo aluntur plurimum, ejusque umbram:* nam & in odoriferis sylvis *(pergit idem)* serpentes, sive serpulas, ut veteres loquebantur, reperiri frequentissimas traditum est, & scribit Bibliotheces quarto Diodorus. *Vbi* verò *Arabibus* appetat tempus Balsami succulentum excipiendi humorem, *Scy*talas fert unusquisq; duas adversum viperas: quippe invicẽ iis allisis, sono illas abigunt. Interfecisse namque cavent cumprimis, Balsamo sacras opinati. Quod si quem fortè mordicus apprehen- Singularis observatio de viperis.

 derint

derint, fit vulnus perinde ac ferro il-
tū, sed veneni timor nullus: quādo ci-
pastæ odoratis viperæ virulentiam leth-
lē aliàs, mitiore permutant potestate &

In viperarum carnibus esse alexipharmacum.

V. *Patet igitur non propterea viperarum ca-nes Theriacam ingredi, ut tanquam veneni per similitudinem alexipharmaca ad venenum expellendum q manu ducant, quod placu-* Bartholo Maranthæ, *quem* Thomas Io-dā. de pestis phænom.: *sequitur, vel ut vene-resistant quatenus nimirum venenum alteri ve-neno contrarium esse potest, ut homo liberetur propterea, quod duo venena contraria seipsa corrumpant in corpore nostro, quod placuit* Jo-berto dec. 2. Parod. *9.* & lib. de pest. i-fin. quæst. 5. *cum hac ratione non præser-vationis, sed tantum curationis gratia The-riaca conveniret, sed quatenus in ijs non vene-num, sed potius alexipharmacum contra vene-num latitat. Non enim ex toto vipera venenata est, sed in certis tantum partibus venenum ge-rit, in capite potissimum respectu dentium & gingivarum atque vesicula fellea quemadmo-dum* Angelus Abbatius de natura vipe-rarum *observavit: in reliquis partibus vis resi-stendi veneno latet: hinc produnt* Naturalium *aliqui (inquit* Cœlius Rodiginius lib. *6.* lect. antiq. cap. *16.) eos qui aliquando vi-*

pera

...e jecur coctum hauserint, nunquam postea ...ri à serpente. Bezoardicum animale.

Nec quotidiana deest experientia, quâ Be...rdicum animale, quod quidem ex vertebris ...æ dorsi, quidam ex corde, epate & lingua, ...dam ex vertebris cum dictis partibus in pul...em redactum contra omnis generis venena ...is laudibus extollunt, de quo viris doctis libe...n judicium relinquimus.

QVÆSTIO V.

...n excretorum diligens ad occultiora loca remotio tempore dysenteriæ pestilentialis sit necessaria?

Affirmatur quæstio.

Omnino: videmus enim quod tempore dys...teriæ pestilentialis quæ cum malignitate qua...m plures in uno loco simul afficit, major sit vis ...ntagij in expirationibus venenatis excreto...m, quàm in quotidiana laborantiũ conversa...one, quapropter astantes non admodum infi...untur ab ægrotantibus, nisi cloacis cum ijsdem ...mmunibus utantur. Commodissimum igi...r erit, ut quicquid ab ægrotantibus dejicitur, ...ox terra obruatur.

Cur potius ab exhalationibus excretorum inficiantur alii?

I. Qui autem fiat, quod potius ab exhalationi...excretorũ, quàm ipsis laborantibus alij infici...tur quærimus, præsertim cum in peste & alijs affectibus

affectibus malignis per expirationem occult[…] à vivente corpore prodeuntem potißimum[…] contagii serpat, in alios. Sed notandum in d[…] enteria malignitatem adesse non respectu t[…] us, quia morbus hic universalis non est, sed […] tione specificæ & malignæ corruptionis illor[…] humorum, qui intestinorum exulceration[…] fœtidam generarunt. Quatenus autem […] corruptio specifica, singulari cuidam parti,[…] mirum intestinis, & non simpliciter toti cont[…] ria & inimica est, eatenus facilimè recipitur[…] vim suam exerit tunc temporis, ubi quis ali[…] modo dispositus ad cloacas ægrotantium ac[…] dens, per inferiorem gutturem (ut Plautus […] quitur) venenatas expirationes excretorum […] cipit.

Respondetur.

III, *Iuvat hanc infectionem admodum […] mor et consternatio, quæ in hoc affectu plura […] pius præstat quam in ipsâ peste, propterea q[…] hic morbus magis in humorum & spirituū co[…] motione consistat, quæ pro imperio phanta[…] diversimodè fieri potest. Etenim in peste licet […] sit timor & consternatio, non tamen infectio […] eri potest, nisi vel per contagium, vel ex corr[…] ptione contentorum venenum pestiferum ac[…] dat: at in dysenteria hoc ipsum necessari[…] non est, quia fieri potest, ut ex commotione s[…] ti acriores ad intestina confluant, exulcerat[…] nem ibidem producant, & consequenter f[…]*

Cur plurimùm valeat imaginatio & timor tempore Dysenteriæ?

Dysenterium efficiant; quid enim in com-
...endis humoribus & spiritibus imaginatio
...t, alibi monstravimus.

Vide tract. de cons & & crueot. cadave-rum.

QVÆSTIO VI.

An in sudore Anglico sal absinthij conveniat?

Horrendus fuit affectus, qui anno Salu-
...1486. populariter in Anglia grassari cœpit
...postea 1525. inferiorem Germaniam, Gal-
...m, Hollandiam & finitimas regiones perva-
...tus est, cum tanta truculentia, ut vix cente-
...nus quisq; valetudinem recuperaret, sicut ha-
... Reusnerus lib. de Scorb. exer. 1. Erat
...tem sudor tam funestus & lethalis, repente
...m gravissimo capitis ardore & ventriculi in-
...ndio invadens, ut antequam à Medicis inve-
...gando de eo aliquid conjiceretur, ægros ani-
...a exueret, ut inquit Quercetanus lib. di-
...t. polyhist. sect. 2. c. 1. vocatur à VViero
...b. de morb. incogn. febris diaria pestilen-
...alis, cum intra viginti quatuor horas vel ad
...ortem vel ad salutem terminetur, cui remedio
...agis præsenti succurri non potest, quàm pro-
...ocatione & continuatione sudoris, omni frigo-
...s ambientis qualitate penitus vitata. Hinc
...t. loco Quercetanus; Remedium invens
...um fuit huic malo, ut qui interdiu cor-
ripie-

Sudor Anglicus quid sit.

Remedium sudoris Anglici.

ejus remedia.

ripiebantur, mox ita ut induti erant le-
ctum peterent, qui verò noctu aut in
stratis deprehensi, sine ullo motu (nul-
la vel minima jactatione) ad vitandu-
frigus, quod sudorem sensim & leni-
distillaturum impediret, lecto affixi per-
severarent, donec sic sudando quie-
24. horis à cibo & potu omnino abst-
nendo, pristinæ valetudini restituere-
tur.

II. *In hoc affectu* num sal absinthii con-
veniat quærimus. *Affirmativam cum VVie-
ro tenemus, propterea quod hac ratione natu-
ram adjuvemus in sudore promovendo, venenoq;
per habitum corporis expellendo: nam eò sum-
mis viribus allaborandum, ut protinus vene-
num expellatur, & vires corporis adjuventur.*

Affirmatur quæstio.

Experimentum VVieri.

*Præstat hoc VVierus primò per usum Electuarij
quod recipit spec. liberantis ʒij coral. præpar.
Marg. præp. ana ʒ15, cort. citri, Rad. Tormen-
till ana ℈ij flor. sulphuris ʒ5. Theriacæ An-
dron ʒ ijs, Cum syr. acetosit. citri q. s. fiat Ele-
ctuarium de quo ℈1. cum aqua Card. bened. vel
scabiosæ statim in principio præbeatur, ut na-
tura citius per sudorem venenum expellat. Hu-
jus loco salem absinthij ℈5. in aq. appropriatis
exhibet, ut & ejus salis oleum gutt. aliquot pro-
pinat, quod citius ab ægris assumitur, & miros
effectus in venenis expellendis, & natura confir-
manda possidet.*

QVÆ-

QVÆSTIO VII.

An spasmus pestilentialis eandem cum Scorbuto curationem habeat?

Morbus convulsivus germ. die Kriechkranckheit / Krampffsucht oder Ziehensucht olim familiaris fuit in his regionibus: (Morbus convulsivus Epidemius.) nam anno 1596 & 97. VVestphaliam, Coloniam Agrippinensem, VVitgensteinensem & Valdaccensem Ducatum, Hassiamq; nostram singulariter invasit, unde facultas Medica Marpurgensis Academiæ tunc temporis de spasmo pestilentiali tractatum conscripsit. Est autem (Spasmus pestilentialis quid.) sentiente Reusneto de Scorbut. exer. 1. agitatio convellens ex pestilentibus ichoribus & malignis vaporibus nervos vellicantibus scaturiens, quod quasi intento digito monstrant affectus, in quos malum desinit, ut sunt morbus Herculeus, resolutio nervorum, veternus, mania, lumbago, paralysis & convulsiones artuumq; quassationes, vel ut Marpurgenses definiunt: Spasmus pestilentialis est intemperies contagiosa nervorum & tendinum, ex venenatis mucilaginibus & vaporibus perveniens, quæ pro diversitate naturarum cum præternaturali tensione & convulsione membrorum, Epilepsia, veterno, delirio cum vel sine febri manifesta.

Antecedens caussa spasmi pestilentialis. Caussa ejus antecedens.

II. Patet hic caussa proxima affectus, ... remota seu fovens interna subjicitur, nimiru... contentorum circa ventriculum mesenteriu... jecur ac lienem specifica corruptio, à caussa e... terna, cruditate ciborum assumptorum ce... temporibus, potissimùm tempore famis obor... Cum autem antecedens Scorbuti caussa co... sistat etiam in peccantibus humoribus circa co... coctionem viscerum, quemadmodum de Sco... buto exer. 1. num. 10. demonstravimus, ... circo quæritur an Scorbuti curatio conven... etiam in tali, pestilentiali spasmo, præsert... cùm experientia testetur, convulsivos motus ... Scorbuticis etiam non rarò observari.

Rationes pro affirmativa.

Resolutio quæstionis.

III Videtur sanè prima fronte defenden... quæstionis affirmativa, propterea quod affect... uterq; quo ad caussam antecedentem convenia... veruntamen notandum est, quod licet ante... dentis caussæ respectu adsit similitudo, minim... tamen quoad specificam corruptionem eade... est ratio, quocirca curationis indicatio vari... tur, quatenus hìc non solùm ad peccantem sup... fluam materiam antecedentem respiciendu... sed simul quoq; medicamentis alexipharma... cordi contra venenatam qualitatem & appr... priatis cephalicis capiti, nervosoq; generi, s... currendum est. Formantur ergò curatio... indicationes nimirum ut cruda peccans ma...

ex qua venenatæ exhalationes prodeunt, per rasin evacuetur, membra αἱματώσεϛ dica- onfortentur, ac nervosorum genus robore-

Indicationes curativæ in hoc affectu.

Hanc ob caussam pro dictis intentionibus lex remediorū genus à Marpurgensibus præbitur: 1. Electuarium purgans: 2. Antido- nervosum genus corroborans. 3. Pulvis fortans. Electuarium tale est R. El. Dia- n. solut. Vnc. iiij. El. de succo ros. Vn. ij s. idoti convulsivi Vnc. ij. pul. Hermodactyl. à cort. super. mundat. Turbith albi boni, læ mundat. & correct, ana ℥ j. diagryd. Ca- ei ana ℈ ij costi, Zingib. Garyophyll. ana ℈ j. rutæ, Cymini, croci an. ℈ s. Misce & cum ros. solut, fiat Electuarium, dosis uncia di- lia, plus minus. Antidotum convulsivum ta- st. R rad. pæon. visci querc. ana unc. ij. Ca- . Salviæ ana Vnc. i. baccar. lauri, cranii hu- ni usti ana drachma ij. Theriacæ Mithridat. Vnc. Xij. Mellis despumati q. s. fiat Electu- um Theriacale. Pulvis convulsivus talis est. pulv. ex radic. vincetox. Elenii, succisæ, ga- phyllatæ, Pæon. an. Vnc. j. s. baccar. lauri 5. com. salviæ, serpilli, Hor. anthos ana ij. spec. diamosn. dūl. Pliresarchont. Dian- s ana ℥ j. misce & fiat pulvis.

Remedia appropriata in hoc affectu.

Antidotum convulsivum.

pulvis [illegible] drachma [illegible] a [illegible]

Hæc remedia frequenti usu confirmata in tiam lectoris transscribere voluimus, præser-

Observatio propria.

tim cum ipsimet propriâ experientiâ anno præcedenti successum eorundem observaverimus. Quamvis enim hoc tempore Dei gratia malum omninò sileat, nihilominus anno superiori puella, Clariss. cujusdam Professoris in hac Academia filia, quæ olim eodem affectu laboravit, recidivam patiebatur, cui morbo cognito statim aliquot vicibus Elect. extract. sol. sen. cujus in tractatu de Scorbuto mentionem fecimus, pro evacuandâ materiâ cum successu exhibuimus, tanta subsequente materiæ corruptæ dejectione, ut tolerantiam ac vires integras admiraremur; deinde per octiduum pulveris convulsivi Marpurgensium drach. dimidiam jejuno stomacho cum haustu brodii cujusdam præbuimus, quibus peractis vacuationem reiteravimus, pulveris dicti continuationem per septimanam unam & alteram imperavimus, quibus remediis Dei gratia malum convulsivum mox ab usu medicamentorum sensim remisit, & puella in hanc usque diem à truculenta morbi exacerbatione liberata fuit.

QVÆSTIO VIII.

An scorpionum ictus respectu similitudinis, inuncto Scorpionum oleo curetur?

Affirmatur quæstio. I. Placet quæstionis affirmativa, propterea quod similem operationem respectu similitudi-

in quibusdam affectionibus manifestis quo-
e deprehendamus: etenim nullus est, qui non
servaverit, partes nostri corporis valde refri-
ratas aquæ gelidæ immersione pristinum vi-
rem recipere, quam ob caussam facilè credi-
us amico nostro Guilielmo Fabricio libr. Observatio de mẽbris refrigeratis.
 Gang. cap. 10. ubi refert usitatißimum
e septentrionalium regionum incolis, manus,
desq́; imò interdum totum corpus, gelu rigi-
um in aquam frigidam aut nivem immerge-
, neque in diversorium ingredi, aut ignem
opius accedere, nisi egregiè prius manus, ex-
rnum nasum & auriculas plurimâ nive per-
icuerint, atq; hinc hydromel cum pulvere ci-
am. caryophyll. & Macis exhibere, & sudo-
es in lecto provocare, corpusq́; item calefacere.
uamvis autem Lemnius lib. 4. de occult.
at. cap. 20 ad antiperistasin hunc effectum
educere conetur, verisimilius tamen esse puta-
ius, cũ aliis illud ipsum potius similitudini tri-
uere, cum videamus ex ovis & pomis congelatis
rigus foràs sensibiliter evocari, quando geli-
am in aquam aliquandiu merguntur.

I. Quod si quo ad qualitates manifestas talis Ratio affirmationis pro quæstione principali.
pparet effectus, ut simile à simili alliciatur, cur
on multo magis illudipsum quoq; statuendum,
le quibusdam alexipharmacis, & potißimum in
ræsentia de Scorpionum oleo, quod ictui levi-
er inunctum venenum respectu similitudinis

attrahit, adeoq́; corpus humanum ab eodem li-berat. Imò & ipsum Scorpionis corpus contu-sum & appositum idem præstat, quemadmodum patet ex Foresto lib. 10. obser. 67. & Thad-duno in miscel. cap. 9. *Quæ enim alexiteri-admota juvant, ea aut proprium virus extra-bunt, aut quadam naturæ similitudine vene-num ad sese alliciunt ut inquit* Iobertus dec. 2. parad. 9.

QVÆSTIO IX.

An amuletum ex arsenico præserve ab infectione pestiferâ?

Ratio affirmantium.

I. *Occasione præcedentis quæstionis ad huju-declarationem devolvimur, propterea, quod plu-res inter eos qui affirmativam tenent, idipsum ea ratione fieri statuant, quatenus Arsenicum per similitudinem venenatas evaporationes ex-trahit, ubi regioni cordis & arteriarum mani-festarum applicatur, ut patet ex* Anton. Por-to lib. 2. de peste cap. 48. Cæsalp. lib. ar. med. cap. de ven. Iordan. tract. 3. de peste Phænom. cap. 9. Ruland. de fab. Vngar. cap. 8. quæst. 78. *licet aliam, sed mi-nus probabilem rationem adducat* Heurniu-de peste cap. 8.

Asserunt alii contrarium.

II. *Etsi verò* τὸ δ'ιότι *facilimè concedatur nimirum ob similitudinem pestiferæ qualitat-tale quid interdum fieri posse, non tamen omni-*

nò fir-

firmum esse videtur τὸ ὅτι, quod scilicet amuletum ex Arsenico singularem in præservandi virtutem habeat, quemadmodum satis patet ex iis, quæ Gerardus Columba lib. 2 de Pest. cap. 17. Hercules Saxon. lib. de Plica cap. 53. & Horatius Augenius lib. 3. de Peste cap. 27. in partem contrariam adducunt, quibus commotus in præservatione tempore pestis nulli unquam amuletum ex Arsenico præscribere volui, sed felicissimo successu potius usus sum, quæ singulari balsamica virtute calorem nativum roborant, spiritusq; confortant, quale est amuletum D. Jacobi Horstii ... quod recipit, Benzoi, Storacis cal. ana ℨ ß. Ladani Opt. ℨ j. ℨ ij s. cort. citri ʒ j. Santal. citrini Majoranæ, Rosmarini an. ℈ j. ol. cinam. gutt. VI. Macis gutt. VIII. cum tragac. in aq. rosar. solut. f. massa, dentur ℨ iij. in syndone pro regione cordis. Liberum tamen & hic cuilibet relinquimus judicium, nec inquirendi discentiq; studium pertinaci quadam opinione præconcepta deponimus.

QVÆSTIO X.

An Carbunculus eandem cum Gangræna curationem habeat?

I. Anthrax, carbo, carbunculus, Avicennæ pruna & ignis Persicus juxta Gal. lib. 2. de art. curat. cap. 1. & lib. de tum. cap. 9. fit à sanguine calido, quando nimirum fervens in Anthrax seu carbũculus quid.

partem quandam irruit, eam exurit & crusto-sum ulcus excitat, in cujus circuitu phlegmon fervens, gravemq; dolorem excitãs deprehendi-tur, teste Ioberto. Notandum verò quod præcipua pars carbunculi, quæ morbo dedit denominatio-nem, usta, & in carbones quasi conversa videa-tur, quam ob caussam sensus penitus expers est & sphaceli modo tractatur, aut medicament- aut ferro siderationem circumscribentibus & li-mitantibus.

Negatur quæstio. II. *Cum autẽ Gangræna juxta* Gal.lib.2.d art.cur ad Glauc. c.9. *fiat, quãdo pars aliqu dispositionem ad perfectam mortificationem ob-tinet, idcircò patet aliam hic esse curationem quam in Carbunculo, quia non rarò fit ut Gan-græna corrigatur, & pars in statum naturalem restituatur, evacuatis evacuãdis, & admodis iis quæ partẽ à putredine vindicant, quod aliâ atq alia ratione fieri solet, quatenus ipsius Gangræ-næ caussa multiplex est, & non solum ad ma-nifestarum qualitatum excessum refertur, se multoties quoq; venenatis occultis agentibus au in corpore nostro genitis, vel exterius acquisit producitur, de quo vide* Guiliel. Fabric. tract de Gang. & Sphacelo.

Hactenus in centum gravissimos nostri corpor affectus, quoad cognitionem & curationem in quirere voluimus, jã concludentes Deo ter op Max. vero corporis animiq; Medico, per quen sumus, movemur & operamur, gratias immortales agimus.

SE

SEQVVNTVR QVORVNDAM EPISTOLÆ ET OBservationes, ad aliquot problematum ulteriorem declarationem inservientes.

DE PROBLEMATIBVS MEDICIS in genere, aliisq; lucubrationibus Autoris.

ZACHARIAS BRENDELIVS, Philos. & Med. D. ac Professor in Acad. Ienensi meritissimus,

GREGORIO HORSTIO Med. D. & Professori in Academiâ Giessenâ.

S. Gratæ mihi fuerunt literæ tuæ, Clarissime & Excellentissime Vir, Dn & amice honorande, tum quod constantis tui in me amoris, de quo nunquam dubitavi, testes essent, tum quod de bona fortuna tua, & nova provincia dignitatis plena referrent: tum deniq; alia nunciarent publica, privataq;, nimirum de incremento Academiæ vestræ Orthodoxam Ecclesiæ doctrinam foventis & propugnantis, de successu operarum tuarum, & de Iungermanni *istius, planè nati ad Botanicen, commoditate,*

Gratias itaq; tibi ago pro synceritate affectus er
ga me tui: Academiæ autem vestræ, & tibi C
Jungermanno, cui salutem adscribo, ex an
mo gratulor, atq; ut istam prosperitatem publi
cè, privatimq; Deus fortunet ex animo precor.
De munere autem tuo tam præclaro, lucubra
tionibus scilicet tuis, & accuratè elaborata d
Scorbuto Disputatione malo tacere, quam pau
ca dicere. Placet enim mihi quod his ipsis uti
lißimis laboribus excitare voluisti tum Medici
næ Candidatos, tum è Medicis etiam nonnullo
ad accuratius & penitius considerandam tum
Scorbuti, tum etiam aliorum affectuum natu
ram, &c. Placet etiam vehementer, quo
cum vulgaribus remediis Chemica conjunger
voluisti, quibus profectò in hac effœta mundi se
necta & hominum intemperantia carere non
possumus. Fortasse plura occurrent mihi præ
dicatione digna, cum per otium istas lucubra
tiones evolvam. Iam enim obiter & per tran
sennam quædam inspexi, &c. Remitto pro
gramma, adjectis quibusdam aliis, quæ pro hu
manitate atq; candore tuo boni consules. Ben
vale, Ienæ 26. Martij 1609.

Commendatur usus Chymiatriæ.

TOBIAS FISCHERVS D. ET
Medicus Reipub. Suidnicensis in Si-
lesia celeberr. Eidem.

S. Se-

Serius ego literis tuis respondeo, Clariss. atq; Excellentiss. mi Domine Horsti, amice singulariter honorande. Redditæ mi- amq; & illæ serò sunt, aliàs profectò non tam scribendi vices istas protulissem. Sed & turius id facere vetare aliquo modo videban- occupationes, cum meæ, quas mihi nuptia- n filiæ meæ primogeniæ apparatus, tum tuæ, is tibi nova illa & honesta Professionis tuæ ditio cumulatim aggregavit. De qua ex a- no tibi verè gratulor, & ut tibi in decus & orem, literariæq; Reipubl. commodum atq; rementum illa cedat, Deum unicè precor. terùm ad problemata tua me converto Medi- quæ Deus bone! quam ad gustum & sali- n meam: novit ille, me non fallere, etsi hoc im vel auribus tuis, vel gratiæ aucupandæ re, non propitium eum mihi optem. Miror summi facio, ut & quæ hactenus à te profe- sunt omnia, quæ sane etiam ætas & usus gis, magisq; confirmabit, ut te singulari fato illustrandam hocce modo artem nostram Me- cam excitatum esse certo mihi persuadeam. semper mihi placuere illi, qui principia Hip- cratica cum Hermeticis conjunxere, ut qui ter etiam faciendum sentiat, eum ego nihil pere censeam. Quæso te, ne curam hanc po- sed quod facis, strenue in opere hoc perge, &c. d finem facio & te cum tuis diu valere opto.

Hippocratica cum Hermeticis esse jũgenda.

Dab. Suidnicii Silesiorum 3. Non. Martias an[…]
Epoches Christianæ, MDCIX.

MARTINUS SOLFLEIS, D. [...]
Reipublicæ Ratisbonensis Physicus [...]
Ordinarius Spectatiss.
eidem.

S Constantia tua, in excolenda amicitia [...]mel inter nos contracta, Excellentissime [...] Clarissime Dn. Doctor Gregori, sicut ap[...] me laudem meretur summam: ita eandem eg[o] si negligenter tractarē, ingratissimus videri p[os]sem, tantiq; viri complexu verè indignus. Qu[a]propter faciendum mihi minimè puto, ut si[ne] meis tabellariū ad vos reverti patiar, & pro p[io] voto de felici præsentis anni auspicio atq; felici[s]simo successu gratias non agam. Ago igit[ur] quas possum maximas, atque ex animo prec[or] Deum opt. max. non tantum hoc anno tibi præ[]sentem, & omnium rerum tuarum Directorem[,] verum etiam in posterum per totum vitæ curr[i]culum παραστάτην omnium tuorum conatu[um,] actionum & meditationū, ut omnes concedan[t] in laudem sacrosanctæ Trinitatis, & in emol[u]mentum proprium, utilitatemq; proximi. D[e]inde cum animus sit, in Academia, hoc est, [in] conversatione doctissimorum hominum, vita[m] transigere, plurimisq; prodesse velle: etiā ad ea[m]

Commendacio vitæ Academicæ.

re[…]

honesta Professionis Medicæ conditio ultro offeratur; tantam felicitatem tibi gratu- Elegisti profectò vitæ genus, quod ego inter ma recensendum & numerandum puto, in desiderium illud cuivis homini innatum, m facilimè consequi atq; explere potes, di- e nimirum quotidiè, atq; alios de rebus o- nis docere atq; informare. Hanc itaq; feli- tem tibi perpetuam esse volo. Cæterùm doctissimis tuis lucubrationibus transmissis beo gratiam, quas diligenter & cum deside- legam. Tibi quod remittam, Clarissime r, habeo nihil, præter semina pauca, quæ Ma- ificus D. D. Oberndorferus, amicus noster mmunis, communicavit, quæ una cum literis isdem ad te datis accipe, & æqui boniq; con- sule. Hisce benè vale, Vir Excellentissi- me. Dabam Ratisbonæ 3. Martii 1607.

EORGIUS BELTZERUS, D. Medicus dexterrimus & Physicus Ordinarius Reipubl. Misenensis, Eidem.

S. Quod hactenus ad binas tuas literas, tibi Vir Clarissime atq; excellentissime, fautor & amice semper observande, non respondi, ex

ex unicâ hâc causa factum fuit, quod notum illud negotium minus expeditum, &c. Iam quod superest, problemata Decadum quinq; priorum à T. Excel. nuper edita non tam libenter accepi quam legi, & ex iis eruditos tuos & laudabiles conatus multis commendavi, quanquam (quod ajunt) vino vendibili non opus sit suspensâ hedera, meâq; commendatione nil egeant. Vtinam integra centuria ejusmodi quæstionum quod polliceris, brevi in lucem prodiret. Video enim hac ratione studium Medicinæ aliàs difficillimum & satis intricatum, facilimâ methodo & parvo labore ab exercitatis Medicinæ Studiosis intelligi ac comprehendi posse, quod olim mihi studioso contingere non potuit. Perge igitur, mi amicißime Dn. Doctor, & quocunque studio juvare potes (potes autem quam plurimum) artem Medicam verè divinam & laudabilem juva, nec dubita, quin à multis præclaris & doctis viris in multis regionibus nunquam intermorituram gloriam & favorem exinde sis deportaturus. Hisce certè T. Ex. sibi persuadeat velim, me etiam in posterum quocunq; voluerit tempore omnia facturum, expediturumque. Interim valeas & me ames, quem valere & amare cupio æternùm. Dabantur raptim Misenæ 22. Maji, Anno 608.

Commendatio problematum Medicorum.

AD

AD DECADOS I. Quæstionem IV.

IOHANNES MICHELIUS, ...il. & Med. D. & P. P. Superioris Au-ftriæ Archiater Peritissimus, eidem D Gregorio Horstio.

Problemata tua Medica, Clarissime Horsti, ... de quibusdam affectibus humani corporis in specie publicata vidi, maximoq; cum deside... legi. Plurimum vero quæstio quarta De... dos primæ placuit, in qua cornu Cervini na...ram inquiris, & eò potissimùm inclinas, ut ...lierculamrum assertionem improbes, quæ ma...nâ ex parte crudum potius quam prepara...n cornu cervinum in variolis & morbillis, in ...rbo ungarico & similibus affectibus appro...nt. Ego, ut verum fatear, non semel sed ali...oties rasuram cornu cervini crudi exhibitam, ... absq; effectu & mutatione per alvum vicis...a excretam observavi, quod revera propter ...usam à te in quæstione dicta propositam acci..., quatenus tenaciori materiâ vis diaphoreti... latens in cervino cornu penitus obruitur, & ...n facilè de potentiâ ad actum traducitur. Ve...ntamen minimè negandum esse videtur, quod ...naturis robustioribus etiam crudi cornu cer...ni rasura quandam efficaciam habeat, præser...m, ubi optimè lævigatur, quod fefellit pluri- De natura & viribus cornu cervini.

mos,

mos, qui hanc ob causam calcinatum minùs
ficax judicant. Sed hæc omnia dextrè tuis
stinctionibus solvuntur: nec sine ratione &
perientia, cum cornu cervinum combustum n
solum in substantia assumptum sit diaphoret
cum, sed insuper etiam in decocto usurpat
quotidiano potu plurimum putredini resist
& morbo Vngarico laborantibus convenienti
mum sit, quod ipsemet frequenter observa
cum annis superioribus hic in Austriâ, in cura
dis agris παραστάτην fidelem mihi præstar
Cæterùm quod nuper à me quærebas, de flo
bus Martis naturalibus, quos nostri Eise
blüet vocant, propterea quod ex his apparen
bus in fodinis ipsam mineram ferri matura
esse colligant, id breviter determino: nimiru
quod à nostris Vulcani filiis nil aliud expisca
potuerim, præterquam quod his ipsis pulveri
tis utantur tum interius ad diarrheas & a
fluxus, tum exterius ad vulnera & alias unit
tum solutiones consolidandas, quocirca cum cr
co Martis maximè convenire videntur. Veru
tamen cum singularem gustui acrimoniam
præsentent, ab interno usu abstinere placu
Dabo tamen operam, ut occasione datâ copia
quandam transmittam, quia non dubito, qu
præparatio Spagyrica, plurimum etiam in h
Medicamento possit. Interim Vir Clariß. am
ce & affinis optatiß. Vale, & me ama. Daba
rapti

Decoctum cornu cervini optimè convenit in morbo Vngarico.

Flores Martis naturales.

...tim Styræ Superioris Austriæ Cal. Maji, ...no M D C V I I I.

AD DECADOS II.

Quæstionem VI.

...servatio Autoris de quodam Somnambulone, mirabiliter conservato & curato.

Ad Virum celeberr.
...L. GUILIELMUM FABRIcium, Med. & Chirurg. peritiss. & Reipubl. Paterniacensis Ordinarium.

... Vt par pari referam, Peritissime Fabrici, ...* fautor & amice honorande, placet literis ... meis responsoriis præsentem casum subjicere, ...m quod per se rarò talia accidant, tum etiam ...uod ex illo jucundæ quæstiones oriantur, quas ...eviter enodatas tibi ulterius perpendendas & ...um ratione atque experientia medica conjun...ndas relinquo. Anno superiori 20. Aprilis ju...enis quidam, consanguineus meus, in eadem ...omo mecum vivens, vesperi quodammodo ine...riatus ad lectum se confert, optimè dormit, usq; ...d horam 12. circa quam è lecto surgit, hinc & ...de ambulat, & dormiendo tandem ad fenestrã ...scendit, eamq; egreditur: ego tunc in eodẽ cu...culo dormiens insolito strepitu excitatus, quasi Historia.

per

per somnium recolligo, juvenem hunc in infa-
tia sæpius ὑπνοβάτην vel somnambulonem eg-
se; quam ob causam famulum meum nomi
proprio appello, quærendo num secum dormie
tem adhuc habeat juvenem, qui excitatus neg
tivè respondet: quapropter statim surgo & f
nestram accedo, ut hærentem ibidem retrah
rem; sed proh dolor! eo ipso momento decidit
plateam lapidibus obductam ex contignatio
domus tertià ad altitudinem ulnarum 14. tac
primum, & immobilis instar mortui project
in uno eodemq; loco remanet, paulò post tame
fortaßis pluviarum frigiditate, quæ tunc fr
quentes erant, refocillatus, sonum edit inart
culatum, instar vituli jam sub manibus lan
morientis. Descendi, potius ea intentione u
confractum hominem colligerem, ac sepultur
præpararem, quam ut curatione Medica vel chi
rurgica eidem succurrerem. Sed quid fit; ho
minem invenio quo ad membra exteriora omn
ex parte illæsum, capite excepto, cui vulnus in
flictum erat ad os usq; bregmatis sinistrum, sin
oßis & periostii læsione. Quibus observatis in
ferius hypocaustum calefactum aperui, & advo
cato tum verbi ministro, tum etiam Chirurg
proximo, consternatione quodammodo remota
non penitus media adæquata intermittenda ess
duxi. Statim ergo cum suffocationem immi-
nentem viderem, pulvere, nescio quo, ingrat

qu

ad manus erat, vomitum provocavi, ut ven-
ulus ab onere suo liberaretur, utpote quod de
cedenti potatione vespertina supererat in ju-
e, Bacchi festivitatibus minime assueto. Quo
o, loqui cœpit, & de doloribus ingentibus va-
um partium conquestus est, quod spem
ndam restitutionis mihi afferebat, quia
tem nondum affectam videbam: qui enim
res gravissimos sentiunt, ijs mens nondum
rat ex Hippocratis sententia. Quare de
quatis alijs remedijs convenientibus cogita-
cœpi, quam ob causam venæsectionem astan-
us suasi, & aliquot horas post clysterem a-
m revellentem injiciendum esse putavi. Ne
em tanta remedia in tam gravi casu solus
iberem statim Dn. D. Tobiam Tandle-
m & affinitate & singulari amicitia mihi
junctissimum advocare jussi, cui advenienti
um proposui, qui auditis indicationibus me-
n consensit. Quare statim venam media- Venæ sectio cur instituta?
n sinistri brachij incidimus & uncias tres
guinis extraximus, tum ut motum sanguinis
viscera principalia corrigeremus, tum
am, ut dolorem circa Iecoris regionem vehe-
ntem leniremus. Post venæsectionem
ne quievit, & imminens suffocatio una cum
lore dextri hypochondrij remisit. Tribus
ris à venæsectione circa matutinum tempus

enema exhibui, quod recipiebat Malvæ, [...] malvæ Mercurialis, Violar. ana M ß. Bet[...] Tußilag, ana M j. fl. Chamomil. M j s. F. L[...] coct. ad Unc. x. In calatura dissolve [...] Hieræ s. Diaphœnic. ana ℥ ijs. de succo ros[...] ℥ j s. ol. chamomil. violar. Anethi a[...] ℥ vj. salis parum f. Enema. Hoc usurpato, [...] xies cum facilitate alvum deposuit, & ma[...] mam sensit alleviationem. Hic tandem ex [...] & astantibus quæsivit, unde eidem tanta con[...] gerit imbecillitas, (non semel enim animi de[...] quium patiebatur) ignarus omninò sui lap[...] periculosissimi: cui ne fortè propter imaginati[...] nem periculi gravius quid accideret, respon[...] mus omnes unanimiter eundem tantum ex [...] cto forte fortuna devolutum esse, quod etia[...] credidit, sibiq; persuasit, se antea per aliquot [...] ptimanas imbecillitatem quandam percepi[...] quæ fortè jam ab hac causa προκαταρκτικῆ [...] actum traducta sit. Hisce remediis primo [...] contentus fui, nisi quod exterius vulnus capi[...] more solito deligatum fuerit, digestrũ imposit[...] totoque capite oleo rosaceo inuncto, sequenti [...] 22. Aprilis, ut & nocte præcedenti de siti & a[...] xietate conquerebatur, ita ut febris unà co[...] juncta videretur, quod etiam urina testabatu[...] quæ rubicunda, sed ob sanguinis conturbati[...] nem partiumq; debilitatem crassa appareba[...] Ad duo igitur respiciendum esse videbatur, tu[...]

Febris accidens, cur unica fuerit rubicunda & crassa.

sanguinem in corpore p. n. collectum, unde anxietas pectorisq; punctiones ac dolores gravarent; tum etiam ad febrim. Quoad sanguinem collectum dissolvendum & expectorandum exterius adhibui decoctum lactis cum Meliloto, flor. Chamomill. ana M iij. Marrub. Anethi ana M ij. quod comprehensum aliquot vesicis bubulis per vices calidum Epithematis loco partibus dolentibus applicare jussi. interius primo diebus aliquot matutino tempore pinguedinem humanam (quam tum temporis à recenti corporis humani sectione copiosam in promptu habui) in vasculo cerevisiæ ad unc. 5. ebibendam dedi; quo remedio dolores & punctiones internæ levabantur & sanguis concretus ad exitum præparabatur, ita ut consequenter per tussim & screatum concreti sanguinis frusta copiosè, & satis cum facilitate rejicerentur. Quo ad febrim, alvum lenientibus medicamentis apertam retinui, & præterea medicamenta & alimenta convenientia contraria præscripsi. Pro potu igitur concessi Aq. hord, ℔ js. cum syr. Violar. acetosit. citri, de liquirizia ana ℥ j. conserv. Rosar. ℥ ß. M. & F. Iulapium, ut febrilem calorem corrigerem & pectus quoque lenirem: exterius cum aceto vini & aqua rosacea spiritus frequẽter recreare conatus sum, ne natura in tã gravi affectu fortè succumberet, quo fine Citrũ cum saccharo præparatũ sæpius etiam exhibui.

Quamvis autem febrilia symptomata remitterent, nihilominus 24. Aprilis sopor quidam præter naturam, & vigilandi quædam impotentia successit, quod postquam vidi, statim allaborandum esse duxi, ut quo ad fieri posset materia à capite revelleretur & somnus p. n. impediretur, quam ob causam primo præscrip clysterem, qui ℞ Violariæ, Chamomil. Lactuc. ana M ß. salviæ, Beton. ana M j. Centaur. min M ij. Parietar. M j. Sem. lini ʒ ß. Coq. in s. q aq. ad ℥ x. post colatur. adde Cass. extract. pro clyster ℥ ß. Mass. pil. aurear. ʒ. ol. Anethi, Violar, ana ℥ j salis ʒ j, M. & F. Enema, quo injecto aliquoties alvũ dejecit, sed operatione medicamenti absolutâ sopor ille rediit, quapropter frictiones & ligaturas pedum instituo, quibus continuatis per noctem subsequentem à periculoso hoc symptomate juvenem hunc Dei gratia liberavi: quid enim ex ejusmodi sopore fuisset expectandum, quilibet facilimè colligit. Interim dum hæc peragebantur circa sinistrum humerum, ibidemq; circa articulationem brachij cum scapula, ut etiam circa spurias costas & femoris superiorem partem ejusdem lateris contusionem quandam factam fuisse depræhendo, tùm ex tumore dictorum locorum p. n., tùm etiam ex dolore partiumq; impotentiâ, Etsi verò quasdam inunctiones hic suaderet Chirurgus, qui vulnus capitis tractabat, mihi tamen con-

Contusiones quomodo fuerint tractatæ.

nvenientius videbatur emplastrum exsiccan-
bus & absumentibus, ac tendones ac nervosas
rtes consortantibus adhibere, quod Germani
stri Dűrband vocant, ex farin. fabarum.
plendin. bolo arm. symphyto majori & simi-
bus, quo continuato partes dictæ consortatæ
erunt, ita ut aliis remediis opus non esset,
uemadmodum eodem remedio in dextra ma-
ucõtusâ quodammodo respectu pollicis commo-
quoque utebamur. Post octiduum febri cu-
tâ symptomatiúq; gravibus correctis suspicio e-
t adhuc de sanguine concreto, quam ob cau-
m aliquoties pulverem ex iis quæ sanguinis
umos dissolvunt, ut sunt, oculi canc, præp.
ub. tinct. sperm. ceti & similia exhibui & su-
orem provocavi, simul eò respiciendo ut conve-
ienti diæta vires admodum collapsæ reficeren-
ur. Qua ratione præter spem multorum in-
ra 14. dies juvenis hic perfectè convaluit, Dei
ingulari providentiâ, cui laus & honor in æ-
ernum. Ex hoc casu singulari sua sponte
ullulant problemata quædam notatu digna,
uæ tuo judicio, vir Clarissime, subjicio: quid
nihi videatur breviter subscribam, pro ut illud
am pennæ succurrit, dum hic Lipsiæ (absens à
nea Bibliothecula) operam medicam ægrotan-
i cuidam fæminæ primariæ præstando, tanquam
hospes vivo.

Problema. I. Ergò primò quæritur, cur juvenis hic citius inebriatus ὑπνοβάτην vel somnambulonem egerit, quam alio tempore quod multis accidit? *An quia spirituum perturbatio, propter pravas exhalationes ascendentes facultatem dijudicandi fefellit, ita ut phantasia bono quodam apparente commota neglectis aliis circumstantiis citius partes motui destinatas ad motum incitaret, adjuvante spirituum agilitate per copiam exhalationum introducta? Vt enim ebrij vigilantes adhuc sæpius contra rationis præscriptum ea peragunt, quæ phantasia imperat, quæ tamen sobrij non aggrederentur: ita multò magis ijsdem dormientibus hoc accidere posse verisimile est, tùm quod per somnum cerebrum magis repleatur & spiritus magis conturbentur, tum etiam quod intelligendi facultas veraq; dijudicandi potestas tunc temporis magis quiescat. Hinc etiam tot actiones per somnia nobis recurrere videntur, præsertim benè potis, nisi omninò copia vaporum cerebrum quasi sepultum sit.*

Problema II. II. *Quæritur*, cur tanta celeritate juvenis hic dormiendo ambulans fenestram altiorem ascenderit: *An quia somnambulones omnia intrepide audent & loca periculosa sæpius ascendunt, propterea quod vis discernendi vaporum caligine consopita quasi jaceat unde incogitantia præbet audaciam, quam*

*pirituum constantia adjuvat? Nam quemad-
odum phrenetici in suis actionibus sunt vehe-
entissimi: quicquid enim apprehendunt, fir-
iter sibi retinent, propterea quod operatione
tellectiva destituti sola utantur phantasiâ,
æ hoc unicum peragendum esse censet, unde
axima spirituũ copiâ ad partes apprehensio-
i inservientes à phantasia mittitur: sic etiam
mnambulones frequenter ob æstimativam qui-
centem periculosa loca ascendunt, periculi
agnitudinem non perpendentes, idq; præstant
miter, quia phantasia huic unicæ operationi
ntum intenta est. Hinc etiam fit, ut nomine
roprio vocati, cadant, utpote quod ipsis admo-
um familiare phantasiam aliò revocat, unde
onsequenter à somno excitantur, & excitati
agnitudinem periculi cognoscentes formidare
ncipiunt, ac dissipatis spiritibus, atque aliò re-
vocatis facultatibus debilitatis cadunt & peri-
litantur.*

II I. *Quæritur,* Cur dormiendo dela- Problema III.
psus juvenis minus fuerit læsus? *An quia
periculum tantũ non fuit animadversum? Etsi
enim jacula prævisa minus noceant, non tamen
illudipsum hîc procedit, quia vigilantibus ita
prolabentibus ex consternatione & timore
vehementissimo spiritus omnes intro ad prin-
cipium suum recurrunt, unde partes externæ*

magis debilitantur, & citius impreßiones alienas p. n. sentiunt: talis autem consternatio & timor non adfuit dormienti. Quid si dicerem, resistendi conatum non fuisse in dormiente, quam ob causam decidens primo pedibus terram attigit (quod læsio plantarum superficialis testabatur) consequenter autem reliquis articulis non intensis & resistentibus, sed laxatis, statim in sinistrum latus decubuit. Quod si vigilans fuisset, intensis articulationibus eo fine ut violentiæ resisterent, vehementior fuisset impreßio: pro ut enim resistentia major est, ita etiam actio redditur vehementior.

Problema. IV. IV. Si à vehementi imaginatione per somnium fit νυχόβασις quæritur cur actorum hic noctambulo fuerit oblitus? An quia diversæ sunt operationes phantasiæ & memoriæ, ut citius fiat specierum compositio à phantasiâ, quam earundem tali vel tali modo compositarum à memoria conservatio? Imò cum tota anima non admodum sit intenta his actionibus, obliviscuntur plerumque eorum quæ acta sunt, quemadmodum vigilantes interdum obliviscimur earum actionum, quas sine insigni intentione peragimus. Etsi vero præsens juvenis suæ actionis nullam haberet recordationem primis diebus: restitutus tamen confitebatur, se eâ nocte (in qua lapsus accidebat) somnium habuisse, quod ad abitum omnia præparârit, & cur-

... m celeriter ascenderit, ubi phantasia fefellit ... mientem, ut ad fenestram ascendendo cur... n se ascendere putarit. Hæserunt enim speci... llæ firmiter in imaginatione, quia in man... tis eidem datum erat, ut summo mane sur... ret & necessaria ad iter præpararet.

Quæritur, unde post lapsum impotentia vigilandi & per consequens Lethargus incipiens fuerit? *An à pituitosis humoribus in cerebri regione putrescentibus, per contusionem ibidem fortè collectis, quod sanguis primis diebus ex aure sinistra profluens testabatur? Hæc igitur cerebri imbecillitas, unde pituitosæ exhalationes principium nervorum continuò affecerunt, ita ut facultates ad sensum ... tæ redditæ fuerint.* Problema V.

VI. *Quæritur*, quomodo dictus æger à tot gravibus affectibus complicatis, febri videlicet, sopore p. n. lipothymiis frequentibus, summaque totius imbecillitate tàm cito vires recuperare potuerit? *An quia hæc symptomata omnia non ex causis morbificis longâ serie propter partium imbecillitatem & concoctionũ depravationem, quod frequenter accidit, generabantur, sed subitò propter lapsum insperatò accidebant? Ergo cum vires & respectu juvenilis ætatis fortiores nec præcedentibus morbosis dispositionibus absumptæ essent, fieri potuit, ut citò sanitas pristina recolligeretur.* Problema VI.

Problema VII.

VII. Quæritur, Cur in articulorum con-
tusionibus & luxationibus potius cata-
plasmata, quam inunctiones approbave-
rimus, præsertim in principio? *An qui
inunctiones faciunt ad pororum obturationem
nec eam exiccandi potentiam obtinent, quam a-
lia medicamina? ne igitur impedita transpi-
ratione materia potius colligatur, quam dißipe-
tur, ideo ab inunctionibus abstinendum puta-
mus, potißimùm in principio, cùm copia majo-
affluit. Adde quod illa cataplasmata ex exic-
cantibus & discutientibus, id quod influxum est
absumant, quod vero affluit, impediant. Hæ
sunt, quæ raptim de hoc casu Tuæ dign. referr-
volui. boni consule & me, quod facis, ama.*

Dabam Lipsiæ τάχιςον *calend. Maij
Anno 1608.*

RESPONSUM

*De somnambulonibus & nonnullis alijs
qui ab alto ceciderunt absq; ma-
gna læsione*

Ad Autorem.

GREGOR. HORSTIUM
Philos. & Med.

Cui

Guilh. Fabricius Hildanus
S. P. D.

Re-

RESponsum tuum doctißimum ad observationem meam de Gangræna tibi inscriptum, vir undiquaque clarißime, & amice plurimum honorande, accepi. Placuit omninò, idq; observationi annexi. Accepi quoque observationem tuam de somnambulone, (elegantissic à te, non autem ut ab alijs Noctambulone vocato) raram profecto, & annotatione dignam. Quod T. Excell. ipsam mihi inscribere dignata sit, ex eo summa sua me humanitas ac benevolentia elucescit. Faxit DEVS OPT. MAX. ut aliquando officijs, beneficijsq; respondere poßim, Problemata & nodos, quos ex præscripto casu proponis, tu ipsemet tàm doctè ac perspicuè solvis, ut mihi opus non sit noctuas Athenas ferre. Ne tamen omninò nudā ad te mittam Epistolam, addam exemplum unum aut alterū de somnambulonibus, & ijs qui ex alto absq; læsione insigni ceciderunt, convaluerunt q;.

Quidam in agro Neocomensi ad fontem Andreæ, Pierre Galantier nomine, vir probus ac robustus, & optimo corporis habitu præditus, per quadragesimum annum ætatis agens, cum anno 1605. Neapolin ad lacum Neodunensem, amicos invisendi & nuptias celebrandi causa profectus esset, & quadam die in convivio præter voluntatem ad compotationes compelleretur, urgereturq;, effugit & se in cubiculum quoddam secundæ contignationis domus, quò compotationes superfluas effugere posset, abscondidit. Historiæ de quibusdam somnambulonibus.

Circa mediam noctem, cum gravi ac profun
somno correptus esset, ac se ex convivio effuge
& viridarium ingredi velle somniaret, è lect
surgens, fenestram ascendens, indeq; in terra
cadit. Mox à somno expergefactus, ejulat &
clamoribus suis domesticos excitat, qui accur
rentes ipsum semimortuum in hypocaustum
transferunt. Vocato ejus loci Chirurgo, nul
deprehensa fuit læsio præter quàm quod cut
circa talos ad murum ex parte abrasa fuera
Hic itaq; emplastris applicatis, inunctis ite
lumbis, & venâ in cubito sectâ, intra paucos di
sanitati restitutus fuit, & ad hunc usq; die
sanus & incolumis vivit. Non enim adeò pri
dem, quùm in agrum Neocomensem ad nobilem
virum Dn. Jsaiam Horicæum *vocatus essem,*
prædictum Petrum Galantier ipsemet vidi, &
illa, quæ acciderant, ab ipso, præsente nobili viro
excepi atque annotavi. Ab eo tamen tempor
nunquam simile quid sibi accidisse, affirma-
vit.

II. Idem nobilis vir HORICÆVS mi-
hi retulit, se ante annos 20. in ditione Episco-
patus Basileensis, paganam somnambulonem
cognovisse, illamq; noctu surrexisse, & dormi-
endo rem familiarem administrasse, imò & ali-
quando in campos ad operarios expatiatam
fuisse. Idq; se suis oculis vidisse mihi affirma-
vit.

Lustriaci

Lustriaci propè Lausannam ad la- Lemannum, civis quidam 28. annorum t. à juventute somnambulonem egit. Qui puer adhuc esset, frequenter noctu dormi- o è lecto surgebat, & per ædes ac plateas ob- bulabat, vociferabatur, ac distinctè loqueba- . Id quod à multis visum & observatum Qui hujusmodi adhuc perageret, nisi uxor s illum coerceret, noctuq; retineret. Hic nen mentis nunquam usque adeò compos t.

Ante annos 24. cùm apud præstantißi- um Dn. COSMAM SLOTANVM pras Cheirurgicam exercerem, vocati fuimus ad llam, trium circiter annorum ætatis, quæ ex rema domus altioris contignatione, in pavi- ntum lapideum decidit, cujus cerebrum ali- omodo commotum concussumq; fuerat, unde tim vomitus cibi indigesti subsequutus. Slo- nus accersitus, abrasis crinibus totum caput tertium usq; diem oleo rosac. inunxit, pul- rem rosar. & Myrtillor. inspersit, & Enemata bibuit. Tandem etiam capite per dies aliquot ncto oleo suo è floribus, ægra convaluit.

Eodem anno vir quidam pius & magni minis Medicus, nec non amicus meus singula- , divinitus servatus fuit. Cum enim obscu- tenebricosißimaq; nocte, montem quendam in ò fodinæ carbonum foßilium erant plurimæ, eques

eques transiret, ac parùm à via recta deflecter
unà cum equo suo in fodinam viginti cubito
(si recte memini) altam, decidit. Sed quia fo
na ista adeò angusta fuerat, ut homo solus ta
tùm descendere posset, equus in medio tantu
modo fixus ac hærens remansit. Famulus cu
Dominum suum adhuc viventem intellexiss
protinus iterum equum suum conscendit,
summa, qua potuit, festinatione, rusticos è pr
ximo accersit pago; qui secum restibus, omn
busq; necessariis allatis, vivum istum planè ill
sum è fodina extraxerunt, equo tamen mortu
Hisce vale, Vir Amplißime, & diu fœliciter v
ve. Paterniaci Aventic. 14. Iulij 1609.

Ad Decados III. Quæstionem octavam.

Horrendus interdum affectus est fauciu
in febribus ardentibus, quam ob causam in pr
sentia pro complemento ad quæstionem de li
guæ inflammatione miraculosam historiam su
sequentem annotare lubet, quam anno Milles
mo quingentesimo nonagesimo septimo in publ
cis prælectionibus ex ore dictantis Præceptor
& Patrui nostri honorandi, Dn. D. Jacob
Horstii, Profess. in Academia JULIA primar
p. m. excepimus, in comm. lib. Hipp. περὶ πά
θῶν, cap. de partium sub linguæ inflam.

Obser

OBSERVATIO.

ingua per putrefactionem ad radicem usque corrumpitur, & semestri vicissim sufficientem integritatem nanciscitur?

Filius Secretarij Illustriß. Ducis Brun-icensis laborabant unà cum fratre variolis, pa-er Chirurgi opera utitor, præsertim cum puer e dolore faucium conquereretur. Chirurgus atus variolas nimis copiosè putrescere in lin-ua, gargarismo utitur, & subinde magnas rusta ex ore aufert. Puer tandem obmute-cit, nec cibos, nisi liquidos, deglutire potest, uam ob causam parens sollicitus ad me venit, & filij variolis periculosè decumbentis, ijsq; pu-rescentibus in faucibus, ut prorsus mutus puer it redditus, curationem petit. Absens in me-lium consulo (quia propter Illustriß. Iuniores rincipes accedere non licuit) & admoneo tum psum Patrem, tum etiam Chirurgum, quem ecum adduxerat, ut uvulæ rationem haberet, ne putredine absumpta loquelam adimeret. Se-cunda die ad me redeunt uterq;, & uvulam jam perijsse referunt. ego perterritus patri suasi, ut alium quoque Chirurgum adhiberet, & tum gargarismis, tum etiam linimentis ex Rob nucum & melle rosato mixtis cum aq, prunellæ partes exulceratas sanarent.

Tertiæ

Tertia die pater & novus Chirurgus redinunt, linguamq; putredine totaliter absumptam pronunciant, atque tunc veniâ dimissionis mihi datâ accedo, puerum septem circiter annorum prorsus mutum & jusculum aliquod sorbentem invenio: paulo post os apertum intueor, linguam planè absumptam usq; ad radicem video, atque in radice magnam putrefactionem sanie conspersam depræhendo. Gargarismos, quibus satis commodè Chirurgi utebantur, continuare jussi, & suasi ut unicum remedium adderent, scilicet linimentum nostrum quod recipit pul. flor. Malvæ arboresc. Vnc. dimid. Balanst. drach. ij Aluminis drach. dimid. Cum melle despumato q. s. & M. f. linimentũ molle. *Planè enim mihi persuadebam hoc exulcerationem exiccari & carnem aliquo modo à natura in puerili corpore restitui posse. Semestri post in aulam reversus, & sollicitus de hoc puero, patris ædes accessi, & quæ tunc aderat, matrem interrogavi de statu filij, quæ de Scholâ domesticâ eundem advocat iterum satis expeditè loquentem: ore aperto linguam integram, quæ de novo creverat, sed paulo minorem invenio, quæ hodie annis circiter tribus ad justam magnitudinem pervenisse dicitur.*

Ad

Ad Decados IV.
Quæstionem I.
Observatio
De ligamenti sub lingua periculosa sectione,

GUILIELMI FABRICJ, Medici & Chirurgi experientiss. & Reipubl. Paterniacensis Ordinarii.

Ad Autorem G. H. D.

S. *Nulla Chirurgo committitur operatio, Amplissime atq; amantissime* Dn. Horsti, *quã vulgus magis floccifacit, atq; sectionem ligamenti sub lingua, Ita etiam ut obstetricibus ut plurimum committatur: quæ ligamentum hoc digito abrumpere solent: quod mihi tamen non probatur. Sæpissimè enim vicinas partes simul lacerant, atq; disrumpunt hinc dolor & inflammatio, ita ut pueri lac sugere non possint: fiantq; morosi; extenuentur atq; debilitentur. Prudenter itaq; hac in operatione agendum est; neq; spernenda, etiam si minima omnium videatur. Inprimis autem explorandum convenit, num ancyloglossus operatione hac indigeat, nec ne. Multoties enim pueri aliam ob caussam quàm propter vinculum sub lingua, vocem*

articulatam exprimere nequeunt: nulloq; liga-mento lingua annexa est. In his sectionem pe-riculosam esse, sequens exemplum demonstra-

Observatio & historia singularis.

Rustici cujusdam hic in vicinia à Corselles, Pe-ter Lieux nomine filius, duorum annorum ata-tis, superiori mense Majo 1608. ad ædes meas ad-ductus fuit: idq; ad eum finem, ut ipsi ligamen-tum sub lingua solverem. Quandoquidem a-scisso ligamento linguam officio suo fungi, in-fantemq; brevi sermonem proferre posse, pl-nè sibi persuasum habebant parentes. Po-ro aperto ore & elevata lingua, quæ crassa va-de erat, nullum inventum est nervosum vincu-lum. Quamobrem parentes cum infante rem-simus, manumq; adhibere recusavimus. Po-mensem venit Empiricus, seu circumforaneus c-adductus fuit infans. Is linguam mediante li-gamento nerveo durissimoq; annexam esse, pa-rentibus persuadebat; Et dummodo pecunia-solvere vellent, ut infans brevi sermonem edere-facillimè se efficere posse audacter ipsis affirma-re ausus est. Numeratur pecunia: in sinum cu-jusdam matronæ collocatur infans: Tum impo-stor linguam ex utraq; & anteriori parte al-(ut mihi ab astantibus relatum fuit,) separavi-Sed quid fit? puer iste, qui prius erectè inceden-poterat, in ipso momẽto, maximis & horrendiss-mis prius sublatis clamoribus contrahitur: ut-ut genua versus inguina, & brachia versus pe-ctus retraherentur. Cæterum quia dolores con-

tinui-

..., & medicamenta adhibita non essent, valde ...enuatus atq; debilitatus fuit infans: nunc ta... aliquo modo melius habet. Heri enim 28. ...us mensis Iulij, ipsum unà cum doctißimo vi... Dn. Emanuele Vrstisio, artium liberalium ...gistro convictore meo, aliisq; ex meis dome...us adivi; Et ea quæ jam recensere duxi ex ...entum astantiumq; relatu excepi. Huc usq;, ...& antehac, ne verbũ quidem proferre potest. ...ura brachiaq; adhuc contracta sunt: quæ ubi ...xtenduntur protinus iterum contrahuntur; ... non adeò ut antehac: nulloq; modo incedit. ... dolore tamen non usq; adeò conqueritur, & ...petitus rediit, ita ut paulatim vires refician..., Lingua crassa, caput verò totaq; constitutio ...poris Phlegmatica est. Ego, quia pauperes, ...am meam ipsis obtuli: si accesserint, faciam ...icquid in me erit, & lubenti animo exitum ...estolabor. Rarus enim est casus, cui similem ...hi nunquã observare contigit. Ideoq; eò ma... T. Ex. illum cõmunicare mihi visũ fuit, quod ...jusmodi rebus summopere eam oblectari sciã. ...nique de ancyloglossis inter cætera exemplum ...oddam peculiare referre possum, quod hic ad...ibere T. Exc. forsan non ingratum erit. Est ...hi frater uterinus, qui in sua infantiá admo...m valetudinarius fuit. Inter cæteros a. mor...s quibus obnoxius erat, ad quartũ usq; annum ...atis, ne verbum quidem edere potuit. Ego cum

Observatio singularis aliá.

apud Chirurgum quendam Practicum versare & singulis ferè diebus sectionem hujus ligamen ti feliciter administrare viderem, cum die qui dam paternos lares visitassem linguam ejus in spicere placuit. Tum mediante ligamento cra so spissoq; linguam adeo annexam reperi, vix ipsa dentes anteriores attingere posset. E ea, quá potui, diligentiá ligamentum hoc abs di, posteaq; singulis diebus ter quaterq; loc affectum melle rosaceo inunxi. Duobus m sibus à prima abscißione, ligamentum aliq modo iterum annexum inveni: quapropter dem modo ut prius processi. Res, Dei benefic ita feliciter ceßit, ut brevi loqui inciperet, ta demq;, & hucusq;, laus Deo vocem optime p ferre, & articulate posset Vacat autem om periculo hæc operatio: dummodò rectè admi stretur: præcipuè autem prospiciendum con nit, ne nimis profundè incidatur: Ego vata lingua apice forficum ligamentum ut p rimùm in duobus, nonnunquam etiam in bus locis incido, sic enim difficilius coale denuò, quàm si uno tantummodo loco incisio cta esset. Incido autem saltem quicquid ner um est, ita ut carnem vix attingam. Quo primâ vice non satis abscissum aut iterum nexum fuerit, poterit postea eadem operatio nuò administrari. Inciso ligamento, jube nutrix sæpißimè digito melle rosaceo, (aut

Modus sectionis.

m

(vini) madefacto linguam blandè elevet: Sic e-
a agglutinatio atq; consolidatio impeditur.
Hæc ad de scribendi, vir amplißime atq; aman-
tißime, problemata tua medica undiquaq; do-
ctißima, quæq; maximâ cum voluptate legi, an-
sam mihi dederunt. Vale ex Museolo nostro
Lichaonico 29. Iulij 1608.

AD DECADOS V.
Quæstionem I.
Idem
GUILIELMUS FABRICIUS,
Ad Autorem.

PRoblemata tua doctißima, amplißime atq; clarißime Dn. D.Horsti, *gratißima mi-hi fuêre multamq; eorum lectio me oblectavit. Perge, quæso, sic scriptis familiam ornare & fa-cies rem multis gratißimam, atq; utilißimam. Quod in ijs honorificam mei mentionem feceris, immortales ago gratias: inde humanitatem, & in me benevolentiam tuam agnosco. Ad non-nulla horum problematum libenter exempla tibi communicarem, sed occupationes nunc lon-gas scribendi epistolas, non concedunt: dabitur forsan posthàc ocium atq; occasio: addam tamen unum aut alterum. Quæstione 1 decad: quin-tæ, non absq; gratißimis caussis in syncope ace-*

tum cum distinctione admovendum, rectè scribis; Et tecum consentio, sed mirum forsan tibi videbitur, quod nunc subnectam. Matronam piam atq; honestam cognosco Lausannæ viduam Dn JOACHIMI ROHAUT, olim pharmacopœi, quæ acetum adeò aversatur, ut ex solo ejus odore in Lipothymiam & syncopen incidat. Ideoq; ex ipsius culina planè proscriptum est. In Lipothymia cum ex resolutione spirituum, tum eorundem oppressione, Sal præstantissimum esse remedium, si labra eo fricentur, aut æger id masticaverit, ausim affirmare: millies enim in his quibus vena incidenda, aut incisa fuerat, cùm fructu observavi: neque ullum hactenus remedium inveni quod citius effectus suos edat. Cæterum admiratione non vacat quod sæpissimè hi qui adstant, cum alicui vena inciditur, Lipothymia & Syncope corripiantur. Imò & nonnullos vidi homines, qui ex solâ imaginatione atquè cogitatione alicujus horrendi facinoris Lipothymia correpti sint. Exemplum unum non vulgare annectam. Anno 1558. Genevâ in Sabaudiam ad nobilem quendam vocatus, quum in itinere famulus ipsius nobilis, qui me ducebat eques, à latus mihi esset, ac ego de miserrimo ac deplorando statu militum Germanorum, quorum mentio fit in tractatu de gangræna & Sphacelo, narrarem, & eorum vulnera, & ulcera de-

Observatio, de quadam muliere, quæ ab aceto abhorruit.

Sal optimum remedium in Syncope.

Observatio de syncope per imaginationem oborta.

iberem, ex sola narratione historiæ ipsemet nulus lipothymia correptus fuit, adeo ut pam absfuerit, quin ex equo in terram prosterretur. Ego una manu apprehenso freno duris mei semimortui, altera frenum equi ri, equos ambos retinui: & anxius animo, m nullum mihi ad manus esset aliud remeum, urinam propriam manu excepi, eamq; faciem ejus immisi, quin etiam labia ea frii. Hinc paulatim recollegit vires, & mead nobilē perrexit, ubi, cum quid in via nobis ciderat, narrassem, mirum in modum ipsum riserunt domestici. Plura non licet. Clasimum Dn. Doct. LENTULUM tuo nonine salutavi, qui te vicißim ex animo salvere upit, & omnia humanitatis officia tibi offert. pollonia Schreera, quæ per multos annos inliam passa, cujus tu mentionem facis Decade uinta, adhuc in eodem statu, ut tu illam vidii, vivit, nec ulla intervenit mutatio. Vale Vir amplißime, & feliciter vive, diu, meq;, ut facis, ama. Paterniaci Aventicorum 20. Iulij An. 1608.

Vrina remedium Syncopes, ob salsam substantiā.



AD DECADOS VI. Quæstionem X.

CASPARUS BAUHINUS D. Anatom. & Botan. Prof. Basileensis, & Illustrissimi Duc. VVirtembergici Medicus celeberr.

GREGORIO HORSTIO Med. D. & Professori in Academiâ Giessenâ.

S. Tuis elapso Septembri Giessæ dati, Vir Cl[...] rißime, utrum responderim revera ign[...] ro: ut ut sit, tibi de Profeßione grat[...] lor, & omnia felicißima precor. Quod conce[...] nit casum, de quo scribis, dubitandum minim[...] est, quin omentum fuerit, in quo tumor & [...] nies collecta fuit; hoc docere potest ipsius pr[...] mum connexio cum fundo ventriculi, cui a[...] vel membrana superior adnascitur, vel poti[...] inde producitur, quemadmodum ala inferio[...] coli membrana: docet hoc etiam ipsius form[...] Marsupio aucupario similis: item ipsius substa[...] tia partim membranosa, partim glandulo[...] Quæ causa fuerit quæris? Cum plurima va[...] per omentum ferantur, ex vasis reseratis sen[...] materia inter has tunicas effundi & colligi p[...] tuit, quæ nisi membranæ craßiores fuissent, [...] abdominis capacitatem fluxisset: & quia p[...] gue[...]

Causa generationis in omento.

uedo, quæ ei adnaſcitur, cænoſa & putreſcibilis eſt, non mirũ ſaniem fœtidam adfuiſſe. Hæc ſunt, Vir Clariſsime, quæ ad tuas reſpondere debui: his vale & ſalve. Baſileæ ocyus XIX. Decembr. 609.

GVILIELMVS FABRICIVS Medicus & Chirurgus Paterniacenſis experientiſsimus ad eundem.

S. Tuæ, vir Ampliſsime, 12. Septemb. Gieſſæ datæ, 19. Octob. ad me perlatæ fuêre, quæ gaudio maximo me affecerunt, præcipuè illam ob cauſam, quod Deus opt. max. nos propius conjunxerit, & T. Excel. in florentiſsimam Academiam conſtituerit. Faxit Deus clementiſsimus, ut vocatio illa tua ad ipſius gloriam, ædificationem proximi, inprimis familiæ Medicæ utilitatem, tuiq; ſalutem plurimùm conducat. Cæterùm quod caſum de monſtroſo omento communicatum attinet, is multùm mihi placuit: eſt enim profectò rarus, nec unquam mihi ſimilem videre contigit. Superiori tamen anno Bernæ matronam quinquagenariam, robuſtam, ſanam, obeſam & pinguem valde inviſi. Illa ante multos annos in difficili partu relaxationem umbilici contraxerat, ex qua rupto peritonæo & relaxato abdomine paulatim hernia planè monſtroſa facta fuerat, quandoqui-

Obſervatio de tumore omenti.

dem magnitudinem uteri, qui fœtum maturum gestat, tumor iste superabat; venter nihilominus suam servabat proportionem. Porro tumorem huncce ex omento prolapso & sensim in istam magnitudinem aucto prognatum fuisse verisimile mihi videtur: absque dolore enim, tactuque mollis & undique æqualis erat: colore à naturali non discrepabat: murmur nullum persentiebatur, ut in hernia fit intestinali: in ventrem retrocedebat nunquam, etiamsi alvum exoneraret, vel in dorsum ægra decumberet, sed semper in eodem permanebat statu. Ex quibus apparet fuisse omentum, idq; in illam molem & magnitudinem auctum. Sed hæc obiter, quæ si non probabilia, verisimilia tamen esse videntur. De generatione vero tumoris omenti, cujus mentionem facis, nescio quam aliam adferre debeam causam, præterquam illam ipsam, quam tu quoque statuisti. Ludit enim aliquando natura, ut plus nutrimenti ad partem aliquam, quam pro sua nutritione opus, amandet. Hinc excrescentiæ præternaturales & aliquando monstrosæ fiunt. Ante annos enim quatuordecim DN. GRIFFONIUS, *Chirurgus præstantissimus, olim Præceptor meus fidelissimus Lausannæ cuidã viro robusto & optimo corporis habitu prædito excrescentiam ad homoplatam dextram viginti sex librarum pondere, præsente Domino*

Causa generationis tumoris omenti.

Observatio de excrescentia ad homo platam.

Clau-

Claudio Auberio apud Lausannenses Doctore Medico celeberrimo, multisque aliis excidit, convaluit homo iste, & forsan huc usque vivit. Tota autem excrescentia ista præter membranas nonnullas ad ignem in pinguedinem optimam & ad usum idoneam resoluta est. Causam materialem hujus tumoris putasne esse sanguinem aëreum, ibique per venas copiosè exudatum, & à debili istius partis calore in adipem conversum? Sed finem facio, Deumque supplicitet oro, ut tuam Excel. ad reipubl utilitatem diu conservare dignetur. Catalogum virorum doctorum Academiæ vestræ accepi, quos omnes ut ille, qui fons est omnium scientiarum Spiritu suo magis magisq; illustrare, & in multos annos incolumes servare velit, oro & efflagito: quæso, ut illos omnes meo nomine demissè salutare non graveris. Vale vir Amplissime, & me, ut facis, amare perge. Paterniaci Aventicorum 21. Oct. Anno 1608.

AD DECADOS VII.

Quæstionem VI.

CUm præsens quæstio quodammodo de Scorbuto tractet, non inconveniens nobis videtur,

tur, ea quæ sequuntur, annectere, cum non parum lucis huic doctrinæ adferant.

GREGORIVS FABER, Phil. & Med. D. & Illustriss. Duc. Saxoniæ Archiater experientissimus,

GREGORIO HORSTIO, Phil. & Med. D.

S. *Miraberis fortaßis, Clarißime & Excellentißime Dn. Doctor, miraberis inquam, quid causæ sit, quod ignotus ego, ad te facie quidem mihi pariter ignotum, scriptis vero, eruditisque lucubrationibus undiq; notißimum scribere sim aggressus. Verum enimverò mirari paulisper desine. Duplicem habeo causam, unam publicam, alteram privatam. Illa est, quod ab ineunte ferè ætate mihi semper magna fuerit cupiditas, tàm in exteris quam nostris regionibus cognoscendi & compellandi viros doctos, & inter eos te nunc vel maxime præstantißime Horsti, quem recondita quædam eruditio, inclytiq; ac famigerati nominis celebritas conspicuum mihi fecit: hæc vero, privata scilicet, casum concernit medicum, cujus arbitrum te mihi exopto atq; deligo, &c. Res vero, ut ad rem ipsam deveniam, sic se habet: Matrona quædam honesta anno supra Millesimum sexcen-*

Proponitur casus Medicus.

sexcentesimum sexto circa veris initium de nimia pectoris angustia, de dolore & inflatione sinistri hypochondrij, interdum etiam de intensis crurum pedumq; lancinationibus & convulsionibus adeo cœpit conqueri, ut præ doloris magnitudine maximè sub noctem, quò se verteret nesciret: inter eundum & movendum quoq; difficulter respirabat; urina erat valdè crassa, rubra, turbulenta cum pingui superficie & sedimento surfuraceo vel sabuloso: pulsus vero semper debilis & inæqualis existebat. Verum inter hæc incommoda gravida illa fœtum gestabat utero. Quo animadverso, de medicamentis tutò exhibendis diu multumq; cogitabam, atq; etiam subdubitabam, sperans fore, si propitia Lucinâ finito gestationis tempore convenienti modo fœtum excluderet, omnia tunc commodiori via posse institui ac perfici. Et, ut verum fatear, de Scorbuto, morbo hactenus apud nos insolito & incognito, mihi nihil unquam tunc venerat in mentem. Interea legitimum pariendi tempus accedit, filiolumque vivum & valentem in lucem feliciter edit. A partu vero symptomata illa, quibus antehac tam graviter erat conflictata, remittebant, seseq; meliuscule aliquandiu habebat, ita ut de integrè recuperatâ sanitate spem conciperemus haud exiguam. Paulo post cum Illustrissimo nostro Principe mihi Coburgum proficiscendum, ibique propter venationem

Signa Scorbuti.

tionem æstivalem integrum bimestre subsistendum est. Dum ita absum, en literas accipio, quæ recidivam omnium istorum symptomatum, quæ supra recitata sunt, mihi denunciant, quibus accesserant adhuc alia, maculæ seu lituræ nimirum in cruribus, pulicum morsibus haud dissimiles, gingivarum absumptio & putrefactio, cum intolerabili dentium dolore & gravi fætore oris. Iis ego nunc cognitis facili negotio de certo morbi genere confirmatus fui. Quare nullâ interpositâ morâ medicamenta ipsi præscribo ex herbis & radicibus incidentibus, attenuantibus & morbo huic appropriatis, non neglectâ etiam convenienti evacuatione, sanguinisque missione. Quibus omnibus ita in mea absentia diligenter usam esse pro certo comperi. Brevi dehinc rediens offendo illam nihil aliud post usum istorum medicamentorum conquerentem, quàm de vehementissimis faucium doloribus & exulcerationibus, quas usu acrium gargarismatum & linimentorum ita exacerbatas fuisse seriò testabatur. Cum autem valde sollicitus essem hac de re senex quidam Barbitonsor aliorum suasu accersitur, cui rem omnem expono, rogitans, ut si quid auxilij longo rerum usu atque experientia ad propulsandum hoc malum didicisset, curationi manum admoveat. Annuit primo, sed statim subjungit, se quidem velle hunc morbum

Curatio Scorbuti.

bum curare, si modo curationi adsentirem: sciscitanti autem de modo & processu respondit: per usum suffumigij ex Cinnabari, auripigmento, aliisq; venenatis, sesque multos ab ejusmodi malis hoc unico medio liberâsse & pristinæ restituisse sanitati satis superciliosè jactitans. Ego hoc remedii genere deterritus hominem dimitto, prætendens, me non posse convenire cum ipso de hoc morbo, multo minus cum ejus curatione, propterea quod neque originem, neque causam, neque signa hujus morbi satis cognita atq; perspecta æquè habuerit, ut ego. Quocirca discedente ipso cum gratia, casum hunc refero Clariss. Dn. DD. Medicis Cassellanis Aulicis, Dn. D. Hermanno VVolffio & D, D. Mosano, fautoribus & amicis meis honorandis, ipsorumq; judicia & consilia super hoc obnixè efflagito, qui sese faciles præbuerunt, mihiq; omnia humanitatis & benevolentiæ officia liberaliter præstiterunt, ex quibus tandem honesta illa matrona brevi temporis spacio (singulari Dei beneficio) penitus convaluit, & in hunc usq; diem nihil mali aut incommodi omninò sentit, nisi quod ipsi vox quodammodo imminuta, pauloq; lenior reddita sit, verum nihil obstat, distinctè atq; concinnè loquitur, cibum potumve absque ulla difficultate & impedimento assumit, &c. Pro quibus beneficiis DEO optimo maximo sit gratia & gloria in sempiternum.

His

His ita peractis, quid controversiæ inter me & veteranum illum tonsorem ex prædicto casu non ita pridem obortum sit intellige. Inciderat in eundem morbum hic Aulicus quidam non infimæ sortis, verum longe vehementioribus & gravioribus epatis & vesicæ fellis obstructionibus corripiebatur. Ad hujus ego curationem vocatus & rogatus, ut quicquid ad valetudinem recuperandam pertinere putarem, nihil eorum missum facerem. Respondi: me quidem ex officio id debere, sed nihil certi de curatione & felici ejus successu posse ac velle promittere, eo quod scirem servandis diætæ præceptis ingenium suum minimè natum esse, adeoque longo tempore antè, quam decumbere ceperit, de morbo à me diligenter præmonitus obtemperare noluerit, malum in principio fuisse neglectum, jam vero totum inveteratum: laboraverat enim jam diu fœdá oris graveolentiâ, dentium nigredine, atque gingivarum luxuriante quadam putredine, quæ omnia hujus morbi φαινόμενα sunt non contemnenda. Usus autem fuerat aliquot hebdomadis operâ manuaria istius Barbitonsoris, cujus supra mentio facta, sed irrito plane conatu & successu. Cũ multis igitur precibus non tantum ægrotus ipse, sed & astantes quidam amici apud me instarent, humanitatis & pietatis officium esse duxi non minimum, vel in desperatis casibus opem non denegare, tum

Alia historia Scorbutici cujusdam.

Confirmati Scorbuti signa.

æg-

ri deserti, spem omnē & animum abjiciant ac
serrimo eventu extinguantur, tùm quia in-
rdum deplorata cadaverosa corpora ad sanita-
m redire videmus, omnem ipsi operam & stu-
um ex Christiana quadam commiseratione
llicitus sum, modo ipsemet etiam suum offici-
n facere, meiq; monitis posthac obsequentior
e vellet, quod & se facturum datâ dextrâ mi-
serio promisit. Consideratis itaq; hujus mor-
symptomatibus, omnibusq; excussis curationem
nomine Dei aggredior, eiq; medicamenta se-
undum curationis methodum adorno, quæ nis
irũ crudos humores concoquant & incidant,
oncoctos expurgent; semper admiscendo et-
m illa quæ huic morbo à proprietate convenire
ihi videbantur. Horum usu per dies aliquot
ontinuato ipsemet æger sese allevari ac melius
abere palàm confitebatur, pedum tumor qui
um invaserat, totus evanescebat: oris vero ul-
uscula & gingivarum putrefactio efflorésce-
ant adhuc & quasi incrudescebant. Idcirco à
arbitonsore suo persuasus, si nimirum quic-
uam medicamenti intra corpus assumeret, ma-
um istud oris & faucium sanari nunquam posse,
medicamentis & præscriptâ curâ sese omninò
bstinuit. Quo facto miser ille suo suiq; tonso-
ris genio & ingenio indulgens in hydropem de-
apsus intra paucos dies miserè diem suum obijt.
erùm non semel sub vitæ finem coràm uxore &

amicis multis querelis & lachrimis contestatus est, sibi eventum hunc a me statim in principio fuisse prædictum, & se male fecisse, quod barbitonsori plus quam Medico fiderit, atq; obtemperarit. Ob hujus tonsoris iniquitatem Magistratus sui officij admonetur, ne videlicet ejusmodi impostoribus fenestra ad nequitiam aperiatur, multò minus hoc tam grande facinus tonsoris (& morte piandum) impunè relinquatur. Hinc mihi summa Barbitonsoris illius invidia & acerbißima injuria, dum non solum famam meam varijs contumelijs & convitijs proscindere, sed & matronam illam honestam quam Scorbuto laborantem curavi, quod morbo Gallico fuerit infecta, falsò traducere audet. Mendacium suum hac ratione defendere conatur: fauces, tonsillas atque ipsam uvulam nullo alio modo lædi posse, quam à lue Gallica, & per consequens illam matronam tali morbo fuisse contaminatam. Quam absurdum & falsum hoc sit vel doctioribus & in arte nostra peritioribus excutiendum relinquo. Annon ex confirmata quadam putrefactione & corruptione gingivarum in Scorbuto finitimæ quoque partes serpendo inficiuntur & ad ossa usq; cōsumuntur, ut habet thes. 4. Exer. tuæ 2. quasi vero non ex quavis acri & maligna fluxione poßit palatum quoq; ulcere affici, & ejus os erodi, ita ut concidat, quemadmodum Doctiß. ille Italus Baptista

Codron.

Codronchius in lib. 2. de vitijs vocis cap. 6. luculenter docet. Cum autem in hoc tàm arduo & difficili negotio nullius insuper judiciũ atq; consiliũ magis exoptẽ atq; expetã, quam tuũ, quippe qui non ita pridem de eadem materia tractatum absolutißimum, mihiq; instar totius alicujus commentarij certè gratißimum cum magno rei literariæ emolumento, tuaq; pereximiâ laude publicum edisti, majorem in modum abs te peto, vir Clariß. ut si à gravioribus negocijs & studiis tantùm respirare liceat, quid facto opus censeas haud invitus rescribas: in te meam observantiam à gratißimo tibiq; deditißimo animo meo certus expectabis. Dabam ocyus inter turbas aulicas Isenaci Calend. Augusti MDCIX.

Clarissimo & Excellentissimo viro,
DN. GEORGIO FABRO
Phil. & Med. D. & Illustriß. Ducis Sax. Ernesti ac Reipub. Isenacensis Medico meritißimo, amico suo observando,

Gregorius Horstius D.

S. Etsi, vir Clarißime & Excellentiß. fautor & amice plurimũ colende, minimè talẽ me judi-

co, qui opinioni, quam Tua Excel. de me conc-
pit κατὰ δύναμιν respondeat, utpote qui mi-
benè conscius, vulgi pars ultima nostri, pars u-
tima turbæ Romanæ: gratissimæ tamen Exce-
tuæ literæ fuerunt, tam quod viri celebrita-
nominis, licet non facietenus, mihi notissimi fa-
miliaritatem ac benevolentiam offerrent, qua-
quod monstarent, quibus medijs eandem obla-
tam penitius mihi conciliare possem. Vtinam
à me quicquam Ex. tuæ lectione dignum pro-
venire posset, ne dicam quod conceptam opinio-
nem de me confirmaret: Scio enim quid mihi
in re medica quotidie dubitandum & addiscen-
dum occurrat. Verum tuâ fretus benevolen-
tia, candide breviterq; subjiciam, quid ad u-
tramq; literarum partem respondendum mihi
videatur: tua Excel. boni consulat & festinanti
calamo ignoscat. Primum, quod attinet affe-
ctum, quo matrona illa honesta superioribus an-
nis afflicta fuit, is scorbutico malo tam affinis vi-
Scorbuti descriptio. *detur, ut ovum ovo similius vix reperiatur. Cum*
enim enumerata symptomata considero, vera
διαγνωστικὰ signa reperio, quæ præsentiam in-
cipientis Scorbuti innuunt: inter cætera verò
maximè testatur hoc pulsus debilis & inæqualis,
cum reliquis, angustia scilicet pectoris, dolore &
inflatione sinistri hypochondrij, crurum, pedumq;
lancinationibus, potissimum sub noctem ingen-
tibus, difficili tempore motus respiratione & u-
rinâ

rinâ turbulentâ cum innatante pinguedine frequenter permiſtâ conjunctus. Etenim talis pulſus cum reliquis Eugaleno experientiſsimo lib. de Scor. verum & pathognomonicum hujus affectus ſignum conſtituit, ut patet ex ejuſdem obſerv. 30. quâ ferè caſus idem proponitur.

Nec obſtat rubram apparuiſſe urinam, quam aliàs in morbi principio frequentius aliam obſervavimus: id enim ex accidenti factum, propterea quod ægra prægnans fuerit, in quibus lotium alias ob cauſas non ignotas tingitur. Vt autem in ſcorbuticis paroxyſmis (ubi malum in principio, nec admodum inveteratum eſt) morbus ſponte ſua ceſſat, inſigni quadam evacuatione & mutatione totius ſupervenıente; ita etiam mirum non eſt poſt partum ſymptomata quaſi ſopita fuiſſe, propterea quod ſuccedente puerperij purgatione plurimum fortaſsis de peccante turgenteq; materia fuit evacuatum, eadem ratione, qua viris ejuſmodi morbus exacerbatus per hæmorrhoides apertas lenitur. Veruntamen quia fomes mali remanſit, facilimè ratio recidivæ redditur, tunc temporis ſcilicet, ubi lactentem fortè puellum aluit, nova menſtruarum evacuationum intermiſsione ſuccedente, ſcorbuticâq; materiâ in maſſâ ſanguinea, propter nobiliorem partem à mammis attractam & in lactis ſubſtantiã converſam admodum auctâ & exacerbatâ, quæ

Cur poſt partum exacerbatio ſymptomatum intermiſerit.

postea non solum prædicta symptomata red-
xit, sed insuper confirmati Scorbuti sign
maculas scilicet in cruribus propter ἐκχύμωσ
sanguinis infecti, gravemq; gingivarum assum-
ptionem, fauciumq; putredinem, seu potius pu-
trefactionem, tam propter singularē peccant
materiæ proprietatē, quā propter humidiorē fe
tè constitutionē ægrotantis matronæ honestis-
mæ, respectu fluxionum capitalium, quod Ex
cellentiss. D. D. Hermannus VVolfius ex T. Ex
cel. sententia, quam in literis ipsius video, pru
denter statuit: non enim video, cur non eju
modi symptomaticus affectus in certâ quâdam
parte genitus ab alia causa superveniente au
geri & foveri possit, quapropter lubens subscrib
causam foventem illius oris exulcerationis præ
ter opinionem brevi temporis spatio subort
(quod in Scorbutico malo non admodum citò a
liàs fieri solet) in defluxionibus continuis exti
tisse. Quid enim tales pituitosæ fluxiones in ori
affectibus præstent, satis patet in causo vete
rum seu febre Vngarica recentiorum, ubi deter
rima redditur oris & faucium inflammatio
subjecti laborantis cerebro temperie humida, flu
xionibusq; obnoxia prædito; in pueris item hu
midioribus variolis laborantibus, quibus inte-
gra sæpius lingua putrefactione consumitur.
Sed quorsum hæc pluribus enumerantur, cum
exitus curationis per appropriata & convenien-
tia remedia methodicè instituta feliciter actâ

probarit, ut meritò Deo opt. Max, Archiatro vero Tuæ excel. gratias immortales habeat? His igitur missis ad alteram Epistolæ partem me converto, nec de Aulici illius effectu quicquam repeto, licet alia quædam symptomata graviora passus fuerit: quot enim formas hic morbus induat, & qua ratione sæpius doctissimis etiam imponat, Eugalenus ille testatur pulcherrimè tum in tractatu, tum etiam in observationibus. Vnde non tam ignorantiam (quid enim aliud in ejusmodi hominibus expectabimus) quam audacem superbiam in veterano illo barbitonsore miror, qui maledicendi animo eò usq; progressus est, ut deterior mihi videatur, quam totum crudele Chirurgorum vulgus, omnium literarum ignarum, ac prorsus ἀναλφάβητον, *cujus mentionem facit Langius lib. 1. Epistolarum, propterea quod illud ipsum tam absurdè non concludat, fauces & circumjacentes partes alio modo lædi non posse, quàm affectione Gallica, cum ab eodem in febris ardentis curatione non quo ad cognitionem inflammationis faucium, sed maximè quo ad curam, quod causam nimirum febrim negligant, jure meritoque reprehendatur. Cæterùm licet meridiana luce res ipsa clarior videatur, lubet tamen sacrosanctæ veritatis causa subjicere, morbum Gallicum (etiamsi symptomata quædam cum aliis affectibus communia possidere*

Morbus Gallicus est morbus totius substantiæ.

videatur) non solùm à causa totâ substantiâ agente produci, juxta Capivaceium, Saxoniam & Montaltum, sed revera quoque morbum esse specifica quadam corruptione occultum, seu totius substantiæ, secundum Fallopium, Paræum, Palmarium, Mercatum, Columbam, Machellum & alios. Hoc præsupposito patet verum hujus morbi characterismum à Scorbuto longè alium esse, quemadmodum ex symptomatibus eorum, qui lue venereâ laborant, ob singularis veneni proprietatem ab aliorum morborum longè diversis colligitur. Hoc inter cætera patet etiã in ulceribus Gallicis, de quibus rectè Mercatus lib. 1. de morbo Gallico: Vlcera dum Gallicam naturam sortiuntur, id procul dubio haud obscurè monstrant: nam admiratione dignum videtur, pedum ulcuscula, quæ minima sunt, licet appareant purgata, cum hoc tamen neque coalescere, neque cicatricem admittere, nisi cum maxima difficultate videntur. Nam remanet in eodem ulcere callosa quædã eminentia seu cicatrix, soboles & prӕludium majoris mali, cum cicatrix in omnibus alijs ulceribus certißimum sit salutis indicium. Consimilem naturam habent oris ac narium ulcera, ne dicam de reliquis, quæ licet minima sint, absconditum habent & latitans vitium oßis, vel membranarum corruptionem, vel tanta putredine pollent, ut vix ea ad sanitatem perducere queas: quod si aliquan-

do

do consequaris, non communibus ulcerum auxiliјs, sed eorum ope, quæ longe videntur peregrina. Hactenus Mercatus, ex quo colligere licet σομακάκην Scorbuticam & Gallicam plurimùm differre, præsertim ubi simul annotamus oris illas affectiones præter naturā in hac Gallica quotidianas non esse, sed ut plurimū tunc temporis accidere, ubi qualitas Hydrargyri noxia singulari quadam proprietate faucibus inimica, teste Langio, venenatum serosum humorem per salivationem expurgare conatur. Hinc Paræus & Capivaccius monstrant, quomodo in hoc casu lue gallica laborantes ab oris ulceribus oris præservandi & curandi veniant, alio profectò curationis modo ab illo, quem in σομακάκῃ Scorbutica observamus. Quæ cum ita sint, vir Excellentissime & Clarissime, satis superq́ue patet, quam enormiter Barbitonsor ille, quo ad cognitionē & curationem dicti morbi hallucinatus, & quam inique & malitiosè T. Excel. eruditionem allatrare, natronamq́ue honestam affectu quodam suspecto quasi laborantem infamare conatus fuerit. Nil video, quod T. Excel. incumbat, quam revocationem ab imperito homine urgere & reliqua Magistratui committere. Hisce vale, & me, quod facis, amare perge, chartasq́ue transmissas boni consule. Dabam raptim

Giessæ 20. Augusti

MDCIX.

σομακάκη Scorbutica & Gallica differunt.

AD DECADOS VIII. Quæstionem quartam §IV.

Diuretica non temerè esse adhibenda

OBSERVATIO

ex prælectionibus JACOBI HORST. p. m. Præceptoris ac Patrui nostri honorandi.

GEnerosa matrona in Saxonia dolores ingentes circa lumbos sentit per dies aliquot, ut impatiens anxietate magna hinc & inde moveatur. Huic laboranti alius Doctor Medicus adest, qui rectè statuit, eandem calculo renum laborare, quam ob causam purgantia & calculum moventia præscribit: verùm nihil proficit: imò magis dolores augentur, nec quicquam calculi excernitur. Ego vocatus accedo, cumque calculi obstructionem protinus non aperiri posse videam, ad dolorem fixùm leniendum me converto, & herbas decoctas in aqua cum sacculis lumbis appleo. R. Herbæ parietar. vera, Artemis. Agrimon. ana M j ß. Bismalvæ M ij. Petroselini fol. lauri ana M j. flor. Chamomil. M ß. fiant saccus, decoq. in s. q. aquæ. Posteaquam bis terve applica-

verant

verant, lumbos inungo unguento; quod Recipit olei violar. Unc. 5. lilior. alb. amygdal. amar. sesamini ana drach. ij. Scorpionum drach. sex, Vnguenti dialtheæ, ping. gallinæ ana drach. ij. ceræ q 5. & fiat Vnguentum. Iussi ut ea nocte reiteretur quinquies vel etiam septies. Summo mane sollicitus de ægra, ne propter ingentes dolores expiraret lectum accessi, Baronissam Generosam dormientem inveni, sed parumper expergefacta me certiorem reddit, dolorem, licet non prorsus cessaverit, multo mitiorem esse. Discedens igitur ad somnum ulteriorem illã adhortor. Secunda die dolores prorsus cessabant. Quinq; diebus post, cum vires refecisset & urina magis cocta esset, calculos movimus, quos per multos ferè sine dolore excernebat & convalescebat.

AD DECADOS NONÆ Quæstionem quintam.

FRequentissimus est morbus, quẽ vocant virgineum, in his locis, ita ut ex proprijs observationibus plures historiæ adduci possent: sed placet potius aliorum in arte peritiorum exempla subjicere, quam ob caussam ex ejusdem D. D. Iacobi Horstij prælectionibus subsequentem observationem annectimus.

Ob-

OBSERVATIO DE morbo virgineo.

Nobilis virgo in Saxonia, dedita otio, & mœrore sæpius afflicta, naturâ complexionis calidæ siccæ, magis tamen ad sanguineam vergentis sensim incipit albescere, palpitare corde &c. ac per biennium ab omnibus medicamentis abstinet. Interea consilio rudium domesticorum sanguinem è Basilica mittere conatur, non consulto Medico, sed sanguinis nihil, veruntamen serosus & pituitosus humor è venis effluxit. Quid multa? adhuc peius se habet, nec tantum albescit, totâ tum facie, tum oris labijs, tum genis, sed etiam parumper intumescit, appetitus dejicitur, capite multum dolet, sed per intervalla, palpatio cordis magis magisq; crescit. Tertio autem anno consilium meum petit, Leucophlegmatian seu febrem albam esse intelligo, eamq; valde confirmatam. Itaq; eam curandam suscipio, sed cum prædictione, spem scilicet curationis adesse, modo diuturnitate temporis non deterreatur: morbus enim & per se diuturnus & tanto tempore confirmatus prolixiorē curativam per intervalla temporis repetitam postulat. Aegra & ejus astantes obtemperant. Prima igitur die utitur Electuario purgante quod R. Elect. lenitivi, Indi ana drach. iij. Elesc.ph drach. ss. cum sacch, q. s. fiat bolus. Secunda

cunda die lambit syrupum de duabus radicibus bis mane surgens & vesperi itura cubitum duobus vel tribus cochlearibus, ac triduo continuat, Quinta die utitur potione purgante.

℞. Rad. cichor drach. ij.
fœniculi sarsafras ana drach. ij.
Polypod. unc. ß.
Sem. anisi drach jß.
Melonum drach. j.
Her. Betonicæ, Majoranæ, fumiterræ ana M j.
Capill. veneris M ß.
El. Anthos
Borrag.
Rosarum rub. ana P. j.
Stæchad. arab. drach ij.
Hol. Senæ select. Vnc. j,
Turbith drpach. ij
Passul. mun. Vnc. j.

Coq. in s. q. aq. & vini, ad ℥. Post colentur Vnc. XI & in Colatura per noctem infundantur,

Agarici. troch. drach. 1, ß.
Rad. Mechoacan. drach. j.
Cinamomi ℈ j.
Macis
Galangæ ana ℈ ß.

Stent in infusione per noctem, mane colentur.

℞. Cola-

R. Colaturæ hujus Vnc. iiij.
Mannæ Vnc. j.
Syr. de 2. rad.
rosat. solut. ana Vnc. ß.
Misce & fiat potio.

Sexta & septima die utitur Rotulis aromatici rosati, quotidie bis duabus horis ante cibum. Octava die iterum purgatur altera medietate potionis purgantis antedicta. Nona die iterum purgatur pilulis, quæ tales.

R. Pil. Alerphang.
de hiera simpl.
de Rhabar. ana ℈j.
Cochiar. ℈ ß.
Cum aq. betonicæ q. s fiant pilulæ.
num. XV.

Decima die usq; ad vicesimum utitur pulvere tali.

R. Specier. aromat. Caryophyl.
Diacinnam.
Dianthos ana drach. ß.
Diamarg. frigid.
Diagalangæ ana ℈ß.
El. resumptivi ℈j.
Sacch. ad pondus omnium
Misce & f. pulvis.

Hujus usus quotidie fuit duabus horis ante cibum cum similagine & vino Malvatico.

His

His peractis cum nondum habitus bonus rediret jussa est à me, ut per mensem integrum à medicamentis quiescat, viresq; recolligat, ut natura sensim, diæta non neglecta crudos ac superfluos humores concoqueret.

Tertio mense vel ferè in fine secundi rediꝫ: rursum curativam institui ubi tantum purgans potio antedicta primâ die assumitur. Quatuor subsequentibus diebus utitur condito quod sequitur.

℞. Cons. Betonicæ
Anthos ana Unc. j.
Rosarum Unc. j. s.
Nuc. Mosch. cond. drach. j.
Diacori drach. ij.
Spec. arom. caryophyl. ℈ s.
Cum syr. de beton. q. s.
fiat Conditum.

Modo alternis diebus Rotulæ aromatici caryophillati usurpabantur. Sexta die iterum usa est purgantis potionis haustu? Septimo die pilulis antedictis. Postea rursus & conditum & rotulas septem diebus continuavit. Deniq; naturæ iterum omnia permißa sunt, diætâ diligenter observatâ. Sed cum duabus septimanis quievisset à medicamentis, postremam curativam aggreßi sumus, in qua prima die sumit Electuarium.

℞. El. lenitivi.
Diacathol. ana drach. iij.

Indj drach. j. s.

Cum sacch. q. s. bolus.

Secunda die reiterat potionem purgantem antedictam: tertia, quarta, quinta & sexta die pulverē superiorem continuat. Septima die rursus alteram potionis purgantis partem exhibui, & subsequentibus octavo & nono die rotulas Aromatici rosati præscripsi. Demum decima die Sudoriferum exhibui.

℞. Theriacæ antiq.

Mithridat. ana ℈ ij.

Vini Malvatici Unc. iiij.

Aq. Veronicæ Unc. ij.

M. & f. potio sudorifera.

Hanc matutino tempore ebibit, & per horas duas in lecto sudavit. Reliquum tempus dierum corroborationi tum per diætam, tum per reiterationem conditi antedicti & Rotul. Aromat. Caryophyll. tribuimus, sensim melius se habuit, & ferè finita hyeme ac vere incipiente convaluit rursus, adeo ut nihil illa salubrius, nihil pulchrius. Hactenus D. Iacobus Horstius in prælect. in lib. Hipp. περὶ πάθων.

Ad Decados ultimæ Quæstionem finalem.

Quod Gangræna sæpius causam occultam habeat.

Obser-

OBSERVATIO.

[G]angræna ex contusione totum crus, scro[t]um & inguen spacio 24. horarum mira cum celeritate invadit, atque ægrum è medio tollit.

[G]UILIELMUS FABRICIUS, Med. & Chirurg. Reipub. Paterniacensis celeberr.

AD

[G]REGORIUM HORSTIUM D. ET Medicum Professorem.

S. *Mente atq; amicitia te à nobis sejunctum minimè esse; etsi altißimæ rupes nos disjungant, Vir amplißime atq; humanißime; [li]teræ tuæ 14. Martij VVitebergæ datæ, ante [d]ies verò octo modò mihi redditæ, testantur, [m]unera item, quæ simul mittis plenius fidem [f]aciunt: Vtinam ego T. Ex. pro dignitate sua, [&] uti decuisset, eo tempore, quo hic nos invise[b]at, excipere potuissem vel etiamnum officium [a]liquod præstare valerem. Proxima tamen oc[c]asione oblatâ, quâ D. D. Döring ad me perve[n]erit; intelliget tuam commendationem sibi [n]on parum profuisse. Tractatus tuus de casu [q]uodam admirando, liber planè Philosophicus, [d]octus & elegans, mirum in modum gratißimus [m]ihi fuit, quem eò majori cum voluptate perle-*

gi, quod eo ipso tempore, quo mihi redditus, circa casum non vulgarem occupatus eram, in quo quia nonnulla rara, & Ex. T. speculationibus non indigna occurrunt, eum communicare ac ordine recensere minimè gravabor. Casus singularis. *Superiori mense Iulij 21. die Tivan Toppin, civis Staffiacensis, oppidi hîc in vicinia ad lacum Neocomensem siti, quinquagenarius, robustus, & optimo corporis habitu præditus cum in maximis meßis occupationibus, plaustrum vacuum ipsemet ducere tentasset, ac currendo in terram corruisset, rota internam partem suræ sinistri cruris dilaceravit, cum tibiæ oßis, à periostio suo ad longitudinem spithamæ denudatione neutrum tamen os fractum aut fissum erat, ita ut pedes domum, à qua iter dimidiæ horæ abfuit, se conferret. Ego eâdem die vocatus, illicò totum crus, coxamque oleo rosarum inunxi. Vulneri prius vino rubello & aqua tepida à sordibus & arenâ purgato, digestivum sequens imposui.* ℞. *terebinth. lotæ Vnc. j. Ceræ Vnc. sem. Gummi Etemi drach. 2. olei rosar. Vnc sem. Ol. de vitellis ovor. Vnc. 1. Dissolvantur omnia igne lentißimo, postea admisce Croci scr. sem. Vitellos ovorum N. ij. Vt autem affluxum humorum impedirem, fascia posca imbuta, totum crus involui, victum tenuem ac optimum præscripsi, & pro potu ordinario, decoctum agrimoniæ & veronicæ ordinavi.*

navi. Hinc dolor multùm remisit, eam tamen noctem utcunque inquietam transegit. Circa scapulam quoq; & humerum, licet nullum manifestum indicium contusionis apparuerit, quia tamen eò loci de dolore conquerebatur, eodem oleo rosarum inibi bis in die illum inunxi, adeò ut dolor scapulæ intrà biduum cessaverit. Die 22. Iulii sequens medicamentum sumpsit. R. Syr. rosati solut. compos. cum rhabo Agarico & senna Vnc. sem. pulvere sennæ præpar. scrup. ij. cum decocto agrimoniæ, & veronicæ fiat potiuncula, quâ corpus leniter purgatum fuit. Paulò post deligato vulnere, optima futuræ digestionis signa apparuerunt. Denuò itaq; præscriptum Digestivum imposui, totumq; crus oleo rosar. inunxi, & fasciâ poscâ imbuta, omnia colligavi. Circa vesperam deinde eadem repetii, ea nocte optime quievit. Die 23. Iulii summo manè basilicam dextram (sinistram enim propter cicatricem ad cubitum nullo modo invenire potui) incidi, sanguinisq; ad Vnc. vj. extraxi. Deligato dein vulnere partem illam suræ dilaceratæ, & à subjecta carne disjunctæ, quia livescebat ac in gangrænam tendebat, abscindere visum fuit. Abscissa præsente D. Ioh. duMullin ejus loci presbytere, parteq; aceto & sale mundata, ægyptiacũ nostrum ad radicẽ putredinis, reliquæ v. parti vulneris digestivũ imposui, postea sequẽs Cataplasma, quod putredini resistit, applicui.

R. farinæ fabarum Unc. iiij. Salis marini unc. ſem. pulverem ſummitatum abſinth. vulg. Scordij utriusq; rutæ ana unc. j. Coquantur in oxymell. ſimplici, fiatq; cataplaſma addendo ſub finem myrrhæ, Aloes ana unc. ſem. miſc. fiat Cataplaſma. Circa veſperam rurſus eadem methodo proceſsi; ſed quia ſubſequens nox illi non adeò quieta futura videbatur, grana aliquot Laudani ei exhibui. Nullos itaq; eâ nocte perſenſit dolores, ſed quietè & ſecurè dormivit Die 24. Iulij manè vulnere deligato, putredinem inhibitam neq; gangrænam amplius proſerpere certis ſignis nobis conſpicere licuit, ad majorem tamen ſecuritatem unguentum Ægyptiacum, ut antea filamentis complicatis ad radicem putredinis, totamq; partem lævam ſupradicto cataplaſmate cooperui, Intemperies nulla neq; inflatio, aut dolor aderat. Domum itaq; me confero. Circa tertiam horam pomeridianam illicò, & quidem me abſente, in altera tibiæ, nimirum exteriore ſuræ parte, dolore acutiſsimo corripitur. Ego circa nonam noctis horam ad illum veniens maximis quidem doloribus ipſum detineri, facilè conjicere potui, abſque ulla tamen intemperiê manifeſtâ, aut inflatione conſpicua. Unde Hippocratis ſententiam animo volvens videl. contuſam carnem neceſſe eſſe putreſieri & in pus converti, ab inceptis deſiſtere nolui, verum digeſtivum denuò impo-

Lib. de voln capitis.

imposui tibiamq; oleo rosarum inunxi ac rursus somni tempore aliquantum Laudani exhibui. Verùm tantum abfuit ut somnum capessere potuerit, quin potius circa tertiam me ad se vocare jusserit, si forsan dolorem aliquo modo lenire possem. Deligata itaq; tibia, partem externam suræ, & ipsum quidem locum dolentem lividum invenio. At quia dolor magnus, nihilque aliud mihi in promptu erat, illicò Cataplasma ex micâ panis lacte cocta, additis vitellis ovorum, parumque butyri recentis, calidè applicui. Hinc dolor aliquò modo sedatus fuit, parumque quievit æger. Die 25. Iulij circa septimam horam matutinam, deligatá tibiá, partem externam suræ, palmæ latitudine, nigram & sphacelatam inveni. Subito ergò me Paterniacum recepi ut ea, quæ pro morbi magnitudine necessaria videbantur, præpararem. Circa meridiem instructus omnibus necessariis, & ad ægrum rediens, statim sic exclamantem audivi. O utinam serram attulisses, est enim abscindenda tibia hæc, quo possim hoc dolore & cruciatu levari. Deligata itaq; tibia, totam externam partem suræ, & ipsum pedem sphacelatum, & vesicis nigris, & maximis, nec non aqua loturæ carnis simili repletis inveni. Interim tamen nonnullis in locis dolores & maximi & continui aderant. Efflagitantibus itaq; amicis, tum inprimis ipso ægroto,

ut tibiam amputarem, denuò me domum recepi, & instrumenta, omniaq; necessaria mecum attuli, atq; circa horam secundam pomeridianam, ad ægrotum redivi, tumq; totam tibiam, præter illam partem vulneris cui præcedentibus diebus Ægyptiacum applicueram, sideratam, & amplius in loco sano abscindi non potuisse comperi. Supra genu quoq; ad externam partem in loco quodam novaculâ crines abradens, sonum quasi vacuum aliquod subfuisset, percipere potui. Inde malum inibi subesse conyciens, adstantibus & amicis significare cepi, amputationem planè infructuosam & inutilem futuram, & ut alios Medicos & Chirurgos in consilium advocarent, suasi. Post horas duas iterum deligata tibia, locus iste, in quo ante sonitum animadverteram, planè sphacelatus repertus est. Circa decimam horam noctis, in inguine ad scrotum, vesica ovi magnitudine, nigra, & aqua lotaræ carnis similis repleta illicò exorta est, quâ adapertâ, subjecta caro nigra & sphacelata conspiciebatur. Intra duas horas scrotum in magnitudinem capitis intumuit, & sideratum fuit. Tum æger sudoribus primò calidis, postmodùm frigidis correptus, circa tertiam post mediam noctem horam, quæ quarta dies sui morbi cum undecim horis erat, ab incepta verò gangræna hora vigesima quarta placidè & loquendo veluti ex-

ti ex-

i expiravit. Post mortem totum latus & caput paulatim ita intumuêre, ut altera die cum cadaver inhumare vellent capulum ampliare necesse esset. Sub Hypochondrio sinistro vesica magnitudinem capitis adæquans, nigrâ & aquâ sanguinolenta plena exorta est. Ex ore quoque & naribus aqua ista sanguinolenta tam copiosè emanavit, ut per cubiculum rivuli instar difflueret. Ex cadavere item talis fœtor exhalavit, ut adstantes in fugam verteret. Ab initio morbi usque ad finem vitæ vix febris in illo cognosci potuit, nullumque Symptoma febrile veluti dolor capitis, & renum sitis, siccitas & ariditas linguæ, aut pulsus à naturali statu recessus apparuerunt. Vrinæ tamen statim ab initio morbi ad finem usque vitæ sanguinolentæ erant. In ista autem recitata historia, nonnullæ occurrunt difficultates quarum aliquæ, quamvis ex doctißimo tuo tractatu facilè discuti poßint, cupio tamen hac de re Tuæ Excellentiæ judicium atque sententiam, quando ei per ocium licuerit, intelligere. Primò quidem, An Gangræna hæc tam furiosa, tamque dira ac immanis, ut vix similis unquam conspecta, ex contusione sola, vel ex caussa aliquâ interna & occulta orta sit? Ego ex sola illa contusione tibiæ, tam horrendum malum oriri non potuisse, planè sentio. —— Quæst. I.

Primò enim contusio in tibia, etsi magna, pro magnitudine tamen Gangrænæ non respondebat; Erat enim cutis tantummodò cum carneâ membrana, à subjecto musculo separata, ita quidem ne ramus ille insignis, qui per musculum suræ partem internam constituentem (qui crus moventium in ordine primus) superficietenus descendit, dilaceratus quidem aut disruptus fuerit, denudatus tamen & integer conspiciebatur. Hanc quoq; ob causam pars illa cutis dilacerata, & à subjectis partibus separata, nutrimento suo destituta, necessariò gangræna & sphacelo correpta fuerat. Illâ verò abscissâ protinus gangræna inhibita, quemadmodum anteà dixi, neq; postea indicium ullum gangrænæ apparuit, usq; dum totum crus invaserat. Secundò, si Gangræna ex internâ parte suræ, ad externam serpendo penetrasset, vulnus labe ista prius infectum fuisse, quàm vicinas partes invadere potuisset, tam certum est, ut nihil certius. At penetratio illa quomodo sine dolore, inflamatione, & inflatione maximâ fieri potuisset nondum video. Post primam autem noctem usq; ad 24. mensis diem, quæ fuit tertia morbi dies nullum pro magnitudine vulneris dolorem, nullamq; præterea inflammationem adfuisse, sed optima signa digestionis apparuisse testabuntur adstantes (quorum ex numero erant Reverendus D. Iohan. du Mollin, ejus loci præsbyter, & Dn. Emanuel

Vrsti-

Vrstisius Philosophiæ Magister ac Medicin. Candidatus, convictor meus suavissimus.) Adde quoq; quod in externa parte suræ, nullum unquam contusionis indicium apparuerit. Tertiò non potuit gangræna hæc ab externa parte suræ ad coxam nisi serpendo, ac in transitu partes unam post alteram inficiendo pervenire, ac in hoc casu, quemadmodum ex præcedenti historia elicere licet, cum tibiam tum etiam femur, inguen & scrotum, quasi uno eodemq; momento interim tamen hinc inde partes nonnullas illæsas relictas invadere. Potuit itaq; contusio hæc in crure, meo quidem judicio esse caussa adjuvans, præcipuam autem materiam aliquam venenatam ex corpore eò propulsam fuisse, planè sentio. Quamvis enim anteà homo iste morbis non admodum obnoxius, quia tamen rota totum latus transgressa fuerat (id quod dolor circa scapulam indicat) potuit facillimè sanguis aliquo in loco concretus ac putrefactus in pestiferū hocce venenum conversum: posteà verò à naturâ expulsum crudele illud malum generare: gravissima enim quandoq; ex sanguine coagulato, Fernelio de abditis rerum caussis lib. 2. cap. 15. teste, oriuntur symptomata. Testatur idem Fernelius, se aliquando partem spacelari vidisse, sine causa externa, sine tumore, aut rubore conspicuo, oborto primùm dolore immanissimo, tandemq; ægrum extinctum fuisse, sine febri, sine Symptomatis gravibus, id quod in hoc ægro

maximè observare licuit. Ex istis autem quæ
Quæstio II. dicta sunt, secundum oritur dubium: nempe quomodo natura hancce pestiferam materiam sine conspicuis symptomatis, puto febre, syncope, delirijs & similibus, tam diu retinere, multò magis ad extimas corporis partes propellere potuerit. Tertio quomodo factum fuerit, quod caput & totum cadaver, exceptâ tibia dextrâ, post
Quæstio III. obitum in monstrosam hancce magnitudinem intumuerit. Cum animæ facultates, animali extincto omnes abolitæ sint ac cessent. Prolixè & ordine hancce historiam recensere placuit, propter varias & ineptas, quâs de re vulgus profert opiniones. Tu verò, vir amplißime, omnia benè consule. Vale & me ut facis ama. Paterniaci Aventicor. 9. Augusti Anno 1607.

RESPONSUM AUTORIS.

Viro Clarissimo & Experientissimo
GUILIELMO FABRICIO
Medico & Chirurgo
Reipub. Paterniacensis
Ordinario.

DOleo, vir Clariss. & experientiss. amice & fautor plurimum honorande, responsum meum ad casum singularem de Gangræna quadam admirandâ superiori anno conscriptum

&

& Francofurtum transmissum ad manus tuas nunquam pervenisse: talis est plerunque mercatorum incuria, qui dum lucro totis viribus inhiant, brevi promissorum obliviscuntur. Actum igitur ut agam, pro transmissa mihiq; inscripta observatione gratias, quas animo concipere possum, habeo maximas, tibiq́; vicissim officia mea promptissima lubens polliceor & offero. Quod autem casum illum attinet ut expectationi tuæ satisfaciam, brevibus, si non verbis, tamen fundamentis cum priori responsione convenientibus opinionem meam aperiam, eamq́; candido judicio tuo subjiciam. Sed ne longiori tuarum literarum repetitione tædium tibi satis aliâs occupato creem, ad quæstiones tuas mihi propositas rectà progredior, inter quas primus locus illi tribuitur qua quæris, an gangræna illa furiosa eamq́; dira & immanis ut vix similis unquam conspecta, ex contusione solâ, vel ex caussa aliqua interna & occulta orta fuerit? Negativa tua displicere nequit, ubi perpendo rationes in medium adductas, ex ipsius Hygiea penetralibus depromptas, & experientia tuâ singulari confirmatas, præsertim cum tantum illam contusionem consideres, quæ fuit in crure, concedendo nihilominus præter hanc aliam quoque totius corporis contusionem adfuisse, quatenus rota totum latus transgressa fuit, quod non

Ad quæstionem propositam primam.

solum

solum tecum ex dolore circa scapulam colligo, sed insuper etiam urina sanguinolentâ per totum morbi tempus ab initio statim ad finem usq; vitæ satis firmiter illudipsum indicat, propterea quod hæc in ejusmodi corporis constitutione non aliunde, quàm ex contusione, non cruris sed aliarum partium deducenda videatur. At verò, si tanta fuit contusio corporis reliqui, mirum non est, sanguinem circa partes abdominis externas alicubi concretum ac putrefactum in pestiferum quasi venenum conversum fuisse, quod rectè colligis, ita ut non videam, quid responsioni primæ quæstionis ulterius addendum censeam. Verum altera quæstio fortaßis majorem dilucidationem requirit, quomodo videlicet natura pestiferam illam materiam sine conspicuis symptomatis, puta febre, syncope delirÿs & similibus tam diu retinere, multò magis ad extimas corporis partes propellere potuerit? Coincidit hic controversia recentiorum, qua quæritur, num in corpore nostro absq; insigni humorum putredine venenum generari queat, in qua partem affirmativam defendit Hercules Saxonia lib. 2. de Phœnigin. cap. 8. & sequentibus, propterea quod de essentia veneni non sit per putredinem fieri, potißimum cum quotidiana experientia testetur, sæpius pestiferos affectus absq; omni putredine disseminari, quod Galenus etiam innuere videtur, dum inquit: Vt ab exiguo initio, sputi videlicet

Ad quæstionem secundam.

(canis

(canis rabidi) qualitate aucta quædam in corpore dispositio, quando ad magnitudinem notatu dignam pervenit, discerni potest, idq; post sex menses, cum nonnunquam ante id tempus nulla nota deprehendatur: Sic eodem modo vitioso humore in animalis corpore genito, paulatim tractu temporis principalium partium aliqua consentit, à qua deinde universum corpus celeriter alteratur. Contra præsentis quæstionis negativam acriter confirmare nititur Columba, lib. 1. de febri pestilent. cap. 41. non solum autoritate Galeni, qui passim venenatos & malignos humores in corpore nostro non aliter quàm per summam corruptionem fieri posse statuit; sed etiam rationibus, quatenus ea, quæ secundam naturam sunt ad qualitates immediate substantiæ nostræ seu principio vitali contrarias. absq; insigni & vehementissimâ corruptione mutare nequeunt, non tam quantitatem quam modum putredinis respiciendo. Veruntamen cum Saxonia tantum contrà simplicem putredinem disputet, Columba verò corruptionem quandam formalem insi-nem à communi putredine diversi[illegible] , non inconveniens videtur, utra[illegible] [illegible]entiam conciliare, nimirum ut venenum in corpore nostro producatur, non ex simplici quâdam putredine humorum, juxta priorem, sed ex specifica quadam corruptione vehementissima & malignissima juxta posteriorem opinionem. His præmissis

respon-

respondendum, quomodo maligna corruptio sine conspicuis symptomatis, puta febre, syncope deliriis & similibus produci potuerit, ubi solutionem nobis subministrat Hippocrates lib. 3 Epidem. sect. 3. aphoris. 25. *ubi inquit:* quorum caput horum quid tentaret (*loquitur de maligna putredine*) his caput totum glabrescebat & mentum, ossaque denudabantur, decidebantque, multæque extiterunt fluxiones, His adjuncta aliquando non erat febris. Erant autem hæc formidabiliora quam deteriora. Quibus enim ad suppurationes species hæc devenit plurimi superstites horum erant. At verò quos inflammatio reliquit, & sacer ignis nec valde abscessum effecit ullum, hi frequentes perierunt; & si usquam loci alterius in corpore oberraret evenerunt hæc. Etenim multis brachium vel totus cubitus decidit: Quibusdam hæc anteriora latera afficiebant vel posteriora. Nonnullis totum femur vel tibiæ denudabantur, pesque totus. *Galenus in comment: id quod ad præsens institutum pertinet ulterius declarat dicens:* Quibusdam quibus in superficie erat ejusmodi putredo, partes etiam citra febres marcescebant, &c. *Hinc ergò constat in corpore nostro talem humoris peccan-* [...]*rruptionem fieri posse, quæ veneno respon-*

deat. partiumq; sphacelū introducat, absq; vaporibus putridis ad cor transmißis, propterea quod venenum mulò majoris sit activitatis quàm putredo, præsertim tunc temporis ubi talis corruptio partibus à corde remotioribus, minusque principalibus accidit. Quocirca patet, cur tantam malignitatem sanguis ex contusione circa femur & abdomen collectus absq; insignibus symptomatis contraxerit: Fuit enim in partibus à corde & aliis membris principalibus remotis & ad faciliorem corruptionem admodum dispositis juxta aphorism: 26. Hippocratis loco citato, ubi dicit, Omnium gravißimam fuisse putrefactionē circa pubem & pudenda, propterea quod illa loca dicente Galeno in comment. levißimè putrescant, & per consequens citius etiam corrrumpantur. Adde quod aliàs quo ad constitutionem naturalē, vitalis facultas in hoc ægro valida satis fuerit, quam ob caussam cor vitæ fons per consensum difficulter affici potuit, prioribus scilicet diebus, ubi malignitas in partibus remotioribus ex corruptione humorum producta fuit. Vt enim naturæ præstantißimæ, quibus τὸ θερμὸν ἔμφυτον robustißimum inest. rarißimè, sed tandem ubi accidit periculose laborant, propterea quod virtus valida caussis morbificis validè resistat, & non nisi magna quadā violentia deprimatur, ita præsentis ægri natura, symptomatis vel effectib. hujus materiæ

corruptæ

corruptæ tamdiu restitit, donec tandem subitò sine præcedentibus diuturnis alterationibus opprimeretur. Porrò quod tertiam quæstionem attinet, qua quæritur cur Caput & totum cadaver, exceptâ tibiâ dexterâ in monstrosam magnitudinem post obitum intumuerit, non video quid aliud responderi poßit, quàm quod materia peccans antea caloris nativi robustioris compedibus quasi catenata, jam post mortem magis commota & exacerbata fuerit, adeoque suæ malignitatis fructum hunc ediderit, eadem ratione, qua videmus interdum in Scorbuticis, ut & peste laborantibus, post mortem tandem maculas variegatas efflorescere. Nec mirùm quod tibia dextera fuerit à tali Symptomate immunis, præsertim cum ipsa contusio tantùm sinistram partem, quantum ex historia colligitur, affecerit. Hæc sunt, Peritißime Fabrici, quæ de præsenti casu mihi probabilia videntur; tu Vale, & Horstium te amantem redama. Dabantur Giessæ Cattorum 21. Iulij 608.

Ad quæstionem tertiam.

Θεῷ μόνῳ δόξα.



Index.

INDEX RERUM HUIUS OPUSCULI.

A.

Cordis

Hæmorr-

H.

Icterus

I.

L.

In

M.

Medi-

Mor-

Obstru-

Post

Remedia

inter

Therebintinæ

Ingenuo



Ingenuo lectori.

S.

VT aliàs humanum eſt errare: ſic facil[illegible]mum typographo, maximeq; negligen[illegible]ti. σφάλματα proinde non pauca ſub hujuſ opuſculi feſtinato partu intercurriſſe no[illegible] tam, benevole lector, admiraberis, quàm quæ temporis brevitas eliminare non permi[illegible]ſit, pro candore tuo haud gravatim emendabis. Quod, ut facias, rogatus fave, ac Vale.

FINIS.



[illegible] p. 323.

ug Terebinthinae p. 335. [illegible]

[illegible] et [illegible]

[illegible]

[illegible] p. 149. [illegible]

[illegible] p. 152 [illegible]

